optimum

Sfânta Scriptură pentru popor

urmată de

Viețile sfinților, cuprinzând și rugăciunile folosite de fiecare creștin în viața cea de toate zilele

I. Popescu-Băjenaru

compania

Sfânta Scriptură pentru popor

urmată de

Viețile sfinților, cuprinzând
și rugăciunile folosite de fiecare
creștin în viața cea de toate zilele

I. Popescu-Băjenaru

optimum

Sfânta Scriptură pentru popor

urmată de

Viețile sfinților, cuprinzând și rugăciunile folosite de fiecare creștin în viața cea de toate zilele

I. Popescu-Băjenaru

compania

Macheta și realizarea : compania

Ilustrația copertei : *Maica Domnului*, icoană din satul Drăguș

Redactarea : Adina Kenereș

Procesare computerizată : Bogdan Constantinescu
Vlad Predescu

Corectură : Mihaela Popescu

Tipărit la Print Multicolor Iași

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
POPESCU-BĂJENARU, I.
Sfânta Scriptură pentru popor urmată de Viețile sfinților, cuprinzând și rugăciunile folosite de fiecare creștin în viața cea de toate zilele / I. Popescu-Băjenaru -
București : Compania, 2010
236 p. ; 20 cm. - (Optimum)
ISBN 978-973-1960-83-8

2

Ediția originală : I. Popescu-Băjenaru – *Sfânta Scriptură pentru popor urmată de Viețile sfinților cuprinzând și rugăciunile folosite de fiecare creștin în viața cea de toate zilele*, Editura Cartea Românească, ediția a II-a, revăzută și mult sporită, București, 1929

© compania, 2010 pentru prezenta ediție

Str. Tuberozelor Nr. 9, Sector 1, 011411 București
Tel. : 021 223 23 28 Fax : 021 223 23 25
Tel. difuzare : 021 223 23 24, 021 223 23 37
e-mail : compania@rdslink.ro compania@clicknet.ro
www.compania.ro

Notă asupra ediției

Eminentul pedagog care a fost I. Popescu-Băjenaru a întreprins în anii '20 un act de bravură spirituală și culturală alcătuind volumul de față. Învățător, publicist, dar și lucrător remarcabil pe terenul alfabetizării adulților, a semnat numeroase manuale, cărți civilizatoare și de întărire a fibrei naționale încununate de premii ale Academiei și Casei Școalelor. Era mai bine plasat decât mulți pentru a ști câți români erau pe atunci în stare sau dispuși să citească *Biblia* cu adevărat, câți aveau să răsfoiască doar Cartea Sfântă în viața lor și câți aveau să rămână fără urmă de lumina ei, părându-li-se « tomul » prea lung și prea complicat. Pentru categoriile din urmă a pus cap la cap « relatări » menite să restituie esențialul *Sfintei Scripturi*. Astfel, eroii și evenimentele, sensurile morale și simbolurile creștine nu aveau să-i scape omului de rând. Vrând să-i fie de ajutor deplin acestuia, a adăugat și o selecție din Viețile Sfinților, urmând calendarul sărbătorilor mari ținute de tot românul, precum și un scurt îndreptar în rugăciunile obișnuite ale credincioșilor de la noi. În lec-

tura aceasta, combinând formulele povestirii și citatele, Vechiul Testament capătă o cadență grandioasă și o cronologie ușor de urmărit pentru cei lipsiți de reală îndrumare teologică, iar Viața Mântuitorului, care reunește fapte și rostiri din cele patru Evanghelii și din afara lor, se constituie într-o epopee aproape tangibilă a jertfei. Ne putem imagina cu ușurință că, după ce au parcurs cartea lui I. Popescu-Băjenaru, mulți s-au întors către paginile *Bibliei*, dornici să afle mai multe despre Avraam, despre Iisus sau despre apostolii săi. Și e de sperat că și acum se va întâmpla la fel cu cei care erau prea intimidați de Marea Carte ca s-o abordeze pieptiș.

Textul original a suferit modificări minore, destinate să apropie forme mai vechi ale limbii de cele uzuale azi, precum și versiuni arhaice ale denumirilor biblice de cele folosite în traduceri mai recente. Cele câteva schimbări sensibile și mici adaosuri sau explicații au fost semnalate în [ ]. A fost revizuită punctuația întregului text, s-au operat corecturi tacite, dar au fost menținute deopotrivă opțiunea pentru majusculă (în cazul etniilor, al grupurilor confesionale și al referirii la persoanele sfinte) și scrierea în italice a citatelor și a cuvintelor pe care autorul voia să le sublinieze (în mare măsură, din rațiuni mnemotehnice). Au fost păstrate în acest fel practica transcrierii textelor religioase și specificul de « carte de învățătură ».

Istoria veche
Înainte de Hristos

1. Facerea lumii

Întâia zi a creației. – Mai înainte de începutul lumii, întreaga nemărginire era plină de *Duhul Domnului* și *Cuvântul lui Dumnezeu* stăpânea tot văzduhul.

Prin puterea *Cuvântului Său, Dumnezeu* a făcut la început *cerul și pământul* din nimic. Pământul însă nu avea nici o formă și era pustiu. Pretutindeni era un întuneric nesfârșit. Numai *Duhul Domnului* străbătea nemărginirea pe deasupra apelor.

Hotărându-se să înfăptuiască lumea, Dumnezeu grăi : « *Să fie lumină !* » Și îndată văzduhul s-a luminat. Văzând Dumnezeu că *lumina* este bună, o despărți de *întuneric* ; și a numit lumina *zi*, iar întunericul, *noapte*. Începutul zilei s-a numit *dimineață* ; iar sfârșitul ei, *seară*. *Acestea toate s-au petrecut în* **ziua întâi** *a facerii lumii.*

A doua zi. – Făcându-se iarăși dimineață, Dumnezeu grăi : « *Să fie tărie în mijlocul apelor, care să despartă apele între ele !* » Și așa se făcu. Iar văzduhul de deasupra apelor îl numi *cer*. După aceea se făcu iarăși seară și s-a împlinit **ziua a doua.**

A treia zi. – Făcându-se din nou zi, Dumnezeu zise : « *Să se adune apele la un loc ; iar uscatul să se ridice la suprafața pământului !* » Și așa se făcu. Uscatul a fost numit *pământ* ; iar apa s-a numit *mare*. Și a poruncit Dumnezeu să răsară *iarbă* și *pomi* de tot felul pe suprafața pământului. Și porunca lui s-a împlinit. După aceea se făcu seară iarăși, împlinindu-se **ziua a treia**.

A patra zi. – Și dacă s-a făcut iarăși dimineață, Dumnezeu a zis : « *Să fie luminători pe bolta cerului, care să despartă ziua de noapte și să însemne cursul vremii : zilele, anii și veacurile ; și să lumineze pământul !* » Și porunca Domnului se împlini. Cerul se umplu de stele, printre care două aveau strălucirea mai puternică : una lumina ziua – adică *soarele* ; iar cealaltă, *noaptea* – adică *luna*. Și s-a făcut iarăși seară, căci se împlinise **ziua a patra.**

A cincea zi. – Făcându-se din nou zi, Dumnezeu zise : « *În ape să crească ființe vii ; iar pe deasupra pământului să zboare tot felul de păsări !* » Și a făcut Dumnezeu în această zi : *peștii* cei mari și toate *târâtoarele* apelor, precum și *păsările* văzduhului. După aceea a binecuvântat aceste făpturi, zicându-le : « *Creșteți și vă înmulțiți !* » Făcându-se seară, s-a sfârșit și **ziua a cincea**.

A șasea zi. – Venind iarăși dimineața, Dumnezeu a grăit : « *Pământul să rodească tot felul de făpturi însuflețite, care să viețuiască pe uscat !* » Și așa crescură *fiarele, dobitoacele* și toate *viețuitoarele* uscatului.

Facerea primilor oameni. – După ce-a mântuit Dumnezeu de făcut lumea cu toate frumusețile sale firești, a zis : « *Acum să fac făptură după chipul Meu și asemănător Mie !* » Și, luând țărână din pământ, făcu pe om, căruia îi dădu suflare din suflarea Sa ; iar numele primului om a fost *Adam*, adică *luat din pământ*. Dar Dumnezeu și-a zis : « *Nu e bine să fie omul singur, să-i fac un tovarăș care să-i semene !* » Și a dat Dumnezeu

lui Adam un somn greu. În timpul somnului îi scoase o coastă, din care făcu pe femeie. Văzând-o, Adam zise : « *Aceasta este os din oasele mele și carne din carnea mea !* » Și o numi pe femeia sa *Eva*, adică *mama a tot ce are viață.*

După aceea, Dumnezeu binecuvântă pe Adam și pe Eva, zicându-le : « *Creșteți, înmulțiți-vă, umpleți pământul și-l stăpâniți ; și domniți : peste peștii mărilor, peste fiarele pădurilor, peste păsările cerului, peste toate dobitoacele și peste întregul pământ !* »

Văzând Dumnezeu toate câte le făcuse, a rămas mulțumit de făpturile Sale. Sfârșindu-se **ziua a șasea**, s-a făcut iarăși seară.

A șaptea zi. – Venind **ziua a șaptea**, Dumnezeu s-a odihnit, căci mântuise de făcut tot ceea ce avusese de gând să facă ; și a binecuvântat această zi sfințind-o, fiindcă ea a fost ziua Sa de odihnă. Fiecare om e dator să serbeze ziua Domnului.

Trebuie să știm însă că zilele din vremea plăsmuirii lumii au fost nemăsurat de lungi. Durata lor n-a putut și nu poate fi statornicită de nimeni. Aceasta este și rămâne o taină dumnezeiască.

Primii oameni în paradis. – După ce Dumnezeu a făcut pe *Adam* și pe *Eva*, i-a așezat în cea mai frumoasă parte a pământului, într-un ținut numit *Eden*, împodobit cu tot ceea ce firea avea mai minunat. Acest dumnezeiesc ținut era udat de patru râuri minunate : *Fison, Geon, Tigru* și *Eufrat*, dintre care unul străbătea locul în care se aflau Adam și Eva. În acest ținut creșteau tot felul de pomi, frumoși la vedere și cu roade plăcute la mâncare. În mijlocul acestui paradis pământesc creșteau *pomul vieții* și *pomul cunoașterii binelui și răului*. Dumnezeu le-a îngăduit să mănânce din toate roadele paradisului, numai din roadele po-

mului cunoașterii binelui și răului să nu mănânce, căci vor muri.

Ispita diavolului. Păcatul strămoșesc. – Cât timp strămoșii oamenilor au ascultat porunca dumnezeiească, au trăit în cea mai desăvârșită mulțumire. Diavolul însă pizmuia fericirea primilor oameni. El se arătă *Evei* în chip de șarpe și o ademeni să mănânce din rodul oprit, spunându-i că, de va mânca, va fi asemenea lui Dumnezeu. Eva se supuse ispitei și, după ce mâncă ea, îndemnă și pe *Adam* să guste. Cum mâncară din fructul oprit, ca o perdea li se luă de pe ochii minții și începură să cunoască binele și răul. Cel dintâi lucru pe care-l băgară de seamă și care-i rușină fu goliciunea corpului lor. Ei luară frunze de smochin, pe care, prinzându-le una de alta, și le făcură acoperământ în jurul trupului. Temându-se de mânia dumnezeiască, își căutară un loc ascuns, unde se adăpostiră, crezând că Dumnezeu nu le va putea afla urma. Spre seară, Cel Atotputernic porni prin grădina raiului. Altădată, cum Îl simțeau, Adam și Eva Îi ieșeau cu nevinovăție în cale, căutând să-I vadă chipul plin de strălucire. Acum, nu se mai zăreau nicăieri. Neaflându-i, Dumnezeu știu numaidecât că făpturile mâinilor Sale Îi călcaseră porunca și începu să-l strige pe Adam : « *Adame, unde ești ?* » Ieșind din ascunzătoarea sa, Adam Îi răspunse : « *Te auzii umblând prin grădină, Doamne. Și-mi fu rușine să-ți ies în cale, pentru că sunt gol !* » Atunci Dumnezeu îl întrebă : « *Cine ți-a spus că ești gol ? Nu cumva ai mâncat din pomul din care ți-am poruncit să nu mănânci ?* » Înfricoșat de glasul dumnezeiesc, pe care până atunci îl ascultase fără pic de teamă, Adam căută să arunce vina pe femeie, zicând : « *Femeia pe care mi-ai dat-o ca tovarășă, ea a rupt roade din pomul oprit și mi-a dat și mie, îndemnându-mă să mănânc.* » Vorbind către Eva, Dumnezeu o întrebă : « *Pentru ce-ai făcut*

aceasta ? » Eva aruncă și ea vina pe șarpe, zicând : « *Șarpele m-a amăgit și am mâncat !* »

Izgonirea din paradis. – Dovedind neascultarea lui *Adam* și a *Evei*, și aflând cine fusese pricina păcătuirii primilor oameni, Dumnezeu blestemă pe șarpe *să se târască* în toate zilele vieții lui, urmărit de ura oamenilor ; iar Evei îi zise : « *Voi înmulți necazurile tale și în durere vei naște prunci ! Vei fi supusă bărbatului tău și el va fi stăpânul tău !* »

Vorbind către Adam, adăugă : « *Fiindcă ai dat ascultare vorbelor femeii tale, călcând porunca Mea de a nu mânca din pomul oprit, blestemat să fie tot pământul din pricina ta ; cu amar să te îndestulezi dintr-însul în tot lungul zilelor tale ; spini și pălămidă să-ți rodească ție, iar tu să te hrănești din ierburile câmpului. Cu sudoarea feței tale să-ți câștigi pâinea până ce te vei întoarce iarăși în pământul din care ai fost luat, că pământ ești și în pământ te vei întoarce !* »

După aceea, temându-se ca nu cumva Adam și Eva să mănânce și din pomul vieții veșnice și să ajungă nemuritori, Dumnezeu îi scoase afară din grădină ; iar la intrarea raiului puse un heruvim cu sabie de foc în mână spre a veghea cu strășnicie ca aceia [care sunt] izgoniți sau careva dintre urmașii lor să nu mai poată pătrunde la pomul oprit.

Urmașii primilor oameni. – Cei dintâi copii ai lui *Adam* și ai *Evei* au fost *Cain* și *Abel*. Cain era muncitor de pământ, iar Abel era păstor. Într-una din zile, ei aduseră jertfă lui Dumnezeu din produsul muncii lor. Cain aduse ce avu mai de rând din roadele sale, pe când Abel aduse tot ce avu mai ales și mai de preț. Jertfa lui Abel fu primită de Dumnezeu, pe când a lui Cain, nu. Din această pricină, Cain prinse ură pe Abel și-l ucise mișelește pe când se afla la câmp cu oile sale.

Văzând ticăloșia lui Cain, Dumnezeu îl întrebă : « *Unde este Abel, fratele tău ?* » Ucigașul răspunse Celui Atotputernic : « *Nu știu ! Nu cumva eu sunt păzitorul fratelui meu ?* »

În loc să grăiască cu glas pocăit și să se roage de iertare, Cain înfruntă mânia Tatălui Ceresc cu nerușinare. Față de atâta răutate sufletească, nu mai încăpea nici o milă dumnezeiască. « *Ce ai făcut ?* » îi zise Dumnezeu. « *Sângele fratelui tău strigă din pământ către Mine. Blestemat să fii tu pe pământul acesta, care s-a deschis pentru a primi sângele fratelui tău, răpus de mâna ta ! Să n-ai parte ca pământul să-ți dea rodul pe care-l aștepți de pe urma muncii tale ! Ca un nemernic să rătăcești pretutindeni, ocolit și disprețuit de toată lumea ! Iar cel ce te va ucide, de șapte ori mai greu să-l lovească blestemul Meu !* » Și Dumnezeu îl însemnă pe Cain, spre a fi cunoscut și ocolit de toată lumea. Ucigașul fugi din calea Domnului, așezându-se cu ai săi într-un ținut la răsărit de *Eden*. Copiii și urmașii lui Cain ajunseră foarte răi ; ei fură numiți *fiii oamenilor*.

Spre a mângâia pe Adam de pierderea lui Abel, Dumnezeu îi dărui alt băiat, pe *Sit*. Copiii și urmașii lui Sit au fost buni și s-au numit *fiii lui Dumnezeu*. Încetul cu încetul însă, urmașii lui Sit s-au amestecat cu ai lui Cain, ajungând cu vremea să nu se mai cunoască unii pe alții.

2. Omenirea până la Avraam

Rătăcirea oamenilor. – Trecuse vreme îndelungată de când Dumnezeu gonise pe *Adam* și pe *Eva* din rai. În acest timp, lumea se înmulțise și se împrăștiase pe toată suprafața pământului. Cât timp sufletul omenesc

fu stăpânit de credința într-un singur Dumnezeu Atotputernic, locuitorii pământului trăiau în cea mai bună înțelegere. Încetul cu încetul însă, lumea se înrăutăți. Oamenii nu mai credeau în Adevăratul Dumnezeu. Începură a se închina la stele, la lună, la soare și la fel de fel de jivine de pe fața pământului.

Potopul din vremea lui Noe. – După îndelungată răbdare, Dumnezeu se hotărî să curme răutatea omenească, nimicind omenirea însăși. Pentru ca să nu se stingă neamul omenesc, alese pe dreptul și credinciosul *Noe*, fiul lui *Lameh* – un urmaș al lui *Sit*, căruia îi porunci să-și facă o corabie încăpătoare : lungă de trei sute de coți, largă de cincizeci de coți și înaltă de treizeci de coți ; s-o smolească bine pe dinăuntru și pe din afară, iar într-însa să ia pe toți ai săi, precum și un anumit număr de viețuitoare din toate dobitoacele pământului.

Când corabia fu gata, bătrânul Noe se închise într-însa cu soția sa, precum și cu toți fiii și nurorile sale. Potrivit poruncii dumnezeiești, a mai luat cu sine : câte șapte perechi din animalele curate – parte bărbătească și parte femeiască – și câte două perechi dintre animalele cele necurate ; iar dinspre păsările cerului, tot câte șapte perechi, ca să se păstreze sămânța tuturor viețuitoarelor pământului.

După șapte zile, apele mărilor se revărsară peste tot pământul și o ploaie nemaipomenită căzu timp de 40 de zile și 40 de nopți, înecând toate viețuitoarele, afară de cele din corabia lui Noe. Apa crescuse atât de mare, încât întrecea vârfurile munților celor mai înalți cu cincisprezece coți.

O sută cincizeci de zile, fața pământului a fost pretutindeni numai o apă. Se scurseră încă o sută cincizeci de zile până ce valurile începură să se retragă spre matca lor, iar vârfurile munților să răsară ici și colo, pe

întinsul nesfârșit al undelor. În acest timp, corabia lui Noe s-a oprit pe muntele *numit Ararat* din *Țara Armenească*.

După patruzeci de zile, Noe deschise fereastra corabiei și dădu drumul unui *corb* spre a încerca dacă apele au scăzut, dar corbul nu se mai întoarse. După șapte zile, dădu drumul unui *porumbel*, dar acesta, negăsind loc de odihnă, se întoarse iarăși la corabie. Trecând alte șapte zile, dădu din nou drumul porumbelului, care se întoarse de astă dată cu o frunză de măslin în cioc, semn că apele scăzuseră aproape cu totul. După alte șapte zile, dădu iarăși drumul porumbelului, care, de rândul acesta, nu se mai întoarse.

Văzând Noe că pământul s-a uscat, urmând porunca dumnezeiască, ieși din corabie cu toți ai săi, precum și cu toate lighioanele pe care le luase cu dânsul. În ziua în care a părăsit corabia, se împlinise tocmai un an de când intrase într-însa.

Jertfa lui Noe. – Cea dintâi grijă a lui *Noe*, cum ieși din corabie, fu să mulțumească lui Dumnezeu pentru că-l mântuise, atît pe el, cît și pe toți ai lui, de la înec. Ridicând un altar de piatră în apropierea muntelui *Ararat*, aduse jertfă Celui Atotputernic din toate animalele cele curate. Lui Dumnezeu îi plăcu mărturia de credință și recunoștință a lui Noe și-l binecuvântă și pe el, și pe fiii săi, tot ca și pe *Adam* și pe *Eva* : să trăiască, să se înmulțească și să stăpânească pământul cu toate câte se află pe el. Apoi îi mai spuse că, de-acum înainte, nu va mai prăpădi lumea cu potop ; iar ca semn al acestui legământ dumnezeiesc va fi *curcubeul*, care va uni cerul cu pământul.

Turnul Babel. – Din cei trei fii ai lui *Noe* – *Sim*, *Ham* și *Iafet* – s-a născut o nouă lume, care-și păstră dreapta credință prea puțină vreme după potop. Urmașii lui Noe, amintindu-și de înecul petrecut în vremea

strămoșului lor, se hotărâră să clădească un turn înalt până la nori, în care să se adăpostească la vreme de potop. Spre a-i împiedica să-și înfăptuiască planul, Dumnezeu le-a amestecat vorbirea între dânșii în așa chip, că nu se mai putură înțelege nicidecum unul cu altul.

Văzând că nu e cu putință să urmeze mai departe zidirea turnului, s-a împrăștiat fiecare încotro a văzut cu ochii.

Turnul acela s-a numit *Babel*, adică *amestecare*, fiindcă la clădirea lui s-au amestecat limbile popoarelor care au stăpânit mai apoi pământul.

3. De la Avraam până la Moise

Avraam, alesul lui Dumnezeu. – Împrăștiați pe suprafața pământului, oamenii se înmulțiră, dând naștere la numeroase popoare, vorbind fiecare limbi deosebite. Cu scurgerea vremii, credința cea adevărată fu părăsită cu totul, luându-i locul credința în idoli și în tot soiul de făpturi plăsmuite de mintea omenească.

Văzând atâta rătăcire, Dumnezeu se hotărî să ia sub paza sa pe unul din fiii pământului, din sămânța căruia să se nască Mântuitorul lumii. Acesta fu *Avraam*, fiul lui *Tara*, un strănepot al lui *Sim*. El părăsi cuprinsul *Urului* – așezat la întâlnirea *Tigrului* cu *Eufratul*, și se statornici, împreună cu tatăl său, cu *Sarra* – soția sa, și cu *Lot* – un nepot al lor, în ținutul *Haran*, aproape de izvoarele Eufratului. De aici, în urma îndemnului dumnezeiesc, porni cu tot avutul său spre *Canaan*, însoțit de Sarra și de Lot. El se opri la *Sichem*, nu departe de țărmurile *Mării Mediterane*, unde primi binecuvânta-

rea dumnezeiească. Avraam ridică aici un altar ; apoi, după un scurt popas, se coborî cu toți ai săi mai spre miazăzi.

Ajungând vremea ca slugile sale să nu se mai poată înțelege cu [cele] ale nepotului său, Lot, din pricină că și unul, și altul aveau turme numeroase și nu le mai ajungeau pășunile, amândoi se hotărâră să se despartă. Lot își alese ținutul roditor al *Iordanului* și se statornici în cetatea *Sodoma* ; iar Avraam se așeză în valea *Mamvri*, nu departe de *Hebron*.

Dumnezeu, găzduit de Avraam. – Într-una din zile, pe când *Avraam* ședea la ușa cortului său, văzu trecând prin apropiere trei călători. Fire primitoare, el se sculă degrabă și merse în calea drumeților, pe care-i rugă cu stăruință mare să se abată pe la dânsul să-i ospăteze, iar după aceea să-și urmeze drumul mai departe. Cei trei călători împliniră dorința lui Avraam. Ei se așezară la umbra unui stejar din apropierea cortului gazdei lor, unde fură ospătați cu toate bunătățile. Tot timpul, Avraam a stat lângă dânșii, căutând să le ghicească dorințele, spre a le împlini grabnic.

Unul dintre drumeți zise lui Avraam : « *La anul, tot pe vremea asta, voi veni iarăși la tine ; și atunci, Sarra, femeia ta, va avea un copil !* » Auzind aceste vorbe, Avraam nu se îndoi de îndeplinirea lor, deși avea atunci nouăzeci și nouă de ani de viețuire. El primise încredințare de la Dumnezeu că va fi tatăl unui neam mare, care va fi binecuvântat între semințiile pământului ; și deci nu s-a arătat mirat de proorocirea oaspetelui său. Sarra însă, cugetând la vârsta ei înaintată, râse în sine la auzul prevestirii călătorului. Ghicindu-i gândul, oaspetele – care era chiar Dumnezeu, întovărășit de doi îngeri, mergând să nimicească cetățile *Sodoma* și *Gomora* – mai adăugă : « *Copilul ce se va naște îl vei numi Isaac !* »

Nimicirea Sodomei și Gomorei. – Sculându-se de la masă, cei trei călători se îndreaptă spre valea *Iordanului*, însoțiți de *Avraam*, care ținuse să-i petreacă. Pe drum, el află că *Sodoma* și *Gomora* vor pieri din pricina marii ticăloșii a celor care locuiesc într-însele. Avraam încearcă să mijlocească izbăvirea orașelor sortite pierzării, zicînd c-ar fi păcat ca, alături de cei ticăloși, să piară și cei nevinovați, socotind că poate s-ar afla în cele două cetăți cincizeci de drepți. Când i se spuse că nu sunt nici zece, el nu mai avu ce zice. Pe când Avraam mijlocea mântuirea cetăților, cei doi îngeri se depărtară, lăsându-l de vorbă cu Dumnezeu, de care el se despărți curând, spre a se reîntoarce la cortul său.

Cum ajunseră în Sodoma, cei doi trimiși dumnezeiești fură primiți și ospătați de către *Lot*, care se întâmplase, la sosirea lor, să fie la poarta cetății. Cunoscând sufletul drept și credincios al lui Lot, ei îl sfătuiră să pornească îndată din cetate cu cei pe care vrea să-i izbăvească de la moarte, căci Dumnezeu a hotărât nimicirea *Sodomei* și a *Gomorei*. Ei voiau să-și ia soția, fiicele și ginerii săi. Mai mult silit de îngeri, porni cu femeia și cu cele două fiice ale sale afară din oraș, ginerii nevoind să-l urmeze. Cu toate că li se spusese să nu privească înapoi, orice ar auzi după plecarea lor, soția lui Lot, neascultând porunca îngerilor, se uită îndărăt și se prefăcu în stană de sare. În urma lor, cele două cetăți fură nimicite cu foc și pucioasă ; iar vetrele lor se surpară în adâncul pământului, cu toți oamenii și vietățile dintr-însele. Lot se statornici în cetatea *Sigorului*, așezată puțin mai spre miazăzi de Gomora. La câtăva vreme după această întâmplare părăsi și Avraam valea *Mamvri* și se așeză la *Beer-Șeba*, împreună cu tot avutul său.

Dumnezeu încearcă credința lui Avraam. – Nașterea lui *Isaac* revărsă atâta bucurie în sufletul bătrâ-

nului *Avraam*, încât se simțea cel mai fericit om de pe pământ. Copilul creștea și se făcea din zi în zi mai voinic și mai frumos. Vrând să încerce credința și supunerea lui Avraam, Dumnezeu îi zise : « *Avraame, ia pe fiul tău cel iubit, Isaac, și mergi în muntele pe care ți-l voi arăta Eu, spre a Mi-l aduce jertfă !* » Avraam ascultă porunca dumnezeiască. Încărcând asinul cu toate cele de trebuință, porni, împreună cu Isaac și cu două slugi, să împlinească voia Domnului. Abia a treia zi sosi aproape de muntele unde trebuia să aibă loc jertfa. Luând doar pe fiul său, Avraam se urcă pe munte, unde ridică altarul pe care urma să-și jertfească unicul său copil. În clipa în care cuțitul era gata să curme firul zilelor lui Isaac, un trimis ceresc îi opri mâna, îndemnându-l să jertfească Celui Atotputernic un berbec rătăcit prin apropiere, întrucât Dumnezeu i-a văzut credința. El fu blagoslovit să i se înmulțească neamul ca stelele cerului și nisipul mării ; iar din sânul poporului ce se va naște dintr-însul să se ridice unul prin care se vor binecuvânta toate noroadele pământului.

Cu sufletul plin de nețărmurită mulțumire, Avraam se întoarse iarăși la *Beer-Șeba*, împreună cu Isaac și cu cei doi însoțitori ai săi. Pe muntele *Moria*, pe care Avraam a vrut să-și sacrifice copilul său unic, s-a ridicat mai târziu măreața cetate a *Ierusalimului*.

La câtăva vreme, *Sarra* se prăpădi în vârstă de 127 de ani și fu înmormântată într-o peșteră din apropierea *Hebronului*, pe valea *Mamvri*, pe care Avraam o cumpărase de la regele Hitiților spre a sluji ca loc de îngropăciune pentru el și cei din neamul său.

Urmașii lui Avraam. – După moartea *Sarrei*, *Avraam* se hotărî să căsătorească pe fiul său, *Isaac*, spre a da casei sale o nouă stăpână. Fiindcă locuitorii *Canaanului* erau păgâni și se închinau la idoli, el trimise pe

Eliazar, sluga sa cea mai credincioasă, cu zece cămile și cu numeroase daruri de preț, tocmai în *Mesopotamia*, țara sa de baștină, de unde să-i aducă soție lui *Isaac*. După câteva zile de mers, Eliazar se opri într-o seară lângă un puț din apropierea cetății *Nahor*, de unde veneau să ia apă locuitorii orașului. El se hotărî ca pe aceea dintre fete s-o aleagă de soție stăpânului său care-i va da apă să bea când îi va cere. Multe nici nu se uitară la el ; altele-i spuseră să-și scoată singur dacă-i e sete. Numai *Rebeca*, fiica lui *Batuel*, îi dădu bucuroasă să bea, ba se îndatoră să-i adape și cămilele. Tocmai pe când Eliazar întreba pe Rebeca dacă tatăl său îl poate găzdui în noaptea aceea veni *Laban*, fratele ei, și-l pofti să se adăpostească în casa părintelui lor. Cum se întâlni cu Batuel, Eliazar îi spuse pricina călătoriei sale și află cu multă bucurie că tatăl fetei se învoiește s-o dea de soție lui Isaac. Eliazar îi încărcă pe toți cu daruri de mare preț ; iar a doua zi, luând cu dânsul pe Rebeca, porni spre Canaan, unde se însoți cu Isaac.

După căsătoria singurului său fiu, Avraam mai trăi încă mulți ani. El se sfârși din viață în vârstă de o sută șaptezeci și cinci de ani și fu înmormântat alături de Sarra, soția sa.

Fiii lui Isaac. – Trecuseră aproape douăzeci de ani de la căsătoria lui *Isaac* cu *Rebeca* și Dumnezeu nu le dăruise nici un copil. După multe rugăciuni și posturi, căpătară doi prunci gemeni. Pe cel ce se născu întâi îl numiră *Isav* – ceea ce înseamnă *părosul*, fiindcă avea corpul acoperit cu mult păr roșcat ; iar pe celălalt, *Iacob* – adică *prinzător de călcâi*, fiindcă la naștere apucase de călcâi pe fratele său.

Făcîndu-se mari, Isav ajunse vânător, iar Iacob – fire mai plăpândă – rămase pe lângă casă, fiind foarte drag mamei sale.

Dreptul de întâi-născut. – Într-o zi, pe când *Isav* se întoarse de la vânătoare, rupt de oboseală și lihnit de foame, află pe *Iacob* pregătind niște mâncare de linte. El ceru fratelui său un blid de mâncare, să-și potolească foamea. Iacob îi spuse că-i va da să mănânce numai dacă Isav îi va lăsa lui dreptul de *întâi-născut*. Isav primi fără multă codire și-și vându întâietatea nașterii pe un blid de linte.

Binecuvântarea părintească. – Spre sfârșitul vieții, *Isaac* își pierdu vederea. Simțind că nu mai are mult de trăit, îl chemă pe *Isav* și-i spuse să meargă la vânătoare ; iar din vânatul ce va aduce, să-i pregătească mâncarea cea mai bună ce se va pricepe el, căci vrea să-i dea cu acest prilej binecuvântarea părintească.

Aflând de hotărârea soțului său, *Rebeca* spuse lui *Iacob* să taie doi iezi, din care pregăti mâncare pentru Isaac ; iar cu pieile iezilor îmbrăcă pieptul și brațele fiului său cel iubit. Când fu mâncarea gata, Iacob intră la tatăl său cu sfială spre a-i duce blidul cu presupusul vânat ; și-i ceru totdeodată binecuvântarea părintească. Isaac, înțelegând după glas că cel ce-i vorbește nu ar fi Isav, ceru să-l pipăie. Simțind că pieptul și brațele-i sunt păroase, crezu că e fiul lui, cel întâi născut, și-i dădu binecuvântarea.

După puțin timp sosi și Isav cu mâncarea pregătită ca să ceară binecuvântarea tatălui său, dar Isaac îi spuse că el și-a dat binecuvântarea o dată și rămâne bună dată celui ce-a primit-o.

Fuga lui Iacob în Mesopotamia. – *Isav* ieși de la tatăl său cu sufletul plin de ură împotriva lui *Iacob*. El își puse în gând să-l omoare. Bănuindu-i hotărârea, *Rebeca* îndemnă pe fiul său cel drag să fugă în *Mesopotamia*, la fratele ei, *Laban*. Iacob porni spre unchiul său chiar din îndemnul lui Isaac, spre a-și căuta soție în țara de

baștină a bunicului său, *Avraam*. În cale spre Mesopotamia, se opri către seară și se odihni cu capul pe o piatră, într-o latură a drumului. Adormind, văzu în vis o scară ce se lăsa din cer până la pământ și pe care se urcau și se coborau îngerii. La capătul de sus al scării se afla Dumnezeu însuși, Care-l binecuvânta, făgăduind, lui și urmașilor lui, stăpânirea locurilor acelora.

Deșteptându-se din somn, Iacob înțelese că dormise pe loc sfânt. El turnă untdelemn peste piatra ce-i slujise drept căpătâi și dete acelui loc numele *Betel* – sau casa Domnului. Totdeodată, se legă că, de se va întoarce sănătos la casa tatălui său, va ridica acolo un altar.

În slujba lui Laban. – Sosind în casa unchiului său, *Laban*, *Iacob* rămase în slujba lui douăzeci de ani, primind drept simbrie pe cele două fiice ale sale : *Lia* și *Rahila*. Din însoțirea lui cu cele două femei ale sale și cu serv[itoar]ele lor, *Zilpa* și *Bilha*, el avu doisprezece fii. Cu Lia avu pe *Ruvim*, *Simeon*, *Levi*, *Iuda*, *Isahar* și *Zebulon* ; cu Rahila avu pe *Iosif* și pe *Veniamin* – cei din urmă născuți ; cu Bilha, serv[itoare]a Rahilei, avu pe *Dan* și pe *Neftalim* ; iar cu Zilpa, serv[itoare]a Liei, avu pe *Gad* și pe *Așer*. Afară de Veniamin, toți ceilalți fii au fost născuți în *Haran*.

Întoarcerea lui Iacob în Canaan. – Primind poruncă de la Dumnezeu, *Iacob* porni cu toți ai săi spre pământul *Canaanului*, luând cu sine tot avutul strâns în timp de douăzeci de ani. Călătorind spre casa părintească, el încă se temea de ura lui *Isav*. Spre a-i potoli mânia, trimise înainte, la fratele său, soli cu daruri.

Aproape de râul *Iaboc*, după ce-și trecu pe celălalt mal tot avutul său, îi răsări în cale un om care porni să se lupte cu el și nu-l slăbi până în revărsatul zorilor, fără însă a-l putea doborî. Spre zi, potrivnicul lui Iacob îi spuse că de acum înainte se va numi *Israel*, adică *Învin-*

gătorul, căci cu Dumnezeu s-a luptat și biruit nu a putut fi ; cu atât mai vârtos se va putea lupta el cu oamenii.

Întâlnindu-se cu Isav, Iacob se închină fratelui său și se împăcară amândoi. Ajungând la *Sichem*, se statornici aici. În această vreme ridică la *Betel* altarul făgăduit, unde aduse jertfă lui Dumnezeu. Pe cale, în apropiere de *Betleem*, *Rahila* născu pe *Veniamin* ; iar ea se sfârși din viață din această pricină și fu înmormântată pe drumul Betleemului.

La câtăva vreme după aceasta, Iacob se statornici la *Hebron*, lângă tatăl său, care trăia încă. Ajungând la vârsta de o sută optzeci de ani, Isaac se sfârși din viață și fu înmormântat de fiii săi alături de *Avraam* și *Sarra*.

Vânzarea lui Iosif ca rob. – Dintre toți copiii, lui *Iacob* îi era mai drag *Iosif*. Din această pricină, frații ceilalți îl urau grozav și plănuiră să-l omoare. Pe când erau cu oile la păscut, într-un ținut îndepărtat, Iosif fu trimis de tatăl său să vadă dacă frații lui sunt sănătoși. Cum îl văzură de departe, aceștia se legară să-i curme zilele. *Ruvim* s-a împotrivit planului lor ; și cu mare greutate îi hotărî să primească a-l arunca într-o fântână părăsită, cu gând de a-l scoate de acolo pe furiș de frații săi și a-l trimite înapoi la tatăl lor. În lipsa lui însă, trecând prin acel ținut niște negustori care mergeau spre *Egipt*, *Iuda* își sfătui frații să-l vândă pe Iosif acelor negustori. Târgul se făcu pentru douăzeci de arginți și Iosif porni jelind spre țara Egiptului, unde fu vândut rob unui slujbaș regesc, anume *Putifar*. Nevrednicii săi fii spuseră bătrânului Iacob că Iosif fusese sfâșiat de fiarele pădurilor.

Din rob ajuns ministru. – *Iosif* își slujea stăpânul cu credință. Femeia acestuia însă râvni la chipul și tinerețea noului rob. El se împotrivi ispitelor stăpânei sale, din care pricină atâță vrăjmășia acesteia. Ea îl pârî

soțului său c-ar fi îndrăznit să încerce a o necinsti ; și Iosif fu aruncat în închisoare. Aici, prin purtarea [sa] și firea sa blajină, câștigă dragostea mai-marelui temniței, care, în loc să-l țină închis, îl luă ca om de încredere al său, dându-i pe mână chiar cheile închisorii.

Tălmăcirea visului celor doi dregători. – În această vreme fu aruncat în temniță cel ce turna vin faraonului la masă – sau *paharnicul*, precum și cel ce avea grija pâinii la masa regelui – adică *pitarul*. Cum *Iosif* colinda prin toate încăperile închisorii, într-o dimineață găsi pe cei doi mari dregători îngânduraţi și foarte abătuți. Cercetând pricina tristeții lor, află că amândoi visaseră niște vise ciudate. Paharnicul spuse că văzuse în vis o viță-de-vie cu trei ramuri. Vița aceea dăduse muguri, înfrunzise, înflorise și făcuse struguri, care se copseseră. De asemenea, se făcea că el avea în mână paharul faraonului și, storcând struguri în pahar, dădea regelui să bea. Pitarul îi spuse că el visase cum că purta pe cap trei coșuri cu pâine albă și cu prăjituri din acelea pe care numai faraonul le mânca, iar păsările cerului, coborându-se peste panere, ciuguleau din mâncările aflate într-însele.

Iosif spuse paharnicului că acele trei ramuri ale viței înseamnă *trei zile*, după care va veni poruncă să fie eliberat și pus iarăși în slujba din care fusese scos. El îl mai rugă ca, ieșind din temniță, să nu-l uite și să ceară faraonului iertarea lui, fiind închis fără nici o vină. Pitarului îi spuse că acele trei coșuri înseamnă de asemenea trei zile, după care va fi scos din temniță și spânzurat, iar păsările cerului vor mânca din trupul lui.

Tâlcuirea lui Iosif se întâmplă întocmai, însă paharnicul, văzându-se iarăși în cinstea de mai înainte, își uită de bietul Iosif.

Iosif tălmăcește visul faraonului. – La vreo doi ani după această întâmplare, visă și faraonul *Egiptu-*

lui un vis ciudat, pe care nu putu nimeni să i-l tălmăcească. Abia acum, paharnicul își aminti de tâlcuirea visului său din temniță și-i vorbi despre aceasta și faraonului. Chemat în grabă, *Iosif* tâlcui visul împăratului.

Acesta visase că văzuse ieșind din apa *Nilului* șapte vaci grase și, după ele, șapte vaci slabe, care au mâncat pe cele grase ; iar după aceea a văzut răsărind dintr-o tulpină șapte spice pline și din alta, șapte spice seci, care au înghițit pe cele pline. Iosif îi spuse că acele șapte vaci grase și acele șapte spice pline înseamnă că pământul va fi blagoslovit cu șapte ani de belșug, după care vor urma șapte ani de secetă. În acest timp va fi o foamete cumplită.

Faraonul cunoscu îndată că prin gura lui Iosif, grăiește Domnul ; și, pricepând înțelepciunea tâlcuirii, vorbi către dregătorii săi, cărora le zise : « *Oare va mai fi undeva un om la fel ca acesta, în care se află Duhul Domnului ?* » Apoi, grăind către Iosif, adăugă : « *Deoarece Dumnezeu ți-a dezvăluit ție toate acestea, eu nu văd un om mai înțelept și mai priceput ca tine. De azi înainte, tu vei fi mai mare peste casa mea și tot poporul meu te va asculta ; iar eu numai cu tronul voi fi mai presus decât tine. De-acum tot pământul Egiptului ți-l încredințez ție !* » Zicând acestea, faraonul își scoase inelul din degetul său și-l puse în mâna lui Iosif ; apoi îl îmbrăcă în veșmânt subțire de in și-i puse lanț de aur după gât. După aceea, porunci să fie plimbat prin tot orașul în cea de-a doua dintre trăsurile sale, iar crainicii să strige în calea sa : « *Îngenuncheați !* » Apoi, faraonul adăugă : « *Cu toate că eu sunt faraonul, totuși, nimeni pe tot pământul Egiptului nu va face vreo mișcare fără știrea și voia ta !* » În urmă îl însoți cu *Asineta*, fata preotului din *Hiopolis*, căci, pe vremea aceea, preoții alcătuiau clasa nobilă sau boierească a Egiptului. Din această căsătorie avu doi fii : pe *Manase* și pe *Efraim*.

Faraonul schimbă numele lui Iosif, zicându-i *Țafnatpaneah*, adică *Mântuitorul poporului*. Iosif ajunsese acum la vârsta de treizeci de ani.

Măsurile de prevedere ale lui Iosif. – Ajuns în cea mai înaltă dregătorie a *Egiptului*, prima grijă a lui Iosif fu să cunoască țara și rodnicia pământului. După aceea rândui să se facă hambare numeroase și încăpătoare, în care adună în cei șapte ani de belșug tot prisosul grâului, luând de la fiecare locuitor câte o cincime din rod. Cu chipul acesta făcuse provizii de nu mai avea unde să le pună.

Israeliții în Egipt. – În aceste vremuri de secetă, foametea ajunsese și prin ținutul locuit de *Iacob*. Aflând că în *Egipt* se găsesc de-ale hranei din destul, bătrânul Iacob trimise pe cei zece fii mai mari ai săi să cumpere grâu spre a nu pieri de foame. Cum îi văzu, *Iosif* îi cunoscu, dar nu li se arătă lor. El îi iscodi asupra părintelui și fratelui lor mai mic, și se prefăcu a-i socoti ca spioni, poruncind să fie băgați în temniță, unde stătură închiși trei zile. După aceea le dădu drumul, ținând ca zălog pe *Simeon* până când va aduce cu dânșii și pe *Veniamin*, despre care i se spusese că trăiește. Porunci mai-marelui casei sale ca la plecare să le pună banii dați pe cumpărături în sacii cu grâu. Pe cale, aflând argintul în saci, teama lor crescu mai grozav și nu cutezară multă vreme a se mai duce în Egipt, mai ales că Iacob se împotrivea cu tărie să le dea și pe Veniamin.

A doua venire în Egipt. – Încolțiți de foamete și, în urma legământului celorlalți fii că-i vor aduce îndărăt cu orice chip pe *Veniamin*, *Iacob* le îngădui să plece cu toții iarăși în *Egipt*.

Cum sosiră, *Iosif* porunci mai-marelui casei sale să-i ducă la palatul său și să pregătească prânzul și pentru ei, căci vor mânca împreună cu dânsul. Văzându-se în pa-

lat, fiii lui Iacob se înfricoșară grozav, căci nu știau ce are să li se întâmple. Ei credeau că-i adusese acolo spre a le cere socoteală asupra banilor aflați în sacii lor la prima venire ; și începură chiar a se dezvinovăți față de omul lui Iosif, zicând că fără știrea lor fuseseră puși acei bani în saci și că chiar îi aduseseră înapoi. Acesta însă le spuse să n-aibă nici o teamă, că nimeni nu s-a plâns de vreo vină împotriva lor.

Venind vremea cinei, se așezară trei mese : una pentru Iosif, alta pentru frații săi și a treia pentru dregătorii Egiptului, care nu puteau suferi să mănânce laolaltă cu oameni de alt neam. Însuși Iosif rândui pe frații săi la masă potrivit vârstei fiecăruia ; iar pe Veniamin îl așeză aproape de dânsul. Când fu la împărțirea mâncării, lui Veniamin i se dădu de cinci ori mai mult decât celorlalți.

Iosif se descoperă fraților săi. – A doua zi, fiii lui *Iacob* porniră spre țara lor. Iosif poruncise însă mai-marelui casei sale să pună banii plătiți pentru grâu în sacii lor ; iar în sacul fratelui celui mic să ascundă paharul de argint pe care-l folosea el la masă. Abia ieșiseră din cetate și fură ajunși din urmă de trimișii lui Iosif, care-i învinuiră că nu se purtaseră cu cinste față de dânsul, fiindcă unul dintr-înșii a furat cupa de argint a stăpânului casei. Neștiindu-se vinovați cu nimic, ei se apărară de această grozavă învinuire cu toată tăria ; și merseră până acolo încât se legară că acela la care se va găsi cupa furată să rămână rob stăpânului. Care nu le fu spaima când văzură că paharul a fost găsit chiar în sacul lui *Veniamin*. Cu sufletele pline de jale, se întoarseră cu toții în cetate, unde rugară pe Iosif să-i primească pe ei robi și să lase pe Veniamin liber, căci altfel tatăl lor ar muri de durere. Iosif ținea să oprească la dânsul numai pe Veniamin. *Iuda*, care se pusese chezaș față de Iacob că-i

va aduce pe Veniamin nevătămat, rugă pe Iosif să-l țină mai bine pe dânsul în robie și să lase slobod pe fratele cel mic.

Nemaiputând privi cu nepăsare jalea fraților săi, Iosif porunci să iasă afară toți *Egiptenii*, apoi, grăindu-le în limba lor, căci până atunci vorbiseră numai prin tălmaci, le zise : « *Eu sunt Iosif ! Mai trăiește tatăl meu ?* » Auzindu-i vorba, frații se îngroziră, gândind că cine știe cum se va răzbuna împotriva lor. El însă adăugă : « *Apropiați-vă de mine ! Eu sunt Iosif, fratele vostru, pe care l-ați vândut !... Nu vă temeți, căci nu voi, ci Dumnezeu m-a trimis pe mine aici, ca prin mine să vă păstrez și viața voastră !* »

Îmbrățișându-i și sărutându-i pe toți, le dădu o sumă de daruri și le zise : « *Mergeți degrabă și aduceți aici pe tatăl meu și eu vă voi purta de grijă la toți, căci foametea va mai ține încă cinci ani de-acum înainte !* »

Luându-și curaj, frații începură a vorbi cu Iosif, fără a se mai teme. Aflând faraonul că frații lui Iosif veniseră în Egipt, se bucură mult și porunci să se strămute cu toții în țara sa, unde le va da pământul cel mai bun.

Încărcându-i cu o sumă de daruri, hrană și veșminte, să aibă pe drum, Iosif le ceru stăruitor să se întoarcă degrabă în Egipt cu tatăl lor. De asemenea, îi mai sfătui ca nu cumva să se certe între ei pentru darurile primite.

Plecarea lui Iacob în Egipt. – Auzind că *Iosif* trăiește, *Iacob* nici nu voi să creadă la început ; dar, văzând darurile trimise, neîncrederea i se risipi din suflet și grăi : « *Într-adevăr, fiul meu Iosif trăiește ! Mă voi duce să-l văd înainte de a muri !* »

Și, încărcându-și tot avutul în care, porni cu toți ai săi spre *Egipt*. Ajungând la *Beer-Șeba*, Iacob aduse jertfă lui Dumnezeu, care, arătându-i-se în vis, îi zise să meargă fără teamă în Egipt, căci e scris ca din neamul lui să se nască un popor mare, care, la vreme, va ieși din

pământul Egiptului și se va întoarce iarăși în cuprinsul străbun.

Apropiindu-se de Egipt, *Iuda* porni înainte, să vestească pe Iosif de sosirea tatălui lor. La această știre, toată curtea faraonului însoți pe Iosif întru întâmpinarea bătrânului Iacob. Cum se întâlniră, se îmbrățișară, plângând de bucurie, iar Iacob zise : « *De-acum pot muri liniștit, căci am văzut fața ta și m-am încredințat că trăiești !* »

După aceea, Iacob se înfățișă faraonului, pe care-l binecuvântă. Acesta primi pe tatăl și pe frații lui Iosif cu cea mai mare bunăvoință și porunci să le dea lor pentru așezare cel mai bun și mai rodnic cuprins din pământul Egiptului. Iosif rândui pe toți ai săi în ținutul *Gesen*, pe care-l stăpâniră timp de patru sute treizeci de ani, până la ieșirea lor din Egipt. Iacob mai trăi după aceea încă șaptesprezece ani.

Moartea lui Iacob. – Simțind că *Iacob* se apropie de sfârșitul zilelor, *Iosif* se duse cu cei doi copii ai săi, *Manase* și *Efraim*, la dânsul. Iacob, chemându-și nepoții aproape, îi binecuvântă, spunând că de-acum îi socotește ca și cum ar fi copiii săi. Apoi veniră și ceilalți fii, și-i binecuvântă pe fiecare la rând. Ajungând la Iuda, zise : « *Pe tine, Iudo, te vor lăuda frații tăi ; fiii părintelui tău se vor pleca înaintea ta ! Sceptrul din Iuda nu se va depărta, nici legiuitor din coapsele lui până ce va veni Acela căruia toate popoarele Îi vor da ascultare !* » Astfel prevesti Iacob venirea Mântuitorului.

După ce-i binecuvântă pe toți, ceru lui Iosif să se lege că-l va înmormânta în *Canaan*, alături de *Avraam* și de *Isaac*, părintele său. Apoi, odihnindu-se iarăși pe patul său, își dădu duhul, în jalea fiilor și nepoților săi. Iacob fu plâns de *Egipteni*, laolaltă cu copiii săi, timp de șaptezeci de zile. Cu învoirea faraonului, fu dus și înmormântat în valea *Mamvri*, în peștera în care se odihneau cei

răposați mai înainte de dânsul. Corpul său fu petrecut cu mare cinste până în *Canaan* de toți fruntașii și dregătorii de seamă ai *Egiptului*.

După aceea, fiii lui Iacob s-au întors iarăși în Egipt. Temându-se ca Iosif să nu le poarte vrăjmășie pentru răul ce-i făcuseră odinioară, ei merseră cu toții la dânsul de-i cerură iertare. Iosif le spuse din nou să n-aibă nici o teamă, căci ceea ce făcuse de Dumnezeu fusese rânduit. După multă trecere de vreme, simțind că i se apropie și lui sfârșitul, Iosif chemă la dânsul pe frații săi și le zise : « *Dumnezeu a rânduit ca voi să ieșiți din pământul acesta și veți merge iarăși în pământul făgăduit părinților noștri. Atunci să luați cu voi și oasele mele !* »

Iosif a murit în vârstă de o sută zece ani și a fost îmbălsămat și înmormântat în pământul Egiptului, în jalea întregului norod.

4. Viața dreptului Iov

Avuțiile lui Iov. – Cam pe vremea când *Israeliții* se aflau în *Egipt*, trăia în ținutul *Uz*, din cuprinsul *Arabiei*, un om cu frica lui Dumnezeu, anume *Iov*. El era un strănepot al lui *Isav*, fratele lui *Iacob*. Averile lui Iov erau nesfârșite și multă lume îl pizmuia pentru norocul lui. Dumnezeu îi mai dăruise șapte feciori și trei fete cum mulți ar fi dorit să aibă, așa de sănătoși, voinici și înțelepți erau. Deși putred de bogat, el ducea o viață cumpătată și-și afla mulțumirea cea mai mare făcând bine semenilor săi.

Încercarea lui Iov. – Pe când se părea că *Iov* ajunsese în culmea fericirii, ca din senin se abătură asupra lui cele mai grozave nenorociri. Întâi îi veni veste că niște neamuri vecine – *Sabeenii* și *Caldeii* – năvăliseră în

cuprinsul său și, omorându-i aproape toate slugile, îi răpiră toți boii, toți asinii și toate cămilele. Apoi află că toate turmele de oi îi pieriseră ucise de trăsnete pornite din cer ; și, în cele din urmă, îi veni veste că toți copiii săi fuseseră uciși de dărâmăturile casei unde ospătau și care se năruise peste dânșii din pricina unei vijelii stârnite dinspre pustiu.

La toate aceste vești îngrozitor de dureroase, vorbele lui Iov erau : « *Domnul a dat, Domnul a luat : fie numele Domnului binecuvântat !* »

Dar satana, căruia Dumnezeu îi îngăduise să pună credința dreptului Iov la cele mai grele încercări, merse mai departe cu loviturile. Iov fu cuprins de cea mai grozavă boală – de lepră –, care-i acoperi tot corpul. La cuvintele de cârtire ale soției sale și ale celor mai buni prieteni ai săi – *Elifaz*, *Bildad* și *Țofar* –, el răspundea aducând laude lui Dumnezeu, încrezător că suferințele sale nu vor fi fără sfârșit.

Răsplătirea credinței statornice. – Văzând nestrămutata credință a dreptului Iov, Atotputernicul Dumnezeu îi întoarse îndoit tot ceea ce vrăjmășia diavolului îi răpise. Însănătoșindu-se, căpătă alți fii și mai trăi după aceea încă o sută patruzeci de ani, murind în cele mai adânci bătrâneți și având fericirea să-și vadă strănepoții până la al patrulea neam.

5. Moise. Eliberarea Israeliților din robia Egiptului

Nașterea lui Moise. – După strămutarea lor în *Egipt*, *Israeliții* s-au înmulțit repede și puterea lor ajun-

sese tot așa de mare ca și a *Egiptenilor*. Din această pricină, unul dintre faraoni porunci să fie puși la munci istovitoare, spre a-i nimici ; iar ca să li se stingă neamul, rândui ca toți pruncii de parte bărbătească să fie uciși chiar de la născare prin înecare în apa *Nilului*.

În acest timp, un Israelit din neamul lui *Levi*, *căpătând* un fiu, nu se îndură să-l înece, ci-l puse într-un sicriaș de papură uns cu smoală și-i dădu drumul pe apa Nilului după ce-l tăinuise aproape trei luni în casa sa. Spre a vedea ce soartă va avea pruncul, puse pe o fiică a sa, anume *Mariam*, să pândească de pe malul apei. Întâmplarea făcu ca tocmai atunci să se coboare la râu, spre a se scălda, chiar fiica faraonului. Văzând sicriașul și făcându-i-se milă de copil, îl luă să-l crească. Prefăcându-se că trece pe acolo din întâmplare, sora pruncului întrebă pe fiica faraonului dacă vrea să-i aducă o femeie pentru alăptatul copilului, căci cunoaște ea pe una care a născut de curând. Primind încuviințarea domniței, fata aduse chiar pe mama sa. Când se mări, copilul fu dus mamei sale adoptive, care-i dădu numele *Moise*, adică *scos din apă*. Fiica împăratului rândui ca fiul său adoptiv să aibă o creștere aleasă. Ea îl dădu în seama preoților și cărturarilor Egiptului, care-l învățară știința lor.

Fuga din Egipt. – Deși crescut în mijlocul *Egiptenilor*, *Moise* știa că e *Israelit*. În toate împrejurările, el lua apărarea celor de un sânge cu dânsul. Din această pricină, faraonul se hotărî să-l omoare. Prinzând de veste, Moise fugi în *Arabia*, unde se căsători cu *Sefora*, fiica lui *Iotor*, un preot din acel ținut. Într-o zi, pe când Moise păzea oile socrului său în apropiere de muntele *Horeb*, i s-a arătat Dumnezeu într-o flacără de foc ce se ridica dintr-o tufă de rug, care, deși ardea, totuși nu se mistuia. El auzi un glas pornind din rug : « *Moise ! Moise ! Nu te apropia ! Scoateți încălțămintea din picioare, căci locul pe care*

stai este sfânt ! » Glasul mai adăugă : « *Eu sunt Dumnezeul lui Avraam şi al lui Isaac !* » Cum auzi acestea, Moise îşi acoperi faţa, temându-se să privească spre Dumnezeu.

După aceea primi poruncă să meargă în *Egipt* şi să ceară eliberarea poporului lui *Israel*, a cărui asuprire nu o mai putea răbda. Moise, arătându-şi teama că cei în mijlocul cărora va merge nu-l vor crede că el este trimis dumnezeiesc până nu le va dovedi cu semne, primi poruncă de la Dumnezeu să arunce toiagul său jos, şi toiagul se prefăcu într-un şarpe atât de îngrozitor, încât însuşi Moise se înspăimântă. Atunci, Dumnezeu îi zise să apuce şarpele de coadă, şi toiagul îşi luă iarăşi forma de la început. Moise spuse Domnului că, fiind gângav, nu va putea vorbi limpede în faţa celor către care e trimis. Mâniat de îndărătnicia lui, Dumnezeu îi zise lui Moise : « *Mergi împreună cu fratele tău, Aaron ! Deschide-voi gura lui şi el va vorbi poporului în numele tău !* »

Întoarcerea lui Moise în Egipt. – Ascultând porunca dumnezeiască, *Moise* îşi luă rămas-bun de la socrul său şi plecă spre *Egipt*. În acelaşi timp, Dumnezeu porunci lui *Aaron* să iasă întru întâmpinarea lui Moise în pustiu. Întâlnindu-se amândoi fraţii, merseră în faţa poporului, căruia Aaron îi aduse la cunoştinţă dorinţa dumnezeiască. În urma semnelor arătate de Moise, poporul crezu şi se închină Domnului.

După aceea merseră împreună la faraon, căruia, de asemenea, îi spuse porunca Domnului. Faraonul se mânie grozav şi hotărî ca *Israeliţii* să fie şi mai asupriţi, iar muncile lor să fie şi mai grele. Încercările lui Moise şi Aaron, prin fel de fel de minuni, ca să îmblânzească inima faraonului rămaseră zadarnice, căci sufletul lui mai strașnic se învârtoşă.

Cele zece pedepse dumnezeieşti asupra Egiptului. – Văzând Dumnezeu că faraonul se împo-

trivește cu îndârjire să elibereze pe *Israeliți*, porni a-l înspăimânta cu tot felul de pedepse înfricoșătoare. Astfel : *a prefăcut apele Nilului în sânge ; a trimis peste ținutul Egiptului milioane de broaște ; tot cuprinsul țării a fost acoperit de muște veninoase ; a revărsat asupra poporului puhoaie nesfârșite de muște câinești ; vitele Egiptenilor au fost răpuse de ciumă ; atât oamenii, cât și vitele au suferit de tot felul de bube rele ; tot cuprinsul a fost bătut de grindină cumplită ; lăcustele au pustiit țara ; întuneric mare a cuprins tot Egiptul timp de trei zile și trei nopți.* În sfârșit, după a zecea pedeapsă – *moartea întâilor născuți ai Egiptenilor* –, faraonul, îngrozit, se văzu nevoit să îngăduie plecarea Israeliților. El însuși merse la *Moise* și-l rugă să plece mai degrabă, ca să scape țara de urgia ce se lăsase peste ea.

Urmărirea poporului lui Israel de către Egipteni. – În urma învoirii faraonului, porniră din *Egipt* șase sute de mii de bărbați, afară de femei și copii, cu tot avutul lor. *Moise* luă cu el și oasele lui *Iosif.* Fiindcă, la plecarea lor, Israeliții luaseră și covețile cu frământătură încă nedospită, Moise rândui ca, în amintirea scăpării lor din robia Egiptului, în fiecare an, la vremea aceea, să mănânce timp de șapte zile pâine nedospită.

Israeliții porniră spre pustiul de pe coasta *Mării Roșii*, călăuziți de Domnul : ziua, în chip de nor, iar noaptea, în chip de stâlp de foc. Cum ajunseseră pe țărmul mării, se opriră să poposească.

Puțin timp după plecarea lor, faraonului îi păru rău că-i eliberase și dădu poruncă să fie urmăriți și aduși înapoi. Oaste numeroasă porni după ei, ajungându-i aproape de mare. Văzând pe urmăritori, Israeliții se îngroziră. Atunci Moise le zise : « *Nu vă temeți, că Domnul are să lupte pentru voi !* » Și norul care până atunci mersese înainte trecu înapoia lor ; și se întunecă văzduhul, că *Egiptenii* nu-i mai putură urmări. Călăuziți de stâlpul de foc, Israeliții sosiră

la mare ; iar Moise, ridicând toiagul deasupra apei, valurile se despărțiră și toți putură să treacă prin vad ca pe uscat. Dinspre ziuă porniră și Egiptenii să treacă după Israeliți ; dar cum ajunseră la mijlocul mării, Moise, după porunca dumnezeiască, întinse toiagul deasupra apei și valurile se împreunară, înghițind toată armata faraonului.

Drept mulțumire, Moise și fiii lui Israel au cântat imnuri de slăvire lui Dumnezeu și credința lor s-a întărit și mai mult.

6. Decalogul sau Cele zece porunci dumnezeiești

Pribegia Israeliților prin pustiu. – Pornind de la *Marea Roșie*, *Israeliții* se afundară în pustiul nisipos al *Arabiei*. Dar, pe măsură ce se depărtau, lipsurile se întețeau și greul vieții creștea. Cel dintâi neajuns mai simțit fu lipsa de apă de băut. Ei începură să murmure. După trei zile dădură peste un lac, anume *Mara*, a cărui apă însă era amară. În urma sfatului dumnezeiesc, *Moise* aruncă în lac un anumit soi de lemn și apa se îndulci îndată.

Ajungând în pustiul *Sin*, Israeliții începură a cârti iarăși împotriva lui *Moise* și a lui *Aaron*, gândind la viața de robie trăită în *Egipt*, unde aveau carne și pâine din destul ; iar acum aveau de întâmpinat tot soiul de neajunsuri. Ca să le potolească îndârjirea, Dumnezeu le trimise și carne, făcând să cadă peste tabăra lor un stol uriaș de prepelițe, pe care le adunară ; iar a doua zi dimineață văzură tabăra acoperită cu un fel de grăuncioare mici,

având gustul ca al pâinii amestecate cu miere. Din îndemnul lui Moise adunară această hrană pe care le-o trimitea Dumnezeu. Aceste grăunțe fură numite « *mană* ». Timp de patruzeci de ani, până au intrat în *Canaan*, Dumnezeu avu grijă să le îndestuleze hrana cu această mană cerească.

Coborând de pe țărmul Mării Roșii, ajunseră la *Rafidim*. Prin aceste părți, apa lipsea cu desăvârșire, din care pricină Israeliții începură a cârti din nou. După îndemnul Domnului, Moise lovi o stâncă din partea locului cu toiagul său și începu să curgă apă din belșug.

Pe când străbăteau pustiul Rafidim, ei fură atacați de neamul *Amaleciților*. *Iisus Navi*, cu o ceată de Israeliți curajoși, porni din îndemnul lui Moise asupra lor și-i bătu groaznic.

Sosirea la muntele Sinai. – Cam în a treia lună de la plecarea lor din *Egipt*, *Israeliții* ajunseră în pustiul *Sinai* și [făcură tabără] chiar în preajma muntelui ce poartă același nume.

Din îndemn dumnezeiesc, *Moise* se sui pe muntele Sinai, de unde se coborî apoi spre a vesti poporul că Dumnezeu le va trimite poruncile sale, pe care cu toții vor fi datori să le urmeze.

A treia zi dimineața, un nor întunecos acoperi tot muntele ; iar din mijlocul lui răsunară sunete de trâmbițe, însoțite de fulgere și bubuituri de tunet. Moise îndemnă poporul să se apropie de munte, care era învăluit în fum des.

Pe când mulțimea stătea cu fața la pământ, din munte porni glas omenesc vestind poruncile dumnezeiești, pe care trebuia să le urmeze neamul lui Israel.

Iată acele porunci :

1. Eu sunt Domnul Dumnezeul tău ; să nu ai alți dumnezei afară de Mine !

2. Să nu-ți faci ție chip cioplit și nici asemănare cu vreun lucru din cele care sunt în cer sus, pe pământ jos, în apă sau sub pământ. Să nu te închini lor, nici să le slujești !

3. Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în batjocură !

4. Adu-ți aminte de ziua sâmbetei, ca să o sfințești. Șase zile lucrează și săvârșește-ți toate treburile tale ; iar ziua a șaptea odihnește-te, căci e ziua Domnului Dumnezeului tău. Să nu faci într-însa nici o treabă, nici tu, nici fiii tăi, nici sluga ta, nici boul tău !

5. Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești mult pe pământ !

6. Să nu ucizi !

7. Să nu fii desfrânat !

8. Să nu furi !

9. Să nu mărturisești neadevăruri împotriva semenului tău !

10. Să nu râvnești la femeia aproapelui tău, nici la ogorul lui, nici la sluga lui, nici la boul lui, nici la asinul lui, nici la nimic din câte sunt ale lui !

În timp ce poruncile erau grăite, Moise le scria. Citindu-le din nou poporului, acesta se legă că le va respecta cu sfințenie.

După aceea, Moise se sui în munte spre a primi poruncile legii scrise. După patruzeci de zile și patruzeci de nopți petrecute în post și rugăciuni, se coborî spre tabăra israelită cu două table de piatră, pe care erau săpate poruncile dumnezeiești. Aici află poporul în mare rătăcire, căci își făcuse un vițel de aur, la care se închina. Văzând aceasta, Moise, plin de mânie, a sfărâmat tablele legii. După aceea a luat vițelul de aur, l-a topit și l-a prefăcut în praf, pe care, mestecându-l cu apă, l-a dat celor căzuți în greșeală să-l bea. Apoi a certat pe *Aaron* că s-a potrivit dorinței lor de a le da un astfel de dumnezeu.

În urmă, porunci fiilor lui Levi, care-i rămăseseră credincioși, să ucidă pe toți închinătorii de idoli. Și au fost omorâți în acea zi douăzeci și trei de mii de oameni.

Rugat de popor, Moise se urcă din nou în munte, de unde, după patruzeci de zile și patruzeci de nopți de post și de rugăciuni, se coborî iarăși cu alte table ale legii, pe care mai apoi le așeză într-un templu făcut înadins. Ca preoți, slujitori în acest templu, Moise a sfințit pe Aaron și pe fiii acestuia.

Cercetând cu băgare de seamă cuprinsul celor zece porunci, vedem că ele sunt pline de atâta înțelepciune, încât nici o alcătuire omenească nu le-a putut întrece până astăzi.

După cum vedem, primele patru dintr-însele sunt privitoare la datoriile omului către Dumnezeu, iar următoarele șase privesc datoriile omului către semenii săi.

Aceste zece porunci, numite și *Decalog*, sunt păzite și păstrate în cinste și de *Creștini*.

Pribegia prin deșertul Arabiei. – După primirea celor zece porunci dumnezeiești, cam la un an de la ieșirea lor din *Egipt*, *Israeliții* au părăsit tabăra de lângă muntele *Sinai* și au pornit spre pământul făgăduit al *Canaanului*. Înainte de a pătrunde în țara făgăduită lor, *Moise* trimise doisprezece oameni să iscodească ținutul. După patruzeci de zile, iscoadele se întoarseră aducând o sumă de bunătăți din Canaan. Ei [îi] speriară însă pe Israeliți spunându-le că locuitorii acelei țări sunt mari și puternici ca niște uriași. La îndemnul lui Moise de a pătrunde în pământul făgăduit, ei se răzvrătiră și vrură să-și ucidă căpeteniile.

Văzând Dumnezeu că e greu să faci un neam liber dintr-un popor abia ieșit din robie, porunci lui Moise să-i întoarcă iarăși în deșertul *Arabiei*, în care rătăciră timp de aproape patruzeci de ani, până pieriră aproape toți bătrânii ieșiți din Egipt. În această vreme, Moise și

Aaron au fost puși la multe încercări de către cei a căror conducere și-o luaseră asupră-le.

În al patruzecilea an de pribegie se sfârși și Aaron din viață pe muntele *Hor*, luându-i locul la preoție fiul său, *Eleazar*.

Moartea lui Moise. – După ce *Israeliții* au pus stăpânire pe tot cuprinsul dinspre răsărit de *Iordan*, a venit vremea ca și *Moise* să părăsească viața pământească. Simțindu-și sfârșitul, el rândui ca urmaș al său pe cel mai vrednic dintre Israeliți, pe *Iosua Navi*. După ce binecuvântă poporul, căruia îi vesti venirea *Mântuitorului*, se urcă pe muntele *Nebo*, din apropierea Iordanului, de unde privi pământul fericit al *Canaanului*, și apoi își dădu sfârșitul. Locul înmormântării lui a rămas neștiut de nimeni până în ziua de astăzi.

7. Timpul lui Iosua Navi

Trecerea Iordanului. – După moartea lui *Moise*, *Iosua Navi* luă conducerea poporului. Cel dintâi gând al său fu să statornicească pe *Israeliți* în pământul strămoșilor lor. De aceea, el plănuia să treacă *Iordanul* prin vad. Cea dintâi cetate ce le stătea în cale era *Ierihonul*. Iosua află prin iscoadele sale că [ea] e strașnic întărită, însă apărătorii ei sunt înspăimântați de apropierea Israeliților. El porunci poporului să se pregătească de drum. Rândui ca preoții să meargă în fruntea norodului, ducând cu ei tablele legii. Când intrară în apa râului, cu uimire văzură toți că valurile se despărțiră de-a curmezișul. Partea din sus se opri, înălțându-se întocmai ca un munte, iar cea din jos se scurse, lăsând vadul uscat. Preoții rămaseră în mijlocul albiei până ce trecu

tot poporul ; după aceea ieșiră și ei la mal, iar apele își luară cursul lor. Israeliții își întinseră corturile la *Ghilgal*, unde sărbătoriră *Paștele*. De cum au trecut Iordanul, *mana* a încetat să mai cadă, iar ei se hrăniră cu pâine nedospită și roade din țara în care intraseră.

Căderea Ierihonului. – De la *Ghilgal*, *Iosua Navi* porni asupra *Ierihonului*. Urmând porunca dumnezeiască, *Israeliții* ocoliră cetatea, purtând tablele legii în frunte, șapte zile de-a rândul – în primele șase zile, câteodată, iar în ziua a șaptea, de șapte ori –, în care timp preoții cântau din trâmbițe, înspăimântând pe *Ierihoneni* cu alaiul lor. În ziua a șaptea, la al șaptelea ocol, Israeliții au început să scoată strigăte de război, cetatea s-a cutremurat din temelii și zidurile s-au surpat, lăsând loc de trecere poporului lui Israel, care puse stăpânire pe Ierihon.

Cuprinderea Canaanului. – După cucerirea *Ierihonului*, *Iosua Navi* porni să supună întreg *Canaanul*. Toate cetățile se umplură de groază și se pregătiră a înfrunta năvala *Israeliților*. Unele însă își deschiseră porțile fără a se apăra, numai cu rugămintea de a nu se face poporului nici un rău ; altele cereau singure sprijinul și apărarea năvălitorilor, pe care se legau să-i cunoască de stăpâni. Au fost însă și cetăți care n-au vrut să se plece stăpânirii Israeliților. Printre acestea a fost și cetatea *Ierusalimului*, care se uni cu alte cetăți, [ca] să țină piept năvălitorilor. Regele Ierusalimului, împreună cu alți patru regi, tovarăși ai săi, porni război împotriva cetății *Ghibeonului*, care se dăduse de partea Israeliților. Ghibeoniții cerură atunci ajutor lui Iosua Navi. Acesta porni în fruntea războinicilor săi și bătu cumplit oastea celor cinci regi. După aceea, Israeliții urmăriră pe învinși spre a-i prinde. Fiindcă ziua se apropia de sfârșit și soarele da să apună, Iosua se rugă lui Dumnezeu să mai țină încă lu-

mina spre a-și putea desăvârși biruința. El zise : « *Oprește-te, soare, deasupra Ghibeonului, iar tu, lună, deasupra văii Aialonului !* » Și soarele și luna se opriră până ce oștile vrăjmașe fură biruite.

Împărțirea pământului cucerit. – Mergând din biruință în biruință, *Iosua* supuse treizeci și unu de regi ; iar pământul *Canaanului* trecu în puterea poporului lui *Israel*. Urmând porunca dumnezeiască, el împărți pământul cucerit între semințiile lui Israel. Semințiile care se trăgeau din *Iuda*, *Simeon*, *Veniamin*, *Dan*, *Efraim*, *Manase*, *Isahar*, *Zabulon*, *Așer* și *Neftali* fură așezate între *Iordan* și *Marea Mediterană* ; iar celelalte două seminții, a lui *Gad* și *Ruben*, fură așezate la răsărit de Iordan și *Marea Moartă*. Numai seminției lui *Levi* nu i s-a făcut parte. Celelalte seminții au dat Leviților patruzeci și opt de orașe cu împrejurimile lor, dintre care treizeci erau ale preoților. Cortul sfânt, cu tablele legii, a fost așezat în pământul lui Efraim, la *Șilo*, în mijlocul țării.

Moartea lui Iosua Navi. – Simțind că i se apropie sfârșitul, *Iosua* adună pe fruntașii poporului lui *Israel* la *Sichem*, unde se aflau îngropate rămășițele pământești ale lui *Iosif*. Chemând pe bătrânii, căpeteniile, judecătorii și dregătorii poporului, îi sfătui să se lepede de dumnezeii păgâni și să slujească numai adevăratului Dumnezeu al lui Israel. Tot poporul se legă că-i va urma sfatul și, în amintirea acestui legământ, puse de se ridică acolo o piatră drept mărturie pentru veacurile viitoare. După douăzeci și cinci de ani de înțeleaptă conducere, Iosua își dădu obștescul sfârșit în vârstă de o sută zece ani, fiind plâns cu mare jale de tot poporul lui Israel.

8. Judecătorii

Cei mai de seamă dintre judecători. – Moartea lui Iosua Navi lăsă pe *Israeliți* fără conducător destoinic. Din această pricină, ei se abătură din căile adevăratului Dumnezeu și începură să cinstească zeii păgâni ai popoarelor megieșe, popoare cu care intrară chiar în legături de rudenie și în puterea cărora căzură mai târziu.

Văzând Dumnezeu rătăcirea Israeliților, ridică dintr-înșii oameni înțelepți și credincioși poruncilor rămase de la *Moise*. Pe aceștia îi rândui să fie căpetenii și călăuze poporului abătut de la dreapta credință. Fiindcă aveau și însărcinarea de a judeca și pedepsi pe cei greșiți, ei fură numiți *judecători*. Israeliții au avut [pai]sprezece judecători, dintre care cei mai însemnați au fost *Ghedeon*, *Samson*, *Eli* și *Samuel*.

Biruitorul Madianților. – *Ghedeon* a mântuit pe *Israeliți de poporul Madianților*, pe care i-a pus pe goană numai cu trei sute de războinici, atacându-le tabăra în miez de noapte și vârând zăpăceală între vrăjmași. Pentru aceasta, el fu ales cap al poporului, pe care-l conduse patruzeci de ani.

Samson. – După moartea lui *Ghedeon*, *Israeliții* căzură în robia *Filistenilor*, care-i ținură sub jugul lor vreme de patruzeci de ani. În acest timp se ridică din seminția lui *Dan* un tânăr *Israelit*, cu numele *Samson*, fiul lui *Manoe*, care de mic minună lumea cu puterea lui fără seamăn.

Într-o zi, pe când mergea cu părinții săi către o cetate filisteană, le ieși înainte un leu, care se repezi să-i sfâșie. Întărit de puterea dumnezeiască, el prinse leul în brațe și îl sugrumă ca pe un ied. Altă dată prinse trei sute de vulpi, cărora le legă tăciuni aprinși de cozi și le dădu

drumul prin holdele vrăjmașilor, care luară foc. Temându-se de mânia Filistenilor, Israeliții l-au prins și, legându-l cu frânghii, l-au dat pe mâna dușmanilor. Samson rupse legăturile și, punând mâna pe o falcă de măgar, doborî o mie de Filisteni.

Într-un rând, veni la *Gaza*, o cetate filisteană. Vrăjmașii, prinzând de veste, au închis porțile cetății, spre a putea pune mâna pe el a doua zi. Către miezul-nopții, sculându-se din somn, Samson scoase porțile, cu stâlpi cu tot, și, luându-le în spate, le cără pe un munte din apropiere.

Vicleana Dalila. – Mai târziu, *Samson* își alese de soție o *Filisteancă*, anume *Dalila*. Îndemnată de cei de-un neam cu dânsa, Dalila iscodi pe Samson s-o lămurească și pe ea în ce-i stă puterea lui așa de grozavă. Întâi îi spuse că, de-l vor lega cu șapte frânghii ude, puterile lui se pierd ; în alt rând îi spuse că, numai când l-o lega cu nouă funii noi, i se duce puterea ; altă dată îi mai spuse că, de i se vor tăia șapte șuvițe de păr și, împletite, vor fi țintuite în perete, el va rămâne fără pic de putere. Vicleana femeie vestea pe Filisteni despre toate cele ce afla de la soțul său. Însă încercările lor de a-l răpune nu izbutiră decât numai atunci când Samson avu slăbiciunea să mărturisească soției sale adevărata taină a puterii sale. El îi spuse că puterea lui stă în părul capului. Dalila îi tăie părul în somn, iar el căzu în mâinile Filistenilor, care, scoțându-i ochii, îl aruncară în închisoare, la *Gaza*, unde-l puseră să învârtească la o râșniță.

Moartea lui Samson. – Într-un rând, având ospăț mare, *Filistenii* aduseră pe *Samson* în mijlocul lor, spre a-l pune să joace. Însă în timpul cât stătuse închis [el] își recăpătase puterea. Fiind dus în sala ospățului, el puse mâinile pe stâlpii încăperii în care se aflau vrăjmașii săi și, dărâmându-i dintr-o clătinătură, făcu să se nă-

ruie întreaga clădire atât peste el, cât și peste cei adunați la ospăț – lume cam la câteva mii de suflete.

Eli. – Ca și *Samuel*, urmașul său, tot astfel și *Eli* a fost și arhiereu, și judecător. El era om drept și temător de Dumnezeu, însă avu parte de doi fii foarte răi, care săvârșiră multe nelegiuiri. Eli se arătă foarte slab față de ei și nu avu tăria să le înfrâneze la vreme apucăturile lor rele. Din această pricină, poporul începu să cârtească împotrivă-i ; iar Dumnezeu luă cinstea de judecător de la familia sa și o trecu altora.

Samuel. – Cel din urmă judecător a fost *Samuel*, care izbăvi pe *Israeliți* de *Filisteni*, în a căror robie căzuseră iarăși. Ajuns la bătrânețe, el se hotărî să împlinească o veche dorință a poporului pe care-l conducea, adică să le dea un rege.

9. Timpul regilor

Saul. – Primul rege al *Israeliților* eliberați a fost *Saul*. Cât timp păzi credința, el fu veșnic biruitor împotriva vrăjmașilor. Când ajunse a călca voia Domnului și a se crede pe sine mai presus de rânduielile legii, Dumnezeu îi luă mințile. Urmând porunca dumnezeiască, *Samuel* unse ca rege, în locul lui *Saul*, pe *David*, fiul lui *Iesei* din *Betleem*, care s-a născut din *Boaz* – de neam israelit, și din soția sa, *Rut* – de sămânță moabiteană.

David s-a făcut cunoscut poporului prin biruința sa asupra uriașului *Goliat* din neamul *Filistenilor*, cu care poporul lui Israel a avut dese războaie.

Aceștia, încrezuți în puterea fără seamăn a lui Goliat, porniră iarăși cu război împotriva Israeliților, nădăjduind că-i vor robi din nou. Când taberele vrăjmașe se aflară față în față, ieși din rândul Filistenilor

uriașul Goliat, un munte de om, înalt de patru metri și mai bine, îmbrăcat din cap până-n tălpi numai în zale de aramă, iar pe cap purtând un coif de aramă cât toate zilele. La arătarea lui, tabăra israelită se înfioră, mai ales când îi văzu lancea lui groasă cât pulpa piciorului unui om voinic. Oprindu-se în fața oștilor lui Saul, el strigă cu glas de tunet : « *Alegeți pe unul din voi care să vină să se măsoare cu mine ! De mă va răpune, noi vom fi robii voștri ; iar de-l voi răpune eu, voi veți fi robii noștri !* » Văzând că nimeni nu se arată, Filisteanul adăugă : « *Disprețuiesc oștile voastre ! Haide ! Arătați-mi un viteaz care să se lupte cu mine !* » Dar nimeni nu cuteză să se ridice împotriva uriașului.

De dimineața până seara, vreme de patruzeci de ani, Filisteanul își bătu joc în acest chip de oștile lui Israel. Zadarnic Saul făgădui cea mai mare cinste celui ce va birui pe uriaș, ba se legă că-l va face tovarăș la domnie pe cel care-l va scăpa de această rușine și-i va da chiar și pe fiica sa de soție. Ispita făgăduielii era mare, dar nu tot astfel era și curajul celor ce-ar fi dorit să se bucure de darurile regești.

Uciderea lui Goliat de către David. – În această vreme, *David* fu trimis de tatăl său la tabără, să ducă ceva de-ale hranei fraților săi plecați la război și să afle totodată cum o mai duc cu sănătatea. Ajungând la locul de luptă, încredință străjerilor lucrurile aduse fraților săi, apoi se apropie de șirurile de ostași, dorind să dea ochii și cu ei. Aici văzu și auzi pe *Goliat* cum batjocorește pe *Israeliți*. Aflând răsplata ce-l aștepta pe biruitor, cu toate împotrivirile fraților săi, David se duse la rege și-i spuse că vrea să meargă să se lupte cu uriașul. Fiind mic de statură și cam plăpând din fire, *Saul*, când îl văzu, îi zise : « *Nu cred că vei putea să te măsori cu Filisteanul, fiindcă tu ești abia un copil, pe când el s-a dedat cu războiul din tinerețile sale !* » Atunci, David adăugă :

« *Păscând oile tatălui meu, am ucis lei și urși. Nu cred că acest Filistean necredincios să fie mai puternic decât urșii și leii ! Nădăjduiesc că, după cum Dumnezeu m-a mântuit din ghearele fiarelor, mă va scăpa și din mâinile acestui Filistean !* »

Văzându-l așa de hotărât, regele-i zise : « *Du-te și Dumnezeu să te aibă-n paza sa !* »

Saul vru să-i dea lui David coiful și îmbrăcămintea lui de zale, însă David, nefiind deprins cu astfel de lucruri, porni împotriva vrăjmașului său cu toiagul și cu praștia. După ce-și alese cinci pietre netede din pârâu, se-ndreptă spre Goliat. Acesta, cum îl văzu, îi strigă, privindu-l cu dispreț : « *Câine sunt eu de vii la mine cu toiagul ? Vino mai aproape, vreau să dau carnea ta păsărilor cerului și fiarelor câmpului !* »

Dar David îi răspunse : « *Tu vii împotrivă-mi cu sabie, lance și pavăză, iar eu vin împotriva ta cu numele lui Dumnezeu Cel Atotputernic, zeul oștilor lui Israel, pe care tu L-ai batjocorit. Chiar astăzi Domnul te va da în mâinile mele și te voi ucide, și voi da stârvurile Filistenilor să le mănânce păsările cerului și fiarele pământului, și toată omenirea va ști că poporul lui Israel are Dumnezeu !* »

Pe când Goliat se apropia de David, acesta puse degrabă o piatră în praștia sa și o repezi cu atâta îndemânare spre uriaș, că i se înfipse drept în frunte, sfărâmându-i osul capului. Filisteanul se prăvăli la pământ, iar David, repezindu-se asupra lui, îi trase sabia din teacă și-i reteză capul.

Toate acestea se petrecură ca fulgerul. Văzând această ispravă, Filistenii, îngroziți, o rupseră la fugă, urmăriți de Israeliți, care făceau să hăuie văzduhul de strigătele lor de bucurie. David, luând capul lui Goliat, merse și-l duse regelui. Acesta rămase uimit de îndrăzneala și îndemânarea cu care răpusese pe vrăjmaș.

În urma acestei biruințe, Saul îl luă la Curtea sa, mai ales că știa să cânte minunat din harpă, instrument a cărui muzică îi alina furia nebuniei. Totodată îi dădu de soție pe fiica sa, cea de-a doua, anume *Micola*, pe care o făgăduise celui ce va răpune pe Goliat. Văzând iubirea cea mare a poporului față de David, Saul începu a-l pizmui și căută să-l ucidă în mai multe rânduri. David însă fugi de mânia regelui său. La câtăva vreme după aceea, Saul și cu fiul său, *Ionatan* – care arăta o dragoste frățească lui David – au căzut într-o luptă cu Filistenii. Ionatan a fost omorât de vrăjmași, iar Saul s-a omorât el însuși, spre a nu cădea în mâinile dușmanilor și a fi de batjocura acestora.

David rege. – Murind *Saul*, *David* fu ales rege de o parte dintre *Israeliți*, în timp ce partea cealaltă alese pe *Ișboșet*, un fiu al lui Saul. După moartea acestuia, David fu recunoscut ca rege al tuturor Israeliților. El își așeză reședința la *Ierusalim*, pe care-l cuceri din mâinile *Iebuseilor*. Totodată întări cetatea *Sionului*, care fu numită de atunci *cetatea lui David*.

Filistenii veniră împotriva lui David, dar fură crunt bătuți. David a mai avut de luptat cu *Moabiții*, *Amoniții*, *Idumenii* și *Sirienii*, pe toți biruindu-i. Cât trăi, el avu multe de întâmpinat. Între altele, a avut nemulțumiri chiar din partea fiului său, *Abesalom*, care se răzvrătise, vrând să-l răstoarne din domnie. Oștile lui Abesalom fiind înfrânte de generalii lui David, răzvrătitul fiu fu nevoit să-și caute scăparea fugind. Pe când alerga printr-o pădure, călare pe un catâr, părul său se prinse de crengile unui stejar, iar el rămase spânzurat. Fiind prins [din] urmă de *Ioab*, un general al lui David, acesta îl străpunse de trei ori cu lancea, omorându-l. Venindu-i vestea că fiul său fusese ucis, David îl jeli cu multă durere.

El și-a alinat mâhnirile vieții scriind « *Psalmi* » de mărire lui Dumnezeu – cântece sfinte în care prevestește *dumnezeirea, suferințele, învierea, înălțarea și stăpânirea veșnică a Mântuitorului.*

Cartea Psalmilor sau « *Psaltirea* » *este și astăzi cartea de rugăciuni a Bisericii creștine.*

Ajuns la capătul zilelor sale, David rândui ca urmaș la domnie pe fiul său, *Solomon.* După o cârmuire de patruzeci de ani, își dădu obștescul sfârșit, fiind jelit de tot poporul.

Solomon. – Domnia regelui Solomon n-a fost tulburată de războaie ca aceea a lui David. El a trăit în bună înțelegere cu toți vecinii. Un dar care l-a ridicat deasupra tuturor regilor mari ai pământului a fost înțelepciunea.

Judecata celor două femei – dintre care una, pe când dormea, își înăbușise copilul, omorându-l, și îl luase pe cel viu al vecinei sale, zicând că e al său – a rămas mărturie fără pereche de înțelepciune neîntrecută. Ca să poată cunoaște pe adevărata mamă, el dădu ordin ca pruncul cel viu să fie tăiat în două și împărțit celor două mame care-l pretindeau. Pe când mama cea neadevărată s-a împăcat cu judecata regelui, mama cea bună s-a rugat de rege să lase copilul cu zile și să-l dea mai bine întreg celeilalte. Regele luă pruncul și îl dădu mamei celei adevărate, iar pe femeia cea înșelătoare o pedepsi cu asprime.

Solomon fu rânduit de soartă să ridice pe muntele *Moria* din *Ierusalim* cel mai vestit templu pe care l-a avut neamul israelit în tot cursul vieții sale. Lemnul de cedru și pin trebuitor la clădirea acestui templu l-a adus din munții *Libanului*, care străbăteau ținutul *Tirului.* Se zice că ar fi lucrat la ridicarea lui aproape două sute de mii de oameni timp de șapte ani. La sfințirea templu-

lui a adunat pe toți fruntașii poporului, iar sicriul cu tablele legii a fost adus în templu cu o pompă nemaipomenită. O sută douăzeci de preoți trâmbițau, iar leviții, o parte cântau din fel de fel de instrumente, iar altă parte intonau psalmi de slavă lui Dumnezeu. Jertfe nenumărate – peste o sută patruzeci de mii de oi și boi – au fost aduse cu prilejul acestui praznic.

Slava și faima înțelepciunii lui Solomon străbătuseră în cele mai îndepărtate ținuturi cunoscute în vremea lui. Regii pământului se simțeau mândri a fi în legături de prietenie cu dânsul.

Mulți au venit chiar la Ierusalim spre a-și da seama de înțelepciunea lui. Se povestește că regina *Sabei*, din *Arabia*, venind în sfânta cetate cu un alai fără pereche spre a-i cunoaște înțelepciunea, s-a umplut de mirare văzând slava lui Solomon. Uimită de atâta măreție, ea grăi : « *Într-adevăr, înțelepciunea și slava ta sunt mai presus de ce grăiește lumea despre tine în țara mea ! Ferice de poporul tău și de slugile tale, care te au pururea în fața lor și ascultă vorbele tale pline de înțelepciune ! Fie binecuvântat numele Dumnezeului tău, Care întru tine a binevoit și te-a pus pe tronul lui Israel !* » Apoi l-a dăruit cu o sumă de lucruri neprețuite, aduse din țara sa. La rândul lui, și Solomon a încărcat-o cu nenumărate daruri când s-a întors în țara ei.

Pe cât de mare i-a fost înțelepciunea, tot astfel i-a fost și avuția. Sub el se adunase atâta aur în țară, încât argintul nu mai avea nici un preț. Solomon și-a clădit un palat așa de măreț, într-adevăr ca din povești. Tronul său împărătesc era din os de fildeș, căptușit cu aur, și toate mobilele palatului erau numai de aur. Hergheliile lui numărau peste patruzeci de mii de cai, de-a căror grijă purtau douăsprezece mii de călăreți. Mai avea o mie patru sute de care sau calești cu care se plimbau cele

aproape o mie de femei ale sale, dintre care șapte sute îi erau soții.

Femeile sale, printre care era și fata faraonului *Egiptului* – prima lui soție –, fiind în mare parte de neamuri străine, l-au ispitit să-și plece inima și către alți zei, astfel că, spre sfârșitul vieții sale, căzu și el în păcat și începu să ridice altare și dumnezeilor păgâni ai *Amoniților*, *Moabiților*, *Sidonienilor* și ai altor neamuri, lăsându-se târât spre idolatrie.

Faptele săvârșite de Solomon în cei din urmă ani ai domniei sale îi atraseră mustrarea dumnezeiească, vestită lui prin gura profeților. Domnul grăi către Solomon : « *Fiindcă ai călcat poruncile mele, voi rupe regatul tău de la tine. Totuși, pentru David, sluga mea, nu voi face aceasta în zilele tale, ci în zilele fiului tău !* » Pătruns de mustrarea Domnului, el se pocăi.

Ca și *David*, Solomon ne-a lăsat o mulțime de scrieri pline de adânca lui înțelepciune.

După o domnie de patruzeci de ani, el se sfârși din viață, închizând, odată cu moartea lui, cea mai strălucită pagină din istoria *Israeliților*.

Urmașii lui Solomon. – *Roboam*, fiul lui *Solomon*, se purtă neomenos cu poporul. Din această pricină, zece seminții îl părăsiră și, alegând rege pe *Ieroboam*, formară *regatul lui Israel*, cu reședința mai întâi la *Sichem*, mai apoi la *Tersa* și mai târziu la *Samaria*. Celelalte două seminții – a lui *Iuda* și a lui *Veniamin* – îi rămaseră credincioase, formând *regatul lui Iuda*, cu reședința la *Ierusalim*. Această dezbinare a poporului israelit fu începutul sfârșitului său.

Ahab. – Unul dintre cei mai nelegiuiți conducători pe care i-a avut regatul lui *David* a fost *Ahab*, al șaptelea rege al *Israeliților*. El se căsători cu *Izabela*, fiica regelui *Sidonului*. Odată cu ridicarea ei pe tronul rega-

tului lui *Israel*, pătrunse în poporul evreu credința în idoli. Zeul *Baal*, al *Fenicienilor*, fu ridicat în mare cinste. Ahab puse să i se zidească în *Samaria* un templu cum nici Sidonul nu avea. Sute de preoți mincinoși propovăduiau poporului israelit idolatria. Preoții adevăratului Dumnezeu și toți cei ce aveau îndrăzneala să mărturisească fățiș credința în Dumnezeul lui *Avraam* erau uciși în chipul cel mai crud. Ba ajunsese o vreme când Israeliții își jertfeau propriii lor copii unui zeu păgân, numit *Moloh*.

Profetul Ilie. – În aceste timpuri de grozavă rătăcire, Dumnezeu porunci profetului *Ilie* să meargă la *Ahab* și să-i arate calea greșită pe care a apucat-o. Nelegiuitul rege, neînțelegându-și rătăcirea, fu amenințat de Ilie că Dumnezeu îi va pedepsi țara cu secetă grozavă și nici ploaie, nici rouă nu vor cădea pe pământ cât timp va dura rătăcirea. După aceea, profetul se retrase într-o peșteră de pe malul pârâului *Cherit*, unde un corb trimis de Dumnezeu îi aducea de-ale hranei. Secând apele pârâului, Ilie, după îndemnul dumnezeiesc, își căută adăpost la *Sarepta*, în părțile *Sidonului*, unde găzdui la o femeie văduvă din marginea cetății. Aceasta-l hrăni până ce proorocul primi poruncă de la Dumnezeu să se ducă din nou la Ahab, să-i spună că iarăși va da ploaie pe pământ.

Jertfa adusă de Ilie lui Dumnezeu. – După trei ani și jumătate de secetă, *Ilie* se înfățișă din nou la *Ahab* și-i spuse hotărârea dumnezeiască, însă ceru regelui ca mai întâi să adune poporul pe muntele *Carmel*, unde să vină și cei patru sute cincizeci de preoți ai lui *Baal*. Ei să-și facă un altar și Ilie, alt altar, și fiecare să aducă jertfă Dumnezeului lor câte un junc. Atât preoții lui Baal, cât și el să se roage Dumnezeului căruia slujesc ca să le trimită foc din cer peste jertfele lor. Și acela

va fi Dumnezeul cel adevărat, care va asculta rugăciunile slujitorilor săi.

Ahab împlini dorința lui Ilie. După ce-și făcură altarul și îmbucătățiră boul pe care urmau să-l jertfească zeului lor, preoții lui Baal se rugară toată ziua ca să le trimită foc din cer, fără însă a li se împlini ruga. Atunci, Ilie, luând douăsprezece pietre, care înfățișau cele douăsprezece seminții ale lui *Israel*, își făcu altar, săpă șanțuri de jur-împrejur și puse boul deasupra lemnelor de pe jertfelnic, apoi turnă apă peste altar până se umplură șanțurile. Apropiindu-se seara, se rugă lui Dumnezeu să-și arate puterea sa cea mare și să trimită foc din cer peste altarul său, spre a dovedi poporului care este Dumnezeul cel adevărat. Deodată se coborî foc peste jertfa lui Ilie, mistuind nu numai juncul, ci și altarul.

Poporul crezu în Dumnezeul lui Ilie. Prinzând pe preoții lui Baal, Ilie îi ucise pe toți cu sabia. După aceea, suindu-se pe un pisc al Carmelului, el se rugă lui Dumnezeu să trimită ploaie ; și ruga lui fu împlinită.

Fuga lui Ilie de mânia Izabelei. – Aflând *Izabela* că toți preoții lui *Baal* au fost uciși, s-a mâniat grozav și a poruncit ca *Ilie* să fie prins și omorât. Profetul însă se retrase prin ținuturile *Beer-Șebei* ; iar de aici se pierdu în pustiu, unde fu hrănit de îngerul Domnului patruzeci de zile. Ajungând la muntele *Horeb*, s-a adăpostit într-o peșteră, unde i s-a arătat însuși Dumnezeu, care i-a poruncit să meargă în părțile *Damascului* și să ungă profet pe *Elisei*, feciorul lui *Șafat*. Ascultând porunca dumnezeiască, Ilie părăsi pustiul și, aflând pe Elisei arând în țarină, i-a aruncat pe umeri mantia sa. Și îndată Elisei lăsă plugul și carul său, și, cu voia părinților săi, urmă pe Ilie.

O nelegiuire a Izabelei. – În vremea aceea, *Ahab*, râvnind la via unui oarecare *Nabot*, care se-nvecina

cu cuprinsul palatului regesc, voi să o cumpere ; dar acesta nu se îndură să-și înstrăineze bunurile moștenite de la părinți. Atunci, *Izabela*, ca să împlinească pofta soțului său, iscodi ca doi pârâși mincinoși să învinuiască pe Nabot că a bârfit pe Dumnezeu, pentru care vină fu ucis cu pietre la marginea cetății ; iar tot avutul său a fost trecut în stăpânirea regelui.

Sfârșitul lui Ahab și al Izabelei. – Aflând despre această nelegiuire, *Ilie* îi spuse regelui că tot așa câinii vor linge sângele său după cum l-au lins și pe al lui *Nabot*, iar pe *Izabela* câinii o vor mânca sub zidurile cetății. După trei ani, proorocirea lui Ilie s-a împlinit, căci *Ahab* fu răpus de regele *Siriei* într-o bătălie și spălăturile carului în care a fost purtat corpul său rănit, înainte de a muri, au fost linse de câini. La câtva timp după asta, Izabela a fost aruncată pe fereastra palatului, din porunca noului rege, *Iehu*, iar corpul său fu mâncat de câini.

Ridicarea lui Ilie la cer. – Știind că se apropie vremea urcării sale la ceruri, *Ilie* caută să se despartă de ucenicii săi. *Elisei* însă ține să rămână nedezlipit de dânsul. Într-una din zile, venind împreună la apa *Iordanului*, Ilie lovi apa cu veșmântul său și valurile se desfăcură în două, iar ei putură trece de partea cealaltă ca pe uscat.

Pe când își urmau drumul mai departe, vorbind între dânșii, deodată se iscă un vârtej cu vijelie mare și, lăsându-se peste ei un nor luminos, răpi pe Ilie de sub ochii lui Elisei care căzu în genunchi înspăimântat. Privind în sus, văzu pe Ilie într-un car de foc tras de doi cai, lăsând să cază din înălțime veșmântul său, cu care mai apoi Elisei făcu o sumă de minuni.

Afară de Ilie și de Elisei, s-au mai ridicat și alți prooroci din neamul lui *Israel*. Mai vrednici de pomenit sunt *Osie*, *Amos* și *Iona*.

Profetul Elisei. – După înălțarea la cer a profetului *Ilie*, *Elisei* ridică veșmântul pe care i-l aruncă acesta și veni la *Iordan*. Aici lovi apele de trei ori cu acel veșmânt, iar valurile râului își opriră cursul, lăsând vadul liber. Elisei trecu Iordanul și merse spre *Ierihon*, unde fu întâmpinat de localnici cu plângere că apele fântânilor lor sunt amare. Luând sare într-un vas nou, el merse și o aruncă la izvoarele apelor, blagoslovindu-le ; și apele se îndulciră.

Alte minuni. – De la *Ierihon* porni spre *Betel*. În cale fu întâmpinat de o droaie de copii din cetate, care începură a-l batjocori, făcându-l pleșuv. *Elisei* se rugă la Dumnezeu să-i pedepsească pe acei răutăcioși și îndată ieșiră dintr-o pădure apropiată doi urși care sfâșiară patruzeci și doi de copii.

Ajungând în *Samaria*, o văduvă îi ieși în cale, plângându-se că, după moartea soțului său, a rămas pe cap cu o sumedenie de datorii, pe care nu le poate plăti, [iar] împrumutătorii vor să-i ia cei doi fii ai săi robi. Întrebând-o dacă are ceva de vânzare în casa sa, ea îi spuse că i-a mai rămas puțin untdelemn într-un vas. Elisei o trimise să adune vase de pe la vecini și să toarne din untdelemnul ei în acele vase. Femeia făcu ce-i spusese proorocul. Ca prin minune, umplu din untdelemnul ei toate celelalte vase. După îndemnul lui Elisei, vându untdelemnul și-și plăti datoriile, iar cu banii ce-i mai rămaseră trăi ea și cu fiii săi.

Vindecarea lui Neeman. – *Elisei* vindecă de lepră pe *Neeman*, un vestit general asirian, îndemnându-l să se scalde de șapte ori în *Iordan*. La început, el fu cât pe ce să nu urmeze sfatul profetului, însă, în urma stăruinței oamenilor săi, merse și se scăldă în apele râului sfânt, făcându-se bine. Întorcându-se la *Elisei*, să-l răsplătească pentru că l-a lecuit, profetul nu voi să pri-

mească nimic. O slugă de-a proorocului, anume *Ghiezi*, alergă în taină după Neeman și-i ceru, ca din partea stăpânului său, să-i dea ceva din darurile ce-i pregătise pentru doi ucenici sosiți chiar atunci la dânsul. Neeman îi dădu bucuros, îndoit cât îi ceruse. Dar Elisei, aflând despre fapta vicleanului servitor, îl blestemă ca lepra lui Neeman să treacă asupra lui ; și așa se întâmplă.

Elisei trăi vreme îndelungată, în care timp făcu o sumă de minuni. Aproape cincizeci de ani fu sfetnicul și îndrumătorul poporului său. El muri, plâns de tot norodul, care pierduse într-însul pe cel mai de preț dintre fiii poporului lui *Israel*.

Iona. – Un alt proorocde seamă care a propovăduit în regatul lui *Israel* a fost *Iona*. El fu trimis de Dumnezeu în cetatea *Ninivei*, capitala regatului asirian, oraș mare, locuit de păgâni, spre a vesti locuitorilor pieirea cetății pentru nelegiuirile lor.

În pântecele balenei. – *Iona* căută să ocolească împlinirea poruncii dumnezeiești. El plecă la *Iope* sau *Iafa*, un port al *Palestinei*, de unde se urcă pe o corabie cu gând să meargă la *Tars*, în *Cilicia*. Pe mare însă se iscă o furtună grozavă, gata să înece corabia. Atunci, corăbierii aruncară o sumă de greutăți în mare, spre a ușura vasul. Furtuna însă se întețea și mai amarnic. Deznădăjduiți de-atâta urgie, ei bănuiră că trebuie să fie pe corabie vreunul plin de păcate înaintea lui Dumnezeu ; și, aruncând sorți, aflară că Iona ar fi cel ce mâniase pe Dumnezeu. El le mărturisi singur vina sa și ceru să fie aruncat în mare. Cum fu azvârlit din corabie, un pește uriaș – o balenă – îl prinse în gură și îl înghiți. Abia după trei zile și trei nopți de ședere în pântecele chitului fu aruncat viu-nevătămat pe uscat. Căindu-se de neascultarea sa, Iona merse la *Ninive*, unde vesti tuturor pieirea cetății după patruzeci de zile din pricina nele-

giuirii oamenilor. După aceea ieși din cetate și-și făcu un adăpost la marginea orașului, așteptând cele ce aveau să se întâmple.

Pocăirea Ninivitenilor. – Înspăimântați de spusele proorocului, *Ninivitenii*, în frunte cu regele lor, se pocăiră, întorcându-și gândul către Dumnezeu cel adevărat. În această vreme, lângă coliba lui *Iona* crescuse într-o noapte un vrej de tigvă, care acoperise ca un umbrar coliba proorocului, fapt ce-l bucură grozav de mult, deoarece suferea amarnic din pricina arșiței soarelui.

Văzând pocăința oamenilor, Dumnezeu îi iertă. Trecând sorocul proorocit de el, Iona se mâhni grozav din pricină că cetatea nu fusese pedepsită. Pe când el cugeta cu tristețe că profeția lui nu se împlinise, se trezi că i se usucă vrejul ce-l umbrea pentru că un vierme îi rosese rădăcina. Acest fapt îi pricinui atâta mâhnire, încât, de inimă rea, își rugă chiar moartea. Atunci un trimis dumnezeiesc se arătă lui Iona, mustrându-l că el, pentru un vrej, la a cărui creștere nu venise cu nimic într-ajutor, și s-a mâhnit atâta, cum dar nu pricepe mila cerească față de sutele de mii de oameni și dobitoace care trăiesc în *Ninive* și care, pocăindu-se, sunt vrednici de iertare dumnezeiască !

Proorocul Isaia. – Unul dintre cei mai de seamă prooroci ai poporului lui *Israel* a fost *Isaia*. El a învățat norodul în cel din urmă an al domniei lui *Ozia*, regele *Iudeii*, precum și sub ceilalți trei regi care au urmat după Ozia. Glasul său a grăit în pustiu, căci *Israeliții* n-au voit să-l asculte, ci s-au lăsat cu totul robiți de idolatrie.

Isaia a proorocit nașterea Mântuitorului din Fecioara Maria, dumnezeirea, minunile, patimile și moartea Sa, precum și proslăvirea Lui de către noroadele pământului.

10. Robia asiriană

Sfârșitul regatului lui Israel. – Timp de două sute cincizeci și patru de ani de la dezbinarea poporului evreu în două, *regatul lui Israel* fu cârmuit de nouăsprezece regi. Sub domnia lui *Ozia*, cel din urmă rege al *Israeliților*, *Evreii* fură supuși de către regele *Salmanasar* al *Asiriei* și siliți să-i plătească haraci. Spre a scăpa de jugul *Asirienilor*, Ozia ceru ajutor *Egiptenilor*, cu care avea legături de alianță. Înfuriat de necredința supusului său, Salmanasar porni în fruntea unei armate numeroase și îngenunche pe răzvrătiți. El înconjură *Samaria*, capitala regatului, și abia după trei ani de împresurare fu cucerită și dărâmată până în temelii. Cea mai mare parte a poporului israelit fu dusă în robie la *Ninive*, capitala Asiriei, cam pe la anul 720 înainte de *Hristos*. În locul celor robiți, Salmanasar aduse locuitori păgâni din regatul său. Aceștia se amestecară cu poporul rămas în țară, dând naștere neamului *samarinean*. În atingere cu locuitorii băștinași ai țării lui Israel, ei prinseră parte din învățăturile lui *Moise*, însă păstrară și mare parte din credințele lor păgâne. Din această pricină, *Evreii* din *Iudeea* au trăit mai apoi în veșnică dușmănie cu *Samarinenii*, cu toate că și ei primiseră credința în adevăratul Dumnezeu, căruia îi zidiră chiar un templu pe muntele *Garizim*, în apropierea *Sichemului*.

11. Regatul iudeu

Durata regatului iudeu. – După îngenuncherea regatului lui *Israel* de către *Asirieni*, *Evreii* din *regatul lui Iuda*, deși mai puțini la număr, s-au strecurat

printre poftele de stăpânire ale vrăjmașilor care ar fi dorit să-i îngenuncheze și au putut să-și păstreze libertatea încă o sută treizeci și patru de ani – aproape un veac și jumătate.

Ahaz. – Dintre urmașii lui *Roboam*, și deci ai lui David, cei mai nelegiuiți au fost *Ahaz* și *Manase*.

Ahaz îngăduise credința în idolul *Moloh*, căruia, cu toate amenințările și blestemele profetului *Isaia*, îi ridică numeroase temple ; ba merse cu orbirea până acolo, încât îi sacrifică chiar pe un fiu al său.

Iezechia. – După *Ahaz* se ridică la tron fiul său, *Iezechia*. El căută să îndrepte tot ce stricase tatăl său. Se trudi să întoarcă poporul la dreapta credință prin redeschiderea templului și prin reînființarea sărbătorilor și obiceiurilor strămoșești. Vrând să pună capăt idolatriei, el dărâmă capiștele și altarele păgâne și opri poporul a mai aduce jertfe suindu-se pe înălțimi. De asemenea, puse să se adune risipitele lucrări biblice, printre care și *pildele lui Solomon*, care, fără grija lui, cine știe de-ar mai fi ajuns până în zilele noastre !

Atacat de *Senaherib*, regele *Asiriei*, el cumpără pacea cu bani. După puțin timp însă, *Asirienii* iarăși încercară să robească pe *Iudei*, înconjurând *Ierusalimul*. Fiind atacați de *Egipteni* chiar în țara lor, despresurară capitala *Iudeii* și se întoarseră la *Ninive*, unde Senaherib fu ucis de fiii săi.

Suferind de-o boală grea, Iezechia se lecui ca prin minune. Regele *Babilonului* trimise soli să-i arate bucuria lui pentru această însănătoșire. Măgulit de atâta cinste, Iezechia arătă solilor toate avuțiile sale, care ispitiră mai apoi lăcomia Babilonienilor. Acest fapt făcu pe proorocul *Isaia* să-i prezică mai din vreme că și comorile, și fiii săi vor ajunge în robia Babilonului – după cum s-a și întâmplat.

Manase. – După *Iezechia* domni fiul său, *Manase*, un nelegiuit ca și bunicul său, *Ahaz*. El strică tot ce făcuse tatăl său. Căzând în robia *Asirienilor*, fu dus la *Babilon*, care intrase din nou sub stăpânirea acestora. Umilirea și suferințele îl făcură să se întoarcă iarăși către Dumnezeu, căruia îi ceru iertare pentru nelegiuirile sale. Ajutat de împrejurări, își recăpătă din nou tronul. De astă dată însă, se pocăi și urmă căile Domnului.

Iosia. – Murind *Manase*, îi urmă la tron fiul său, *Amon*, care avu o domnie nelegiuită de doi ani de zile. În locu-i fu ridicat *Iosia*, fiul acestuia, în vârstă de numai opt ani. În al doisprezecelea an al domniei, el izbuti să curețe țara de idolatrie. Iosia a domnit treizeci și unu de ani cu multă înțelepciune. El fu răpus în urma unei lupte împotriva *Egiptenilor*, pe care a vrut să-i împiedice a trece prin țara sa cu prilejul unui război purtat împotriva *Asirienilor*. Acest rege înțelept fu jelit de tot poporul.

După el urmară câțiva regi nelegiuiți, care asupriră pe profeți și se depărtară de la dreapta credință.

12. Căderea regatului iudeu

Ioiachim. – Cei din urmă regi ai *Iudeii* au fost *Ioiachim* și *Sedechia*, în timpul cărora a profețit proorocul *Ieremia*, fără însă a fi fost ascultat.

Ioiachim avea legături de supunere cu *Egiptul*. După înfrângerea *Egiptenilor* de către *Nabucodonosor*, acesta își întoarse oștirile împotriva *Iudeii*, pe care o supuse, luând în robie chiar pe regele *Ioiachim*, împreună cu numeroase familii evreiești de frunte. Printre cei duși în robia *Babilonului* au fost și *Daniel*, *Anania*, *Misail* și *Azaria*. De asemenea, a fost cărată la Babilon o mare parte din avuția *Iudeii*.

Iehonia. – Lui Ioiachim îi urmă fiul său, *Iehonia*, care căută să scuture jugul babilonian. El domni numai trei luni, căci fu răsturnat de *Nabucodonosor*, care-l duse în robie la *Babilon*, împreună cu toată familia regală și cu alți zece mii de locuitori de frunte ai țării, printre care fu și proorocul *Iezechiel*. Nabucodonosor lăsă țara și cetatea nevătămate, însă puse bir greu pe popor.

Sedechia. – În locul regelui dus în robie fu ridicat pe tron *Sedechia*, un frate al lui *Ioiachim* și un unchi al lui *Iehonia*. Deși a fost povățuit de proorocul *Ieremia*, care rămăsese în țară, să nu se răzvrătească împotriva cuceritorului, spre a nu-i atâța mânia, el se lăsă momit de făgăduielile câtorva regi vecini că-i vor da ajutor la nevoie și încheie alianță cu *Egiptul*, spre a scutura jugul asirian.

Robia babilonică. – *Nabucodonosor* privi cu liniște frământările lui *Sedechia*, însă, spre a nu lăsa să pară aceasta ca o slăbiciune din parte-i, porni cu armată numeroasă și supuse iarăși pe răzvrătiți puterii sale. Sedechia rămase fără tovarăși în fața pericolului. *Asirienii* înaintară până sub zidurile *Ierusalimului*. Ei cerură regelui să se supună, dar el nu voi. Atunci cetatea fu împresurată și abia după un an și jumătate căzu în puterea lui *Nabucodonosor*. Regele Sedechia încercă să fugă din cetate, dar fu prins și adus înaintea învingătorului, care porunci ca toți fiii și toate rudele răzvrătitului să fie uciși în fața sa, iar după aceea bătrânului să i se scoată ochii și să fie aruncat într-una din temnițele *Babilonului*. Și așa se făcu ! Sedechia se sfârși în temnița în care fusese închis.

Din porunca lui Nabucodonosor, zidurile cetății fură dărâmate ; templul, palatele regești și toate clădirile de seamă ale orașului fură arse ; iar uneltele și vasele sfinte fură trimise la *Babilon*, împreună cu cea mai mare parte a poporului.

Astfel, după o viețuire de aproape patru veacuri, *regatul iudeu* – și, cu el, poporul evreu – se stinse din istoria lumii ca stat liber și de sine stătător.

13. Iudita

Împresurarea Betuliei. – În vremea pe când *Manase*, regele *Iudeii*, căzuse în robia *Babilonului*, *Nabucodonosor*, regele *Asiriei*, plănui să îngenuncheze sub stăpânirea sa tot regatul *Iudeii*. *Olofern*, unul dintre cei mai vestiți generali ai săi, porni război de nimicire împotriva cetăților evreiești. După un șir de biruințe, el împresură *Betulia*, o cetate din *Canaan*. Spre a sili pe locuitori să predea cetatea, el sfărâmă canalele pe care venea apa în oraș. Răzbiți de sete și de foame, locuitorii cetății hotărâră să închine dușmanului orașul, dacă prin vreo minune oarecare nu vor fi mântuiți timp de cinci zile.

Hotărârea Iuditei. – Pe vremea aceea trăia în *Betulia* o văduvă foarte frumoasă, anume *Iudita*, cunoscută de toată lumea ca femeie cinstită și foarte evlavioasă. Ea se înfățișă preoților și bătrânilor orașului, cărora le ceru s-o lase chiar în noaptea aceea să iasă din cetate și Dumnezeu îi va mântui pe toți prin mâna ei. Îi rugă însă să n-o iscodească asupra planurilor sale, căci nici dânsa nu știe cele ce au să i se întâmple ; și toată nădejdea îi este numai în Dumnezeu.

În tabăra vrăjmașă. – După ce se găti și se împodobi cu ce avusese mai de preț, ea ieși pe întuneric din cetate și merse spre tabăra lui *Olofern*, însoțită doar de servitoarea sa. Străjile asiriene le prinseră și le duseră înaintea generalului lor. Întrebată ce caută în tabără, *Iudita* răspunse că părăsise pe *Iudei*, știind că Dumnezeu, din pricina fărădelegilor lor, îi va da pe mâna *Asirienilor* ; și

ea n-a voit să cadă roabă în mâinile biruitorilor. Olofern, amețit de frumusețea femeii, primi de bune lingușirile ei și porunci să nu i se facă nici un rău nici ei, nici slugii sale, ba chiar li se dădu voie să intre și să iasă din tabără oricând vor voi.

Uciderea lui Olofern. – Dând un mare ospăț, generalul asirian pofti pe *Iudita* la petrecere. Ea primi. Bând peste măsură, *Olofern* se ameți. El părăsi ospățul și merse în cortul său, unde adormi buștean. Rămânând numai amândoi, Iudita rugă pe Cel Atotputernic s-o întărească și, luând chiar sabia adormitului, îi tăie capul, pe care-l înfășură în cârpe și-l puse într-un sac al servitoarei sale. După aceea porniră amândouă în grabă spre cetate, fără a fi fost împiedicate de străjile asiriene.

Chiar în noaptea aceea fu adunat poporul. Acesta, aflând pericolele pe care le înfruntase Iudita spre a mântui cetatea de pierzare, nu știa cum să-i mai proslăvească fapta și cum să aducă slava lui Dumnezeu. A doua zi, oștile *Iudeilor* puseră pe goană pe *Asirieni*, care, rămași fără conducător, se risipiră încotro îi duseră picioarele.

Isprava Iuditei se răspândi ca fulgerul în tot cuprinsul *Iudeii*. Însuși marele preot al *Ierusalimului*, *Ioachim*, veni la *Betulia* s-o vadă, unde-o blagoslovi, zicându-i : « *Tu ești slava Ierusalimului, bucuria lui Israel și cinstea neamului nostru !* »

Iudita se sfârși din viață la adânci bătrâneți, fiind jelită de tot poporul vreme de șapte zile.

14. Timpul robiei babilonice

Proorocul Iezechiel. – Printre *Israeliții* duși în robie după cucerirea *regatului lui Iuda* de către *Nabucodonosor* a fost și *proorocul Iezechiel*, care a însoțit la *Babi-*

lon pe regele *Iehonia* în urma căderii *Ierusalimului*. El fu primul profet ridicat din mijlocul celor robiți și a început a profeți în al cincilea an al exilului. Iezechiel căută să lumineze și să întărească în răbdare pe tovarășii săi de suferință. La început fu întâmpinat cu împotrivire, însă darul puterii sale de convingere, dulceața vorbei și înțelepciunea spuselor sale îl ridicară din ce în ce în ochii celorlalți *Iudei*. În urma dărâmării Ierusalimului, el își îndreptă tăișul graiului său împotriva destrăbălării și idolatriei ce pusese stăpânire pe fruntașii poporului aflați în Babilon și care se lăsaseră robiți cu totul de apucăturile și stricăciunile ce stăpâneau cetatea lui Nabucodonosor. Iezechiel prevesti sfârșitul robiei Israeliților și reîntoarcerea lor în patrie. Vorba lui avu o putere covârșitoare asupra *Evreilor*, în sufletul cărora redeșteptă conștiința de neam și credința în adevăratul Dumnezeu.

Daniel. – Un alt prooroc de seamă ridicat dintre *Iudei* în vremea robiei babilonice a fost *Daniel*. El fu luat în exil odată cu regele *Iehonia*, cu proorocul *Iezechiel* și cu alți tineri aleși din familiile nobile ale *Iudeilor*. Atât Daniel, cât și prietenii săi – *Anania*, *Misael* și *Azaria* –, au fost crescuți la curtea regească, întocmai ca niște adevărați prinți, învățând limba caldeeană și toate științele alese cunoscute în acea vreme. Deși *Nabucodonosor* poruncise să fie serviți din aceleași mâncări ca și dânsul, ei păstrară rânduielile legii și se hrăniră cu pâine, legume și apă.

Daniel s-a făcut cunoscut în vremea sa prin darul dumnezeiesc de a descoperi și tălmăci visele regilor în timpul cărora a trăit și pe care înțelepții și vracii lor nu erau în stare să le tâlcuiască. Pentru aceea, el fu socotit cel dintâi sfetnic al regilor caldeeni din acele vremuri.

Ciudatul vis al regelui Babilonului. – Pe când se afla în al doilea an al domniei lui, *Nabucodonosor*

avu un vis foarte ciudat, pe care până dimineața l-a uitat. Atunci adună toți vracii și ghicitorii cei mai vestiți din regatul său, cerându-le să-i spună visul și să i-l tălmăcească ; dar nimeni nu fu în stare. Din această pricină, porunci ca toți să fie uciși. Printre aceștia se afla și *Daniel*, cu mai mulți tovarăși ai săi. El ceru regelui un răgaz, după care se legă că-i va spune visul și tălmăcirea lui. Rugându-se cu credință Dumnezeului Celui Veșnic, în noaptea următoare avu vedenia care se arătase lui Nabucodonosor.

Mergând a doua zi la rege, Daniel îi spuse că numai mulțumită Dumnezeului Celui Adevărat a putut descoperi visul prin care Cel Atotputernic a voit să-i prevestească viitorul regatului său. Apoi îi povesti visul și tâlcuirea lui.

Regele văzuse în vis un chip mare, cu capul de aur, pieptul și brațele de argint, pântecele și șoldurile de aramă, fluierele picioarelor de fier, iar labele, de la glezne în jos, parte de fier, parte de lut. Deodată s-a desprins dintr-un munte o piatră neruptă de nimeni, care s-a rostogolit și a lovit chipul peste picioare, sfărâmându-l ; iar piatra a crescut, s-a făcut munte mare și a acoperit tot pământul.

Daniel îi tâlcui visul astfel : capul de aur înfățișează domnia lui Nabucodonosor, căreia îi vor urma alte împărății asemănătoare argintului, aramei, fierului și lutului. După acestea se va ridica o împărăție care va stăpâni întreg pământul.

Prin acest vis și tâlcuirea lui, Daniel prevesti pe *Hristos*, care apăru în lume ca o pietricică, dar a cărui împărăție se întinde astăzi peste tot pământul.

Nabucodonosor încărcă pe Daniel cu daruri de preț și-l ridică în cea mai înaltă dregătorie din regatul său.

Prietenii lui Daniel în cuptorul cu foc. – Odată cu înălțarea lui *Daniel* fură ridicați în slujbe de seamă și cei trei prieteni ai săi – *Anania, Misael* și *Azaria.*

Amețit de putere și mărire, *Nabucodonosor,* ajuns în al șaisprezecelea an al domniei lui, puse să i se ridice o statuie de aur cu chipul său, înaltă de șaizeci de coți și lată de șase coți, căreia porunci să i se închine tot poporul ca unui dumnezeu. Cei trei tineri prieteni ai lui Daniel nu dădură ascultare poruncii regești, socotind ca un mare păcat din partea lor să-și plece genunchii înaintea unui idol, ca înaintea Adevăratului Dumnezeu. Înfuriat peste măsură, Nabucodonosor porunci să fie aruncați într-un cuptor în care focul arsese de șapte ori. Oamenii însărcinați cu împlinirea poruncii fură arși de flăcările focului, pe când, spre uimirea tuturor, cei trei tineri erau ocoliți de foc. Privind în cuptor, Nabucodonosor văzu patru inși în loc de trei. Al patrulea era îngerul Domnului, care prefăcuse dogoarea focului în rouă, și tinerii se plimbau prin cuptor, cântând imnuri de slavă lui Dumnezeu. Regele, minunat de această întâmplare, porunci tinerilor să iasă din cuptor, iertându-i pentru nesupunerea lor și ridicându-i iarăși în dregătoriile din care fuseseră scoși. Totodată hotărî ca nimeni să nu mai defaime pe Dumnezeul poporului lui *Israel,* de a cărui putere se încredințase el însuși.

În acest timp, Daniel nu se afla în *Babilon,* fiind plecat în cuprinsul regatului caldeean fie cu vreo treabă, fie într-adins, spre a nu fi față la închinăciunea poruncită de rege.

Sfârșitul regatului caldeu. – După moartea lui *Nabucodonosor* se ridică rege al *Caldeilor* fiul său, *Baltazar* [Belșațar]. Acesta fu cel din urmă rege al *Babilonului.* Se povestește că, chiar în ajunul căderii cetății lui Nabucodonosor, Baltazar a dat un ospăț la care a poftit

pe toți dregătorii și mai-marii oștilor, cu femeile lor. În toiul beției, el porunci să fie aduse vasele sfinte de aur și de argint luate de Nabucodonosor din templul lui *Solomon* de la *Ierusalim* când cucerise țara lui *Israel*. Dar, în clipa în care Baltazar și oaspeții săi băură din acele vase, proslăvind pe zeii lor păgâni, deodată o mână nevăzută scrise pe zidul sălii de ospătare niște cuvinte neînțelese. El chemă degrabă pe magii și înțelepții cetății să-i tălmăcească înțelesul celor scrise, dar nimeni nu se pricepu.

Tălmăcirea cuvintelor misterioase. – Din îndemnul reginei, *Baltazar* trimise după *Daniel*, căruia îi făgădui că-l va ridica în cea mai înaltă slujbă din împărăție dacă-i va tâlcui scrisul de pe zid. Daniel îi răspunse că nu pentru făgăduielile lui îi va tălmăci cele scrise, ci pentru a-l vesti că Dumnezeu îl va pedepsi pentru nelegiuirea ce săvârșise întinând vasele sfinte pe care le-a folosit la ospățul său. Pe zid era scris *Mene, techel, ufarsin*. Daniel îi tâlcui înțelesul cuvintelor astfel : « Mene » înseamnă *numărat*, « techel » înseamnă *cântărit*, iar « ufarsin » înseamnă *împărțit*. Adică : « *Dumnezeu a numărat zilele domniei tale și le va pune sfârșit ; ți-a cântărit faptele tale și le-a găsit ușoare ; de aceea va împărți țara ta Mezilor și Perșilor !* »

Baltazar își împlini făgăduiala, ridicând chiar atunci pe Daniel în cea mai înaltă cinste. Dar, în aceeași noapte, proorocirea se împlini. O mână ucigașă răpuse pe rege, iar în locul lui se ridică *Darie*, regele *Mezilor* și *Perșilor*.

Daniel în groapa cu lei. – Datorită înțelepciunii sale, *Daniel* știu să se facă prețuit și de *Darie*, noul stăpân. El fu ținut în aceeași dregătorie înaltă pe care o avusese și sub *Nabucodonosor*. Darie însă ținea să-l pună mai mare peste toți supușii săi, lucru care făcu să fie pizmuit de toți. Știindu-i marea lui credință în adevăratul Dumnezeu, vrăjmașii săi îndemnară pe rege să dea

o poruncă prin care toți supușii lui să fie îndatorați ca, timp de treizeci de zile, să se închine numai regelui, iar cei care vor fi aflați că se închină și altor Dumnezei să fie aruncați într-o groapă cu lei, în care erau băgați condamnații la moarte. Fără să știe ce urmăreau cei care-l îndemnaseră să dea această poruncă, regele îi ascultă. Nesupunându-se poruncii regești, cu toată părerea de rău a lui Darie, Daniel fu aruncat în mijlocul leilor. Dar, minune ! Nici o fiară nu se atinse de el. Îngerul Domnului legase gurile sălbăticiunilor. A doua zi, când regele veni să plângă pe cel căzut pradă pizmei și răutății omenești, cu uimire și bucurie îl află viu, nevătămat. El porunci să fie scos din groapă, iar în locu-i fură aruncați vrăjmașii săi, care au fost îndată sfâșiați de fiarele sălbatice flămânde.

Ca și Nabucodonosor, tot astfel și Darie înțelese puterea Dumnezeului *Israeliților* și păstră pe Daniel drept cel mai apropiat sfetnic al său. Datorită marii sale treceri, Daniel fu de mare folos *Evreilor* în lupta lor cu vrăjmașii poporului lui *Israel*.

Alte fapte ale lui Daniel. – În timpul domniei regelui *Cirus*, *Daniel* descoperi șarlatania preoților idolului *Bel*, căruia i se aducea zilnic jertfe câte patruzeci de berbeci, vin și făină din belșug, pe care aceștia ziceau că le mănâncă idolul. De fapt, acèste jertfe erau luate pe furiș de preoți și mâncate de ei și de familiile lor. Din ordinul regelui, preoții cei mincinoși fură uciși, iar idolul sfărâmat.

Tot Daniel ucise un balaur la care se închinau *Babilonienii* ca la un dumnezeu. El îi dădu să mănânce un amestec de păr, rășină și seu, [toate] fierte la un loc. Cum înghiți mâncarea gătită de Daniel, șarpele muri. Acest fapt înfurie poporul babilonian, care ceru amenințător regelui să le dea pe ucigașul dumnezeului lor ca să-l pe-

depsească. Spre a înfrâna furia mulțimii, regele le dădu pe Daniel, pe care norodul îl aruncă a doua oară în groapa cu lei.

Aici stătu șase zile fără a fi vătămat de fiare. În acest timp, el fu hrănit prin puterea dumnezeiască. A șaptea zi, regele veni să vadă ce se alesese de el. Când îl află viu, nevătămat, mirarea și bucuria îi fură nespus de mari. El porunci să fie scos degrabă din groapă, iar în locul lui fură aruncați cei care-i voiseră moartea și care fură pe dată sfâșiați de lei.

Apoi, regele porunci ca toți să creadă în Dumnezeul lui Daniel, singurul care a dovedit că poate să facă minuni.

Eliberarea Israeliților din robie. – *Cirus*, urmașul lui *Darie*, uni regatul *Mezilor* cu al *Perșilor* sub stăpânirea sa. Cum mare parte dintre dregătorii săi de frunte erau *Evrei*, avu putința să-i cunoască și să-i prețuiască. Fiind urmașul lui *Nabucodonosor*, el intră și în stăpânirea regatului lui *Iuda*. Luminat de duhul dumnezeiesc, Cirus se hotărî să elibereze pe *Israeliți*. De aceea vesti în toată împărăția că Evreii se pot întoarce în *Palestina* spre a-și rezidi cetatea și templul lor sfânt. De asemenea, le înapoie toate vasele sfinte luate de Nabucodonosor.

Cei mai mulți dintre Israeliții care se hotărâră să se întoarcă în *Canaan* au fost din neamul lui *Iuda* și *Veniamin*, și prea puțini din celelalte seminții. Toți Israeliții de pretutindeni însă ajutară pe frații lor să-și rânduiască noi gospodării în pământul strămoșesc și, mai ales, să rezidească templul dărâmat.

Reîntoarcerea în pământul strămoșesc. – Sub conducerea lui *Zorobabel* – un nepot al lui *Iehonia* și al arhiereului *Iosua* –, se întoarseră în *Iudeea* aproape cincizeci de mii de oameni, aducând cu dânșii peste cinci mii de vase sfințite. Cum sosiră, ei se apucară să rezi-

dească templul. *Samarinenii* voiră să le ajute și ei, dar *Iudeii* nu-i primiră. De aici se iscă o vrăjmășie cumplită între cele două neamuri, vrăjmășie care le fu vătămătoare, căci Samarinenii încercară toate mijloacele spre a-i împiedica să rezidească templul. Abia după douăzeci de ani de trudă templul fu terminat și împodobit prin stăruința lui *Ezdra*, unul dintre preoții de seamă ai Iudeilor, care adusese cu sine la *Ierusalim* iarăși un număr de Evrei dornici să se statornicească în vechea patrie.

La sfârșit, în al douăzecilea an al domniei lui *Artaxerxe Longimanul*, *Neemia* – paharnicul său – ceru voie regelui să rezidească cetatea Ierusalimului. Însoțit de alți Iudei, veni și el în țară, unde izbuti să înfrâneze cu armele pornirile vrăjmașe ale Samarinenilor punând o parte din Iudei să stea de pază, iar cealaltă parte să lucreze la ridicarea zidurilor cetății. Datorită priceperii și bunei chibzuieli a lui Neemia, viața în Iudeea începu să se apropie de cea de altădată.

După stăpânirea persană, poporul iudeu cel așezat în *Palestina* avu de înfruntat mai apoi stăpânirea elină ; iar după aceea, pe cea romană, în timpul căreia s-a născut *Mântuitorul*.

15. Regina Estera

Estera, regină a Persiei. – În urma cuceririi regatului iudeu de către *Nabucodonosor*, o parte dintre *Evreii* aduși în robie se statorniciră temeinic pe malurile *Eufratului*, fără gând de a se mai întoarce în *Iudeea*.

Cu vreo cinci-șase veacuri înainte de venirea *Mântuitorului* în lume domnea în *Persia* regele *Artaxerxe*, numit și *Ahasver*. Într-una din zile, el dădu un ospăț tuturor dregătorilor și slugilor lui, la care chemă să ia parte și

pe soția sa, regina *Vasti*. Socotind o înjosire pentru ea să mănânce laolaltă cu slugile, nu veni. Din această pricină, regele o izgoni cu mânie mare și-și alese altă soție dintre fetele cele mai frumoase ale regatului său. Întâmplarea făcu ca aceasta să fie evreică. Ea se numea *Estera* și se trăgea din neamul lui *Veniamin*. Rămânând orfană de mică, fusese înfiată de *Mardoheu*, fratele tatălui său, care murise de timpuriu. După sfatul lui Mardoheu, Estera nu spuse regelui că este evreică. Tatăl adoptiv al reginei venea zilnic pe la curtea domnească, fără a fi cunoscut de lume, și căuta să afle cele ce aveau să se mai întâmple. Într-o zi prinse urzindu-se de către doi înalți dregători planul de a omorî pe rege. El vesti despre aceasta pe Estera, care, la rându-i, înștiință pe rege. Cercetându-se lucrurile, se află că Mardoheu spusese adevărul. Cei doi dregători fură spânzurați, iar fapta lui Mardoheu fu înscrisă în cartea întâmplărilor de seamă din viața împărăției.

Planul de ucidere a tuturor Evreilor. – Ajungând în capul treburilor țării un oarecare *Aman*, din trufie, acesta porunci ca, la trecerea lui, tot norodul să îngenuncheze în calea-i. Singur *Mardoheu* nu se supuse acestei porunci, socotind că omul nu trebuie să se plece decât numai în fața lui Dumnezeu. Spre a se răzbuna, Aman puse la cale uciderea într-o singură zi a tot ce era sămânță evreiască în împărăție. *Estera*, aflând despre aceasta, merse la rege și, înainte de a-i spune jalea ce-i stăpânea sufletul, îl pofti, împreună cu Aman, să ia parte la masa sa. Regele se duse, dar ea n-avu curajul decât să-l roage să vină și a doua zi la masă cu Aman, când avea să-i facă o rugăminte.

Ieșind de la masa reginei, Aman se înfurie grozav întâlnind din nou pe Mardoheu, care nu i se plecă. El porunci să se ridice numaidecât o spânzurătoare, în care avea de gând să spânzure pe cei care-i nesocoteau poruncile.

Ridicarea lui Mardoheu în cea mai înaltă cinste. – Peste noapte, regele, neputând dormi, ceru cartea faptelor de seamă din viața regatului, în care citi, între altele, și isprava lui *Mardoheu*. Cercetând și aflând că această faptă nu fusese răsplătită cu nimic, porunci a doua zi lui *Aman* să-l îmbrace pe Mardoheu în haină împărătească și el însuși să-l plimbe prin oraș călare pe un cal domnesc, vestind lumii fapta ce o săvârșise. Apoi se duse la masa reginei *Estera*, unde, după ce ospătară, regina rugă pe rege să împiedice împlinirea poruncii de a se ucide *Evreii* din împărăție, printre care se află și ea. Regele se mânie grozav când auzi despre hotărârea lui Aman și ieși foarte tulburat în grădina palatului. Aici află de la un slujitor că Aman ridicase o spânzurătoare pentru Mardoheu. El porunci îndată ca într-însa să fie spânzurat numaidecât Aman, iar Mardoheu fu ridicat la cea mai înaltă cinste din împărăție. Printr-o nouă poruncă, regele opri împlinirea celor orânduite de Aman.

În amintirea acestui fapt de seamă, Evreii prăznuiesc de-atunci în fiecare an sărbătoarea numită *Purim*.

16. Martirii credinței

Cei șapte Macabei. – După căderea regatului persan sub stăpânirea lui *Alexandru cel Mare Macedoneanul*, toate țările și popoarele supuse *Perșilor* – printre care fu și *Palestina* – trecură sub stăpânirea *Elenilor* sau *Grecilor vechi*. Sub noii lor stăpâni, *Evreii* se bucurară la început de oarecare libertăți. Murind însă Alexandru cel Mare, întinsul lui imperiu fu fărâmițat și împărțit între generalii săi. Poporul evreu trecu pe rând în stăpânirea *Egiptului* și apoi a *Siriei*. Unul dintre regii Siriei, anume *Antioh Epifanul*, îndârjit de faptul că Evreii încercaseră

să-și recapete libertatea răsculându-se împotriva stăpânirii lui, hotărî ca toți fiii lui *Israel* să-și lepede credința strămoșească și să se închine la zeii păgâni ai Elenilor. Mulți *Iudei* se supuseră poruncii regelui păgân ; au fost însă unii dintre ei care s-au împotrivit cu cea din urmă îndârjire. Vrednici de pomenit sunt bătrânul *Eleazar* – un cărturar de frunte al Evreilor –, precum și o femeie, anume *Solomoni*, împreună cu cei șapte fii ai săi, prăznuiți de biserică la *1 August* sub numele de *frații Macabei*. Ei fură siliți să mănânce carne de porc, adusă jertfă zeilor păgâni. Bătrânul Eleazar se hotărî să sufere mai bine toate chinurile asupritorilor neamului său decât să calce poruncile legii. De asemenea, și cei șapte frați Macabei răbdară cele mai neînchipuite cazne chiar sub ochii regelui, pe care-l blestemară să nu moară neajuns de pedeapsa Dumnezeului lui Israel. După ce-și văzu feciorii chinuiți și sfârșindu-se unul câte unul în dureri groaznice – cu pielea capului jupuită, cu limbile tăiate, fripți de vii, ciopârțiți de mădularele corpului în viață fiind –, când cel de-al șaptelea copil fu să se sfârșească, Solomoni, mama lor, aruncându-se peste trupurile celor răpuși, strigă : « *Spuneți Tatălui ceresc că Avraam a vrut să-i jertfească numai un singur fiu. Eu i-am jertfit șapte !* » După aceea, chinuită și ea ca și fiii săi, se sfârși stăruind a rămâne credincioasă adevăratului Dumnezeu !

17. Lupta pentru neatârnare

Începutul răzvrătirii. – În aceste vremuri de grozavă apăsare, mulți *Israeliți* își părăsiră căminele, împrăștiindu-se prin munți, prin peșteri și prin alte ascunzători, spre a scăpa de furia asupritorilor. Printre aceștia a fost și preotul *Matatia* din *Ierusalim*, care se statornici în

cetatea *Modin* din munții *Iudeii*, împreună cu cei cinci fii ai săi : *Ionan*, *Simon*, *Iuda*, *Eleazar* și *Ionatan*. Fiind urmăriți și aici de slujbașii regelui, care le cereau să-și lepede credința, *Matatia* nu numai că nu dădu ascultare acestei porunci, dar ucise chiar el pe un *Iudeu* care se apropiase de altarul păgân, să aducă jertfă idolilor. De asemenea, ucise pe omul regelui care se afla lângă altar și, după ce dărâmă altarul, ridică steagul libertății, chemând în jurul său pe toți cei care țineau la legea strămună.

Primele izbânzi. – În fruntea răzvrătiților, el pătrunse în mai multe cetăți, nimicind garnizoana siriană și sfărâmând altarele idolilor. Întâmplându-se ca *Sirienii* să atace oștile evreiești într-o *sâmbătă*, *Israelienii* nu se apărară, spre a nu se călca porunca legii, care rânduia ca în această zi omul să se odihnească ; așa că fură omorâți o mulțime dintr-înșii. După această întâmplare, *Matatia* hotărî că, în orice zi a săptămânii, fără deosebire, *Iudeii* sunt îndreptățiți să-și apere viața în caz că ar fi atacați.

Moartea lui Matatia. – Simțind că i se apropie sfârșitul, *Matatia* își chemă feciorii, cărora le lăsă sarcina de a duce mai departe lupta pentru dezrobirea pământului strămoșesc de sub stăpânirea păgână. Rândui pe *Simon* – cel mai înțelept dintre frați – să le fie lor sfetnic și toți să-l asculte ; iar pe *Iuda*, numit mai apoi *Macabeul*, ceea ce înseamnă *Ciocan*, îl hotărî să ia conducerea oștilor, având fire îndrăzneață și neînfricoșată. După aceea, binecuvântându-i pe toți, își dădu sfârșitul, jelit de tot *Israelul*.

Iuda Macabeul. – Urmând sfatul părintesc, *Iuda* luă conducerea oștilor. El porni din cetate în cetate, zdrobind pe toți generalii lui *Antioh* și curățind pământul lui *Israel* de stăpânirea dușmanilor. În luptele cu vrăjmașii, Dumnezeu îi trimitea într-ajutor pe îngerii săi,

preschimbați în luptători înaripați. Acest sprijin ceresc îmbărbăta și mai mult oștile evreiești, făcându-le să săvârșească minuni de vitejie. După ce risipi pe dușmani, se statornici în *Ierusalimul* pustiit, unde reînnoi și curăță templul de urmele păgâne. Spre a-l pune la adăpost, el întări muntele *Sion* cu ziduri de cetate.

Aflând despre isprăvile lui Iuda, Antioh porni el însuși spre Ierusalim, hotărât să-l radă de pe suprafața pământului. În drum însă, căzu din carul său regesc, rănindu-se greu. El muri mâncat de viermi, fără a-și fi putut îndeplini hotărârea de nimicire a sfintei cetăți.

După aceasta, vrăjmașii tot mai încercară să supună pe Iudei, dar brațul lui *Iuda* ieși mereu învingător, ajungând să statornicească pentru câtăva vreme liniștea în țara sa.

Moartea lui Iuda Macabeul. – După ce *Siria* căzu în puterea *Romanilor*, *Iuda* căută să aibă legături de prietenie cu noii stăpânitori ; însă, din pricina unui oarecare *Alchimos*, alungat de el din arhierie, *Sirienii* – susținătorii acestuia – porniră iarăși asupra *Iudeilor*, pe care-i aflară nepregătiți. În această luptă, Iuda căzu. Corpul său fu înmormântat la *Modin* de către frații săi *Ionatan* și *Simon*, singurii rămași în viață. După moartea lui Iuda, cei doi frați, precum și cei ce se războiau alături de viteazul luptător fură urmăriți cu urgie de vrăjmașii lor. Îndemnat de poporul rămas credincios adevăratului Dumnezeu, Ionatan luă conducerea Iudeilor și, alungând pe Sirieni din pământul lui *Israel*, făcu ca poporul evreu să ajungă iarăși neatârnat.

Urmașii lui Iuda Macabeul. – După moartea lui *Ionatan* ajunse domn și arhiereu al *Evreilor* fratele său, *Simon*, care scăpă țara cu totul de sub stăpânirea *Sirienilor*. Eliberând *Ierusalimul*, el intră în cetatea sfântă în mijlocul strigătelor de bucurie ale norodului. După o dom-

nie de opt ani, fu ucis la un ospăț de ginerele său, *Ptolomeu*, care urmărea să-i ia domnia.

Lui Simon i-a urmat la cârma țării fiul său, *Ioan Hircan*, care răpuse pe ucigașul tatălui său, despresură Ierusalimul de oștile Sirienilor, cuprinse *Galileea* și *Samaria*, și supuse poporul *Idumeilor*, pe care l-a unit cu *Iudeii*. După o domnie pașnică de aproape treizeci de ani, se sfârși din viață, fiind jelit de tot poporul.

18. Ultimele zile ale regatului lui Israel

Reîntemeierea regatului israelit. Hircan I. – Stăpânirea *Elenilor* peste regatul lui *Iuda* fu înlocuită de noua stăpânire a puternicului Imperiu Roman, care îngenunche treptat-treptat toate țările *Răsăritului* până aproape de *Indii*. Întinderea puterii romane peste *Iudei* fu înlesnită chiar de către căpeteniile poporului evreu.

Ptolomeu, ucigașul socrului său, *Simon*, fu înlăturat din domnie de cumnatul său, *Ioan Hircan I*, fiul lui Simon. Noul domn și arhiereu se arătă vrednic de părintele său. Folosindu-se de niște tulburări iscate în *Siria*, el cuprinse *Galileea* și *Samaria*, care se aflau sub stăpânirea *Sirienilor*. Totodată, dărâmă și templul *Samarinenilor* de pe muntele *Garizim*, rămânând ca locaș de închinăciune numai templul din *Ierusalim*. De asemenea, supuse stăpânirii sale poporul idumeu, pe care-l sili să treacă la credința mozaică.

Sectele religioase evreiești. – În timpul domniei lui *Hircan* se formară în *Iudeea* mai multe partide sau secte religioase. Printre cele mai cunoscute erau sectele *esenienilor*, *fariseilor* și *saducheilor*.

1. *Esenienii* sau *eseii* erau un fel de pustnici, care trăiau cu totul retrași de lume. Ei credeau în nemurirea sufletului și în viața viitoare. Deși nu erau împotriva nunții, cei mai mulți trăiau necăsătoriți. În fața lor, toți oamenii erau egali, fie împărat, fie rob. Ei nu aduceau sacrificii sângeroase. Credința lor în Dumnezeu era peste fire de mare. Eseii practicau toate virtuțile, din care pricină erau respectați de toată lumea. Îndeletnicirile lor de căpetenie erau agricultura și medicina. Fiind puțini la număr, încetul cu încetul dispărură.

2. *Fariseii* erau cei mai numeroși. Ei țineau cu strășnicie la împlinirea poruncilor legii și la respectul datinilor moștenite din străbuni și pomenite în *Sfânta Scriptură*. Osârdia lor pentru împlinirea rânduielilor strămoșești îi robise atât de mult, încât aveau cel mai mare dispreț pentru tot ce socoteau a fi păgân. Mulți erau robiți de atâta mândrie, încât, mergând pe drum, ocoleau poporul de rând, ca și cum ar fi fost ciumat, le plăcea să facă paradă de credința lor în văzul lumii. Se închinau și se rugau cu glas tare pe la răspântii. Poruncile legilor le aveau scrise pe poalele mânecilor veșmintelor lor. Ei credeau în nemurirea sufletului și în pedepsirea păcătoșilor și răsplătirea drepților în lumea viitoare. Mai credeau în învierea morților și în judecata cea de apoi, precum și în existența îngerilor.

Dintre farisei s-au ridicat așa-zișii *cărturari*, numiți mai apoi și *rabini*, adică *dascăli*. Aceștia, pe lângă legea scrisă, țineau și rânduielile sfintei tradiții, pe care le socoteau a fi hotărâte de *Moise* încă de la darea celor zece porunci pe muntele *Sinai*. Ei țineau grozav de mult la ceremonialul sau formele religioase cu care îmbrăcau săvârșirea serviciului dumnezeiesc.

3. *Saducheii* erau potrivnici fariseilor. Ei alcătuiau pătura înaltă a societății evreiești din acele vremuri. Adăpați la filosofia elină, credeau numai în litera *Sfintei Scrip-*

turi, fără a îngădui vreo tălmăcire sau explicație a ei. De asemenea, nu credeau nici în nemurirea sufletului, nici în viața viitoare, nici în învierea cea de apoi, nici în existența îngerilor sau a altor duhuri suprafirești. Ei nu admiteau decât existența lui Dumnezeu. Fiind oamenii cei mai avuți, căutau să se bucure de toate plăcerile și bunurile acestei vieți, având credința că nimic nu mai este dincolo de moarte. Din această pricină se preocupau aproape numai de mulțumirea lor personală și erau foarte nepăsători față de durerile și lipsurile semenilor lor.

Urmașii lui Hircan I. – Neînțelegerile și vrăjmășia politică dintre farisei și saduchei dădură naștere la o sumă de tulburări între *Iudei*. *Hircan I*, care aproape toată viața fusese de partea fariseilor, spre sfârșitul vieții sale începu să susțină tabăra saducheilor. El domni timp de treizeci de ani. Murind, lăsă frâiele guvernului în seama soției sale, iar arhieria, fiului său, *Aristobul I*, care înlătură de la cârmă pe mama sa, iar el își luă titlul de rege. În scurta lui domnie de un an, Aristobul făcu o sumă de nelegiuiri, dintre care cea mai de seamă fu aruncarea în temniță a mamei sale, pe care o lăsă să moară de foame, și a celorlalți frați mai mici. El muri ros de remușcări, iar în locu-i veni unul dintre frații săi, *Alexandru Ianeu*, care, în cursul celor douăzeci și șapte de ani de domnie, săvârși cruzimi și omoruri nemaîpomenite. El muri din pricina beției. Cârma țării o luă soția sa, *Alexandra*, arhieria fu încredințată fiului cel mare, *Ioan Hircan al II-lea*, iar conducerea armatei fu dată lui *Aristobul al II-lea*, celălalt fiu.

Dezbinarea dintre frați. – *Alexandru* conduse țara cu înțelepciune timp de nouă ani. Ambițiosul *Aristobul al II-lea*, susținut de saduchei – al căror partizan era –, încercă să pună mâna pe cârma țării. Regina, sfătuită de farisei, se retrase din domnie, lăsând în locu-i pe fiul său cel mare, *Ioan Hircan al II-lea*. De-acum începu

lupta pentru coroană între cei doi frați, fapt care scăzu puterea regatului, făcându-l să ajungă mai repede sub stăpânirea străinilor.

Aristobul își adună partizanii și porni la lupta de răsturnare împotriva fratelui său, pe care izbuti să-l înlăture din domnie, luându-i el locul. Ioan Hircan ceru ajutor regelui *Arabiei*. La rândul lui, Aristobul ceru sprijinul lui *Pompei*, care conducea armatele romane din *Siria*. În același timp, *Antipatru Idumeul*, ministrul lui Hircan, merse și el la Pompei, căruia, ducându-i numeroase daruri, îi dovedi drepturile stăpânului său la domnie. Cucerind *Ierusalimul* după o împresurare de trei luni de zile, Pompei încredință stăpânirea țării lui Hircan al II-lea, sub epitropia lui Antipatru din *Idumeea*, ministrul său, cu șaizeci și patru de ani înainte de nașterea *Mântuitorului*. Intrând în cetate, Pompei nu aduse nici o vătămare nici templului, nici orașului.

Aristobul, care se împotrivise oștirii romane, fu prins și trimis rob la *Roma*, împreună cu fiii săi.

După aceste întâmplări, *Iudeii* căzură cu totul sub stăpânirea *Romanilor*, cărora începură a le plăti haraci.

Sfârșitul Macabeilor. – Murind *Pompei*, *Antipatru* izbuti să se facă bine văzut de marele *Iuliu Cezar*, care-l recunoscu de cetățean roman și reprezentant al împăratului în *Iudeea*. El căpătă învoirea să rezidească meterezele cetății *Ierusalimului*, fapt ce-l înălță foarte mult în ochii poporului. De asemenea, izbuti să ridice pe cei doi fii ai săi ca guvernatori ai *Israeliților* : pe *Fasael* în *Iudeea*, iar pe *Irod* în *Galileea*.

După douăzeci de ani, *Hircan al II-lea*, care rămăsese doar cu arhieria, căzu în mâinile *Parților*, vrăjmașii neîmpăcați ai *Romanilor*. Aceștia, după îndemnul lui *Antigon* – un fiu al lui *Aristobul*, cel dus rob la *Roma* –, împresurară și cuceriră Ierusalimul, luând în robie atât pe

Hircan, cât și pe Fasael, guvernatorul acelui cuprins. După porunca lui Antigon, lui Hircan i se tăiară urechile ; Fasael se omorî, neputând îndura umilința robiei ; iar Irod fugi la Roma, unde, după propunerea lui *Antoniu* și a lui *Octavian* – ajuns mai apoi *August* –, Senatul îl numi rege al Iudeii, spre a-l avea ca tovarăș al lor împotriva Parților. Însoțit de oștire romană, Irod se întoarse și, după trei ani de lupte necurmate, putu să cucerească Ierusalimul, care ajunsese într-o stare de jale cumplită. El prinse pe Antigon, pe care-l ucise în *Antiohia* din ordinul lui Antoniu. Astfel, scăpă de orice potrivnic, iar cu moartea lui Antigon se stinse *neamul Macabeilor*, după o sută douăzeci și șase de ani de domnie și arhierie.

Domnia lui Irod, zis cel Mare. – De-acum începu domnia lui *Irod*, care dură treizeci și șase de ani. Deși de neam idumeu, el luă de soție o urmașă a *Macabeilor*, pe frumoasa *Mariam*, nepoată a lui *Aristobul al II-lea*.

Ticăloșiile și cruzimile acestui rege nevrednic au revărsat multă jale și amărăciune în sufletul poporului iudeu. El porunci să fie uciși toți cei pe care-i credea că stau în calea planurilor sale ambițioase. Astfel, omorî pe *Aristobul*, fratele soției sale, căruia i se cuvenea arhieria ; pe bătrânul *Hircan al II-lea*, unchiul său ; pe blânda și frumoasa Mariam, soția sa, împreună cu doi fii ai săi, *Aristobul* și *Alexandru* ; pe soacră-sa ; precum și pe *Antipatru*, un alt fiu al său, care uneltise să-l răstoarne din domnie.

De asemenea, porunci să fie uciși toți pruncii din *Betleem* mai mici de doi ani, nădăjduind că va fi omorât printre ei și pruncul *Iisus Hristos*, care se născuse în timpul ultimilor ani ai cârmuirii sale și de care se temea să nu-i ia domnia la maturitate. Jalea poporului și ura împotriva tiranului întrecură orice margini. O bună parte dintre aceste crime le-a săvârșit din îndemnul surorii sale, *Salomeea*.

El căută să înlăture, unul câte unul, toate așezămintele rămase din străbuni și se străduí a ușura introducerea în popor a cultului păgân al *Romanilor*. Arhieria își pierduse puterea și drepturile sale ; legile erau nesocotite ; groaza și nesiguranța erau stăpâne pretutindeni. Cât domni Irod fură schimbați șase arhierei. Singura ispravă săvârșită de el fu rezidirea marelui templu din *Ierusalim*, lucrare începută în al optsprezecelea an al domniei lui și făcută mai mult din trufie decât spre a fi pe placul poporului său ; căci până atunci ridicase o sumă de clădiri și temple luxoase numai zeilor păgâni ai Romanilor. Pentru acest fapt, istoricii, trecându-i cu vederea ticăloșiile, l-au numit *Irod cel Mare*.

Atâta sălbăticie pusese stăpânire pe sufletul acestui tiran, încât, știind cât de mult îl urau supușii săi, aproape de sfârșitul vieții adună la *Ierihon* pe cei mai de seamă fruntași ai *Iudeilor*, poruncind ca în ziua morții sale să fie uciși cu toții ; și astfel, poporul, plângându-i pe ei, să-l plângă, fără vrerea sa, și pe el. Din fericire, această ultimă dorință nu i se împlini. Crudul rege se sfârși ros de o boală grozavă și mâncat de viermi, în viață fiind.

Urmașii lui Irod. – După moartea sa, fiii lui *Irod*, potrivit dorinței tatălui lor, împărțiră țara între ei. *Octavian August* numi pe *Archelau* peste *Iudeea*, *Samaria* și *Idumeea*, dându-i mai apoi și titlul de rege ; pe *Irod Antipa*, peste *Galileea* și *Pereia* ; pe *Filip*, peste *Batania*, *Itureea* și *Traconitida* – ținuturi așezate spre miazănoapte-răsărit de Galileea ; iar *Salomeei* îi dădu o mică provincie spre miazăzi-apus de Iudeea.

Archelau se arătă crud cu supușii săi și foarte lacom de bogății. După zece ani de cârmuire, fu scos din domnie de către August și exilat sau îndepărtat în *Galia* ; iar țara sa fu alipită la *Siria* și cârmuită de guvernatori numiți de la *Roma*. Unul dintre acești guvernatori a fost

Pilat din Pont, sub care a pătimit *Mântuitorul*. Irod Antipa și cu Filip avură o cârmuire mai înțeleptească. Irod săvârși nelegiuirea de a se căsători cu *Irodiada*, soția fratelui său, Filip. Din această pricină, *Sfântul Ioan Înainte-Mergătorul* îl certă cu asprime, veștejind cu cele mai grele vorbe fapta sa, chiar de față cu mulțimea.

Domnia lui Agripa. – La câțiva ani după înlăturarea lui *Archelau* din domnie fu ridicat rege al *Iudeii* un nepot al lui *Irod cel Mare*, anume *Agripa. Irod Antipa*, guvernatorul *Galileii – cel care a batjocorit pe Mântuitorul Hristos* –, fiind înlăturat și de la cârmă la anul 39 după nașterea lui *Iisus*, țara sa fu trecută tot sub stăpânirea lui Agripa. *Filip* se sfârși în domnie, după treizeci și șapte de ani de înțeleaptă cârmuire, nelăsând nici un urmaș, iar țara sa fu încredințată, de asemenea, conducerii lui Agripa. Acesta domni peste întreaga Palestină cu pace și înțelepciune. El muri la anul 44 după Hristos, iar țara sa fu alipită la *Siria*.

Dărâmarea Ierusalimului. Împrăștierea Iudeilor. – După moartea lui *Agripa* bătrânul, împăratul *Claudiu* trimise în locul său pe fiul acestuia, *Agripa al II-lea*. Noul domnitor neavând decât șaptesprezece ani, și deci fiind prea tânăr, se rândui ca țara să fie cârmuită tot de guvernatori romani. Aceștia, asuprind poporul, îl siliră să se răzvrătească în mai multe rânduri. În anul 65 după *Hristos*, revolta se întinse în toată *Iudeea*, aducând mari neajunsuri *Romanilor. Nero* trimise împotriva lor pe *Vespasian*, cel mai priceput general roman, care împresură *Ierusalimul*. Fiind ales împărat în locul lui Nero, Vespasian plecă la *Roma*, lăsând pe fiul său, *Titus*, să ducă mai departe lupta împotriva *Iudeilor*.

În primăvara anului 70 după Hristos, Titus împresură sfânta cetate cu vreo optzeci de mii de ostași și cu numeroase mașini de război. Lupta începu cu îndârjire

mare din amândouă părțile. Iudeii se apărară cu vitejie, îndurând lipsuri nemaiauzite. Totuși, cetatea fu cuprinsă. Luptătorii se retraseră în templu, unde fură atacați și învinși ; iar templului i se dădu foc chiar în aceeași zi în care fusese nimicit odinioară din porunca lui *Nabucodonosor*, după trecerea a șase veacuri și jumărate. Apărătorii fură uciși fără milă. Preoți, bătrâni, femei, copii fură trecuți prin ascuțișul săbiilor. Un jaf cumplit se întinse în toată cetatea. Cei care scăpară cu viață fură vânduți ca robi sau puși la muncă silnică prin ocne ; mulți pieriră sfâșiați de fiarele sălbatice prin circurile Romei. Câți scăpară de furia vrăjmașului se risipiră prin alte ținuturi, părăsind pământul strămoșesc.

Astfel se stinse ființa politică a poporului lui Israel, din mijlocul căruia s-a ridicat Iisus Hristos, întemeietorul credinței celei noi, care stăpânește astăzi aproape toată suflarea omenească !

Istoria nouă
Viața Mântuitorului

1. Nașterea Sfintei Fecioare Maria

Lipsa copiilor, pedeapsă dumnezeiască. – În vremurile vechi, ca și în zilele noastre, o casă lipsită de copii era privită de toți ca neavând nici un rost pe lume.

La *Israeliți*, lipsa copiilor era socotită ca o pedeapsă dumnezeiască. Din această pricină, nici un dar, nici o binefacere nu erau primite în biserică din partea celor fără copii. Se poate bănui cât de nefericită se simțea o familie fără copii !

Nașterea Maicii Mântuitorului. – Acum vreo două mii de ani trăia în *Palestina* o familie cu multă credință în Dumnezeu dar care, totuși, nu avea copii. Vremea se scurgea zi cu zi, an cu an, vârsta creștea și nici un semn nu se arăta că mila dumnezeiască se va revărsa asupra lor. Binefaceri, daruri, rugăciuni către Cel Atotputernic – toate fură zadarnice. Atunci cei doi soți se legară în fața Domnului că, dacă le va dărui un copil, când se va mări, îl vor închina sfintei biserici.

Mișcat de rugăciunea lor stăruitoare, Atotputernicul se milostivi și le dărui o fetiță, pe care o numiră *Maria*. Fericiții părinți ai copilei au fost *Ioachim*, care se trăgea din familia lui *David*, și *Ana*, din seminția lui *Levi*. Iar copila a fost *Sfânta Fecioară Maria*, Maica Mântuitorului, numită de *Creștini* și *Născătoarea de Dumnezeu*.

Prăznuirea nașterii Sfintei Fecioare o serbăm în ziua de *8 septembrie* a fiecărui an.

Intrarea Sfintei Fecioare în biserică. – Vreme de trei ani, *Sfânta Fecioară* crescu în casa părinților săi. Aceștia se uitau la dânsa ca la cel mai de preț odor pe care-l avuseseră în viața lor. După trei ani de la naștere, *Ioachim* și *Ana* merseră cu fiica lor în templu și, spre a-și ține făgăduiala dată Domnului, o încredințară sfintei Biserici. Noi prăznuim această întâmplare din viața Sfintei Fecioare în ziua de *21 noiembrie*, când se sărbătorește *Intrarea Maicii Domnului în biserică*.

Fecioara Maria trăi în preajma sfintei biserici timp de doisprezece ani. Cu trei ani înainte de moartea părinților săi și cu patru luni înainte de *Bunavestire*, preoții, în înțelegere cu părinții Sfintei Fecioare, o logodiră cu dreptul *Iosif*, din neamul lui *David*, om înaintat în vârstă. El fu rânduit de soartă să călăuzească primii pași ai Celui trimis de Dumnezeu să răscumpere cu patimile și sângele Său păcatul săvârșit de primii oameni – *Adam* și *Eva* – în paradis.

Adormirea Maicii Domnului. – *Sfânta Fecioară*, după ce-a văzut minunile, suferințele, învierea și înălțarea la cer a Fiului și Dumnezeului său, a trăit câtăva vreme în casa apostolului *Ioan*, căruia Mântuitorul i-o încredințase în timpul când se afla răstignit pe cruce. Aici, ea își dădu duhul în mâinile dumnezeiescului său Fiu – fapt pe care Creștinii îl prăznuiesc în ziua de *15 august* a fiecărui an, când se sărbătorește *Adormirea Maicii Dom-*

nului. Sfinții apostoli ai lui *Hristos* o înmormântară în satul *Ghetsimani*. La trei zile după îngropăciune, într-o după-amiază, pe când apostolii se aflau adunați laolaltă și plângeau pierderea ei, Sfânta Fecioară li se arătă, zicându-le : « *Bucurați-vă, căci eu voi fi în toate zilele cu voi !* » Uimiți de această vedere, apostolii au strigat : « *Prea Sfântă Fecioară, ajută-ne !* » Apoi, mergând la mormânt, nu-i mai aflară corpul. Atunci, ei au înțeles că, a treia zi de la înmormântare, Sfânta Fecioară s-a mutat la cer alături de Fiul său, stând, ca dreaptă și milostivă mijlocitoare, între noi, oamenii, și Cel ce ne-a răscumpărat din păcat !

2. Ioan Înainte-Mergătorul

Nașterea lui Ioan Înainte-Mergătorul. – În zilele lui *Irod cel Mare*, regele *Iudeii*, trăia în *Ierusalim* un preot, anume *Zaharia*, împreună cu soția sa, *Elisabeta*. Amândoi erau nemângâiați că se apropiau de bătrânețe și nu aveau copii. Zi și noapte se rugau lui Dumnezeu să le dăruiască un prunc. În sfârșit, rugăciunea le fu ascultată. Într-o zi, pe când Zaharia făcea slujba dumnezeiască în altar, i se arătă *Îngerul Domnului*, care-l vesti că va căpăta un prunc, al cărui nume va fi *Ioan*. Acest prunc, când va ajunge la maturitate, va pregăti poporul să primească legea *Celui ce va mântui omenirea* și care va veni în lume la puțin timp după nașterea lui Ioan.

Îndoindu-se de spusele Îngerului, Zaharia fu pedepsit să rămână mut până se va naște fiul său.

Împlinindu-se vremea, Elisabeta născu un fiu. În ziua a opta, când urma ca pruncul să fie dus spre a fi tăiat împrejur, rudele voiră să-i dea numele *Zaharia*, cum îl chema pe tatăl său. Elisabeta ceru să fie întrebat și soțul ei asupra acestui fapt. Atunci, Zaharia, neputând vorbi,

scrise pe o tăbliță ca *Ioan* să fie numele copilului. Din clipa aceea, el a început a grăi ; iar cei de față, minunați peste măsură de această întâmplare, slăviră puterea lui Dumnezeu și vestiră întregului norod iudeu minunea ce se săvârșise.

Noi prăznuim *nașterea sfântului Ioan,* zis *Botezătorul,* în ziua de *24 iunie* a fiecărui an.

Viețuirea lui Ioan în pustiu. Propovăduirea botezului. – *Zaharia* și *Elisabeta* își crescură pruncul în frica lui Dumnezeu. Nici nu ajunsese la vârsta maturității, și *Ioan* se retrase în pustiul *Iudeii,* unde duse o viață cumpătată, mâncând ierburi, miere sălbatică și poame pădurețe. Îmbrăcămintea lui era un veșmânt din păr de cămilă, peste care se încingea cu un brâu. Aici trăi el până la vârsta de treizeci de ani.

În al cincisprezecelea an al domniei lui *Tiberius,* împăratul *Romanilor,* pe când guvernator al Iudeii era *Pilat* din *Pont,* iar arhierei ai *Evreilor, Ana* și *Caiafa,* Ioan porni spre țărmurile *Iordanului,* unde începu să predice botezul pocăinței pentru iertarera păcatelor. Și venea la el norod din toate părțile Iudeii, și din *Ierusalim,* și din tot lungul Iordanului ; și, mărturisindu-și păcatele, [toți] erau botezați în Iordan. Multă lume credea că el este însuși *Mântuitorul,* dar Ioan spunea tuturor că *Acela* va veni după dânsul și-i va boteza cu *Duh Sfânt* și cu foc.

Ioan certă pe toți cei ce nu se pocăiau și, mai ales, pe fruntașii Evreilor, fariseii și saducheii.

Moartea lui Ioan Botezătorul. – În vremea aceea domnea în *Galileea* și *Perea* – o parte din ținutul locuit de *Israeliți* – *Irod Antipa.* Acesta luă în căsătorie pe *Irodiada,* soția fratelui său, *Filip.* Din această pricină, *Ioan* îl mustră necontenit, atât în față, cât și în auzul lumii. După multă codire, căci Ioan era foarte iubit de popor, Irod dădu poruncă să fie prins și băgat în închisoare.

Cu prilejul prăznuirii zilei sale de naștere, într-un moment de rătăcire, Irod făgădui cu jurământ *Salomeei*, fiica Irodiadei, că-i va da orice va voi pentru că jucase minunat în fața oaspeților săi. Sfătuită de mama sa, Salomeea ceru capul lui *Ioan Botezătorul*. Spre a-și ține nechibzuitu-i jurământ, Irod porunci – e drept, cu oarecare părere de rău – să se facă voia nelegiuitelor femei. Se zice că, fiind adus chiar în fața celor ce se ospătau, capul sfântului n-ar fi încetat să certe pe Irod, lucru ce-a tulburat grozav sufletul ucigașului stăpânitor, care mai apoi se prăpădi în groaznice mustrări de cuget.

Astfel se sfârși din viață sfântul Ioan Botezătorul.

Creștinii prăznuiesc *tăierea capului sfântului Ioan Botezătorul* în ziua de *29 august* a fiecărui an.

3. Nașterea și copilăria lui Iisus

Vestirea nașterii lui Iisus. – La șase luni după ce a vestit pe *Zaharia* că va avea un fiu, Îngerul Domnului s-a arătat și *Fecioarei Maria* în *Nazaret*. Ea trăia în casa dulgherului *Iosif*, a cărui logodnică era. La vederea strălucirii îngerești, Maria s-a înspăimântat. Îngerul *Gavriil* însă i-a zis : « *Bucură-te, ceea ce ești plină de dar, că Domnul este cu tine ! Binecuvântată ești tu între femei !* » Văzând însă spaima Fecioarei, îngerul a adăugat : « *Nu te teme, Mario, că ai aflat har înaintea lui Dumnezeu ; și iată, vei zămisli în pântece și vei naște* **Fiu** *; și-I vei pune numele* **Iisus**. *Acesta va fi mare și Fiul Celui de Sus se va chema ; și-I va da Lui Domnul scaunul lui David, tatăl Său ; și va domni în veci peste casa lui Iacob, și împărăția Lui nu va avea sfârșit !* » Și a întrebat Fecioara : « *Cum va fi aceasta, deoarece eu nu*

știu de bărbat ? » Iar îngerul i-a răspuns : « *Duhul Sfânt se va coborî peste tine și puterea Celui Prea Înalt te va umbri. Pentru aceasta, și Sfântul ce se va naște din tine se va numi Fiul lui Dumnezeu. Iată că și Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea fiu acum, la bătrânețe ; așa că la Dumnezeu nimic nu e cu neputință !* » La aceste vorbe, Fecioara Maria a adăugat : « *Iată roaba Domnului ; fie mie după cuvântul tău !* » Și îngerul s-a depărtat.

Fecioara Maria la Elisabeta. – După aceea, *Maria* plecă în *Iudeea*, la vara sa, unde a rămas aproape trei luni. Iar *Iosif*, după sfatul îngerului *Gavril*, care i s-a arătat în vis spunându-i că rodul pântecelui ei este de la Duhul Sfânt, care l-a ales pe el să poarte de grijă Mariei, a luat iarăși în casa sa pe *Sfânta Fecioară*, cu care a viețuit mai departe împreună.

Plecarea spre Betleemul Iudeii. – Pe vremea când *Sfânta Fecioară* purta în pântece pe *Iisus* domnea peste Imperiul Roman *Octavian August*. Acesta, voind să cunoască numărul tuturor supușilor săi de pe toată întinderea imperiului, porunci ca fiecare om să meargă să-și înscrie numele în satul sau orașul de unde i se trăgea neamul.

Urmând poruncii împăratului, Sfânta Fecioară porni cu logodnicul său, *Iosif*, spre *Betleem* – vechea cetate a lui *David* –, deoarece aici era leagănul neamului lor.

Sosind în cetate, din pricina îmbulzelii de lume, abia găsiră adăpost într-un staul de vite, la marginea orașului. Tocmai în vremea aceea veni ceasul ca Sfânta Fecioară să nască. Neavând alt loc de adăpost, născu în staul. După ce și-a înfășat pruncul în scutece, L-a pus în ieslea oilor.

Vestirea păstorilor despre Nașterea Mântuitorului. – În preajma staulului unde născuse Sfânta Fecioară erau mai mulți ciobani care străjuiau noaptea

în jurul turmelor. Îngerul Domnului li s-a arătat lor cu mare strălucire. Ei, deocamdată, s-au înspăimântat. Îngerul însă le-a grăit : « *Nu vă temeți ! Eu vin să vă aduc vouă veste bună și izvorâtoare de multă bucurie pentru tot norodul. Astăzi s-a născut Mântuitorul lumii, Hristos Domnul, în cetatea lui David. Mergeți la staulul din apropierea voastră și-L veți afla înfășat în scutece și culcat în iesle !* » Cum sfârși aceste vorbe, îndată se ivi împrejurul îngerului mulțime mare de oaste cerească, lăudând pe Dumnezeu și cântând : « *Slavă întru cei de sus, lui Dumnezeu ; și pe pământ, pace ; între oameni, bunăvoire !* » Încetul cu încetul, ceata îngerilor se depărtă, iar glasul lor se pierdu în nemărginire.

Închinarea păstorilor. – După ce se dezmeticiră din buimăceala în care căzuseră, ciobanii se hotărâră să meargă să vadă dacă spusele îngerului erau adevărate sau ei fuseseră prada vreunui vis.

Intrând în staul, se minunară grozav când văzură aievea ce le spusese Îngerul Domnului. Ei se închinară noului născut, apoi, lăudând și preamărind pe Dumnezeu, povestiră ciudata lor întâmplare. Toți rămaseră mirați de spusele lor, iar Maica Domnului – mulțumind celui Atotputernic – săpă în inima ei tot ce auzi spunându-se despre Fiul său.

La opt zile de la nașterea sa, Pruncul fu tăiat împrejur, dându-I-se numele *Iisus*, după cum vestise îngerul Domnului înainte de a se zămisli.

Întâmpinarea lui Iisus în templu. – Apropiindu-se ziua curățirii, rânduită de legea lui *Moise* la patruzeci de zile de la naștere, *Iosif* și *Maria* au adus Pruncul la *Ierusalim*, ca să-L înfățișeze Domnului, sacrificând pentru răscumpărare doi porumbei. Și era în Ierusalim un bătrân numit *Simion*, căruia i se făgăduise că nu va muri până nu va vedea pe Mântuitorul omenirii. Călăuzit de Duhul Sfânt, el veni la templu tocmai în ziua când *Iisus*

fu adus pentru curățire. Cum a văzut Pruncul, Simion L-a ridicat în brațe, zicând : « *Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, în pace, după cuvântul Tău, că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor : lumină pentru luminarea neamului și slăvirea poporului Tău, Israel !* »

Tot atunci se afla în templu o femeie foarte bătrână, *proorocița Ana*, care era în vârstă de optzeci și patru de ani. Toată vremea văduviei sale și-o petrecuse în biserică, cu ajunări și rugăciuni. Văzând pe Iisus, începu a vorbi și ea despre Prunc, spunând tuturor că El este Cel trimis să mântuiască neamul lui *Israel*.

După ce Iosif și Maria au adus jertfă lui Dumnezeu, au plecat din Ierusalim.

Cei trei magi de la Răsărit. – În vremea Nașterii Mântuitorului, rege ai *Iudeii* era *Irod cel Mare*, reziditorul templului din *Ierusalim*. El fu foarte tulburat de venirea unor magi din răsăritul *Asiei*, care cercetau prin Ierusalim unde s-a născut de curând un mare împărat, a cărui stea o văzuseră pe cer. Chemându-i la dânsul, îi iscodi să afle ce știu despre acel nou împărat. Din cercetările cărturarilor evrei se dovedi că Mântuitorul se va naște în *Betleem*.

Irod îndemnă pe magi să pornească în căutarea Pruncului și, de-L vor afla, să-i dea și lui de veste, spre a merge să I se închine și el. Gândul lui ascuns însă era să-L omoare.

Cum ieșiră din Ierusalim, călăuziți de steaua cea miraculoasă, cei trei magi aflară Pruncul chiar în Betleem. După ce I s-au închinat, I-au lăsat o mulțime de daruri bogate, printre care aur, smirnă și tămâie. Și apoi au pornit înapoi, în ținuturile lor, fără a se mai abate pe la Irod, al cărui gând ascuns le fusese descoperit în vis de către îngerul Domnului.

Fuga în Egipt. – Pe când *Irod* ardea de nerăbdare să afle de urma Pruncului, de care se temea să nu-i răpească domnia, îngerul Domnului se arătă în vis lui *Iosif*, îndemnându-l să ia degrabă Pruncul și pe mama Lui, și să fugă în *Egipt*, de unde să nu se întoarcă până ce nu va fi vestit din nou. Iosif a ascultat porunca dumnezeiască. El porni în Egipt pe căi ascunse și rămase acolo până la moartea lui Irod, care se întâmplă la scurtă vreme după nașterea Mântuitorului.

Uciderea pruncilor din Betleem și [din] împrejurimi. – Înfuriat că magii își bătuseră joc de el și nu se mai întorseseră prin *Ierusalim*, *Irod* a dat poruncă să fie uciși toți pruncii mai mici de doi ani născuți în *Betleem* și prin împrejurimi, nădăjduind că printre ei va fi nimerit și împăratul de care el se temea așa de grozav. Acest ordin al crudului rege revărsă jale mare în tot poporul evreu, care-și înecă durerea în blestemele aruncate împotriva celui rătăcit. Murind Irod, *Iosif* primi poruncă dumnezeiască să se întoarcă în țara sa. Sosind în *Palestina*, el află că peste *Iudei* domnește *Archelau*, fiul lui Irod, și se temu să mai meargă la Betleem. De aceea se așeză în cetatea *Nazaret* din *Galileea*, de unde I s-a tras și numele Mântuitorului de *Nazarineanul*.

Iisus în mijlocul învățaților evrei – Până la vârsta de doisprezece ani, *Iisus* a crescut în casa părinților Săi, învățând și cercetând în tovărășie cu bătrânul *Iosif* și cu mama Sa cele scrise în *Biblie*. La doisprezece ani, merse de sărbătorile *Paștelui*, împreună cu părinții Săi, la *Ierusalim*. După sfârșirea sărbătorilor, *Iosif* și *Maria* căutară pe Iisus spre a porni către casă, dar, negăsindu-L, plecară singuri, socotind că El va fi pornit înainte cu niscai neamuri. După cale de o zi băgară de seamă că Iisus nu e nicăieri. Îngrijorați, ei se întoarseră la Ierusalim. Aici aflară pe Iisus în templu, în mijlocul învățaților,

descosându-i asupra tuturor celor scrise în Vechiul Testament și dându-le răspunsuri care uimeau pe toți cei ce-L ascultau.

Văzându-L, *Sfânta Fecioară* îi zise : « *Fiule, de ce ne-ai făcut nouă aceasta ? Iată, tatăl tău și cu mine, îngrijorați, te-am căutat !* »

Auzind vorbele maicii Sale, Iisus îi răspunse : « *Pentru ce M-ați căutat ? Oare n-ați știut că Mi se cuvine să fiu întru cele ce sunt ale Tatălui meu ?* »

Aceste cuvinte nu fură înțelese de nimeni ; numai mama Sa le păstră în inima sa. După aceea porni cu părinții Săi spre Nazaret, unde trăi până la maturitate, ascultându-i și sporind în înțelepciune.

4. Arătarea lui Iisus în lume

Botezul lui Iisus. – Despre viața *Mântuitorului* până la vârsta de treizeci de ani nu mai aflăm nimic în *Sfânta Evanghelie*. Se crede că El și-a petrecut timpul pregătindu-se, ca și *Ioan Botezătorul*, pentru vremea când urma să iasă în lume spre a propovădui dumnezeiești Sale învățături.

Pe când Ioan boteza norodul în apele *Iordanului*, veni la el și *Iisus Hristos*, cerându-i să-L boteze. Atunci Ioan I-a zis Lui : « *Eu am trebuință să fiu botezat de Tine și Tu vii la mine ?* » Iar Iisus i-a răspuns : « *Lasă acum, că așa se cade. Trebuie să împlinim toată dreptatea legii !* » Ioan se supuse poruncii Domnului și-L botează.

Ieșind din apă, Iisus îngenunche spre a se ruga *Tatălui Ceresc*. Atunci o lumină mare străbătu zările și *Duhul Sfânt* se coborî peste Dânsul în chip de *porumbel*, iar un glas din văzduh se auzi zicând : « *Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru care bine am voit !* »

Ispita Satanei. – După botez, *Iisus* se retrase în pustiul *Iudeii*, unde posti patruzeci de zile și patruzeci de nopți, fără a se hrăni cu ceva.

Satana, venind la Dânsul, căută să-L supună ispitei, zicându-I : « *De ești tu Fiul lui Dumnezeu, zi pietrelor acestora să se prefacă în pâine !* » Mântuitorul însă îi răspunse : « *Scris este : „Nu numai cu pâine poate trăi omul, ci și cu toată vorba grăită prin gura Domnului !“* »

Ducându-L în sfânta cetate și așezându-L pe una din aripile templului, *Diavolul* îi zise iarăși : « *De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos de aici, căci stă scris : „Îngerilor Săi va porunci pentru Tine și pe mâini Te vor purta, ca nu cumva piciorul Tău să se împiedice de piatră !“* » La acestea, *Hristos* îi răspunse : « *De asemenea stă scris : „Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul Tău !“* »

După aceea, Satana Îl duse pe un munte înalt, de unde-I arătă toate împărățiile lumii și slava lor, și, după ce-I vorbi despre bunătățile pământului, Îi zise : « *Toate acestea Ți le voi da Ție, dacă, îngenunchind, Te vei închina mie !* »

Atunci, Domnul Hristos i-a strigat : « *Piei dinaintea Mea, Satano, căci scris este : „Domnului Dumnezeului tău să te închini și numai Lui să-I slujești !“* » Și a pierit Satana ; iar îngerii au venit la Dânsul să-l slujească.

După aceea, Mântuitorul plecă în lume să predice cuvântul Domnului.

5. Ucenicii lui Iisus

Cei dintâi ucenici. – Părăsind pustiul, după ce postise și se rugase patruzeci de zile și patruzeci de nopți – întocmai ca *Moise*, când a statornicit *Așezământul cel vechi* – și după ce înfruntă ispita diavolului, care, tot ca în vremea primilor oameni, căuta să-L apropie de cele

lumești, aţâţându-I întâi pofta de mâncare, apoi dorul de măriri deșarte, Mântuitorul porni spre *Iordan*, unde *Ioan* urma să propovăduiască, îndemnând lumea să apuce calea pocăinței. Fiindu-i greu să poată răspândi singur sfintele Sale învățături, El își alese doisprezece tovarăși, doisprezece ucenici din mijlocul poporului de jos.

Primii ucenici care au urmat pe *Iisus* au fost *Ioan* și *Andrei*, cărora *Ioan Botezătorul* le-a descoperit că Acela este *Mesia* cel așteptat, răscumpărătorul păcatului strămoșesc. Andrei, la rândul lui, a spus fratelui său, *Simon*, că a aflat pe Mesia, ce se tâlcuiește *Hristos*, și l-a dus la Dânsul. Când l-a văzut Iisus pe Simon, i-a zis : « *Tu te vei chema Chifa, ce se tâlcuiește Petru, adică om tare ca piatra !* » De asemenea, Ioan a adus pe fratele său, *Iacob*, iar Iisus a mai chemat pe *Natanail*, căruia îi mai zicea și *Bartolomeu*.

Ziua următoare, înainte de a porni spre *Galileea*, Iisus mai chemă după sine și pe *Filip* din *Betsaida*, adică din același loc cu Andrei și cu Petru.

Nunta din Cana Galileii. – La trei zile după chemarea primilor ucenici fu o nuntă în *Cana Galileii*, la care a fost chemată și mama lui *Iisus*, împreună cu Fiul său și cu toți ucenicii Lui. În timpul ospățului se sfârși vinul. Sfânta Fecioară spuse aceasta Mântuitorului. Iisus porunci să se umple cu apă șase vase de piatră ce se aflau acolo, cuprinzând fiecare cam două-trei vedre. Apoi zise : « *Scoateți acum și dați nunului !* » Când bău, nunul se miră de bunătatea vinului. Chemând pe mire, îi zise : « *Știu că orice om pune la masă întâi vinul cel bun ; și numai după ce i se îmbată oaspeții, aduce și de cel prost. Tu văd că ai ținut vinul cel bun până acum ?!...* » În urmă, dovedindu-se cum s-au petrecut lucrurile, toți au rămas plini de mirare și au crezut în puterea dumnezeiască a Mântuitorului. Aceasta a fost cea dintâi minune cunoscută, săvârșită de Iisus.

Din Cana, Mântuitorul a pornit cu mama Sa și cu ucenicii Săi spre Capernaum, unde a rămas doar câteva zile.

6. Întâiul an de propovăduire

Începutul propovăduirii. – Apropiindu-se *Paștele Iudeilor, Iisus* a mers la *Ierusalim*. Aflând în templu oameni care se îndeletniceau cu vânzarea boilor, oilor, porumbeilor, făceau schimb de bani și alte negoțuri nepotrivite cu un locaș dumnezeiesc, El făcu bici de frânghie și-i alungă afară din biserică, zicându-le : « *Luați acestea de-aici și nu faceți casa Tatălui Meu casă de negoț !* »

Întrebat de Iudei ce-l îndreptățește pe El să socotească templul drept casă a Tatălui Său, Iisus le-a răspuns : « *Stricați templul acesta și Eu în trei zile îl voi ridica !* » Iar Iudeii I-au zis : « *Patruzeci și șase de ani s-a zidit la clădirea lui și Tu zici că-n trei zile îl vei zidi ?!* » Iisus însă vorbea de templul trupului Său.

Mântuitorul a rămas în Ierusalim în tot timpul sărbătorilor *Paștelui* și multă lume a crezut într-Însul auzindu-I graiul și văzându-I minunile. Printre aceștia a fost și *Nicodim*, unul dintre fruntașii și bogătașii *Iudeilor*, care, ascultându-I învățăturile și văzând minunile ce săvârșea, cunoscu într-Însul pe alesul Domnului. Venind într-o noapte pe ascuns în casa în care se adăpostea Mântuitorul, îi zise : « *Învățătorule, știu că Dumnezeu Te-a trimis să ne înveți, căci nimeni nu ar putea să facă minunile pe care le săvârșești Tu dacă Dumnezeu n-ar sălășlui într-Însul !* » Auzind vorbele lui, Iisus îi răspunse : « *Adevăr, numai adevăr îți grăiesc : cel ce nu se va naște prin harul Celui de Sus nu va putea intra în împărăția lui Dumnezeu !* »

Iar Nicodim Îl întrebă : « *Cum se poate face aceasta ?* » Și Iisus îi răspunse că viitoarea renaștere a omenirii nu se

va face cu trupul, ci se va face prin apă și Duh Sfânt ; și aceasta va fi după înălțarea Fiului omului pe cruce, asemenea șarpelui înălțat în pustiu pe vremea lui *Moise* pentru izbăvirea *Israeliților.*

Nicodim rămase credincios învățăturilor lui Iisus până la sfârșitul vieții sale.

De la Ierusalim, Iisus a pornit cu ucenicii Săi prin *Iudeea*, botezând și sfătuind lumea să se pocăiască.

Iisus și Samarineanca. – Pe când era în *Iudeea*, *Iisus* află că *Irod* băgase în temniță pe *Sf. Ioan Înainte-Mergătorul.* De aceea, El se întoarse în *Galileea.* În drum, trebuia să treacă prin *Samaria.* El se opri la fântâna lui *Iacob*, care se afla în apropiere de *Sichem*, și trimise pe ucenicii Săi să cumpere din cetate de-ale hranei.

În vremea aceasta veni din Sichem o femeie ca să ia apă de la fântână. Iisus ceru femeii să-I dea să bea din vasul său. Aceasta, plină de mirare, îi zise : « *Cum, Tu, care ești Iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt Samarineancă ?* » Uimirea ei era pricinuită de faptul că *Samarinenii* erau disprețuiți de *Iudei*, ca fiind de neam păgân, și nici un Iudeu n-ar fi cutezat să primească ceva din mâinile lor. Iisus i-a răspuns : « *Dac-ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu și cine este Cel care-ți zice ție : „Dă-mi să beau !", tu ai fi cerut de la Dânsul să-ți dea „apă vie" și ți-ar fi dat !* » Atunci femeia a adăugat : «*Doamne, dar nici ciutură nu ai și puțul este adânc. De unde ai doar apa cea vie ? Oare tu ești mai mare decât Iacob, părintele nostru, care ne-a lăsat nouă fântâna aceasta, din care au băut și el, și fiii săi, și turmele sale ?* » Iar Iisus i-a zis : « *Oricine va bea din apa aceasta va înseta iarăși, însă cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu, acela nu va mai înseta niciodată !* » Auzind acestea, Samarineanca zise degrabă : « *Doamne, dă-mi și mie apă de aceea, ca să nu mai însetez și nici să mai viu să scot de aici !* »

După aceste vorbe, Iisus îi zise să cheme pe bărbatul său. Femeia însă îi spuse că nu are bărbat. Spre a-i dovedi că el știe toate, îi zise : « *Adevăr grăiești că nu ai bărbat, că cinci ani ai avut, iar cel pe care-l ai acum nu-ți este ție bărbat !* » Dându-și seama că Cel cu care vorbește este cunoscător a toate, ea Îl întrebă unde se cade să se închine cei credincioși, deoarece părinții lor s-au închinat în *muntele Garizim*, iar Iudeii zic că numai în *Ierusalim* se cade a se închina cineva. Iisus îi răspunse : « *Femeie, crede-Mă pe Mine ! Va veni vremea când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți mai închina Tatălui. Vine ceasul, și chiar a sosit, când închinătorii cei adevărați se vor închina Tatălui cu duhul și cu adevărul !* » Samarineanca mai adăugă : « *Știu că va veni Mesia, care se mai numește și Hristos, și El ne va spune nouă toate !* » Iar Iisus i-a zis ei : « *Eu sunt ! Cel ce-ți vorbește !* »

Auzind acestea, femeia a lăsat ciutura și a alergat în cetate să vestească lumea despre cele ce a aflat, spre a veni să vadă dacă Cel cu care a vorbit nu cumva este *Hristos*.

Însă înainte de a sfârși vorba cu Samarineanca sosiră și ucenicii din cetate. Ei se mirară mult aflându-L de vorbă cu acea femeie. Așezând masa, Îl chemară să mănânce, însă Iisus le zise : « *Mâncarea mea este să fac voia Celui ce M-a trimis să sfârșesc lucrul Său !* » Și, arătând spre mulțimea de Samarineni ce veneau dinspre Sichem către ei, adăugă : « *Ridicați ochii voștri și vedeți că holdele sunt gata de secerat acum !* »

Cei veniți din cetate, auzindu-L grăind, au crezut într-Însul, mărturisind că El este cu adevărat Mântuitorul lumii. Rugat de Samarineni, a rămas la dânșii încă două zile, propovăduind învățăturile Sale.

De aici porni în Galileea, urmat de ucenicii Săi.

Vindecarea tânărului din Capernaum. – Pe când se afla în *Cana*, a venit la *Iisus* un mare slujbaș din

Capernaum. Acesta L-a rugat să meargă să tămăduiască pe fiul său, care trăgea să moară. Iisus îi spuse să se întoarcă acasă, că-și va găsi copilul vindecat. Această minune făcu pe slujbaș, cu toată casa lui, să creadă în Dumnezeu și în puterea lui suprafirească.

Iisus în Nazaret. – După aceea a venit *Iisus* în *Nazaret* să propovăduiască. Intrând în sinagogă, a citit în *Biblie* din cartea proorocului *Isaia* cuvinte pe care le-a tălmăcit în așa chip, încât toți cei ce-L ascultau rămâneau uimiți de înțelepciunea Lui. Însă vorbele Sale nefiind pe placul multora dintre cei de față, unii ca aceia s-au sculat și L-au gonit din cetate, împlinindu-se astfel spusele Mântuitorului că « *Nici un prooroc nu este cinstit în patria sa !* » Pornind din mijlocul celor ce-L urau pe El, s-a coborât în *Capernaum*, unde săvârși o sumedenie de tămăduiri și alte minuni vrednice de multă mirare.

Pescuirea îmbelșugată. – Într-una din zile, pe când *Iisus* se afla lângă lacul *Genizaretului*, s-a adunat în jurul Său norod mult, ca să-I asculte învățăturile. Atunci El se sui într-o luntre ce se afla în marginea apei și, depărtându-se puțin de la mal, începu să predice poporului. Iar după aceea a zis lui *Simon* să arunce mrejele spre a prinde pește. Simon I-a spus că toată noaptea a pescuit fără a prinde ceva, dar, totuși, Îl va asculta și va arunca mrejele. Când a vrut să le scoată, n-a putut. Atunci a chemat în ajutor pe alți pescari cu alte luntri. După ce au scos mrejele, au umplut amândouă luntrile cu pește. Toți pescarii s-au mirat și au rămas înfricoșați de această minune. Iar Iisus i-a zis lui Simon : « *Nu te teme ! De-acum vei vâna oameni !* » Și, lăsând luntrile lor, pescarii au urmat pe Mântuitorul.

Vindecarea unui paralitic. – Pe când *Iisus* se afla în *Capernaum*, înconjurat de farisei și cărturari, veniți din toate părțile *Galileii* și *Iudeii* ca să-I asculte învățăturile, niște oameni au adus la Dânsul un paralitic

ce zăcea de multă vreme. Neputând – din pricina mulțimii norodului – să-l bage în casă pe ușă, s-au suit pe acoperiș și, dezvelind casa, au lăsat pe slăbănog cu patul său în fața lui *Iisus*. Văzând Mântuitorul atâta credință, i-a zis lui : « *Fiule, ierte-ți-se păcatele tale ! Ia-ți patul și pleacă !* » Și slăbănogul se însănătoși. Cei de față se minunară și crezură în puterea Lui dumnezeiască.

Cărturarii și fariseii socotiră vorbele Mântuitorului ca un fel de ocară față de Dumnezeu, singurul în putință de a ierta păcatele oamenilor. Iisus, înțelegându-le gândul, le zise : « *De ce cugetați astfel în sufletele voastre ? Ce este mai ușor ? Să zici : „Ierte-ți-se păcatele tale !" sau să zici : „Scoală-te și pleacă !" ?* » Apoi le spuse că Fiul omului are puterea pe pământ ca să ierte păcatele. Și către paralitic grăi : « *Ție-ți zic ! Ia-ți patul tău și pleacă la casa ta !* » La vorbele Mântuitorului, slăbănogul se simți însănătoșit ca prin farmec, și, luându-și așternutul pe care zăcuse, porni spre casa sa, lăudând și preamărind pe Dumnezeu. Poporul care fusese martor la această minune se umplu de frică și, slăvind pe Cel Atotputernic, grăi : « *Minunate lucruri văzurăm noi astăzi !* » Apoi, fiecare porni spre casa sa.

7. Al doilea an de propovăduire

Vindecarea slăbănogului. – În vremea aceea, apropiindu-se *Paștele Iudeilor*, a pornit spre *Ierusalim*. Și era acolo, lângă *poarta Oilor*, o scăldătoare numită *Vitezda*, având cinci pridvoare în care zăceau tot felul de bolnavi. Aceștia așteptau tulburarea apei de către îngerul Domnului și cel care intra întâi în apă după tulburare

se făcea sănătos de orice boală ar fi zăcut. Și era acolo un om care zăcea de treizeci și opt de ani. Văzându-l, Iisus îi zise : « *Voiești să fii sănătos ?* » Iar el I-a răspuns că vrea, dar n-are cine-l băga în scăldătoare la timp. Atunci Mântuitorul i-a zis : « *Scoală, ia-ți patul tău și pleacă !* » Și îndată bolnavul s-a sculat, și-a luat patul și a plecat. Și fiind în ziua aceea *sâmbătă*, cărturarii iudei îl certau pe el că și-a luat patul în zi de sărbătoare. Iar cel vindecat le-a răspuns că așa i-a poruncit Cel care l-a făcut sănătos și pe care nu-L cunoaște. Aflând după aceea că Iisus este Cel ce l-a vindecat, s-a dus și L-a spus cărturarilor.

Din pricină că El nu ținea ziua *Sâmbetei* când trebuia să fie de ajutor și – mai ales – fiindcă se numea pe Sine *Fiul lui Dumnezeu*, Iudeii au început să-L persecute, făcându-și planul chiar să-l omoare.

Alegerea apostolilor. – Într-una din zile s-a suit *Iisus* în munte, unde s-a rugat toată noaptea. Făcându-se ziuă, El a chemat pe *ucenicii* Săi, dintre care și-a ales doisprezece inși, pe care i-a numit *apostoli*, și anume : **Petru** – care mai înainte se numise *Simon* ; fratele său, **Andrei** ; **Iacob** și **Ioan**, fiii lui *Zevedeu* ; **Filip** și **Bartolomeu** – numit și *Natanail* ; **Matei** vameșul și **Toma** – numit și *Geamănul* ; **Iacob** al lui *Alfeu* și **Iuda Tadeul** – frați ; **Simon Cananitul** – numit și *Zilotul* ; și **Iuda Iscarioteanul**, care mai apoi se făcu vânzătorul Domnului.

Cu acești apostoli, Mântuitorul izbuti să răstoarne păgânismul și să pună temeliile bisericii creștine. Pe aceștia i-a trimis El să predice *Evanghelia* – cuvânt care înseamnă *Veste Bună* –, îndemnându-i să scoată din rătăcire mai ales poporul lui *Israel*.

Cele nouă fericiri. – Pe când Mântuitorul se afla în *Galileea*, înconjurat de ucenicii Săi, precum și de mare mulțime de norod, se urcă pe un munte din apropierea

Capernaumului și începu a predica poporului adunat în jurul Său, zicând :

1. « *Fericiți cei* **săraci cu duhul**, *că a lor este împărăția cerurilor !* »

2. « *Fericiți cei ce* **plâng**, *că aceia se vor mângâia !* »

3. « *Fericiți cei* **blânzi**, *că aceia vor moșteni pământul !* »

4. « *Fericiți cei* **flămânzi** *și* **însetați după dreptate**, *că aceia se vor sătura !* »

5. « *Fericiți cei* **milostivi**, *că aceia se vor milui !* »

6. « *Fericiți cei cu* **inima curată**, *că aceia vor vedea pe Dumnezeu !* »

7. « *Fericiți* **făcătorii de pace**, *că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema !* »

8. « *Fericiți cei* **prigoniți pentru dreptate**, *că a lor este împărăția cerurilor !* »

9. « *Fericiți veți fi, când* **vă vor ocărî** *și* **vă vor prigoni** *pe voi, și* **vor zice tot felul de vorbe rele și mincinoase** *împotriva voastră din pricina Mea. Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră este nesfârșită în ceruri ; căci tot astfel au fost prigoniți și profeții cei care au fost mai înainte !* »

Aceste *nouă fericiri* au fost numite « **Predica de pe munte** ».

Alte învățături ale Mântuitorului. – În predicile Sale, Mântuitorul sfătuia norodul cum să se poarte spre a câștiga bunăvoința dumnezeiască. El zicea că *milostenia* să o facem pe ascuns, nu în văzul lumii ; de asemenea, și *rugăciunea* să o facem feriți de privirile altora ; *când postim*, să nu ne arătăm oamenilor cu chipuri triste și suferinde, ca fățarnicii. Să nu fim *lacomi* și *agonisitori de avuții lumești*, căci toate sunt zadarnice, ci să facem cât putem de multe fapte bune. *Să ne purtăm cu semenii noștri tot astfel cum am dori să se poarte și alții cu noi.*

Vindecarea unui lepros și a slugii unui sutaș. – Coborându-se din munte, *Iisus* a întâlnit în calea

Sa un *lepros* pe care l-a vindecat. După ce l-a sfătuit să nu spună nimănui cine l-a lecuit, l-a trimis să ducă bisericii darul poruncit de *Moise*.

Apoi, intrând în *Capernaum*, I-a ieșit în cale un *sutaș* care L-a rugat să-i vindece o slugă bolnavă foarte greu. Și, voind Iisus să meargă la patul bolnavului, sutașul I-a zis : « *Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperișul casei mele, ci zi numai un cuvânt și sluga mea se va tămădui ! Căci și eu sunt în slujba stăpânirii și am sub mine slujitori. Și, de zic unuia : „Du-te !", se duce, iar de zic altuia : „Vino !", vine. Și, de poruncesc slugii mele : „Fă aceasta !", o face îndată !* »

Auzind Mântuitorul vorbele lui, s-a minunat grozav. Și a zis celor ce-L urmau : « *Vă spun drept că nici în Israel n-am aflat atâta credință ! De aceea vă zic că mulți vor veni și de la răsărit, și de la apus. Și se vor odihni cu Avraam și cu Isaac și cu Iacob, în împărăția cerurilor. Iar fiii împărăției vor fi aruncați în întunericul cel mai mare, acolo unde va fi plângerea și scrâșnirea dinților !* »

Apoi, grăind către sutaș, îi zise : « *Mergi și cum ai crezut să-ți fie ție !* » Și, din acel ceas, sluga s-a tămăduit.

Învierea tânărului din Nain. – Într-una din zile, mergând Iisus cu ucenicii Săi și cu o mulțime de norod în cetatea *Nain*, a întâlnit la poarta cetății lume multă ducând la groapă un mort, unicul fiu al unei văduve. Văzând Mântuitorul jalea cea mare a mamei, I se făcu milă de ea și, apropiindu-se de racla mortului, zise : « *Tinere, ție-ți grăiesc : scoală-te !* » Și, îndată, mortul s-a sculat și a plecat cu mama sa. Toți cei de față s-au înfricoșat și au început a lăuda pe Dumnezeu. Vestea acestei minuni s-a răspândit în cuprinsul întregii *Iudei* și în toate ținuturile dimprejur.

Mirul femeii păcătoase. – Odată, pe când *Iisus* se afla la masa unui fariseu, iată că veni la Dânsul o femeie

păcătoasă cu un vas plin de mir. Plângând, ea se aruncă la picioarele Lui, pe care I le udă cu lacrimi și, ștergându-le cu părul capului, le sărută și le unse cu mir. Fariseul se miră în sine că Iisus nu cunoaște că această femeie e o desfrânată, și deci n-o izgonește. Iisus, înțelegându-i gândul, îi spuse fariseului că acea femeie a făcut ceea ce el, ca gazdă, nu făcuse, adică I-a spălat picioarele, I le-a șters cu părul capului ei și, sărutându-I-le, I le-a uns cu mir. Deci, pentru dragostea și credința ei, Mântuitorul îi spuse că i se vor ierta păcatele. Cei de față se mirau, întrebându-se : « *Cine-o fi Acesta care iartă păcatele oamenilor ?* »

8. Pildele lui Iisus

Spre a-Și face mai pricepute învățăturile Sale, foarte des, Mântuitorul se folosea de pilde spuse pe înțelesul norodului care-L asculta. Prin aceste pilde sau parabole ținea încordată ascultarea poporului, care-I sorbea cuvintele cu nesaț.

Odată, adunându-se în jurul Său mulțime mare de norod de prin cetățile vecine, a grăit în pilde.

Pilda semănătorului. – Ca să arate că nu toate învățăturile dumnezeiești se prind de sufletul ascultătorilor, a spus o pildă despre un semănător care, semănând ogorul său, *o sămânță a căzut lângă drum* și a fost călcată, iar păsările văzduhului au mâncat-o ; *alta a căzut pe piatră* și, puțin timp după ce-a răsărit, s-a uscat pentru că n-avea umezeală ; *alta a căzut în mijlocul spinilor* și, crescând spinii, au înăbușit-o ; în sfârșit, *alta a căzut pe pământ bun* și, răsărind, a făcut rod însutit. Grăind acestea, a strigat : « *Cel ce are urechi de auzit să audă !* »

În această pildă, semănătorul era însuși Mântuitorul ; sămânța este cuvântul lui Dumnezeu ; iar locul unde

a picat fiecare sămânță înfățișează sufletul oamenilor care prind învățătura dumnezeiească.

Sămânța căzută lângă drum este cuvântul bun, care pătrunde în sufletul omului fără a se lipi de el, căci venind cugetul rău, adică diavolul, vorba bună pe care a auzit-o piere fără a lăsa vreo înrâurire asupra lui. *Sămânța căzută pe piatră* este cuvântul bun care intră în sufletul ascultătorului, iar acesta îl primește cu plăcere ; însă, având sufletul împietrit, învățătura cea bună, deși a răsărit, n-a avut de unde-și trage umezeală, și deci unde să-și adâncească rădăcina, căci venind ispita, nu mai urmează îndemnul cel bun. *Sămânța căzută în mijlocul spinilor* este cuvântul bun prins în sufletul oamenilor copleșiți de nevoile vieții, de avuțiile sau de plăcerile lor. Întunecați de preocupările zilnice, prind cuvântul, îl primesc cu plăcere, dar îl ucid, înăbușindu-l cu îndeletnicirile vieții de toate zilele. *Sămânța căzută pe pământ bun* este cuvântul prins de sufletul oamenilor cu inima bună și curată, care, săpându-l într-înșii, îl păstrează cu sfințenie și caută să-l împărtășească și celor în mijlocul cărora trăiesc, pentru luminarea și îndreptarea lor.

Pilda neghinei din grâu. – În altă pildă, Mântuitorul a asemuit împărăția cerurilor omului care a semănat în țarina sa *sămânță bună*, iar după aceea a lăsat ogorul său în *paza slugilor*. Dar, pe când dormeau slugile, a venit *vrăjmașul* stăpânului și a semănat *neghină*. Odată cu grâul a răsărit și neghina. Văzând aceasta, slugile au întrebat pe stăpân dacă le dă voie să smulgă neghina. Stăpânul le-a spus că se poate ca, odată cu neghina, să smulgă și grâul, și deci e mai bine să le lase să crească până la *seceriș*, când vor plivi întâi *neghina* și, făcând-o snopi, *o vor arde*, iar după aceea vor culege și *grâul*, pe care *îl va aduna în hambarele sale*.

În această pildă, semănătorul seminței celei bune este însuși Mântuitorul ; țarina este omenirea ; semănă-

torul neghinei este satana ; sămânța cea bună închipuie pe cei ce urmează poruncile Domnului, iar neghina înfățișează pe cei ce ascultă îndemnurile duhului necurat ; secerătorii sunt îngerii ; iar secerișul închipuie sfârșitul lumii, când cei răi vor fi pedepsiți, iar cei buni, răsplătiți după faptele lor.

Pilda smochinului neroditor. – Într-una din zile au venit la Iisus câțiva inși care-I vorbiră despre niște *Galileeni* uciși din ordinul lui *Pilat* pe când aduceau jertfe. Iisus le-a zis : « *Oare credeți voi că acei Galileeni au fost cei mai păcătoși dintre toți Galileenii de au pătimit acestea ? Nu ! Și vă spun vouă că, de nu vă veți pocăi, toți vor pieri așa ! De asemenea, cei optsprezece peste care a căzut turnul Siloamului și i-a omorât vi se pare că au fost cei mai greșiți dintre toți oamenii care locuiau în Ierusalim ? Nu ! Și vă spun încă o dată că, de nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel !* »

După aceea le spuse pilda aceasta :

Cineva avea un smochin sădit în via sa. Venind vremea să-i culeagă roadele, nu află nimic într-însul. Atunci zise vierului : « *Iată, de trei ani întruna aștept rod de la acest smochin și văd că nu rodește. Să-l tai, ca să nu mai țină locul prins în zadar !* » Auzind acestea, vierul i-a răspuns : « *Stăpâne, mai lasă-l și anul acesta și-l voi săpa împrejur și-i voi pune gunoi, poate va rodi. Iar de nu, anul viitor îl voi tăia negreșit !* »

Pilda grăuntelui de muștar **și a aluatului.** – În alte pilde, Mântuitorul a asemuit împărăția cerului cu *grăuntele de mușt*ar semănat în pământ bun, care, deși mic la bob, crescând însă, întrece toate buruienile și se face un mic copăcel în care se pot adăposti chiar păsările văzduhului ; sau cu aluatul pe care îl amestecă femeia în făină, și el, dospindu-se, toată coca o dospește.

Pildele cu comoara, cu mărgăritarul și cu năvodul. – Mântuitorul a mai asemănat împărăția

cerului cu o *comoară* ascunsă într-o țarină, pe care, aflând-o un om, se duce și-și vinde tot avutul și cumpără acea țarină. Sau cu negustorul cumpărător de mărgăritare care, când a aflat *un mărgăritar* de mare preț, și-a vândut toată averea sa și l-a cumpărat. Ori cu *năvodul* în care se prind tot felul de pești și, fiind tras la mal, peștii cei buni sunt puși în vase, iar cei răi sunt azvârliți afară, întocmai cum va fi și la sfârșitul omenirii cu sufletele oamenilor celor răi.

9. Alte minuni ale lui Iisus

Liniștirea vânturilor. – Într-o seară, după ce predicase mulțimii care se adunase în jurul său, Iisus trecu cu ucenicii Săi pe celălalt țărm al lacului. Fiind pe apă, se porni o furtună năprasnică, ridicând valuri ce amenințau să înece corabia. Mântuitorul dormea. Înspăimântați, ucenicii L-au deșteptat, rugându-L să-i mântuiască. Atunci, Iisus le zise : « *De ce v-ați înfricoșat, puțin credincioșilor ?* » Apoi a certat vântul și liniște mare s-a făcut. Iar cei din corabie se mirau și grăiau între dânșii : « *Cine-o fi Acesta, că și vânturile și marea Îl ascultă ?* »

Învierea fiicei lui Iair. – Într-una din zile, pe când *Iisus* vorbea poporului, veni la Dânsul mai-marele unei sinagogi, anume *Iair*. Acesta-L rugă să meargă până la el acasă să-i scape fata, care era pe moarte. Iisus porni, împreună cu ucenicii Săi, spre locuința preotului. Până să sosească la Iair, veni veste că fiica sa a murit. Atunci, Mântuitorul zise lui Iair : « *Nu te teme, numai credință să ai !* » Ajungând acasă, Iisus zise celor ce plângeau : « *Ce vă tulburați atâta ? Fugiți, că fata n-a murit, ci doarme !* » Și toți îl priveau cu milă și batjocură, întrucât ei știau că fata murise. După aceea, Mântuitorul scoase afară pe cei ce se

aflau în jurul moartei și rămase numai *El*, cu *Petru*, cu *Iacob* și cu *Ioan*, precum și cu părinții fetei. Și, luând-o de mână, îi zise : « *Fecioară, scoală-te !* » Și fata a înviat. Toți cei de față s-au înspăimântat văzând această întâmplare, iar Iisus le-a poruncit să nu spună nimănui ceea ce au văzut. Vestea acestei minuni însă s-a răspândit în toată partea aceea.

Vindecarea unei femei bolnave. – Pe când Iisus mergea spre casa lui *Iair*, porni după Dânsul o mare mulțime de oameni. Printre aceștia se afla și o femeie care pătimea de doisprezece ani de o boală femeiască foarte grea. Aproape tot avutul său și-l cheltuise căutându-se cu fel de fel de vraci și cu tot soiul de doctorii ! Rușinându-se să roage fățiș pe Iisus s-o tămăduiască de suferința sa, se gândi că, dacă va putea să se atingă de veșmintele Mântuitorului – de a cărui putere dumnezeiască era încredințată –, ea se va lecui. Strecurându-se prin mulțime, izbuti să se atingă de Iisus și îndată se vindecă. În acea clipă, Mântuitorul simți puterea care ieșise dintr-Însul și, întorcându-se spre apostoli, îi întrebă : « *Cine s-a atins de Mine ?* » Iar femeia, văzând că fusese descoperită și simțind că sănătatea pătrunsese iarăși în corpul său, se apropie tremurând de Iisus. Căzând în genunchi înaintea lui, își mărturisi fapta în fața norodului adunat acolo, spunând totodată cum se simțise vindecată din acele clipe. Atunci, Iisus i-a zis : « *Fii fără teamă, fiică ! Credința ta te-a vindecat ! Mergi liniștită !* »

Văzând Iisus că norodul este setos de învățăturile Sale, porunci apostolilor să se răspândească, doi câte doi, în tot cuprinsul locuit de poporul lui Israel spre a-l îndrepta pe calea adevăratei credințe.

Hrănirea mulțimii cu cinci pâini și doi pești. – Trecând Iisus lacul *Tiberiadei* în cealaltă parte a *Galileii*, a venit la dânsul norod ca la cinci mii de oameni

ca să-I asculte învățăturile. Și era în preajma *Paștelui*. Toți se întrebau : cu ce va sătura El atâta mulțime ? Aflând la un copil cinci pâini de orz și doi pești, *Iisus* rândui ca poporul să stea jos și, blagoslovind pâinile, a spus ucenicilor să le împartă mulțimii. După ce s-a săturat tot norodul, au mai adunat douăsprezece coșuri de firimituri. Oamenii, văzând această minune, și-au zis : « *Acesta este adevăratul prooroc, Cel așteptat de lume !* » Și voiau să-L facă împăratul lor. Însă Iisus, lăsându-i, s-a suit singur în munte, să se roage. Pierzându-i de urmă și Lui, și ucenicilor săi, mulțimea porni a-L căuta pretutindeni. Și, neaflându-L, se urcară în corăbii și merseră spre *Capernaum*, unde-L găsiră. Fiind întrebat de norod când a sosit acolo, Iisus le-a răspuns : « *Amin, amin, grăiesc vouă ! Mă căutați nu pentru că ați văzut semne, ci pentru că v-am săturat cu pâine ! Îngrijiți-vă însă nu de hrana cea trecătoare a trupului, ci de aceea ce rămâne spre viața veșnică și care vi se va da vouă de Fiul omului !* »

După aceea, vorbind poporului, Iisus spuse că El este pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer și cel ce va mânca din pâinea aceasta – adică se va adăpa de la învățăturile Sale – viu va fi în vecii vecilor. Auzind vorbele Lui, mulți dintre ucenici, nepricepându-le, nu știau ce să creadă, iar mare parte dintr-înșii s-au întors înapoi și n-au vrut să-L mai urmeze. Grăind către cei doisprezece ucenici ai Săi, Mântuitorul îi întrebă dacă și ei vor să-L părăsească. Atunci, Petru îi răspunse : « *Doamne, la cine ne vom duce ? Cuvintele vieții veșnice la Tine le-am aflat. Și noi am crezut și am cunoscut că Tu ești Hristos, Fiul lui Dumnezeu !* »

Furtuna de pe mare. – Dacă s-a făcut seară, ucenicii s-au coborât în corăbii și au pornit singuri în cealaltă parte a mării, la *Capernaum*. Dar iată că întuneric mare se făcu, încât nimic nu se mai vedea. Către a patra strajă a nopții, ei zăriră pe *Iisus* venind spre dânșii pe mare

și se înspăimântară, crezând că văd o nălucă. Dar Iisus le-a vorbit, îndemnându-i să nu se teamă. *Petru* însă îi zise : « *Doamne, de ești Tu, poruncește-mi să vin la Tine pe apă !* » Și Iisus i-a zis : « *Vino !* » Dar, coborându-se din corabie, el se sperie de furia cea mare a furtunii și începu să se scufunde. De spaimă, strigă : « *Doamne, ajută-mă !* » Dându-i mâna, Mântuitorul intră cu el în corabie, zicându-i : « *Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit ?* » La câtva timp după aceea, vântul s-a potolit, iar ei s-au coborât pe pământul *Genizaretului*.

10. Al treilea an de propovăduire

Iisus în Fenicia. – După ce Iisus a străbătut tot ținutul *Galileii*, trecu în pământul *Feniciei*, în părțile *Tirului* și *Sidonului*. Aici dorea El să nu fie cunoscut de nimeni. Dar nu putu să rămână în tihnă, căci o femeie cananeeancă se ținu după Dânsul, rugându-l să-i vindece pe fiica sa, care era chinuită grozav de duhuri rele. Mântuitorul s-a făcut a nu-i auzi ruga. Ea însă Îl urma de-aproape, rugându-L necontenit să-i mântuiască fata. Atunci ucenicii rugară și ei pe Iisus să asculte rugămintea femeii. Mântuitorul le-a răspuns că El nu a fost trimis decât numai pentru oile cele pierdute ale lui *Israel* ; după aceea a intrat în casă împreună cu ei. Femeia intră și ea după dânșii și, închinându-se, Îl rugă din nou, zicându-I : « *Doamne, ajută-mă !* » Iisus i-a răspuns : « *Să lăsăm mai întâi să se satureﬁii, căci nu e bine să luăm pâinea ﬁilor spre a o arunca la câini !* » Atunci femeia a adăugat : « *Așa este, Doamne, dar și câinii mănâncă din ﬁrimiturile ce cad de la masa stăpânilor !* » Văzând Mântuitorul stă-

ruința ei, zise : « *Femeie, mare este credința ta ! Facă-se după cum voiești !* »

Din ceasul acela, fata s-a tămăduit.

Vindecarea unui surdomut. – Ieșind din hotarele *Tirului* și *Sidonului*, Iisus s-a coborât iarăși spre marea *Galileii*. Aici veni la Dânsul un surd-gângav, care-L rugă să-l lecuiască. Punând degetele în urechile lui și atingându-se de limba lui, privi spre cer și zise : « *Deschideți-vă !* » Din acel ceas, bolnavul se vindecă și porni să spună lumii despre tămăduirea lui, deși Iisus îl îndemnase să țină faptul în taină.

A doua înmulțire a pâinilor. – Într-una din zile, fiind iarăși popor mult adunat în jurul Său – ca la patru mii de oameni care nu aveau nimic de-ale hranei și care de trei zile nu luaseră aproape nimic în gura lor –, Iisus întrebă pe ucenicii Săi câte pâini au. Și, aflând că au câțiva pești și șapte pâini, le-a blagoslovit, iar ucenicii le-au împărțit mulțimii, care a mâncat de s-a săturat, și au mai rămas și șapte coșuri de firimituri.

Apoi a trecut Iisus din *Betsaida* în *Cezareea lui Filip*, fratele lui *Irod* din Galileea – omorâtorul lui *Ioan Botezătorul*. Pe cale, El a destăinuit ucenicilor Săi tot ce avea să pătimească în *Ierusalim* de la bătrâni, de la cărturari și de la mai-marii preoților, *că va fi omorât, dar a treia zi va învia*.

Schimbarea la față. – Într-una din zile *Iisus* a luat pe *Petru*, pe *Iacob* și pe *Ioan*, și s-a suit pe muntele *Taborului* din *Galileea*. Aici *s-a schimbat la față*, arătându-li-se cu strălucire mare și înveșmântat cu îmbrăcăminte albă ca zăpada. Însoțitorii lui Iisus au văzut pe *Moise* și pe *Ilie* vorbind cu Domnul, și un glas din văzduh s-a auzit vestind : « *Aceasta este fiul Meu cel iubit, întru Care bine am voit. Pe Acesta să-L ascultați !* » Și, auzind aceste cuvinte, ucenicii au căzut cu fața la pământ. Apropiindu-se Mântuitorul de ei, le zise : « *Sculați-vă și nu vă te-*

meți ! » Ridicându-se, n-au mai văzut pe nimeni, decât numai pe Iisus. Pe când se coborau din munte, Mântuitorul le-a zis : « *Să nu spuneți nimănui despre vederea aceasta până ce Fiul omului nu se va scula din morți !* »

Vindecarea unui lunatic. – După ce se coborâră din munte, fură întâmpinați de o mulțime mare de norod. Un om din popor, apropiindu-se de Iisus, îi zise : « *Învățătorule, caută spre fiul meu, căci unul singur am și duh rău îl apucă pe el. Și începe a striga și a se frământa, spumegând, și abia iese din el după ce l-a zdrobit cu desăvârșire. Și am rugat pe ucenicii Tăi ca să-l scoată și n-au putut !* » Auzind acestea, Mântuitorul ceru să-i aducă de față pe cel bolnav. Pe când se apropia cu el, duhul cel rău începu să-l frământe din nou. Atunci Mântuitorul a certat duhul cel rău și a tămăduit copilul, pe care-l dădu tatălui său. Și toți s-au înspăimântat, minunându-se de puterea și mărirea Domnului.

Plata birului pentru templu. – Pe când Mântuitorul se afla în *Capernaum*, au venit la *Petru* oamenii stăpânirii care strângeau dările pentru templu și i-au zis : « *Învățătorul vostru nu plătește cele două drahme ?* » Iar Petru le-a răspuns : « *Ba da !* » Și intră în casă spre a-I spune lui Iisus. Știind pricina pentru care venea, Mântuitorul îi zise : « *Ce crezi tu, Simone ? Împărații pământului de la cine iau dăjdii ? De la fiii lor sau de la străini ?* » Petru I-a răspuns : « *De la străini !* » Atunci Iisus i-a zis : « *Iată dar că fiii sunt scutiți ! Totuși, ca să nu călcăm rânduiala, du-te la mare, aruncă undița și celui dintâi pește pe care-l vei prinde deschide-i gura și vei afla într-însa un „satir". Ia-l și dă-l lor pentru Mine și pentru tine !* »

Alegerea celor șaptezeci de ucenici. – Apropiindu-se sărbătoarea corturilor, *Iisus* porni spre *Ierusalim* prin *Samaria*. Și, vrând să intre într-o cetate samarineană, locuitorii nu L-au primit, fiindcă aflaseră că merge în *Iu-*

deea și nu voiau să rămână la dânșii. Atunci *Iacob* și *Ioan* grăiră către Mântuitorul : « *Doamne, ne învoiești să zicem să se coboare foc din cer să-i nimicească ?* » Iar Iisus, certându-i, le zise : « *Oare nu știți ai cărui duh sunteți ? Fiul omului n-a venit să piardă sufletele omenești, ci să le mântuiască !* » Și apoi au mers spre alt sat.

După aceea, alegând șaptezeci de ucenici, Mântuitorul i-a trimis înaintea sa, doi câte doi, să meargă prin toate orașele și locurile pe unde avea să treacă El. Înainte de a pleca, le-a zis : « *Secerișul e îmbelșugat, iar lucrătorii sunt puțini. Rugați pe stăpânul secerișului să scoată lucrătorii la secerișul său, căci, iată, eu vă trimit pe voi ca mieii în mijlocul lupilor. Să nu purtați nici pungă, nici traistă, nici încălțăminte, și pe nimeni să nu întrebați de sănătate în cale. În orice casă veți intra, întâi să ziceți : „Pace casei acesteia !" De va fi acolo fiul păcii, atunci pacea voastră se va odihni peste dânsul, iar de nu, se va întoarce iarăși la voi ! Să nu vă mutați din casă în casă. Și-n oricare cetate veți intra și vă va primi pe voi, mâncați ce vi se va pune dinainte. Și tămăduiți bolnavii care se vor afla într-însa și spuneți-le că s-a apropiat de ei împărăția lui Dumnezeu... Cel ce vă va asculta pe voi pe Mine Mă va asculta, iar cel ce se leapădă de voi de Mine se leapădă. Și cel ce se leapădă de Mine se leapădă de Cel ce M-a trimis pe Mine !* »

Și, întorcându-se ucenicii de pe unde fuseseră trimiși, au grăit cu bucurie către Iisus : « *Doamne, și dracii se pleacă nouă întru numele Tău !* » Iar Mântuitorul le-a zis lor : « *Văzut-am pe satana ca un fulger căzând din cer. Iată, vă dau vouă stăpânire să călcați peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului, și nimic nu vă va vătăma. Însă bucuria voastră să nu fie că duhurile se pleacă vouă, ci mai vârtos să vă bucurați că numele vostru a fost scris în ceruri !* » Și, în acel ceas, bucuria lui Iisus a fost mare.

Mai apoi, Mântuitorul a chemat la Sine pe toată lumea să-L urmeze, zicând : « *Veniți la Mine toți cei obosiți și Eu vă voi odihni ! Luați jugul Meu și învățați de la Mine, că eu sunt blând și smerit cu inima. Și veți afla odihna sufletelor voastre, că jugul Meu este bun, iar sarcina Mea este ușoară !* »

Samarineanul milostiv. – Apropiindu-se sărbătoarea Corturilor, *Iisus* a pornit spre *Ierusalim*, trecând prin *Samaria*. În acest timp veni la el un legiuitor care-L întrebă ce trebuie să facă spre a moșteni viața veșnică. Iisus îi zise : « *În lege cum scrie ?* » Iar acela răspunse : « *Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din toată virtutea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău, ca pe tine însuți !* » Iisus a adăugat : « *Adevărat ai grăit ! Fă toate acestea și vei fi viu !* »

Întrebându-L legiuitorul cine este aproapele său, Mântuitorul îi spuse această pildă :

Un om oarecare se cobora din *Ierusalim* spre *Ierihon*. Pe drum a căzut în mâinile tâlharilor, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit greu, au plecat, lăsându-l aproape mort. Din întâmplare se cobora pe același drum *un preot*. Acesta, văzându-l, își urmă calea înainte, fără a se opri. Puțin după aceea trecu pe acolo *un levit*, care, văzând pe cel rănit, merse, de asemenea, mai departe. Nu mult după aceea, iată că se arătă pe aceeași cale *un samarinean*, om străin de legea celui jefuit de tâlhari. Acesta, cum îl văzu, i se făcu milă de dânsul și, apropiindu-se, i-a legat rănile, după ce le-a curățat cu untdelemn și vin. Apoi, urcându-l pe asinul său, l-a dus la o gazdă în apropiere de acel loc, purtându-i de grijă până a doua zi. Plecând de-acolo, a dat doi *dinari* gazdei, zicându-i : « *Îngrijește bine de dânsul și, orice vei cheltui, îți voi da la întoarcere !* »

După aceea, Mântuitorul întrebă pe legiuitor : « *Care dintre aceștia trei ți se pare a fi aproapele celui jefuit de*

tâlhari ? » Acesta Îi răspunse : « *Cel care a avut milă de dânsul !* » Atunci Iisus a adăugat : « *Mergi și fă și tu asemenea !* » Din această pildă se vede că aproapele nostru este orice om, fără deosebire de credință.

Pilda bogatului căruia i-a rodit țarina. – Într-una din zile, pe când Mântuitorul predica poporului, adunat în zeci de mii de oameni, ieși un oarecare din mulțime și-I zise : « *Învățătorule, spune-i fratelui meu să împartă moștenirea cu mine !* » Atunci Iisus îi răspunse : « *Omule, cine M-a pus pe Mine judecător sau împărțitor peste voi ?* »

Apoi, grăind către ceilalți, a zis : « *Luați seama și vă feriți de orice poftă de avere, căci nu în prisosul ce-l are din avuțiile sale stă viața și mulțumirea cuiva !* »

Și, spre a pătrunde și mai bine înțelepciunea dumnezeiești Sale învățături, Mântuitorul le spuse pilda aceasta :

Unui om bogat îi rodise moșia din belșug. Atât de mare era rodul țarinei sale, încât el își zise : « *Ce e de făcut, că n-am unde să adun roadele mele ?* » Și, cugetând astfel, adăugă în gând : « *Iată ce voi face ! Voi dărâma hambarele mele și voi zidi altele mai mari, în care voi strânge toate roadele și bunătățile mele. Apoi voi spune sufletului meu : „Suflete, ai bunătăți nenumărate, adunate pentru mulți ani ! Odihnește-te, mănâncă, bea și te veselește !“* »

Dumnezeu însă i-a grăit : « *O, nebune ! Chiar în noaptea aceasta sufletul tău te va părăsi, și atunci cui vor rămâne cele ce ai adunat ?* »

Așa se întâmplă celui ce adună comori aici, pe pământ, unde viața este așa de scurtă și trecătoare, și nu se gândește și la comorile plăcute lui Dumnezeu : faptele bune săvârșite pe pământ față de semenii noștri – comori de care ne vom bucura în viața cea veșnică.

Apoi, grăind către ucenici, Mântuitorul le zise : « *Iată dar pentru ce vă spun să nu vă îngrijiți de ce veți mânca,*

nici de ce veți îmbrăca în viața de toate zilele. Viața e mai mult decât hrana, și trupul, decât îmbrăcămintea. Priviți la corbi : nici nu seamănă, nici nu seceră, n-au nici celar, nici grânar, și Dumnezeu îi hrănește. Uitați-vă la crini cum cresc : nici nu torc, nici nu țes ; totuși, nici Solomon, cu toată slava lui, nu se înveșmânta ca unul dintre ei. Vindeți averile voastre și dați-le milosteniei. Faceți-vă pungi care nu se învechesc – comoară nesleită în ceruri, de unde nu poate fi nici furată, nici stricată de molii. Căci acolo unde e comoara voastră, acolo va fi și inima voastră ! »

Iisus predică în templu. – Sosind sărbătoarea Corturilor, Iisus s-a suit în templu, unde a început să predice norodului învățăturile Sale. Toți cei care-L ascultau rămâneau uimiți de înțelepciunea tâlcuirilor Sale și se întrebau cu mirare : « *De unde-o fi știind Acesta Scripturile, căci carte știm că n-a învățat ?* » Iar Iisus, pricepându-le gândul, le-a spus : « *Învățătura Mea nu este de la Mine, ci de la Cel ce M-a trimis la voi !* »

Iisus a predicat multe zile în biserică, și foarte multă lume a crezut într-Însul, iar arhiereii și fariseii erau tare îngrijorați din această pricină. De aceea, ei se hotărâră să omoare pe Iisus, dar n-aveau curajul s-o facă fățiș, căci se temeau de popor, care asculta cu multă sete învățăturile Mântuitorului.

Iertarea femeii păcătoase. – Într-una din zile, pe când Iisus predica mulțimii în templu, cărturarii și fariseii aduseră la Dânsul o femeie căzută în greșeală, pe care-o aflaseră păcătuind. Vrând să-L prindă cu vreo vorbă, ca apoi să aibă cu ce-L pârî, ei îi ziseră : « *Învățătorule, pe această femeie am prins-o păcătuind. Potrivit legii lui Moise, trebuie ucisă cu pietre. Tu ce zici ?* » Ei se așteptau să zică ceva împotriva legilor, dar Mântuitorul, aplecându-se jos, începu să scrie cu degetul pe pământ păcatele părâșilor femeii. Aceștia stăruiau să-I afle părerea. Atunci Iisus le zise : « *Cel ce este fără păcat între voi, acela*

să ia piatra și s-arunce cel dintâi asupra femeii acesteia ! » Apoi, aplecându-se din nou, urmă să scrie mai departe pe pământ. Pârâșii femeii, auzind vorbele lui Iisus și văzând că Mântuitorul le cunoaște păcatele, simțiră remușcări în sufletele lor și se strecurară afară unul câte unul, lăsând pe Iisus singur, iar pe femeie, îngenuncheată la picioarele Sale.

Ridicându-se Iisus și nevăzând pe cei ce pârâseră pe femeie cu atâta pornire, îi zise acesteia : « *Femeie, unde-ți sunt pârâtorii ? Oare nimenea nu te-a judecat a fi vinovată ?* » — « *Nimenea, Doamne !* » răspunse femeia. — « *Nici eu nu te judec. Du-te și, de acum înainte, ferește-te să nu mai greșești !* »

Iertând pe această femeie căzută în greșeală, Mântuitorul a vrut să arate cât de mare este mila dumnezeiască și cum Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului, căruia îi lasă deschisă calea mântuirii prin pocăință, cale pe care pot merge deopotrivă cei ce au fost drepți de la început și cei ce s-au pocăit în urmă.

După aceea, Iisus a urmat a învăța mai departe poporul adunat în jurul său. Unora dintre ascultători părându-li-se că prin vorbele Sale defaimă credința poporului și bârfește pe Dumnezeu, [aceia] au vrut să-L lovească cu pietre. Dar El a ocolit mânia lor și a ieșit din templu, trecând prin mijlocul mulțimii.

Vindecarea unui orb din naștere. – Ieșind din templu, Iisus a întâlnit un orb din naștere, pe care l-a tămăduit ungându-i ochii cu *tină* amestecată cu scuipatul Său. Iar după aceea l-a trimis să se spele în scăldătoarea *Siloanului* și orbul a căpătat vedere. Și mulți vedeau și nu credeau. Acest fapt s-a întâmplat într-o *sâmbătă*, iar fariseii și cărturarii au iscodit în tot timpul pe cel vindecat, să facă vina lui Iisus dintr-aceasta. Aflând orbul Cine l-a vindecat, s-a dus și s-a închinat Lui.

Rugăciunea domnească. – Pe când Iisus se ruga într-un loc tainic, unul dintre ucenici I-a cerut să-i învețe și pe ei cum să se roage. Iar Iisus le-a spus : « *Când vă rugați, ziceți așa :* **Tatăl nostru, care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău. Vie împărăția Ta. Facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ. Pâinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean ! [Că a Ta este împărăția și puterea și slava în veci. Amin !]** »

Și a mai adăugat Mântuitorul că, dacă cineva ar avea un prieten la care se va duce în miezul-nopții să-i ceară împrumut trei pâini, că i-au picat trei prieteni de la drum și n-are ce le pune dinainte, iar prietenul i-ar răspunde dinăuntru să nu-i tulbure somnul, că s-au culcat și el, și copiii săi, și nu poate să se scoale ; chiar dacă prietenul n-ar da ascultare cererii pentru prietenia lor, totuși, dacă va stărui cu îndărătnicie, îi va împlini rugămintea numai spre a scăpa de el. « *Căci* » – a zis Mântuitorul – « *Eu vă zic vouă : cereți și vi se va da, căutați și veți afla, bateți și vi se va deschide. Și căruia dintre voi, cerându-i fiul său pâine, îi va da în schimb piatră ? Sau, în loc de pește, șarpe ? Ori, în loc de ou, îi va da scorpie ? Așadar, dacă voi, care sunteți răi și totuși dați lucruri de folos fiilor voștri, cu atât mai vârtos Tatăl din ceruri va da Duh Sfânt tuturor acelora ce-L vor cere de la Dânsul !* »

Vindecarea unui îndrăcit-mut. – În vremea aceea, Iisus a izgonit dintr-un om un drac. Iar dracul acela era mut ; și, cum a ieșit, mutul a început a grăi și mulțimea s-a umplut de mare mirare. Iar unii dintre ei ziceau : « *Scoate pe draci cu ajutorul lui Belzebut, stăpânul dracilor !* »

Alții însă, vrând să-L ispitească, Îi cereau fel de fel de semne. Prin vorbe înțelepte și pilde minunate, Mântuitorul înfruntă pe farisei, făcându-i să se rușineze.

Atunci, o femeie din mulțime, auzind cuvintele lui Iisus, strigă : « *Fericit pântecele care Te-a purtat și țâțele la care ai supt !* » Iar Mântuitorul i-a răspuns : « *Adevărat ! Fericiți sunt cei care ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc !* »

Iisus la sărbătoarea Înnoirilor. – Pe când *Iisus* se afla în *Ierusalim* pentru *sărbătoarea Înnoirilor*, a mers la templu. Aici l-au întâmpinat *Iudeii*, zicându-I : « *Până când oare vei chinui sufletele noastre ? Dacă ești într-adevăr Hristos, spune-ne fără teamă !* » Iisus le-a răspuns : « *Eu v-am spus-o, dar voi nu vreți să Mă credeți. Doar lucrurile pe care Eu le săvârșesc în numele Tatălui Meu mărturisesc îndeajuns puterea Mea ! Însă voi nu credeți, pentru că nu sunteți dintre oile Mele, precum v-am mai spus-o : oile Mele ascultă glasul Meu și Eu le cunosc, iar ele vin după Mine. Și Eu le dau viața cea veșnică și nu vor pieri niciodată. Și nimeni nu le va răpi din mâna Mea, căci Eu și Tatăl una suntem !* »

Auzind Iudeii aceste vorbe, voiră să arunce asupra Lui cu pietre. Iisus însă le zise : « *Multe lucruri bune v-am arătat de la Tatăl Meu ! Pentru care dintre acestea voiți să aruncați cu pietre asupra Mea ?* » Iar Iudeii I-au răspuns : « *Nu aruncăm noi cu pietre asupra ta pentru lucru bun, ci pentru hulă, căci Tu, om fiind, Te socotești pe Tine a fi Dumnezeu !* » Iisus a adăugat : « *Dacă nu săvârșesc fapte vrednice de Tatăl Meu, să nu Mă credeți. Însă dacă săvârșesc, de nu Mă credeți pe Mine, credeți faptelor, ca să înțelegeți și să credeți că Tatăl este întru Mine, iar Eu, întru Tatăl !* » Iudeii căutară din nou să-i facă rău, însă El izbuti să scape din mâinile lor.

Prânzirea lui Iisus la un fariseu. – Într-una din zile, Mântuitorul fu chemat la masa unui fariseu. Și era în zi de *sâmbătă*. Pe când mergea, însoțit de farisei și legiuitori, spre casa unde avea să prânzească, îi ieși în cale un olog. Însoțitorii lui urmăreau să vadă ce va face. Iisus, întorcându-se către ei, le zise : « *E îngăduit a vindeca sâmbăta sau nu ?* » Iar ei au tăcut. Atunci, Mântuitorul, apro-

piindu-se de olog, îl vindecă. După aceea grăi iarăși către ei : « *Dacă ar cădea în fântână asinul sau boul unuia dintre voi în ziua sâmbetei oare nu l-ați scoate îndată ?* » Nimeni însă nu I-a putut răspunde.

Intrând la masa fariseului, Iisus văzu cum fiecare căuta locul cel mai de cinste. Atunci, El grăi către dânșii : « *Când ești chemat de cineva la nuntă, nu te așeza la locul cel mai de frunte, ca nu cumva, venind altul mai de cinste decât tine, să-ți zică stăpânul casei : „Dă acestuia locul tău !" Căci atunci cu umilire vei lua locul cel mai dinspre coadă. Ci, când ești chemat, dacă te duci, așază-te la locul cel mai de la coadă, ca astfel, venind cel ce te-a chemat, să-ți zică : „Prietene, așază-te mai în frunte !" Atunci cinstea ta va fi mult mai mare față de cei cu care te afli laolaltă ! Căci cel ce se înalță se va smeri, iar cel ce se smerește se va înălța !* »

Ospățul cel mare. – În același timp spuse fariseilor această pildă :

Un om oarecare a făcut o masă mare, la care a chemat o sumă de lume. La vremea mesei, a trimis pe sluga sa să vestească pe cei chemați că toate sunt gata și să vină. Fiecare însă a început a se lepăda, născocind fel de fel de pricini : unul că a cumpărat o țarină și vrea să se ducă s-o vadă, altul că a cumpărat cinci perechi de boi și vrea să se ducă să-i încerce, celălalt că s-a căsătorit și nu vrea să-și lase femeia singură. Venind înapoi, sluga spuse stăpânului său acestea.

Mâniindu-se, stăpânul porunci slugii sale să iasă la răspântiile ulițelor și să aducă la masa sa săracii, betegii, șchiopii și orbii pe care-i va întâlni. Și, împlinind porunca stăpânului, sluga veni de-i spuse că tot au mai rămas locuri la masă. Iar domnul a zis slugii să iasă din nou la drum și s-aducă cu sila pe cei [pe] care-i va afla în cale, spre a umple casa sa, căci, a adăugat el : « *Nici unul dintre bărbații care au fost chemați întâi nu va gusta din cina mea !* »

Cei chemați la nunta împărătească. – Și iarăși a spus Mântuitorul pilda aceasta :

Împărăția cerului se aseamănă omului împărat care, făcând nuntă fiului său, a trimis slugile sale în două rânduri să cheme pe cei poftiți la nuntă. Întâia oară, aceștia au spus că nu vor să vină ; a doua oară, unul a plecat la holda sa, altul la negoțul său, iar al treilea, prinzând slugile împăratului, le-a bătut și apoi le-a ucis. Aflând împăratul acestea, s-a mâniat grozav și, trimițând oștile sale, a omorât pe ucigașii aceia, iar cetatea lor a nimicit-o cu foc.

După aceea a trimis împăratul slugile sale și au chemat la răspântiile ulițelor pe toți câți i-au aflat. Și au venit și buni, și răi, umplând sala ospățului.

Intrând împăratul să privească pe cei ce ospătau, văzu acolo pe unul ce nu era îmbrăcat în haină de nuntă. Vorbind către el, îi zise : « *Prietene, cum ai intrat aici fără a avea haină de nuntă ?* » Acesta însă nu răspunse nimic. Atunci împăratul porunci slugilor sale să-l ia, să-l lege de mâini și de picioare, și să-l arunce în întunericul cel mai de din afară, unde va fi plângere și scrâșnire a dinților, căci *mulți sunt chemați și puțini aleși !*

Ispita fariseilor. – În vremea aceea, fariseii se înțeleseseră să prindă prin viclenie pe Iisus în vorbă. Ei trimiseseră pe oamenii lor să-L iscodească. Aceștia îi ziseră : « *Învățătorule, știm că într-adevăr ești drept și calea Domnului o înveți, și de nimeni nu Te temi, căci nu cauți în fața oamenilor. Așadar, spune-ne, Tu ce crezi : se cade să dăm dajdie cezarului sau nu ?* »

Iar Iisus, cunoscându-le gândul, le zise : « *Pentru ce Mă ispitiți, fățarnicilor ? Arătați-Mi banul dajdiei !* » Și ei I-au adus un dinar. Iar Mântuitorul le-a zis : « *Al cui e chipul acesta și scrisul de pe el ?* » Ei i-au răspuns : « *Ale Cezarului !* » Atunci Iisus a adăugat : « *Dați dară, cezarului, cele ce sunt ale cezarului ; iar lui Dumnezeu, cele ce sunt ale lui Dumnezeu !* »

Iar un fariseu, apropiindu-se de Iisus, Îi zise : « *Învățătorule, care e cea mai mare poruncă din lege ?* » Iar Mântuitorul i-a răspuns : « *Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău ! Aceasta este întâia și cea mai de seamă poruncă ! Iar a doua, la fel ca aceasta, este : „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți." În aceste două porunci se cuprind toată legea și proorocii !* »

Și, fiind adunați acolo toți fariseii, Iisus i-a întrebat : « *Ce credeți voi despre Hristos ? Al cui fiu este ?* » Iar ei i-au răspuns : « *Al lui David !* » Atunci Iisus a adăugat : « *Dar David cu Duhul îl numește Domn, căci zice : „Zis-a Domnul Domnului meu : Șezi de-a dreapta Mea până ce vom pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale !" Deci, dacă David îl numește pe El Domn, atunci Fiul cum este ?* »

Și niimeni n-a putut să-i răspundă nici un cuvânt. De atunci n-a mai fost tulburat de ispitele fariseilor !

Pilda cu oaia cea pierdută. – În vremea când *Iisus* se afla în *Ierusalim*, s-au apropiat de Dânsul vameșii și păcătoșii ca să-L asculte. Fariseii și cărturarii începură a cârti, vorbind între ei : « *Omul acesta primește pe păcătoși și mănâncă împreună cu ei !* » Și, înțelegând Mântuitorul gândul lor, grăi către mulțime : « *Eu sunt păstorul cel bun, care și sufletul său și-l pune pentru oile sale ! Oile Mele înțeleg glasul Meu ! Eu le cunosc pe ele și ele Mă urmează... Eu mai am și alte oi, care nu sunt din staulul acesta. Și pe acelea se cade a le aduce. Ele vor auzi glasul Meu și va fi o turmă și un păstor !* »

Apoi le spuse pilda aceasta :

Care om având o sută de oi și pierzând una dintre ele nu lasă pe cele nouăzeci și nouă și pleacă să o caute pe cea pierdută până o află ? Iar dacă o găsește, o ridică pe umerii săi cu bucurie și o aduce acasă. Apoi, chemându-și prietenii și vecinii, le zice : « *Bucurați-vă îm-*

preună cu mine, că am găsit oaia cea pierdută ! » După aceea, Mântuitorul adăugă : « *Adevărat vă grăiesc ! Mai multă bucurie este în cer pentru un păcătos ce se pocăiește decât pentru nouăzeci și nouă de drepți care n-au nevoie să se pocăiască !* »

Pilda cu drahma cea pierdută. – Mântuitorul mai spuse pilda cu femeia care, având zece drahme, dacă pierde una, aprinde lumânarea și, măturând casa, o caută cu tot dinadinsul până o află ; iar dacă o găsește, își cheamă prietenele și vecinele, ca să se veselească împreună pentru găsirea drahmei.

Fiul risipitor. – Printre alte pilde, Mântuitorul mai povesti și pe aceea a *fiului risipitor*, în care ni se spune că un părinte avea doi feciori. Cel mai tânăr ceru tatălui său partea sa de avere și plecă în lume, unde o risipi în tot felul de desfătări. Fiind foamete mare în țara unde se afla el, se băgă purcar la un om din partea locului. Căindu-se de faptele sale, se hotărî să se întoarcă la tatăl său și, rugându-l să-l ierte, să-i ceară a-l primi în rândul slugilor. Când îl văzu tatăl său, se bucură negrăit de mult și făcu masă mare în cinstea lui. Venind fiul cel mare de la treaba câmpului, se mânie grozav când află pricina ospățului. Dar tatăl său îi potoli mânia spunându-i că, până atunci, toate ale sale au fost și ale lui ; și deci, se cade ca acum să se bucure cu toții, întrucât fratele cel mic *mort a fost și a înviat, pierdut a fost și s-a aflat* !

Din aceste pilde vedem că bucuria Tatălui Ceresc e deopotrivă față de cel păcătos care se pocăiește și față de cel statornic în credință.

Bogatul nemilostiv și Lazăr cel sărac. – De asemenea, Mântuitorul a spus și pilda aceasta :

Trăia odată un om putred de bogat, care se îmbrăca numai în purpură și alte lucruri scumpe. Veselia și belșugul domneau neîncetat la masa lui. Și era și un sărac,

anume *Lazăr*, bolnav și cu trupul acoperit de bube, care zăcea la scara casei acelui bogat ; și ar fi dorit să se sature măcar din rămășițele ce cădeau de la masa bogatului, dar nici acelea nu voia să i le dea. Mai miloși erau câinii care veneau de-i lingeau rănile decât acel avut nemilostiv.

Și s-a întâmplat că săracul a murit și sufletul lui a fost dus de sfinții îngeri în sânul lui *Avraam*. Murind și bogatul, sufletul lui fu dus în iad și supus la munci grele. Ridicându-și ochii săi, văzu în depărtare pe Avraam, iar pe Lazăr, în sânul său. Atunci el strigă : « *Părinte Avraam, miluiește-mă și trimite pe Lazăr să-și înmoaie vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba, că amar mă chinuiesc în văpaia aceasta !* »

Iar Avraam i-a răspuns : « *Fiule, adu-ți aminte că în viața ta ai avut din toate cele bune, iar Lazăr, numai cele rele. Acum, el se desfată, iar tu te chinuiești. Și, afară de asta, între noi și voi s-a adâncit prăpastia mare, ca aceia ce vor căuta să meargă de la noi la voi să nu poată, și nici de acolo la noi să nu poată trece nimeni !* »

Și a mai adăugat bogatul : « *Rogu-te, dar, părinte, ca să-l trimiți pe dânsul la casa tatălui meu, că mai am încă cinci frați, și să le spună să caute să nu vină și ei în acest loc de munci !* » Iar Avraam i-a zis : « *Să asculte pe Moise și pe prooroci !* » Bogatul însă a adăugat : « *Nu, părinte Avraame ! Dacă va merge cineva dintre cei morți la dânșii, se vor pocăi !* » Dar Avraam i-a răspuns : « *Dacă nu ascultă ei de Moise și de prooroci, chiar de ar învia cineva din morți, tot necredincioși vor rămâne !* »

Sluga cea nemilostivă. – Într-una din zile, pe când Mântuitorul vorbea ucenicilor Săi despre datoria oricărui om de a fi iertător cu cei greșiți, Petru Îl întrebă : « *Doamne, de câte ori se cade să iert greșelile săvârșite față de mine de fratele meu ? Oare până de șapte ori ?* » Iar Iisus i-a

răspuns : « *Nu-ți spun până de șapte ori, ci până de șaptezeci de ori câte șapte !* »

Ca să facă pe cei ce-L ascultau să priceapă datoria fiecăruia de a ierta pe cei îndatorați sau greșiți cu ceva față de ei, Mântuitorul spuse pilda următoare :

Împărăția cerului se aseamănă omului-împărat, care, luând socoteala slugilor sale, a aflat pe unul care-i datora zece mii de talanți. Și a poruncit să fie vânduți robi și el, și femeia sa, și copiii lui, și tot avutul său, spre a-și plăti datoria. Atunci sluga aceea, îngenunchind, rugă pe stăpânul său să-l mai îngăduie puțin și-i va plăti toată datoria. Văzând umilința lui, împăratul s-a milostivit și l-a slobozit pe el, iertându-i datoria.

Și, ieșind sluga aceea de la împărat, a întâlnit în calea sa pe unul ce-i datora o sută de dinari. Și, oprindu-l, îl luă de gât și-i ceru amenințător să-i plătească datoria. Acesta, căzând la picioarele lui, îl rugă să-l mai îngăduie și-i va plăti. Iară el n-a vrut cu nici un chip, ci l-a aruncat în temniță, până-i va plăti datoria.

Iar tovarășii săi, văzând acestea, s-au întristat grozav și, venind la împăratul și stăpânul lor, i-au spus cele ce s-au întâmplat. Atunci împăratul, chemând pe sluga cea nemilostivă, îi zise : « *Slugă vicleană, eu ți-am iertat ție toată datoria pentru că tu m-ai rugat. Nu se cădea oare ca și tie să-ți fie milă de tovarășul tău, precum și mie mi-a fost milă de tine ?* » Și, mâniindu-se, stăpânul l-a supus muncii până-și va plăti datoria.

Sfârșind pilda, Mântuitorul zise : « *Așa și Tatăl Meu Cel ceresc vă va face vouă de nu veți ierta fiecare fratelui vostru din toată inima voastră greșelile sale !* »

Văduva și judecătorul cel aspru. – Vrând să arate poporului cât de mare este puterea stăruinței, Mântuitorul spuse pilda aceasta :

Era într-o cetate un judecător care nici de Dumnezeu nu se temea, nici de oameni nu se rușina. Tot în

cetatea aceea trăia o văduvă care venea la dânsul întruna, zicându-i : « *Scapă-mă de pârâșul meu !* » El însă n-o băgă în seamă multă vreme. Într-una din zile, sătul de atâtea rugăminți, el își zise : « *Deși de Dumnezeu nu mă tem și de oameni nu mă rușinez, totuși, pentru că văduva asta mă tulbură întruna, voi scăpa-o de vrăjmașul ei, spre a nu mă tot supăra cine știe până când !* » Și i-a făcut dreptate ! Spunând acestea, Mântuitorul zise : « *Dacă judecătorul cel nedrept a grăit astfel, oare Dumnezeu nu va izbăvi pe aleșii Săi care strigă către Dânsul ziua și noaptea, deși-i rabdă îndelung ? Deci, luați aminte ce vă spun : izbăvirea lor se va face curând !* »

Fariseul și vameșul. – Într-una din zile, vorbind despre cei ce se fălesc că sunt oameni drepți și defaimă pe ceilalți zicând că sunt păcătoși, Mântuitorul spuse pilda aceasta :

Doi oameni au mers la templu să se roage : unul era fariseu, celălalt, vameș. Fariseul, ținând capul ridicat în sus și privind cu trufie, se rugă astfel : « *Mulțumescu-Ți, Doamne, că nu sunt ca și ceilalți oameni : răpitori, nedrepți, desfrânați, sau ca acest vameș. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câștig !* »

În același timp, vameșul, care stătea mai la o parte și nu îndrăznea să-și ridice nici măcar privirile spre cer, bătându-și pieptul, zicea : « *Dumnezeule, fii milostiv cu mine, păcătosul !* » După aceea, Mântuitorul a adăugat : « *Mai îndreptat s-a întors vameșul la casa sa decât fariseul. Căci tot cel ce se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța !* »

Învierea lui Lazăr. – Pe când *Iisus* propovăduia în *Betania* a fost găzduit la două surori, *Marta* și *Maria*. Îmbolnăvindu-se greu fratele lor, *Lazăr*, ele trimiseră știre lui Iisus să vină să-l vadă. Sosind cu întârziere, Mântuitorul a aflat pe Lazăr mort și înmormântat de patru zile. Văzând atâta jale, i-a spus Martei că Lazăr va învia. Mer-

gând la mormânt, a venit aici și Maria. Mormântul era într-o peșteră, iar peștera era acoperită cu o piatră foarte grea. Iisus a zis să se ridice piatra de pe mormânt și așa s-a făcut. După ce s-a rugat Tatălui Ceresc, a strigat cu glas tare : « *Lazăre, vino afară !* » Și a ieșit mortul din peșteră așa cum fusese înfășurat la înmormântare. Toți cei de față s-au minunat și au crezut în puterea Lui, iar arhiereii și fariseii, aflând despre aceasta, au adunat sfat și au hotărât să-L omoare. Din această pricină, Iisus s-a retras în orașul *Efraim*, aproape de pustiu.

Vindecarea celor zece leproși. – În vremea aceea, mergând *Iisus* la *Ierusalim*, a trecut prin *Samaria* și *Galileea*. Într-un sat, I-a ieșit în cale zece leproși, care s-au rugat să-i tămăduiască, iar Iisus i-a trimis la preoți. Pe drum, ei s-au lecuit și din zece a venit numai unul – care era *Samarinean* – să-I mulțumească. Și i-a zis Iisus acestuia : « *Scoală-te și mergi. Credința ta te-a mântuit !* »

Binecuvântarea pruncilor. – Într-una din zile, adunându-se popor mult în jurul Mântuitorului ca să asculte sfintele Sale învățături, unele mame aduseră și pe copiii lor, ca să-și pună mâinile pe dânșii. Ucenicii însă înfruntară pe cele ce-i aduceau. Auzind *Iisus* vorbele ucenicilor Săi, le zise : « *Lăsați pruncii să vină la Mine și nu-i opriți, că a unora ca aceștia este împărăția lui Dumnezeu ! Căci adevăr grăiesc vouă : cel ce nu va primi împărăția cerului ca un prunc, acela nu va intra într-însa !* »

Tânărul bogat. – În timpul acela veni la *Iisus* un tânăr foarte bogat și-L întrebă ce trebuie să facă spre a moșteni viața veșnică. Atunci Mântuitorul îi zise : « *De voiești să intri în viața cea veșnică, păzește poruncile !* » Acela a întrebat : « *Care ?* » Mântuitorul i-a răspuns : « *Să nu fii desfrânat ! Să nu ucizi ! Să nu [faci] mărturie mincinoasă ! Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta !* » Iar el a zis : « *Toate acestea le-am păzit din tinerețile mele. Ce mai trebuie să fac ?* »

Auzind Iisus acestea, zise : « *Încă una îți mai lipsește ! De voiești să fii desăvârșit, mergi, vinde tot avutul tău și dă-l săracilor, apoi vino și-Mi urmează Mie !* »

Auzind acestea, tânărul s-a întristat și a plecat mâhnit, căci avea bogății numeroase. Văzând Iisus că tânărul s-a îndepărtat îndurerat, privind în jurul său, zise către ucenici : « *Cu greu va intra bogatul în împărăția cerurilor !* »

Pilda cu lucrătorii viei. – Într-una din zile, Mântuitorul spuse ucenicilor Săi pilda cu *lucrătorii viei*. El povesti cum stăpânul unei vii a tocmit în cinci rânduri, la ceasuri diferite – dimineața, în ceasul al treilea, al șaselea, al nouălea și al unsprezecelea – lucrători pentru via sa. Seara, la plată, le-a plătit tuturor deopotrivă. Cei tocmiți de dimineață cârtiră că le-a plătit tot cât la cei veniți în ceasul al unsprezecelea. Atunci stăpânul viei le spuse că el le-a plătit atât cât s-au învoit ; cât despre ceilalți, le zise că socotește că este un drept al lui să folosească banul său cum va voi.

Prin aceasta ni se arată că, în împărăția cerurilor, drepții și pocăiții vor fi primiți : *și cei de pe urmă, ca și cei dintâi*.

În drum spre Ierusalim. – În vremea aceea, *Iisus* a pornit, cu cei doisprezece apostoli, spre *Ierusalim*. Pe drum, le prevesti din nou tot ce avea să I se întâmple până la *Înviere*. El le zise : « *Iată, ne suim în Ierusalim, unde se vor împlini toate cele scrise de prooroci despre Fiul omului : că se va da neamurilor și se va batjocori și se va ocărî și se va scuipa. Și, bătându-L, Îl vor omorî, iar a treia zi va învia !* » Ei însă nu pricepeau nimic din vorbele Mântuitorului. Pe când se apropiase de *Ierusalim*, un orb auzi norodul că trece *Iisus*. El se rugă cu glas mare să-l vindece. Chemându-l la Sine, Iisus îi zise : « *Vezi ! Credința ta te-a mântuit !* » Iar orbul văzu și-L urmă, slăvind pe Dumnezeu.

Ajungând la *Ierihon*, fu întâmpinat de o mare mulțime de oameni. *Zaheu*, mai-marele vameșilor, un om foarte bogat, dorea să-L vadă și el, însă, fiind mărunt de stat, nu putea să se ridice deasupra celorlalți. Atunci el merse în calea Mântuitorului și se urcă într-un dud spre a-L vedea când va trece pe acolo. Ajungând în dreptul acela, Iisus îl văzu și îi zise : « *Zaheie, coboară-te degrabă, că astăzi în casa ta Mi se cade să fiu !* » Auzind acestea, Zaheu s-a coborât îndată și a primit la dânsul pe Mântuitorul cu mare bucurie. Iar cei ce-L însoțeau ziceau : « *A intrat să găzduiască la un om păcătos !* » Zaheu, sculându-se, a grăit către Iisus : « *Doamne, iată, dau jumătate din avuția mea săracilor, iar de am năpăstuit pe cineva cu ceva, îi voi întoarce împătrit !* » Atunci Mântuitorul zise : « *Astăzi s-a făcut mântuirea casei acesteia, pentru că și acesta fiul lui Avraam este. Că a venit Fiul omului să caute și să mântuiască pe cel pierdut !* »

Iisus în Betania. – Cu șase zile înainte de *Paște*, *Iisus* a venit în *Betania* și a [fost] găzduit la *Lazăr* cel înviat din morți și la surorile sale, *Marta* și *Maria*. Într-una din zile, El se afla la cină, la un oarecare *Simon* leprosul, împreună cu ucenicii Săi și cu Lazăr. Pe când Marta Îi slujea la masă, Maria luă un vas cu o litră de mir de nard curat de mare preț, unse picioarele lui Iisus, apoi le șterse cu părul capului său. Iar casa se umplu de mirosul plăcut al mirului.

Atunci, *Iuda Iscarioteanul* – unul dintre apostolii Mântuitorului, însărcinat cu păstrarea darurilor pe care le primea pentru săraci – spuse că ar fi fost mai bine să se fi vândut acel mir, iar banii să-i fi împărțit săracilor. Dar Iisus, care îl știa că nu din milă pentru săraci vorbește așa, ci ca să strângă bani cât mai mulți din care să aibă ce fura, îi zise : « *De ce supărați această femeie ? Lăsați-o ! Pe săraci îi veți avea pururea cu voi spre a-i ajuta, pe*

câtă vreme pe mine nu Mă veți avea lângă voi ! Aceasta, vărsând mirul ei peste trupul Meu, spre îngroparea Mea a făcut aceasta. Adevăr grăiesc vouă : oriunde se va propovădui Evanghelia, în toată lumea se va spune și ce-a făcut aceasta întru pomenirea ei ! »

Intrarea lui Iisus în Ierusalim. – Mergând *Iisus* spre *Ierusalim*, când ajunse aproape de *Muntele Măslinilor*, trimise pe doi din ucenicii Săi spre a-I aduce *o asină* cu mânzul său din satul vecin. Aducând asina, și-au pus veșmintele lor pe ea. Iar Mântuitorul, încălecând, a intrat în Ierusalim în strigătele de slăvire ale mulțimii, care așternea în calea Sa haine și ramuri de copaci, strigând : « *Osana, fiul lui David ! Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului !* »

După ce a intrat în oraș, a mers la templu, unde se adunaseră o sumă de orbi și șchiopi, veniți la Dânsul ca să-i vindece. Văzând arhiereii și cărturarii minunile pe care le făcea, precum și cât era de slăvit de popor, au prins ură împotriva Lui.

După aceea s-a întors iarăși în *Betania*. A doua zi a venit din nou la Ierusalim cu ucenicii Săi și, mergând la templu, a izgonit afară pe toți cei ce făceau negoț în casa Domnului. Din acea zi, Iisus începu a propovădui mulțimii învățăturile Sale chiar în templu. Și veniră la El o sumă de farisei și cărturari care încercară prin viclesug să-L prindă cu vorbe de pe urma cărora să-I aducă învinuiri. Însă Iisus le pricepuse gândul și întotdeauna le răspundea în așa chip că n-aveau ce să zică, ba se minunau chiar ei de înțelepciunea pildelor Sale.

Iisus propovăduia ziua în Ierusalim, iar seara se întorcea în Betania.

Blestemarea smochinului. – A doua zi, venind cu ucenicii Săi din *Betania* spre *Ierusalim*, pe cale a flămânzit. Și, văzând un smochin în marginea drumului,

căută să ia câteva roade, dar, neaflând nici una, ci numai frunze, zise : « *De-acum să nu mai rodești în veci !* » Și îndată smochinul s-a uscat. Iar ucenicii se minunară grozav de această întâmplare. Pricepându-le gândul, Mântuitorul le zise : « *Adevăr grăiesc vouă ! De veți avea credință și nu vă veți îndoi, nu numai minuni ca uscarea smochinului veți face, ci chiar muntelui acestuia, de-i veți zice : „Ridică-te și te aruncă în mare !", și se va face. Și orice veți cere cu rugăciune și încredere veți avea !* »

Ajutorul dat de cei doi fii tatălui lor. – Pe când Iisus propovăduia în templu, spuse arhiereilor și bătrânilor pilda aceasta :

Un om avea doi feciori. Mergând la cel dintâi, îi zise : « *Vii astăzi să-mi dai ajutor la vie ?* » Iar acesta îi răspunse că *nu va putea veni*. Mai târziu, părându-i rău, se duse la via tatălui său spre a-i ajuta. Mergând la celălalt fiu, îi zise același lucru. Acesta îi spuse că *va veni*, dar n-a venit !

Apoi a întrebat : « *Care dintre acești doi fii au împlinit dorința tatălui lor ?* » Iar cei ce-L ascultau I-au răspuns : « *Cel dintâi !* » Mântuitorul a adăugat : « *Adevăr grăiesc vouă ! Vameșii și femeile desfrânate vor merge mai înainte de voi întru împărăția lui Dumnezeu. Că a venit la voi Ioan și v-a arătat calea dreptății, și nu l-ați ascultat, iar vameșii și femeile păcătoase i-au urmat învățăturile, pe când voi nu v-ați căit nici o clipă nici după aceea !* »

Vierii cei răi. – De asemenea, le mai spuse și pilda aceasta :

Un om gospodar a sădit o vie, a împrejmuit-o cu gard și a rânduit într-însa teasc pentru scos vinul din struguri. După ce-a zidit un turn pentru pază, a dat-o în seama lucrătorilor s-o îngrijească ; iar el a plecat departe de-acolo. Când s-a apropiat vremea culesului viei, a trimis pe slugile sale să ia rodul ei. Lucrătorii, prinzând

slugile, pe unul l-au bătut, pe altul l-au omorât, iar pe al treilea l-au ucis cu pietre. Trimițând alte slugi, mai numeroase [decât] cele dintâi, și acelea au pățit la fel. Mai târziu a trimis chiar pe fiul său, zicându-și : « *De fiul meu cred că se vor rușina !* » Însă lucrătorii, văzând pe fiul stăpânului lor, și-au zis : « *Iată, a sosit și moștenitorul ! Veniți să-l omorâm și să stăpânim noi moștenirea sa !* ». Și, prinzându-l, l-au scos afară din vie și l-au omorât. Apoi Mântuitorul a întrebat : « *Când va veni stăpânul viei, ce va face acelor lucrători ?* » Iar cei ce-L ascultau I-au răspuns : « *Va pierde pe cei răi și va da via sa altor lucrători, care vor da rodul viei la timpul său !* » Atunci Iisus a adăugat : « *De aceea, să țineți minte că voi nu veți intra în împărăția lui Dumnezeu ci ea va fi dată neamului aceluia care va îngriji de rodul ei la timp !* »

Văzând arhiereii și fariseii că pildele Lui sunt îndreptate împotriva lor, cugetară să-L piardă pe El, însă se temeau de popor, pentru că-L avea pe Dânsul ca pe un prooroc.

Cele zece fecioare. – Spre a face pe cei ce-L ascultau să priceapă că fiecare trebuie să fie gata în orice timp pentru ziua cea de judecată, Mântuitorul le spuse pilda aceasta :

Împărăția cerurilor se aseamănă celor zece fecioare care, luându-și candelele lor, au ieșit întru întâmpinarea mirelui. Și cinci dintre ele erau înțelepte, iar celelalte cinci erau nebune. Cele nebune, plecând cu candelele lor, n-au luat cu dânsele untdelemnul de care aveau nevoie, pe când cele înțelepte au luat cu dânsele untdelemn în vasele lor. Zăbovind mirele, ele au adormit. Pe la miezul-nopții, strigăt mare s-a auzit : « *Iată mirele vine, ieșiți întru întâmpinarea lui !* » Atunci cele zece fecioare s-au sculat și și-au aprins candelele lor. Iar cele nebune au cerut celor înțelepte să le dea și lor untdelemn, că numai cel din candele nu le ajunge. Cele înțelepte le-au răspuns :

« Dacă nu ne va ajunge nici nouă, nici vouă ?! Mergeți mai bine și cumpărați de la negustori ! »

Pe când ele s-au dus să cumpere, a sosit mirele, care a luat cu dânsul la nuntă numai pe cele cinci fecioare înțelepte și a poruncit să se închidă ușa. Mai târziu, venind și celelalte fecioare, ziseră : *« Doamne, Doamne, deschide-ne nouă ! »* Iar el le-a răspuns că nu le cunoaște pe ele și a adăugat : *« Pentru aceea, privegheați, că nu știți nici ziua, nici ceasul în care va veni Fiul omului ! »*

Pilda talanților. – Tot în vremea aceea, Mântuitorul a spus pilda aceasta :

Un om, plecând departe de țară, a chemat slugile sale și le-a încredințat avutul său. Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, iar celuilalt, unul – fiecăruia după puterea lui. După aceea a plecat.

Cel ce luase cinci talanți s-a dus și, făcând negoț cu ei, a câștigat alți cinci talanți. Cel de-al doilea a făcut și el tot așa și a câștigat doi talanți. Cel de-al treilea s-a dus și a făcut o groapă în pământ în care a ascuns banii stăpânului său.

După multă trecere de vreme s-a întors stăpânul slugilor acelora și le-a chemat să-și dea socoteală fiecare de felul cum s-au folosit de avutul său.

Venind cel cu cinci talanți, a dat domnului său încă cinci talanți, zicând : *« Doamne, cinci talanți mi-ai dat, iată, am dobândit alți cinci talanți cu ei ! »* Stăpânul i-a zis : *« Bine, slugă bună și credincioasă ! Peste puține ai fost credincios, peste multe te voi pune ! Intră întru bucuria domnului tău ! »*

Venind cel de-al doilea, a bucurat la fel pe domnul și stăpânul său, care l-a așezat lângă cel cu cinci talanți.

Când veni rândul celui de-al treilea, care primise un talant, acesta zice : *« Doamne, te-am știut om aspru : seceri unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai risipit. Temân-*

du-mă, m-am dus de am ascuns talantul în pământ. Iată-l ! Primește ce e al tău ! »

Atunci, stăpânul său i-a răspuns : « *Slugă vicleană și leneșă, ai știut că secer unde n-am semănat și adun de unde n-am risipit. Trebuia dar să fi dat argintul meu schimbătorilor și, venind eu, aș fi luat al meu cu dobândă !* » Vorbind către slugile sale, zise : « *Luați dar de la el talantul ce-l are și dați-l celui ce are zece. Căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi. Iar celui ce n-are i se va lua și ceea ce i se pare că are. Pe sluga cea netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților !* »

Judecata cea de pe urmă. – Răspândind mai departe învățăturile Sale, Mântuitorul a zis :

Când va veni Fiul omului întru slava sa și toți sfinții îngeri cu dânsul, atunci va ședea pe scaunul măririi Sale, și se vor aduna înaintea lui toate neamurile. Și le va despărți pe unele de altele, după cum desparte păstorul oile de iezi, și va pune oile de-a dreapta Sa, iar iezii, de-a stânga. Atunci va zice împăratul celor de-a dreapta Sa : « *Veniți, binecuvântații părintelui Meu, și moșteniți împărăția care a fost pregătită pentru voi încă de la întemeierea lumii. Că flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc, însetat am fost și mi-ați dat să beau, străin am fost și M-ați găzduit, gol am fost și M-ați îmbrăcat, bolnav am fost și M-ați îngrijit, în temniță am fost și v-ați coborât la Mine !* » Iar cei drepți vor întreba : « *Doamne ! Când Te-am văzut flămând și Te-am hrănit ? Sau însetat și Ți-am dat de băut ? Sau când străin și Te-am primit ? Sau gol și Te-am îmbrăcat ? Ori bolnav sau în temniță și am venit la Tine ?* » Atunci împăratul le va răspunde : « *Adevăr vă grăiesc : întrucât ați făcut acestea unuia dintre frații Mei mai mici și semeni ai voștri, Mie Mi-ați făcut !* »

Iar celor de-a stânga le va zice : « *Plecați din fața Mea, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului*

și îngerilor lui. Că flămând am fost și nu Mi-ați dat să mănânc, însetat am fost și nu Mi-ați dat să beau, străin am fost și nu M-ați primit, gol am fost și nu M-ați îmbrăcat, bolnav și în temniță am fost și nu M-ați cercetat ! » Iar aceștia vor răspunde, zicând : « *Doamne, când te-am văzut flămând sau însetat sau străin sau gol sau bolnav sau în temniță și nu te-am slujit ?* » Și împăratul le va zice : « *Adevăr vă grăiesc : întrucât n-ați făcut acestea unuia dintre frații Mei mai mici, nici Mie nu Mi-ați făcut !* »

Aceștia vor merge în munca veșnică, iar drepții, în viața veșnică !

11. Patimile și moartea lui Iisus

Sfatul vrăjmașilor lui Iisus. – Mai bine de trei ani a răspândit Mântuitorul sfintele sale învățături. Preoții și cărturarii evrei, îngrijorați de marea Sa înrâurire asupra mulțimii, se hotărâră să-L piardă. În urma unui sfat făcut la arhiereul *Caiafa*, se înțeleseră să-l prindă prin viclesug și să-L omoare. Temându-se însă de tulburarea poporului, care-L avea pe el ca un prooroc, hotărâră îndeplinirea acestui plan după trecerea sărbătorilor *Paștelui*. În ajutorul lor veni și *Iuda Iscarioteanul*, care, împins de nesățioasa-i poftă de arginți, merse la arhierei și le zise : « *Ce-mi dați voi mie ca să vi-L dau pe El vouă ?* » Iar ei i-au făgăduit treizeci de arginți, preț cu care el s-a învoit. De atunci, Iuda aștepta prilejul ca să-L poată da pe *Iisus* în mâinile vrăjmașilor Săi.

Cea din urmă cină. – În ajunul *Paștelui evreiesc*, Mântuitorul, fiind întrebat unde vor mânca Paștele, zise lui *Petru* și lui *Ioan* : « *Mergeți în cetate și, cum veți intra*

în oraș, veți întâlni în calea voastră un om ducând un vas de pământ cu apă. Țineți-vă după dânsul până la casa în care va intra. Sosind acolo, duceți-vă la stăpânul casei și spuneți-i : „Învățătorul vrea să facă Paștele, împreună cu ucenicii Săi, la tine. Unde ar putea să mănânce cu dânșii mielul pascal ?" Și el are să vă arate îndată un foișor mare, așternut gata. Acolo veți face pregătirile ! » Și ucenicii au făcut întocmai cum le poruncise *Iisus*. Către seară sosi și Mântuitorul, cu ceilalți ucenici.

Spălarea picioarelor. – După datina evreiască, cineva trebuia să spele înainte de masă picioarele celor ce mâncau. Însă, fiindcă nici unul dintre apostoli nu voia să ia asupră-și această sarcină, *Hristos* se sculă de la masă și, încingându-se cu fota, luă ștergarul, turnă apă în spălător și merse să spele picioarele ucenicilor Săi. Când sosi la *Petru*, acesta-I zise : « *Doamne, oare Tu vrei să-mi speli picioarele ?* » Mântuitorul însă i-a răspuns : « *Tu nu știi ce fac Eu acum, însă vei afla-o mai târziu !* » Atunci Petru a adăugat : « *Nu-mi vei spăla picioarele mele niciodată !* » Dar *Iisus* i-a răspuns : « *Dacă Eu nu te voi spăla, nu vei avea parte de Mine !* » Petru zise iarăși : « *Doamne, nu numai picioarele, ci și mâinile, și capul !* » Atunci Iisus a adăugat : « *Cel curat nu are trebuință să-și spele decât picioarele și este curat tot. Și voi sunteți curați, însă nu toți !* » Zicând aceasta, El se gândea la *Iuda*.

Mântuind de spălat picioarele tuturor, s-a așezat la masă. Apoi, grăind către ucenicii Săi, zise : « *Știți voi ce am făcut ? Voi Mă numiți pe Mine Învățător și Domn, și bine ziceți, că așa sunt. Deci, dacă Eu, Domnul și Învățătorul vostru, v-am spălat picioarele, tot astfel sunteți și voi datori unul față de altul să vă spălați picioarele ! Căci pildă am vrut să vă dau că, după cum Eu v-am făcut vouă, și voi sunteți datori să faceți !* »

Prin spălarea picioarelor, Mântuitorul a vrut să dea pildă de smerenie și, totodată, să statornicească peni-

tența sau pocăința cea premergătoare cuminecării cu trupul și sângele Său prin sfânta împărtășanie.

Darea în vileag a vânzătorului. – Grăind mai departe, Iisus zise ucenicilor Săi : « *Am avut mare dorință să mănânc Paștele acesta împreună cu voi înainte de pătimirea Mea, căci să știți că unul dintre voi mă va vinde !* » Iar ei au început a se întrista și a se întreba între dânșii : « *Cine-o fi acela ?!* » Atunci Mântuitorul a adăugat : « *Cel ce întinge cu Mine în blid, acela este ! Fiul omului va merge pe drumul ce-I este rânduit de soartă, dar vai de omul acela prin mijlocirea căruia El va fi vândut... Mai bine i-ar fi fost de nu s-ar fi născut !* » Auzind aceasta, Iuda întrebă : « *Nu cumva sunt eu, Învățătorule ?* » Dar Iisus i-a răspuns : « *Adevăr grăiși ! Însă ce ai să faci, fă mai curând !* » Iară ceilalți ucenici n-au priceput ce-a vrut să zică.

Cina. – Începând a mânca, Mântuitorul luă pâinea și, binecuvântând-o, o rupse și o dădu ucenicilor Săi, zicând : « *Luați, mâncați, acesta este trupul Meu, care se frânge pentru voi, spre iertarea păcatelor !* » Apoi, luând paharul, a mulțumit ucenicilor Săi și le-a dat dintr-însul, zicându-le : « *Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu, al legii celei noi, care pentru voi și pentru mulți se varsă, spre iertarea păcatelor !* »

Plecând Iuda de la masă, Iisus zise către ceilalți ucenici : « *Acum s-a preamărit Fiul omului și Dumnezeu s-a slăvit printr-Însul. Fiilor, doar puțin timp mai suntem împreună. Din nou vă poruncesc să vă iubiți unii pe alții după cum v-am iubit Eu. După aceasta vă vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă va fi dragoste între voi !* »

După aceea, Iisus vorbi apostolilor Săi despre ducerea Sa la Tatăl ceresc ca să pregătească loc ucenicilor Săi, despre strânsa Lui legătură cu dânșii, despre trimiterea Mângâietorului care să-i conducă pe calea adevărului și altele.

Înainte de a se scula de la masă, Petru întrebă pe Iisus unde se va duce. Iar Mântuitorul i-a răspuns : « *Unde Mă duc Eu tu nu poți veni acum cu Mine !* » Iar Petru a adăugat : « *Doamne, de ce nu pot veni cu Tine acum ? Sufletul mi-l pun pentru Tine ! Chiar dacă toți se vor despărți de Tine, eu niciodată nu mă voi despărți !* » Atunci Iisus răspunse : « *Adevărat îți grăiesc : chiar în noaptea aceasta, mai înainte de a cânta cocoșul, de trei ori te vei lepăda de Mine !* » Petru însă zise : « *Chiar de ar trebui să mor cu Tine și nu mă voi lepăda !* » Același lucru îl mărturisiră și ceilalți ucenici.

Rugăciunea din grădina Ghetsimani. – După ce Mântuitorul dădu ucenicilor Săi cele din urmă sfaturi și îndemnuri, ieși din cetate însoțit de discipolii Săi și merse spre grădina satului *Ghetsimani*, în care se adunau, de obicei, Iisus și cu ucenicii Săi. Despre acest loc știa și *Iuda*. Ajungând la grădină, zise celorlalți ucenici : « *Ședeți aici, iar Eu Mă duc să Mă rog mai încolo !* » Luând cu Sine pe *Petru*, pe *Iacob* și pe *Ioan*, se retrase mai într-o parte a grădinii și le spuse : « *Sufletul Meu este întristat de moarte. Rămâneți aici, privegheați și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită !* » Apoi, depărtându-se puțin de ei, căzu în genunchi, cu fața la pământ, și se rugă, zicând : « *Părinte, de este cu putință, fă să treacă paharul acesta de la Mine, însă nu după cum voiesc Eu, ci după cum voiești Tu !* » După aceea, venind la ucenicii Săi, pe care-i află dormind, zise : « *Simone, tu dormi ? Nici un ceas nu putuși să privegheze cu Mine ? Străjuiți și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită, căci duhul veghează, iar trupul este neputincios !* »

Și, mergând a doua oară să se roage, zise : « *Părinte, dacă nu poate fi luat paharul acesta de la Mine fără să-l beau, fie voia Ta !* » Apoi veni iarăși la ucenicii Săi, pe care-i află din nou dormind, căci erau obosiți și îndurerați din cale-afară. Lăsându-i să doarmă, s-a dus să se roage pentru a treia oară în același chip. Și, fiind grozav

de întristat, s-a rugat și mai stăruitor să treacă mai degrabă ceasul acela. În acele clipe, un înger din cer s-a arătat spre a-L întări. Și suferința Lui era așa de mare, că-i picura sudoarea de pe față ca broboanele de sânge.

Venind pentru a treia oară la ucenici, le zise : « *De acum puteți să dormiți și să vă odihniți ! Iată, s-a apropiat ceasul în care Fiul omului va fi dat pe mâinile păcătoșilor ! Sculați-vă, să mergem, căci cel ce M-a vândut s-a apropiat !* »

Prinderea lui Iisus. – Pe când *Iisus* își deșteaptă ucenicii, iată că *Iuda Iscarioteanul* – unul din cei doisprezece ucenici ai Săi – sosi, împreună cu o mulțime de norod : ostași, slugi de-ale cărturarilor și fariseilor, cu felinare, făclii, arme și ciomege. Și Iuda mergea în fruntea lor. El se înțelesese cu însoțitorii săi că Acela pe care-L va săruta, acela este Iisus : să-L prindă și să-L aibă sub pază. Intrând în grădină, Iuda s-a apropiat de Iisus, zicându-I « *Bucură-te, Învățătorule !* » și L-a sărutat. Iar Iisus i-a zis : « *Prietene, la ce-ai venit aici ? Iudo, cu sărutare vinzi pe Fiul omului ?* » Și Iisus, știind toate cele ce au să I se întâmple, a întrebat pe cei care veniseră : « *Pe cine căutați ?* » Iar ei, necunoscându-L, I-au răspuns : « *Pe Iisus Nazarineanul !* » Iisus le zise : « *Eu sunt !* » De teamă, urmăritorii s-au dat înapoi și au căzut la pământ. Mântuitorul i-a întrebat iarăși : « *Pe cine căutați ?* » Și ei I-au răspuns din nou : « *Pe Iisus Nazarineanul !* » Mântuitorul a adăugat : « *V-am spus că Eu sunt ! Dacă Mă căutați pe Mine, lăsați pe aceștia să se ducă !* » Atunci, apropiindu-se de Dânsul, L-au prins și L-au legat.

Încercarea ucenicilor de a-L apăra. – Văzând aceasta, ucenicii L-au întrebat : « *Învățătorule, să dăm cu sabia ?* » Mai înainte de a auzi răspunsul lui Iisus, Petru lovi cu sabia pe *Malhus*, sluga arhiereului, tăindu-i urechea dreaptă. Mântuitorul, după ce vindecă urechea servitorului, zise către Petru : « *Pune sabia ta la locul ei,*

căci tot cel ce se slujește de sabie tot de sabie va pieri ! Oare socoți că n-aș putea ruga acum pe Părintele Meu să-Mi trimită mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri ? Atunci, cum s-ar împlinit scripturile, care zic că așa trebuie să fie ? Oare nu trebuie să beau paharul pe care Mi l-a dat Tatăl ? »

Apoi vorbind către căpeteniile oștilor, slugilor și bătrânilor care veniseră să-l prindă, zise : « *Ați venit asupra Mea ca la un făcător de rele, cu săbii și cu toiege, ca să Mă prindeți ! În toate zilele am fost cu voi, învățând în templu, și nu M-ați prins. Ați venit acuma, când întunericul stăpânește pretutindeni ! Dar toate acestea s-au făcut spre a se împlini scripturile proorocilor !* »

După ce Iisus fu prins, toți ucenicii Lui L-au părăsit. Numai Petru și Ioan Îl urmăreau de departe.

Iisus înaintea arhiereilor Ana și Caiafa. – După ce L-au prins și L-au legat ca pe un făcător de rele pe *Iisus*, până să se adune sinodul, ostașii și slujitorii arhiereilor L-au dus mai întâi la arhiereul *Ana*, ca fiind mai în vârstă. Acesta Îl trimise la ginerele său, *Caiafa*, care era arhiereul anului acela și care sfătuise norodul că e mai bine să moară un om – adică Iisus – pentru mântuirea poporului din rătăcire decât să piară tot poporul, îndrumat de învățăturile Mântuitorului – zicea el – pe căile pierzaniei.

Cele trei lepădări ale lui Petru. – Odată cu *Iisus* a intrat în curtea arhiereului și celălalt ucenic, tovarășul lui *Petru* – adică *Ioan* –, căci era cunoscut acolo ; iar Petru a rămas la poartă până a venit tovarășul său și l-a băgat și pe el înăuntru. Portărița, văzându-l pe Petru, îi zise : « *Parcă și tu ești dintre ucenicii omului acesta ?!* » Iar el s-a lepădat că nu este și nici nu-L cunoaște pe omul Acela.

Ostașii și slujitorii arhiereilor stăteau în jurul focului, căci era frig, și vorbeau între dânșii. Petru se dădu și el pe lângă foc spre a se încălzi. Văzându-l, unul dintre

slujitori zise : « *Și acesta era cu Iisus Nazarineanul !* » Atunci s-a lepădat pentru a doua oară de Iisus, jurându-se că nici nu-L cunoaște.

Cam după vreun ceas, văzându-l alt slujitor, zise celorlalți : « *Într-adevăr că acesta a fost cu El, căci și el este Galileean !* » Și, apropiindu-se ceilalți, ziseră : « *Fără îndoială că și tu ești dintre dânșii, că și vorba te dă pe față !* » Iar alt slujitor, rudă cu cel căruia Petru îi tăiase urechea, zise : « *Oare nu te-am văzut eu în grădină cu Dânsul ?!* » Atunci Petru s-a lepădat pentru a treia oară de Iisus, blestemându-se și jurându-se, zicând : « *Nici nu-L cunosc pe omul Acesta !* » Abia sfârși de vorbit și cocoșul cântă, vestind lui Petru împlinirea prevestirii lui Iisus, Care zisese : « *Înainte de a cânta cocoșul, de trei ori te vei lepăda de Mine !* » Urmărit de privirile Mântuitorului, Petru ieși din curtea arhiereului, plângând plin de amărăciune.

Iisus în fața sinodului evreiesc. – La *Caiafa* se adunase cea mai mare parte a membrilor sinodului. Aceștia se sileau ca, prin mărturii mincinoase, să afle vreo vină de moarte lui *Iisus*. Întrebat fiind de arhiereu asupra ucenicilor și învățăturilor Lui, Iisus îi răspunse : « *Eu am vorbit lumii pe față, întotdeauna am învățat în sinagogi și în temple, unde se adună toți Iudeii, într-ascuns nimic nu am grăit. Pentru ce Mă întrebi pe Mine ? Întreabă pe cei ce M-au ascultat, că ei știu ce le-am vorbit !* » Iar unul dintre slujitori, socotind răspunsul Mântuitorului ca necuviincios, îi dădu o palmă, zicându-I : « *Așa răspunzi Tu arhiereului ?* » Iisus îi zise « *Dacă am vorbit greșit, dovedește, iar dacă am grăit drept, de ce Mă bați ?* »

Apoi se ridicară o seamă de pârâși mincinoși împotrivă-I, dar minciunile lor fură doborâte de înțelepciunea Mântuitorului. Unii Îl învinuiră că L-ar fi auzit zicând : « *Eu pot să stric templul Domnului și în trei zile să-L zidesc ! Strica-voi acest templu făcut de mâini și, în trei zile,*

altul nefăcut de mâini voi zidi ! » Atunci arhiereul se sculă și, stând în mijlocul adunării, zise : « *Nu răspunzi nimic la cele ce aceștia mărturisesc împotriva Ta ?* » Iisus însă tăcu din gură. Văzând că nu-I poate afla nici o vină, arhiereul îi zise iarăși : « *Te jur pe Dumnezeul cel Viu să ne spui de ești Tu cu adevărat Hristos, Fiul Celui Prea Înalt !* » Și Iisus i-a răspuns : « *Da ! Eu sunt ! Și iată, veți vedea pe Fiul omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu și venind pe norii cerului !* » Iar arhiereul, rupându-și hainele de pe dânsul, a strigat : « *Auziți ocară ! Ce ne mai trebuiesc alte mărturii ? Nu socotiți că e vrednic de osândă ?* » Iar cei de față au răspuns într-un glas : « *Vinovat este și trebuie dat morții !* »

După aceea, slugile care păzeau pe Iisus au început a-L bate și a-L batjocori. Unii îl scuipau în ochi și-L loveau cu pumnii și cu palmele peste față și peste cap ; iar alții Îi acopereau ochii și, dându-I palme pe unde nimereau, Îi ziceau : « *Proorocește acum, Hristoase, cine este cel ce Te-a lovit ?* » Aceste ocări și batjocuri ținură până a doua zi dimineața.

Iisus în fața lui Pilat. – Cum se făcu ziuă, arhiereii și bătrânii poporului, împreună cu cărturarii, au ținut sfat, hotărând omorârea lui *Iisus*. Însă, ei fiind supuși *Romanilor*, această hotărâre nu putea fi înfăptuită decât de guvernatorul ținutului, care în vremea aceea era *Pilat din Pont*. Deci porunciră slujitorilor să-L lege și, ducându-L de acolo, L-au dat în seama lui Pilat spre a-L osândi la moarte ca fiind tulburător al poporului.

Căința lui Iuda. – Văzând care era să fie sfârșitul ticăloasei sale fapte, *Iuda*, vânzătorul Domnului, se duse de înapoie arhiereilor cei treizeci de arginți, zicând : « *Am greșit de am vândut sânge nevinovat ! Luați-vă banii îndărăt !* » Aceștia i-au răspuns : « *Ce ne pasă nouă ! Asta te privește !* » Plin de deznădejde, Iuda aruncă banii trădării în templu, apoi se duse și se spânzură. Arhiereii,

luând arginții, ziseră : « *Nu se cade a pune acești bani în vistieria templului de vreme ce este preț de sânge !* » Și, făcând sfat, au hotărât să cumpere *țarina Olarului* spre a fi loc de îngropăciune pentru străini. De-atunci, acea țarină s-a numit *Hacheldama*, adică *țarina sângelui.*

Judecata lui Pilat. – Ducând pe *Iisus* în fața guvernatorului, mai-marii *Iudeilor* nu intrară în sala cea de judecată, ca să nu se spurce, căci avea să mănânce *Paștele.* Ieșind *Pilat* la ei, i-a întrebat : « *Ce pâră aduceți Acestui om ?* » Iar ei i-au răspuns : « *Dacă n-ar fi fost făcător de rele, nu ți L-am fi adus ție !* » Atunci Pilat a adăugat : « *Luați-L și judecați-L după legea voastră !* » Însă ei au zis : « *Noi n-avem putința să omorâm pe nimeni !* » După aceea, au început a-L pârî, zicând : « *Pe omul acesta L-am prins răzvrătind poporul și îndemnându-l să nu plătească bir Cezarului. De asemenea, se numește pe Sine Hristos Împăratul !* »

Auzind învinuirea ce I se aduce lui Iisus, intră din nou în sala de judecată și-L întrebă : « *Tu ești împăratul Iudeilor ?* » Mântuitorul, la rândul său, a întrebat : « *Asta o zici tu de la tine sau alții ți-au spus-o pentru Mine ?* » Atunci, Pilat I-a răspuns : « *Oare eu sunt Iudeu ? Neamul Tău și arhiereii mi Te-au adus aici ! Spune ce-ai făcut !* » Iisus i-a răspuns : « *Împărăția Mea nu este din lumea aceasta ! Dacă împărăția Mea ar fi fost în această lume, slugile Mele s-ar fi împotrivit, ca să nu Mă fi dat Iudeilor, dar împărăția Mea nu este de aici !* » Pilat a adăugat : « *Atunci, Tu ești împărat ?* » Iar Iisus i-a răspuns : « *Și tu ai zis că Eu sunt împărat ! Eu pentru aceasta M-am născut și pentru aceasta am venit pe lume, ca să mărturisesc adevărul. Tot cel născut din adevăr ascultă glasul Meu !* » După aceste vorbe, Pilat L-a întrebat : « *Ce este adevărul ?* » Și, fără a mai aștepta răspunsul Mântuitorului, a ieșit afară la Iudei și le-a grăit : « *Eu nu găsesc nici o vină omului Acestuia !* » Vrăjmașii Săi însă începură a stărui cu îndărătnicie că este vinovat și tre-

buie osândit la moarte. Auzind pârile arhiereilor și cărturarilor, Pilat L-a întrebat : « *N-auzi ce spun aceștia despre Tine ?* » Iisus însă tăcu și nu zise nimic. Faptul că nu încerca nicidecum a se apăra miră mult pe guvernator. Iudeii se întărâtară și mai grozav și începură să strige : « *Întărâtă poporul învățând prin toată Iudeea, din Galileea și până aici !* »

Iisus înaintea lui Irod. – Auzind vorbindu-se de *Galileea, Pilat* a întrebat : « *Oare Acest om este Galileean ?* » Și, aflând că Iisus este din ținutul lui *Irod*, Îl trimise pe El la acest rege, care în timpul acela tocmai se afla în *Ierusalim*. Bucuria lui Irod fu grozav de mare când află că va putea vedea pe *Iisus*, de la care aștepta să săvârșească vreo minune. Dar la toate întrebările lui Irod Mântuitorul n-a răspuns nici o vorbă. Atunci arhiereii și cărturarii au început a-L pârî cu ură și răutate grozavă. Irod, mâniat că Iisus se arătase nepăsător față de el, începu a-L batjocori, împreună cu toți curtenii săi. După ce-L îmbrăcară într-un veșmânt alb regesc în bătaie de joc, Îl trimise iarăși la Pilat cu care de-atunci legă prietenie, deoarece până aici se vrăjmășiseră unul pe altul.

A doua înfățișare înaintea lui Pilat. – În zadar se sili *Pilat* să liniștească pe *Iudei*, arătându-le că nici el, nici *Irod* nu au putut afla vreo vină lui *Iisus*, căci ei se arătau din ce în ce mai îndârjiți împotriva Lui. Știind că cei mai dârji vrăjmași ai lui Iisus sunt arhiereii, se gândi să încerce a-L scăpa prin mijlocirea norodului de jos, crezând că acesta va fi mai milos față de Dânsul. Era obiceiul la Evrei ca, de sărbătorile Paștelui, să se elibereze din închisoare un vinovat ales de popor. Tocmai în timpul acela se afla închis în temniță un mare tâlhar și ucigaș de oameni, anume *Baraba*. Pilat cugetă că, dacă-L va pune pe Hristos față în față cu Baraba și va întreba poporul pe cine voiește să elibereze, fără îndoială că va

cere eliberarea lui Hristos. Dar se înșelă amarnic. Aţâţat de preoții și cărturarii evrei, la întrebarea lui Pilat pe cine voiește să elibereze dintre cei doi vinovați, norodul, orbit de patimă, răspunse : « *Pe Baraba !* » Încurcătura lui Pilat fu și mai mare, căci tocmai în timpul acela, soția sa, *Claudia Procla*, îi trimise vorbă să nu care cumva să facă ceva lui Iisus, căci avusese peste noapte visuri groaznice din pricina Lui.

Întrebând Pilat iarăși « *Dar cu Iisus, căruia I se mai zice și Hristos, ce să fac ?* », mulțimea îi răspunse : « *Răstignește-L ! Răstignește-L !* » Pentru a treia oară, Pilat zise : « *Dar ce rău a făcut, căci eu nu-I găsesc nici o vină de moarte ? Deci, după ce-L voi certa, Îi voi da drumul !* » Poporul, aţâţat mereu de preoți, începu să strige și mai îndârjit : « *Să se răstignească !* »

Văzând Pilat furia mulțimii amenințătoare, luă apă și, spălându-și mâinile înaintea poporului, zise : « *Nevinovat sunt eu de sângele dreptului Acestuia ! Voi sunteți răspunzători de El !* » Iar Iudeii i-au răspuns : « *Sângele Lui să cadă asupra noastră și asupra copiilor noștri !* »

Apoi, voind să le facă pe voie, eliberă pe Baraba. Nădăjduind că va mișca sufletul poporului văzând suferințele Celui nevinovat, dădu pe Iisus pe mâinile ostașilor romani, nu chiar cu gândul ca să-L răstignească.

Suferințele Mântuitorului. – Ostașii guvernatorului scoaseră pe *Iisus* în curtea palatului. Aici, în văzul mulțimii, Îl dezbrăcară de hainele Sale și-L bătură cu trestiile. Apoi Îl îmbrăcară, în batjocură, într-o manta roșie de culoarea purpurii. După aceea, împletind o cunună de spini, I-o puseră pe cap și, dându-i o trestie în mâna dreaptă, ca și cum ar fi fost sceptru împărătesc, începură a îngenunchea înaintea Lui în râs, zicându-I : « *Bucură-te, împăratul Iudeilor !* » În același timp Îl scuipau, Îi dădeau palme și urmau să-L lovească pe unde nimereau cu trestiile.

Osândirea la moarte. – Crezând că de rândul acesta va afla milă în fața poporului, *Pilat* Îl arătă din nou mulțimii, zicând : « *Iată că vi-L aduc afară iarăși, ca să vedeți că nu-I aflu nici o vină !* » Și a ieșit *Iisus* în văzul norodului, înveșmântat cu haina cea mohorâtă și purtând cunună de spini pe cap. Iar Pilat a zis : « *Iată omul !* » Însă poporul, în loc să simtă milă pentru Cel chinuit, a strigat și mai înfuriat : « *Răstignește-L ! Răstignește-L !* » Atunci Pilat a zis din nou : « *Luați-L voi și-L răstigniți, căci eu nu-L găsesc cu nimic vinovat !* » Iar Iudeii i-au răspuns : « *Noi avem lege și, după legea noastră, e vrednic de moarte, căci s-a făcut pe Sine Fiul lui Dumnezeu !* » Auzind Pilat aceasta, a început a se teme. Și, intrând din nou în sala de judecată cu Iisus, L-a întrebat iarăși : « *De unde ești Tu ?* » Dar Iisus nu i-a răspuns. Atunci Pilat I-a zis din nou : « *Nici mie nu-mi vorbești ? Oare nu știi că-mi stă în putere și să Te răstignesc, și să Te eliberez ?* » Iisus îi răspunse : « *N-ai avea nici o putere asupra Mea, dacă nu ți-ar fi fost dată ție de sus. Tu nu ești așa de vinovat pe cât sunt vinovați cei ce M-au adus înaintea ta !* »

Din nou încercă Pilat să scape pe Iisus. Iudeii însă începură a striga cu îndârjire din ce în ce mai mare : « *De-L vei elibera pe Acesta, înseamnă că nu ești prieten Cezarului, căci oricine se face pe sine împărat este împotriva Cezarului !* »

Aceste vorbe pline de răutate și vicleșug au înăbușit în Pilat orice simțământ de dreptate, deoarece se temea ca lucrurile să nu ia vreo întorsătură neplăcută pentru el. Deci porunci ca Iisus să fie scos afară și dus la locul cel de judecată, numit *Litostroton*, adică *pardosit cu pietre*. Și, așezându-se în jilțul judecătoresc, le zise Iudeilor : « *Iată împăratul vostru !* » Iar ei au strigat : « *Ia-L, ia-L, ia-L și-L răstignește !* » Pilat a adăugat : « *Cum ? Să vă răstignesc împăratul ?!* » Atunci arhiereii au răspuns : « *Nu avem alt împărat decât numai pe Cezarul !* »

Nemaiputându-se împotrivi pornirii atât de vrăjmășești a celor ce voiau moartea blândului și dreptului Iisus, guvernatorul se hotărî să le împlinească dorința și-L dădu ca să-L răstignească.

Deci, cu toate că Pilat voise să scape pe Iisus de la moarte, însă fiind lipsit de energia trebuitoare spre a înfrâna ura interesată și nedreaptă a preoțimii evreiești, și temându-se să nu-și piardă postul, nu și-a putut împlini hotărârea ; ci s-a lăsat și el târât de patima nestăpânită a mulțimii Iudeilor și a îngăduit să se facă cea mai mare nedreptate bunului și nevinovatului Iisus, binefăcătorul și Mântuitorul omenirii. La câtăva vreme după aceste întâmplări fu învinuit și el de vrăjmașii săi și condamnat la exil, unde se omorî singur, întocmai ca și Iuda.

Răstignirea lui Iisus. – Luând pe *Iisus*, ostașii Îl dezbrăcară de veșmântul cel roșu și-L îmbrăcară iarăși cu hainele Sale. Pe la ceasul trei din zi porni pe drumul jalei și al suferințelor, ducându-și crucea în spinare spre *locul Căpățânii*, numit pe evreiește *Golgota*, unde erau răstigniți cei osândiți la moarte. Împreună cu El mai erau duși încă doi tâlhari condamnați a fi răstigniți. Nemaiputându-și duce crucea, Iisus căzu doborât de greutate. Atunci, soldații romani siliră pe un oarecare *Simon din Cirena*, care tocmai se întorcea de la țarină, să ducă el crucea până la locul de osândă. Și mergea după Iisus mulțime mare de popor și de femei, care plângeau și se tânguiau de mila Lui. Dar Iisus, întorcându-se către femei, le zise : « *Fiicele Ierusalimului, nu Mă plângeți pe Mine, ci pe voi și pe copiii voștri, căci, iată, vor veni zile în care vor zice : „Ferice de cele care nu au copii !" Atunci vor zice munților : „Cădeți peste noi !", iar dealurilor : „Acoperiți-ne !" Căci dacă se petrece astfel cu lemnul verde, atunci ce va fi cu cel uscat ?* »

Și dacă au sosit la locul de osândă, fiindu-I sete, I-au dat să bea oțet amestecat cu fiere. Dar El, gustând, n-a vrut să mai primească.

Pe la ora 6 fu țintuit pe cruce și răstignit între cei doi tâlhari aduși odată cu Dânsul, împlinindu-se astfel Scriptura, care zice : « *Și cu cei fără de lege a fost socotit !* »

După ce ostașii împliniră porunca guvernatorului, răstignind pe cei trei osândiți, Mântuitorul zise : « *Părinte, iartă-i, că nu știu ce fac !* »

Din ordinul lui Pilat, deasupra crucii a fost scris în evreiește, elinește și latinește « *Iisus Nazarineanul, împăratul Iudeilor !* » Astfel, fără să știe, Pilat a vestit predicarea Evangheliei în trei limbi, după cum s-a și întâmplat mai apoi.

Citind Evreii cele scrise, au venit la Pilat și au cerut să nu scrie « *Împăratul Iudeilor* », ci că « *El a zis : sunt Împăratul Iudeilor !* » Atunci Pilat a răspuns : « *Ceea ce am scris rămâne bun scris !* »

După ce-au răstignit pe Iisus, ostașii au împărțit hainele Sale între dânșii. Însă cămașa fiind țesută pe de-a-ntregul și neputând-o împărți, au tras-o la sorți *cui să rămână !* Și astfel s-au împlinit vorbele Sfintei Scripturi, care zice : « *Împărțit-au hainele Mele între dânșii, iar pentru cămașa Mea au aruncat sorți !* »

Batjocorirea lui Iisus pe cruce. – Pe când Domnul cerului și al pământului era răstignit pe cruce, parte din popor sta și privea îndurerat, iar alții, trecând, Îl ocărau și-L batjocoreau ca pe cine știe ce mare vinovat. Unii-I ziceau : « *O, Tu, Cel ce strici biserica și în trei zile o zidești, mântuiește-Te pe Tine !* » Sau : « *De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe cruce !* » De asemenea, arhiereii, bătrânii și cărturarii *Evreilor* își râdeau de Dânsul, zicându-I : « *Hristos, împăratul lui Israel, să se coboare acum de pe cruce, ca să vedem și să credem într-Însul !*

Pe alții i-a mântuit, iar pe Sine nu poate să se mântuiască ! Izbăvească-se pe Sine, dacă este cu adevărat Hristos, alesul lui Dumnezeu. » *Își pusese nădejdea în Dumnezeu. Iată, să-L mântuiască, dacă-L vrea. Că doar zicea : „Sunt Fiul lui Dumnezeu !"* » Și chiar unii dintre ostași Îl batjocoreau, zicându-I : « *Dacă ești Tu împăratul Iudeilor, mântuiește-Te pe Tine Însuți !* »

Cei doi tâlhari vorbind lui Iisus. – Ba încă și unul dintre tâlharii răstigniți alături de Dânsul găsi cu cale să-L batjocorească, zicându-i : « *Dacă ești Tu Hristos, mântuiește-Te pe Tine și ne mântuiește și pe noi !* » Iar celălalt tâlhar îl certă pe tovarășul său, zicându-i : « *Nu te temi tu oare de Dumnezeu, fiind într-aceeași osândă ca și Dânsul ? Și noi doar suntem pe bună dreptate osândiți, căci ne luăm răsplata faptelor noastre, pe când Acesta nici un rău n-a făcut !* » După aceea, vorbind către Iisus, grăi : « *Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta !* » Iar acestuia Iisus i-a răspuns : « *Îți spun adevărul : astăzi vei fi cu Mine în rai !* »

Aceasta a fost a doua vorbire a Mântuitorului în timpul cât s-a aflat pe cruce.

Iisus încredințează lui Ioan pe Sfânta Fecioară Maria. – În timpul acesta stăteau lângă crucea lui Iisus *Sfânta Fecioară Maria*, precum și *Maria lui Cleopa*, cu *Maria Magdalena* și alte femei. Văzând Iisus pe maica Sa și pe *Ioan*, ucenicul Său cel iubit, zise mamei Sale, arătând spre Ioan : « *Femeie, iată fiul Tău !* » Apoi zise ucenicului : « *Iată mama ta !* » Și, din ceasul acela, Ioan a luat pe Maica Mântuitorului în casa sa. Aceasta a fost a treia vorbire a lui Iisus pe cruce.

Cele din urmă vorbiri ale lui Iisus înainte de moarte. – Între ceasul al șaselea și al nouălea ceas, întreg pământul a fost cuprins de un întuneric nepătruns. Iar în ceasul al nouălea Iisus a strigat cu glas mare, zi-

când : « *Eli ! Eli ! lama sabactani ?* » Adică : « *Dumnezeule ! Dumnezeule ! Pentru ce M-ai lăsat ?* »

Iar unii dintre cei care stăteau acolo, luându-L în râs, ziceau : « *Iată-l, acum a început să strige pe Ilie !* »

Aceasta a fost a patra vorbire a Mântuitorului pe cruce.

După aceea, știind Iisus că toate s-au sfârșit, spre a se împlini Scriptura, zise : « *Mi-e sete !* »

Și era acolo un vas cu oțet. Unul dintre ostași luă un burete pe care-l înmuie în oțet și-l ridică la gura lui Iisus cu o trestie. Iar alții ziceau : « *Lăsați să vedem, veni-va Ilie să-L mântuiască !* »

Aceasta a fost a cincea vorbire a lui Iisus.

Și dacă a gustat din oțetul acela, a zis : « *S-a sfârșit !* » A șasea vorbire.

Moartea Mântuitorului. – După aceea strigă iarăși cu glas mare, zicând : « *Părinte, în mâinile Tale îmi dau Duhul Meu !* » A șaptea vorbire.

Și, plecându-și capul, și-a dat sfârșitul. Și iată, îndată pământul s-a cutremurat, catapeteasma bisericii s-a rupt în două de sus până jos, pietrele au crăpat, mormintele s-au deschis și multe trupuri ale sfinților mai de demult adormiți au înviat și, ieșind din morminte, au venit în sfânta cetate și s-au arătat multora. Iar sutașul și cei ce străjuiau împreună cu dânsul, văzând cutremurul și toate cele ce se întâmplaseră, s-au înfricoșat grozav. Și, mărind pe Dumnezeu, [sutașul] zise : « *Într-adevăr, Omul Acesta a fost drept și nici o vină n-a avut. Cu adevărat, El a fost Fiul lui Dumnezeu !* »

Și tot poporul care fusese mărturie la toate acestea, văzând cele ce se petrecuseră, porni spre cetate, bătându-se cu pumnii în piept. Iar cunoscuții lui Iisus stăteau împreună cu femeile venite din *Galileea* spre a-L sluji și priveau de departe, fiind mărturie la toate câte se întâmplaseră. Printre femei erau *Maria Magdalena* și *Ma-*

ria – mama lui *Iacob* și a lui *Iosif* –, și *Salomia* – mama fiilor lui *Zebedeu* – și alte multe, care veniseră odată cu Iisus în *Ierusalim*.

Împungerea lui Iisus cu sulița în coastă. – În ziua când Mântuitorul și-a dat duhul era *vineri*. Spre a nu rămâne trupurile răstignite pe cruce a doua zi, *sâmbătă*, când era și praznic mare la *Evrei*, *Iudeii* au cerut lui *Pilat* să zdrobească fluierele picioarelor celor de pe cruce spre a muri mai degrabă, căci nu era iertat ca în zi de sărbătoare să rămână osândiții în chinuri. Guvernatorul le-a îngăduit cererea, iar ostașii au sfărâmat fluierele celor doi tâlhari. Și, venind și la Iisus, L-au aflat mort, așa că nu I-au mai zdrobit picioarele, împlinindu-se astfel vorbele Scripturii, care zice : « *Nici un os dintr-Însul nu se va zdrobi !* » Însă unul dintre ostași și-a înfipt sulița în coasta Sa și îndată a curs sânge și apă. Prin aceasta, Mântuitorul ne-a arătat alcătuirea Sfintei Cuminecături, în care se amestecă vinul – sângele Domnului – cu apa ce-a curs din coasta Celui sacrificat pentru noi – apă vărsată pentru spălarea păcatului strămoșesc.

Înmormântarea lui Iisus. – Spre seară veni la *Pilat Iosif din Arimateea*, sfetnic de seamă al sinodului evreiesc, însă pe ascuns – de teama *Iudeilor* – ucenic al Mântuitorului. Acesta ceru trupul lui Iisus spre a-l înmormânta după cuviință. Pilat se miră că murise așa de curând și porunci sutașului să dea trupul lui *Hristos* celui ce-L ceruse. Luând giulgiu nou, Iosif a mers împreună cu *Nicodim* – tot un ucenic nemărturisit de-al lui Iisus – și, după ce Mântuitorul a fost coborât de pe cruce, I-au uns corpul cu miresme aduse din belșug de Nicodim, apoi L-au înfășurat în giulgiu curat, potrivit obiceiului evreiesc la înmormântări.

În grădina sa, care era aproape de locul răstignirii, Iosif pusese de i se săpase în piatră un mormânt nou, ca

pentru sine. În acest mormânt a fost așezat trupul lui Hristos. Și, fiind seara târziu, au prăvălit o piatră mare pe ușa mormântului și au plecat. Odată cu Iosif și cu Nicodim au petrecut pe Iisus la mormânt *Maria Magdalena* și *Maria* – mama lui *Iacob* – și alte femei care veniseră cu Dânsul din *Galileea*. După ce au văzut cum fusese așezat corpul Mântuitorului în groapa cea de piatră, au plecat spre a pregăti miresme și unsori aromate.

Străjuirea lui Iisus. – A doua zi – *sâmbătă* –, arhiereii și fariseii merseră la Pilat și-i ziseră : « *Domnule, ne-am adus aminte că înșelătorul Acela încă de pe când era în viață a zis : „După trei zile mă voi scula !" Poruncește deci să se străjuiască mormântul până a treia zi, ca nu cumva, venind ucenicii Lui noaptea, să-L fure și să spună norodului : „Iată, s-a sculat din morți !", căci atunci va fi rătăcirea cea din urmă mai rea decât cea dintâi !* »

Atunci, Pilat le-a răspuns : « *Iată, aveți păzitori ! Mergeți și faceți cum veți crede !* » Iar ei, luând ostași cu dânșii, s-au dus și au pus strajă puternică la mormânt, pecetluind totodată piatra așezată la gura mormântului.

12. Învierea Mântuitorului

Pecetluirea credinței lui Hristos prin Înviere. – Cu toate măsurile luate de mai-marii sfatului evreiesc, *biruind puterea morții și sfărâmând încuietorile iadului, Iisus a înviat a treia zi, în revărsatul zorilor, ieșind cu slavă din mormânt !*

Fără de veste, cutremur mare s-a făcut, iar îngerul Domnului, coborându-se din ceruri, a prăvălit piatra de pe ușa mormântului și a șezut deasupra ei. Și era vederea lui ca fulgerul și îmbrăcămintea lui albă ca zã-

pada. De groază, toți cei care erau de strajă s-au cutremurat și, căzând cu fețele la pământ, au rămas ca niște morți.

Dezmeticindu-se din spaima și buimăceala în care căzuseră, ostașii care străjuiau mormântul hotărâră să trimită pe unii dintr-înșii ca să vestească pe căpeteniile lor și pe arhierei despre cele ce se întâmplaseră.

Femeile la mormânt. – *Duminică* de dimineață, *Maria Magdalena* și *Maria lui Iacob* și *Salomia* au venit la mormânt ca să ungă trupul lui *Iisus* cu miresme. Pe drum însă își ziceau una alteia : « *Cine ne va prăvăli piatra de pe mormânt ?!* » Dar, sosind acolo, au găsit piatra răsturnată de pe ușa mormântului. Și, intrând înăuntru, aflară aici pe un tânăr îmbrăcat în veșminte albe. Acesta le-a zis : « *Nu vă înspăimântați ! Pe Iisus Nazarineanul, Cel răstignit, Îl căutați ? S-a sculat, nu mai este aici ! Iată locul în care a fost pus ! Deci mergeți și spuneți ucenicilor Lui și lui Petru că va merge mai înaintea voastră în Galileea. Acolo Îl veți vedea, după cum v-a și spus !* »

Ieșind din mormânt, femeile au fugit, îngrozite. Iar *Maria Magdalena* s-a dus degrabă la *Petru* și la *Ioan*, și le-a zis lor : « *Au luat pe Domnul din mormânt și nu știu unde L-au pus !* » Atunci ei au alergat să vadă ce s-a întâmplat. Iar Ioan, fiind mai tânăr, a ajuns mai repede la mormânt și, aplecându-se, a văzut giulgiurile aruncate, dar n-a intrat înăuntru. Venind și Petru, au intrat amândoi în mormânt, unde au aflat giulgiurile aruncate deoparte, iar marama cu care fusese acoperit corpul Domnului, de altă parte. După aceea, ucenicii s-au întors iar la ai lor, foarte mirați de această întâmplare.

Iisus se arată Mariei și celorlalți ucenici. – Abia se depărtară cei doi ucenici și *Maria Magdalena* se întoarse iarăși la mormânt, jelind pe Domnul. Pe când plângea, s-a uitat în mormânt, unde a văzut doi îngeri

înveșmântați în alb stând la câte un cap al mormântului în care fusese trupul lui *Iisus*. Și au întrebat-o aceia : « *Femeie, de ce plângi ?* » Iar ea le-a răspuns : « *Pentru că au luat pe Domnul meu și nu știu unde L-au pus !* » Întorcându-se după aceea, a văzut pe Iisus, dar nu L-a cunoscut. Crezând că este grădinarul, L-a întrebat : « *Domnule, dacă L-ai luat, spune-mi unde L-ai pus, și eu mă voi duce și-L voi lua.* »Atunci *Iisus* îi zise : « *Mario !* » Ea, cunoscându-L pe Mântuitorul, grăi : « *Rabbuni !* », adică « *Învățătorule !* », și voi să se apropie de El. Dar Iisus adăugă : « *Nu te atinge de Mine, că încă nu M-am suit la tatăl Meu. Ci mergi la frații Mei și le spune că Mă voi sui la Tatăl Meu și Tatăl vostru, și la Dumnezeul Meu și Dumnezeul vostru !* »

Și, plecând, Maria Magdalena a spus ucenicilor : « *Am văzut pe Domnul !* »

În același timp, celelalte femei porniră degrabă de la mormânt. Cu teamă și cu bucurie mare alergară să vestească întâmplarea și celorlalți ucenici. Pe când mergeau, le ieși Iisus în cale și le zise : « *Bucurați-vă !* » Iar ele, apropiindu-se, căzură la picioarele Lui și I se închinară. Apoi, Iisus le grăi iarăși : « *Nu vă temeți ! Duceți-vă de înștiințați pe frații Mei să meargă în Galileea și acolo Mă vor vedea !* » Iar ele, plecând, au vestit pe ucenicii Săi și pe toți ceilalți care se tânguiau pentru moartea Lui. Aceștia însă n-au crezut.

Cumpărarea străjerilor de către arhierei. – După plecarea femeilor, unii dintre străjeri se duseră în cetate spre a da de veste arhiereilor că Mântuitorul înviase și se ridicase cu slavă din mormânt. Aceștia, făcând sfat cu bătrânii, se înțeleseră să cumpere cu bani tăcerea ostașilor, învățându-i să spună că ucenicii Lui au venit peste noapte și I-au furat corpul pe când ei dormeau, iar de va afla despre aceasta guvernatorul, vor căuta ei să-i potolească mânia. Ostașii, luând arginții arhiereilor, au

făcut așa cum au fost îndemnați. Și credința că Mântuitorul nu a înviat stăpânește pe *Evrei* până în ziua de astăzi.

Arătarea lui Iisus la doi ucenici pe drumul Emausului. – Tot în ziua învierii, Mântuitorul s-a arătat la doi dintre cei șaptezeci de discipoli ai Săi : lui *Luca* și lui *Cleopa*, care mergeau spre *Emaus*, un sat depărtat de *Ierusalim* cale de două ceasuri de mers cu piciorul. Pe când acești discipoli vorbeau între dânșii cu întristare despre cele ce se întâmplaseră Învățătorului lor, Iisus se apropie de ei și merseră mai departe împreună, fără a fi fost cunoscut de aceștia. El îi întrebă : « *Despre ce vorbiți voi și pentru ce sunteți triști ?* » Iar Cleopa îi zise : « *Se vede că numai Tu singur din tot Ierusalimul nu știi despre cele ce s-au petrecut zilele acestea ?* »

« *Despre ce ?* » întrebă Iisus. Iar ei I-au răspuns : « *Despre cele întâmplate lui Iisus Nazarineanul, prooroc, bărbat puternic în faptă și în cuvânt înaintea lui Dumnezeu și a tuturor oamenilor ! Oare nu știi cum L-au dat pe El arhiereii și mai-marii noștri să fie osândit la moarte ? Cum L-au răstignit ? Și noi credeam că El este izbăvitorul poporului lui Israel ! Iată, astăzi este a treia zi de când s-au petrecut toate acestea ! E drept că niște femei dintr-ale noastre, care au fost până-n zori la mormânt și neaflând trupul Lui acolo, ne-au înspăimântat, zicând că și vedenii de îngeri li s-ar fi arătat, care le-au spus că El este viu. Ducându-se unii dintre noi la mormânt, au aflat că spusele femeilor sunt adevărate, iar pe El nu L-am aflat nicăieri !* »

Atunci Iisus le-a zis : « *O, nepricepuților și cu sufletul greoi a crede toate câte au grăit proorocii ! Oare Hristos nu trebuia să sufere toate acestea spre a intra în slava Sa ?* » Și, începând de la *Moise*, vorbi despre toate profețiile privitoare la Dânsul, tălmăcindu-le totodată părțile ce-L priveau din Sfânta Scriptură.

Ajungând la Emaus, Iisus le spuse că drumul Său merge mai departe. Discipolii Îl rugară atunci să rămână cu dânșii, mai ales că se însera, iar Iisus a primit. Și, așezându-se la masă ca să mănânce, El luă pâinea și o binecuvântă, apoi, rupând-o, o împărți între ei. Atunci deodată li se limpeziră mintea și judecata lor, și L-au cunoscut. El însă s-a făcut nevăzut din fața lor, iar ei au grăit unul către altul : « *Oare nu simțeam inima noastră arzând în noi, când ne vorbea pe cale și când ne tâlmăcea scripturile ?* »

Îndată după aceasta, cei doi ucenici s-au întors în Ierusalim și au aflat pe cei unsprezece apostoli, împreună cu cei care-i însoțeau. Aceștia, cum îi văzură, le spuseră că Domnul cu adevărat s-a sculat și s-a arătat lui *Simon*. Apoi povestiră și ei cele ce se petrecuseră cu dânșii și cum L-au cunoscut numai când a binecuvântat pâinea și a frânt-o, dând dintr-însa celor de față.

Arătarea lui Iisus în Ierusalim. – În seara zilei celei dintâi a săptămânii, pe când ucenicii stăteau închiși de teama *Iudeilor* în foișorul unde avusese loc cina cea din urmă, *Iisus* se arătă în mijlocul lor, zicându-le : « *Pace vouă !* » Spre a le dovedi că nu este o vedenie, ci este în carne și-n oase, le arătă semnele rănilor Lui, apoi mâncă nițel pește fript și o bucată de fagure de miere. Ucenicii s-au bucurat văzându-L. Apoi, Mântuitorul zise iarăși : « *Pace vouă ! Precum M-a trimis pe Mine Tatăl Meu, vă trimit și Eu pe voi !* » Apoi a suflat peste dânșii și a zis : « *Luați Duh Sfânt ! Cărora veți ierta păcatele, iertate vor fi, și cărora le veți ține, ținute vor fi !* »

Iar *Toma*, unul dintre cei doisprezece apostoli, nu era de față. Și, aflând de arătarea Domnului, el zise către ceilalți : « *Până nu voi vedea pe mâinile Lui semnul cuielor, până nu voi pune degetul meu în semnul cuielor și până nu voi pune mâna pe coasta Lui, nu voi crede !* »

La opt zile după aceasta, Mântuitorul s-a arătat iarăși ucenicilor Săi, fiind ușile încuiate, căci se temeau de Iudei. Și era și Toma cu dânșii. Stând în mijlocul lor, Mântuitorul le zise : « *Pace vouă !* » Apoi, vorbind către Toma, îi zise : « *Adu-ți degetul tău încoace și pipăie rănile Mele, adu-ți mâna ta și pune-o pe coasta Mea. Și nu fii necredincios, ci credincios !* » Iar Toma I-a răspuns : « *Domnul meu și Dumnezeul meu !* » Iisus a adăugat : « *Ai crezut, Tomo, pentru că M-ai văzut. Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut !* »

Arătarea lui Iisus în Galileea. – La o săptămână după *Paște*, apostolii se întoarseră în *Galileea*, după cum le poruncise *Iisus*.

Petru trebuia să fie întărit din nou în vrednicia de apostol, pe care o pierduse prin întreita lepădare din noaptea prinderii Mântuitorului. El se afla la lacul *Tiberiadei* cu alți ucenici spre a prinde pește. După o noapte de pescuit, nu prinsese nimic. Dimineața se arătă la țărm Iisus, fără însă a fi cunoscut de ucenici. El le zise : « *Aruncați mreaja în partea dreaptă a corăbiei și veți afla vânat destul !* » Și au făcut așa, și nu puteau trage mreaja din pricina mulțimii peștilor. Atunci *Ioan* zise către Petru : « *Este Domnul !* » Iar Petru, fiind gol, și-a încins fota și a sărit în apă. Apoi, scoțând peștele la mal, l-au pregătit pentru cină, potrivit poruncii Mântuitoruluï. După aceea, luară cu toții și mâncară.

Sfârșindu-se cina, Iisus a întrebat de trei ori pe Petru : « *Simone al lui Iona, Mă iubești tu mai mult decât aceștia ?* » Iar Simon I-a răspuns : « *Doamne, Tu, care știi toate, știi cât Te iubesc !* » Dar graiul lui era sfios. După fiecare răspuns al lui Petru, Mântuitorul răspundea : « *Paște oile Mele !* » sau « *Paște mielușeii Mei !* » Faptul că Iisus l-a întrebat de trei ori l-a întristat, căci el își amintea de cele trei lepădări de altădată.

Apoi zise Mântuitorul către Petru : « *Adevăr, adevăr grăiesc ție ! Când erai mai tânăr, te încingeai singur și mergeai unde voiai. Iar după ce vei îmbătrâni, vei întinde mâinile tale și altul te va încinge și te va duce unde nu voiești tu !* »

Prin aceste cuvinte, Iisus a vrut să prevestească lui Petru mucenicia și suferințele ce avea să le îndure pentru credința și învățăturile Sale.

Sfârșind cele ce avusese de grăit către Petru, Mântuitorul adăugă : « *Urmează-Mă !* » Și Petru Îl urmă.

Cele din urmă arătări ale lui Iisus. – După aceea s-a mai arătat Iisus în *Galileea* pe un munte, unde poruncise să se adune cei unsprezece apostoli, împreună cu cei peste cinci sute de frați. Aceștia, văzându-L, s-au bucurat. Au fost însă unii care s-au și îndoit. Apropiindu-se de ei, Mântuitorul le zise : « *Datu-Mi-s-a toată stăpânirea în cer și pe pământ ! Așadar, mergând în lume, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Și învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă. Căci iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor !* »

După aceea, s-a arătat iarăși celor unsprezece ucenici în *Ierusalim* pe când se aflau la masă. Mântuitorul le vorbi despre nemulțumirea pe care I-a pricinuit-o faptul că unii dintr-înșii s-au îndoit că El a înviat, cu toate că L-au văzut. Apoi le zise : « *Mergeți în toate laturile lumii și propovăduiți Evanghelia la toată făptura. Cel ce va crede și se va boteza se va mântui. Iar cel ce nu va crede se va osândi !* »

În aceste patruzeci de zile de la învierea Sa, Mântuitorul S-a arătat ucenicilor Săi nu numai spre a-i încredința că într-adevăr a înviat, ci și spre a-i învăța multe lucruri pe care înainte poate nu le-ar fi priceput și, totodată, spre a le deschide mintea să priceapă cele scrise în cărțile sfinte.

13. Părăsirea lumii pământești

Înălțarea la ceruri. – După ce, timp de patruzeci de zile, Mântuitorul a dovedit prin semne și minuni învierea Sa, le-a poruncit tuturor să iasă afară din *Ierusalim* și să meargă în *Betania, pe Muntele Măslinilor*, unde avusese loc umilirea Sa și unde dorea El să le arate slava Sa.

Pe când se aflau adunați cu toții pe munte, unii dintre ucenici Îl întrebară : « *Doamne, oare în timpul acesta ai de gând să reîntemeiezi împărăția lui Israel ?* » Iar Iisus le-a răspuns : « *Nu vi se cuvine a ști nici timpul, nici clipele pe care Tatăl le păstrează în puterea Sa. Veți primi putere coborâtă peste voi de la Duhul Sfânt și-Mi veți fi martori în Ierusalim și în toată Iudeea și Samaria, și până la marginea pământului !* »

Zicând acestea, Și-a ridicat mâinile și i-a binecuvântat. Pe când ei priveau spre Dânsul, L-au văzut înălțându-se din ochii lor, iar un nor luminos L-a învăluit, pierzând-se cu El în înălțimile văzduhului.

Pe când ucenicii căutau să spintece zarea cu privirea spre a vedea încotro se află Învățătorul lor, li se arătară în față doi bărbați înveșmântați în haine albe ca zăpada, care le ziseră : « *Bărbați Galileeni, de ce stați și mai priviți spre cer ? Acest Iisus, care S-a înălțat la cer din mijlocul vostru, va reveni iarăși, tot așa precum L-ați văzut urcându-se în slavă !* »

Din Muntele Măslinilor, ucenicii se întoarseră iarăși în Ierusalim, petrecând timpul în rugăciuni, împreună cu *Maria*, mama lui Iisus, și cu ceilalți credincioși, lăudând și preamărind pe Dumnezeu. Tot atunci au ales alt apostol – pe *Matia* – în locul lui *Iuda Iscarioteanul*, vânzătorul Domnului.

Pogorârea Sfântului Duh. – La zece zile după *Înălțare*, sau cincizeci de zile de la *Învierea Domnului*,

fiind adunați toți ucenicii la un loc și așteptând puteri de la *Duhul Sfânt*, fără de veste un vuiet mare s-a făcut și o suflare ca de vifor s-a abătut peste dânșii, umplând casa în care erau adunați. În același timp, niște limbi de foc s-au arătat, care s-au răspândit peste fiecare dintr-înșii. Și, umplându-se cu toții de Duh Sfânt, au început a grăi în limbi diferite.

Și erau atunci adunați în *Ierusalim* oameni din toate părțile pământului. Iar ucenicii lui Iisus, mergând în mijlocul lor, au început să grăiască învățăturile Domnului fiecăruia în limba sa. Și toți cei de față se minunau auzindu-i cum grăiesc în toate limbile pământului. Și-și ziceau unul altuia : « *Oare aceștia care vorbesc nu sunt toți Galileeni ? Cum dară îi auzim vorbindu-ne în limba noastră în care ne-am născut ? Și Parții, și Mezii, și Elamiții, și cei ce locuiesc în Mesopotamia, și în Iudeea, și în Capadocia, în Pont și în Asia, în Frigia și în Pamfilia, în Egipt și în părțile Libiei. Cei de lângă Cirena, și Iudeii străini din Roma, și veneticii Cretani, și Arabii, toți îi auzim grăind despre slava lui Dumnezeu în limbile noastre !* » Iar alții ziceau : « *Ce-o mai fi și asta ?* » Unii însă îi batjocoreau, zicând că vorbirea lor se datorește băuturii mustului celui amețitor.

Începutul predicării apostolilor. – Înțelegând gândurile multora dintre cei de față, *Petru* se ridică în mijlocul celor unsprezece apostoli și, grăind către mulțime, zise : « *Bărbați Iudei și voi, toți câți locuiți în Ierusalim, luați aminte și să știți că aceștia nu sunt amețiți de băutură, cum vi se pare voua, căci doar este al treilea ceas din zi. Ci azi s-au împlinit înaintea ochilor voștri cele făgăduite prin proorocul Ioil : „În zilele cele de apoi" – zice Domnul – „turna-voi din Duhul Meu peste tot trupul !" Așadar, bărbați Israeliți, ascultați cele ce vă spun ! Pe Iisus Nazarineanul, bărbat trimis de Dumnezeu spre a vă arăta voua, cu minuni și cu semne săvârșite în mijlocul vostru, puterile revărsate de Dum-*

nezeu într-Însul, pe Acesta, după hotărârea Sfatului, L-ați luat și, prin mâinile celor fără de lege răstignindu-L, L-ați omorât. Dumnezeu însă L-a înviat pe El, fapt pentru care noi, cu toții, stăm mărturie. Iar acum, după ce S-a înălțat la dreapta lui Dumnezeu și a primit de la Tatăl pe Duhul Sfânt Cel făgăduit, L-a revărsat asupră-ne, după cum vedeți și auziți. Deci toată casa lui Israel să afle că pe Acest Iisus, pe Care voi L-ați răstignit pe cruce, Dumnezeu L-a făcut Domn și Hristos ! »

Pocăirea și întoarcerea la Hristos a trei mii de oameni. – Cei de față, auzind cuvintele acestea, toți s-au umilit cu inima și au zis către *Petru* și către ceilalți ucenici : « *Ce trebuie să facem, fraților ?* » Iar Petru le-a răspuns : « *Pocăiți-vă și vă botezați fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos spre iertarea păcatelor și veți primi și voi darul Duhului Sfânt !* » Și, urmând îndemnul lui Petru, s-au botezat în ziua aceea ca la trei mii dintr-înșii. Iar aceștia, vânzându-și avuțiile lor, petrecură de-atunci împreună, împărtășindu-se și rugându-se și ascultând învățăturile apostolilor. Sufletele lor erau cuprinse de teamă și încredere, căci apostolii săvârșiră o sumă de minuni în *Ierusalim*. Credincioșii lăudau și proslăveau numele Domnului, iar numărul lor creștea din ce în ce mai mult.

Astfel luă naștere cea dintâi biserică sau adunare creștinească !

Începutul persecuțiilor bisericii lui Hristos. – În urma vindecării unui șchiop din naștere și după o predică a apostolului *Petru*, numărul credincioșilor crescu până la cinci mii. Din această pricină, vrăjmașii primilor *Creștini* se înmulțiră și ei, și asupririle începură să se întețească. Arhiereii și bătrânii prinseră pe *Petru* și pe *Ioan*, și-i închiseră, însă, de teama mulțimii, fură siliți să le dea drumul. Mai târziu fură arestați iarăși și aduși în fața sfatului evreiesc, care-i condamnă la moarte. Atunci, unul dintre membrii sinodului, anume

Gamaliel, sculându-se, grăi către ceilalți sfetnici ai *Evreilor*: « *Dacă tot ceea ce fac aceștia este lucru omenesc, se va nimici de la sine. Dacă însă lucrul lor e pornit de la Dumnezeu, nimeni nu-l va putea răsturna. Și deci să nu cadă în vina de a căuta să se lupte cu Dumnezeu !* » Vorbele lui fiind împărtășite și de alții, ei își schimbară hotărârea și, chemând pe apostoli, îi bătură și apoi îi eliberară, poruncindu-le să nu mai vorbească în numele lui Iisus.

Alegerea celor șapte diaconi. – Înmulțindu-se numărul ucenicilor, adică al celor ce credeau și urmau învățăturile Mântuitorului, apostolii nu mai putură prididi cu grija hrănirii acestora. Spre a le rămâne timp să predice *Evanghelia*, ei hotărâră să aleagă șapte bărbați, numiți diaconi, pe care-i puseră să fie împărțitori ai ajutoarelor ce se dădeau celor lipsiți dintre frați. Printre aceștia a fost și *Ștefan*, care, din pricina nestrămutatei credințe cu care propovăduia și susținea sfintele învățături ale Mântuitorului, fu socotit de arhierei ca hulitor al lui Dumnezeu. Și, în urma unor mărturii mincinoase – făcute din îndemnul preoților –, fu rânduit morții și ucis cu pietre la porțile *Ierusalimului*.

Începând persecuțiile împotriva *Creștinilor*, cei dintâi credincioși se împrăștiară în largul lumii, ducând cu ei și cuvântul *Evangheliei*, pe care-l semănară pretutindeni.

Creștinarea apostolului Pavel. – Filip, unul dintre cei șapte diaconi, a întins predica în *Samaria*. El izbuti să câștige printre ucenicii lui *Hristos* pe cămărașul reginei *Candacia* a *Etiopienilor*.

Tot în timpul acestor persecuții a trecut la *Creștinism* și apostolul *Pavel*, care fusese până atunci un groaznic asupritor al ucenicilor Mântuitorului. Pe când mergea spre *Damasc* cu împuternicire de la arhierei să prindă și să aducă legați la *Ierusalim* pe toți Creștinii, dintr-un nor luminos a auzit graiul lui *Iisus* certându-l și întrebându-L

de ce-l persecută pe El și pe cei ce cred într-Însul. Pocăindu-se, Pavel fu creștinat de ucenicul *Anania* din Damasc și ajunse mai apoi cel mai dârz susținător al credinței lui Hristos.

Trecerea păgânilor la Creștinism. – Străbătând mai multe ținuturi, *Petru* urmă a predica învățăturile *Evangheliei* pretutindeni pe unde mergea. El botează și pe sutașul *Cornilie* din *Cezareea*, împreună cu toată casa și cu toți prietenii săi. Cu aceasta s-a început trecerea sau convertirea păgânilor la *Creștinism*, căci el era de neam roman. De asemenea, a fost predicat cuvântul Domnului în *Antiohia* de către credincioșii împrăștiați în această parte. Acești credincioși au fost cei dintâi care s-au numit *Creștini*.

Biserica din *Ierusalim* a credincioșilor Mântuitorului, aflând despre convertirea Antiohienilor, a trimis pe *Barnaba* – unul dintre ucenici –, care, mergând la *Tars*, a luat pe *Pavel* și s-au dus împreună în Antiohia, unde au predicat cuvântul Evangheliei un an întreg.

Tot în acel timp, Creștinii din Antiohia au trimis pe Barnaba și pe Pavel cu ajutoare fraților lor din *Iudeea* în vremea foametei petrecute sub împăratul *Claudiu al Romanilor*.

La puțin timp după aceasta, *Irod Agripa*, fiind numit rege al *Iudeilor* de către Claudiu, spre a fi pe placul supușilor săi, ucise pe *Iacob*, fratele lui *Ioan*, iar pe *Petru* îl arestă, cu gândul ca după *Paște* să-l omoare și pe el. Îngerul Domnului însă l-a eliberat. La scurtă vreme, Irod se îmbolnăvi în așa chip, încât căzu pradă viermilor de viu.

După această persecuție, apostolii se împrăștiară să predice cuvântul Domnului în alte ținuturi.

14. Propovăduirea apostolilor

Răspândirea cuvântului evanghelic. – După ce au petrecut doisprezece ani în *Ierusalim*, apostolii s-au răspândit pretutindeni, întemeind biserici în tot locul și rânduind pe cei ce aveau să săvârșească slujbele cele de taină ale lui Dumnezeu.

După știrile rămase din acele vremuri, ei au predicat astfel :

Petru, apostolul, după ce a cutreierat mai multe ținuturi din *Asia*, a ajuns și s-a statornicit la *Roma*, unde a primit moartea martirică pe cruce în timpul crudului împărat *Nero*, la anul 64, fiind răstignit cu capul în jos, după cererea sa, spre a nu muri la fel cu Învățătorul său. El a scris două epistole către toți Creștinii.

Ioan, evanghelistul, după adormirea *Sfintei Fecioare Maria*, a trecut în *Asia Mică* și s-a statornicit în *Efes*, cercetând de aproape bisericile întemeiate de *Pavel*. În timpul împăratului *Domițian*, el fu aruncat într-un cazan cu untdelemn clocotit, din care a scăpat nevătămat. După aceea a fost surghiunit la *Patmos* – la anul 95 după Hristos – unde avu vedenia *Apocalipsei*. După moartea lui Domițian a mai trăit câțiva ani în Efes, până în timpul domniei împăratului *Traian*. De la Ioan avem, pe lângă *Evanghelia* scrisă de dânsul, și trei epistole către toți Creștinii.

Matei, după ce a scris pentru Creștinii rămași în *Iudeea Evanghelia* sa, a predicat în *Etiopia*.

Iacob al lui *Zevedeu* a predicat în *Ierusalim* cu atâta râvnă, încât *Irod Agripa* îl ucise la anul 42, tăindu-i capul, ca și lui *Ioan Botezătorul*, spre a fi pe placul cărturarilor și fariseilor. Nu se știe dacă el a predicat și în alte părți, nici dacă a părăsit *Iudeea*.

Andrei, străbătând *Galatia*, *Capadocia*, *Sciția* și *Bitinia*, s-a oprit la *Petra*, în *Ahaia*, unde a fost răstignit pe cruce.

La vederea crucii, el a grăit : « *Te binecuvântez, o, cruce, care ai fost sfințită prin trupul lui Hristos !* »

Filip a predicat în *Asia Mică*, prin *Frigia*, și a murit răstignit la *Ierapoli* în vârstă foarte înaintată.

Bartolomeu – numit și *Natanail* – a predicat prin *Indii* și, mai apoi, în *Armenia*. El a murit fiind jupuit de viu, iar după aceea i s-a tăiat capul.

Toma a predicat prin ținutul *Parților* și prin *Media*, până aproape de *Indii*. El a murit fiind străpuns cu lancea.

Iacob cel Tânăr, fratele Domnului, a fost cel dintâi episcop în *Ierusalim*, păstorind până la anul 62 după Hristos. Sfatul cel mare al Iudeilor a hotărât să-l omoare aruncându-l de pe acoperișul Bisericii. El însă, îngenunchind, s-a rugat pentru ucigașii lui, în care timp fu omorât printr-o lovitură de măciucă. De la el ne-a rămas o epistolă către toți Creștinii.

Iuda Tadeul, fratele lui *Iacob*, a propovăduit în *Iudeea* și prin *Arabia*, precum și prin *Siria* și prin Persia. Se zice că și-ar fi găsit sfârșitul în chip martiric în *Fenicia*. El ne-a lăsat, de asemenea, o epistolă.

Matia – cel ales în locul lui *Iuda* – a predicat mai întâi în *Iudeea* și apoi prin părțile de jos ale *Mării Caspice*. Se zice că s-ar fi sfârșit la *Ierusalim*, ucis cu pietre de *Iudei* și tăiat apoi cu sabia.

Râvna apostolului Pavel. – Deși chemat ca apostol în urma tuturor, prin râvna cu care a lucrat pentru răspândirea *Evangheliei*, *Pavel* stă în fruntea celor ce au predicat cuvântul Domnului. El fu ales în locul lui *Matia*, cel ce înlocuise, la rându-i, pe *Iuda* trădătorul. După ce veni de la *Ierusalim* în *Antiohia* – la anul 41 după *Hristos* –, el începu, împreună cu *Barnaba*, întâia călătorie prin *Cipru*, *Pamfilia*, *Pisidia*, *Licaonia*. Și se întoarse iarăși în Antiohia, de unde se duse la *primul sinod apostolic*, ținut în anul 51 la *Ierusalim*, spre a stator-

nici dacă păgânii trecuți la *Creștinism* sunt ținuți să păzească rânduielile legii vechi.

După aceasta, porni din Antiohia într-o nouă călătorie prin *Siria*, *Cilicia*, *Frigia* și *Galatia*. Ajungând în *Troada*, trecu în *Macedonia*, unde a întemeiat o sumă de biserici la *Filipi*, *Beria* și *Tesalonic*, apoi în *Atena* și *Corint*, unde a rămas un an și jumătate, scriind epistolele sale către *Tesaloniceni*.

Întorcându-se prin *Efes*, iarăși în Ierusalim și Antiohia, călători pentru a treia oară la Efes, de unde trimise multe din epistolele sale către bisericile din celelalte ținuturi. Din Efes trecu în *Elada*. De aici se întoarse iarăși la Ierusalim, unde fu prins și ținut la închisoare vreme de doi ani. După aceea, fu trimis la *Roma*, unde mai fu ținut arestat încă doi ani. În acest timp, închis fiind, el trimise în toate părțile o sumă de scrisori către cei credincioși, îmbărbătându-i. Sub crudul *Nero* fu, în sfârșit, și el martirizat, tăindu-i-se capul la anul 67 după Hristos.

Apostolilor le urmară la conducerea sfintei biserici a lui Hristos diaconii, preoții, arhiereii și episcopii, care au călăuzit-o din acele timpuri și până astăzi, înfruntând prigoniri amarnice și având de luptat cu tot soiul de greutăți. Încetul cu încetul însă, ea s-a întins temeinic, cuprinzând sub dumnezeiescul său acoperiș aproape toată suflarea pământească !

Din viețile sfinților

1. Sărbătorile mai de seamă ale creștinilor ortodocși

Felul sărbătorilor creștinești. – Sărbătorile sau praznicele bisericii noastre ortodoxe sunt de două feluri : *schimbătoare* sau *mutabile* – cele care nu se sărbătoresc într-o zi anumită a anului – și *statornice* sau *nemutabile* – cele care se prăznuiesc în anumite zile ale anului, fără a se schimba de la an la an.

De asemenea, sărbătorile creștinești sunt : unele *împărătești* – în care prăznuim amintirea feluritelor întâmplări din timpul petrecerii *Mântuitorului* și *Sfintei Fecioare* pe pământ ; iar celelalte, *sărbători ale sfinților* – în care prăznuim amintirea creștinilor care au luptat și au pătimit pentru izbânda credinței și învățăturilor propovăduite de *Domnul nostru, Iisus Hristos*.

2. Sărbătorile cu date schimbătoare

Sărbătorile schimbătoare sau mutabile stau în strânsă legătură cu sărbătoarea *Paștelui*, care nu are o zi hotărâtă pentru toți anii, ci se schimbă în fiecare an,

potrivit unor rânduieli statornicite de *Sfinții Părinți* ai bisericii. De obicei, Paștele cade într-una din *Duminicile* lunilor *martie* sau *aprilie*, rareori *mai*. În legătură cu Paștele stau *Înălțarea Domnului* – la patruzeci de zile după *Înviere*, totdeauna într-o *joi* – și *Pogorârea Duhului Sfânt* sau *Rusaliile* – la zece zile de la *Înălțare* sau cincizeci de zile de la *Învierea Mântuitorului*.

De asemenea, praznicul *Izvorului Tămăduirii* cade în *vinerea săptămânii luminate* – prima săptămână ce urmează după *Duminica Paștelui* ; iar *Duminica Tomii* pică în prima *duminică după Paște*.

Cu o săptămână înainte de Paște avem *Duminica Floriilor* ; iar între *Duminica Fiului Risipitor* și *Duminica Floriilor* cad *Duminica lăsatului de carne*, *Duminica lăsatului de brânză* și cele *cinci duminici ale postului mare*, care ține șase săptămâni.

3. Sărbătorile cu date neschimbătoare

Cele mai de seamă sărbători *statornice* sau *nemutabile* sunt [cele] privitoare la prăznuirea **Sfintei Fecioare Maria** :

1. *Nașterea Sfintei Fecioare*, la 8 septembrie.
2. *Intrarea în Biserică*, la 21 noiembrie.
3. *Bunavestire*, la 25 martie.
4. *Adormirea Maicii Domnului*, la 15 august.

Privitoare la prăznuirea **Mântuitorului Iisus Hristos** :

1. *Nașterea Domnului*, la 25 decembrie.
2. *Tăierea Împrejur*, la 1 ianuarie.
3. *Întâmpinarea Domnului*, la 2 februarie.
4. *Botezul Domnului*, la 6 ianuarie.
5. *Schimbarea la Față*, la 6 august.

Aceste nouă praznice, împreună cu *Învierea Domnului*, *Înălțarea Domnului la Ceruri* și *Pogorârea Duhului Sfânt*, sunt cele *douăsprezece sărbători* sau *praznice împărătești*.

Alte sărbători nemutabile sunt **praznicele sfinților** și pomenirea întâmplărilor din viețile lor.

Creștinii sărbătoresc mai cu osârdie zilele în care sunt prăznuite minunatele întâmplări și fapte ale sfinților mai jos pomeniți :

1. *Sfântul Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei-Capadociei*, a cărui amintire o prăznuim la 1 ianuarie al fiecărui an, când sărbătorim și *Tăierea Împrejur a Mântuitorului*.

2. *Sfântul prooroc, Înainte-Mergătorul, Ioan Botezătorul*, prăznuit la 7 ianuarie.

3. *Sfinții Trei Ierarhi : Vasile cel Mare, Grigore Teologul și Ioan Gură de Aur*, la 30 ianuarie.

4. *Aflarea capului sfântului prooroc, Înainte-Mergătorul, Ioan Botezătorul*, la 24 februarie.

5. *Sfinții patruzeci de mucenici, care s-au muncit în iezerul Sevastiei*, la 9 martie.

6. *Sfântul mare mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință*, la 23 aprilie.

7. *Sfinții măriți, de Dumnezeu încoronați și întocmai cu apostolii, marii împărați Constantin și Elena*, la 21 mai.

8. *Nașterea cinstitului, slăvitului prooroc, Înainte-Mergătorul, Ioan Botezătorul*, la 24 iunie.

9. *Sfinții, măriții și întru totul lăudații și mai-marii apostolilor Petru și Pavel*, la 29 iunie.

10. *Sfântul, marele prooroc Ilie Tesviteanul*, la 20 iulie.

11. *Tăierea capului măritului prooroc, Înainte-Mergătorul, Ioan Botezătorul*, la 29 august.

12. *Sfinții și drepții, dumnezeiești părinți ai Prea Sfintei Fecioare, Ioachim și Ana*, la 9 septembrie.

13. *Înălțarea sfintei, cinstitei și de viață făcătoarei cruci*, la 14 septembrie.

14. *Cuvioasa Maica noastră Paraschiva cea nouă*, la 14 octombrie.

15. *Sfântul, mărit mucenic Dimitrie, izvorâtorul de mir*, la 26 octombrie.

16. *Soborul mai-marilor arhangheli Mihail și Gavriil și al celor nouă cete : Serafimii, Heruvimii, Scaunele, Domniile, Puterile, Stăpâniile, Începătorii, Arhanghelii și Îngerii*, la 8 noiembrie.

17. *Sfânta marea mucenică Ecaterina*, la 25 noiembrie.

18. *Sfântul, mărit și lăudat, apostol Andrei, cel dintâi chemat*, la 30 noiembrie.

19. *Cuviosul, părintele nostru, Sava cel sfințit*, la 5 decembrie.

20. *Sfântul, părintele nostru, marele ierarh Nicolae, arhiepiscopul Mirei-Lichiei, făcătorul de minuni*, la 6 decembrie.

21. *Preacuviosul, părintele nostru, Spiridon, episcopul Trimitundei*, la 12 decembrie.

22. *Sfântul apostol și întâiul mucenic, arhidiaconul Ștefan*, la 27 decembrie.

Ca prinos al recunoștinței noastre față de acești înaintași și martiri ai credinței creștine, se cuvine să le pomenim aici faptele lor mai de seamă, din care să ne adăpăm sufletul, întărindu-ne întregul nostru cuget, întreaga noastră ființă în veșnica și nezdruncinata credință în Hristos.

4. Luna ianuarie

1. Viața Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei-Capadociei. – Sfântul *Vasile cel Mare* s-a născut în *Pontul Capadociei* pe la anul 330 d. Hr. Pe tatăl său îl chema *Vasile*, iar pe mama sa, *Emilia*. El a

mai avut trei frați și o soră, toți crescuți în frica lui Dumnezeu. Prima învățătură a căpătat-o de la tatăl său, care l-a trimis mai apoi în cetatea *Cezareei* din Capadocia. Setos de învățături înalte, a mers în vestita cetate *Bizanț*, cea mai renumită din tot *Răsăritul*, iar de aici, la *Atena*, unde întâlni pe Sfântul *Grigore*, cuvântătorul de Dumnezeu, cu care se întrecea în fapte bune. Ei trăiră laolaltă în viață cumpătată și lipsită de plăcerile pământești. Prin marea putere a credinței sale, Vasile izbuti să creștineze pe dascălul său, *Euvul*, care avea credință păgânească și pe care-l făcu să se lepede de tot avutul său, încredințându-l lui Vasile pentru ajutorarea celor lipsiți. Ei porniră spre *Ierusalim*. Trecând prin *Antiohia*, nu încetau a propovădui cuvântul lui Dumnezeu. Sosind la Ierusalim, fură botezați în apa *Iordanului* de către episcopul *Maxim* al cetății. După un an de creștinească petrecere în Ierusalim, Vasile se duse în Antiohia, unde fu hirotonisit diacon de arhiepiscopul *Meletie*. De aici porni cu Euvul spre Cezareea-Capadociei, unde fură primiți de arhiepiscopul *Leonte* cu mare cinste. Episcopul *Ermogen*, urmașul lui Leonte, ridică pe Vasile în rangul preoției. Persecutat de arhiepiscopul *Eusebie*, urmașul lui Ermogen, Vasile se retrase în *pustiul din Pont*, unde, împreună cu Sfântul Grigore, adunară în juru-le o sumă de monahi, întemeind o adunare monahală care-și petrecea viața în post și rugăciuni.

Ereticii căutând să rătăcească mințile celor slabi, Vasile și Grigore părăsiră pustiul. Ei porniră [o] luptă împotriva celor rătăciți de învățăturile lui *Arie*. Statornicit în Cezareea, Vasile luptă cu vorba și cu scrisul spre a curăți dreapta credință de erezii. Sfârșindu-se din viață episcopul Eusebiu, Vasile fu ridicat în locu-i ca episcop al Cezareei. În timpul cât păstori, multe fapte creștinești săvârși cu ajutorul Duhului Sfânt. Pentru sfânta credință

creștină, el înfruntă chiar mânia unora dintre împărații care [îi] persecutau pe creștini. Prin puterea dumnezeiască, el vindeca bolnavi, înfrângea răutatea diavolească, întărea credința celor slabi. Vasile a trăit în timpul împăratului *Iulian* și a împăratului *Valente*. Acesta din urmă, atâțat de eretici, voia să-l piardă pe Vasile. Vindecând de o boală grea pe *Galatie*, fiul împăratului, sfântul scăpă de la moarte. După aproape nouă ani de păstorire a creștinilor din Cezareea Capadociei, Vasile se săvârși din viață la *1 ianuarie 379*, în vârstă de aproape 49 de ani, trăind tot timpul o viață cuvioasă.

De la el ne-au rămas numeroase scrieri cu cuprins religios, dintre care unele au fost scrise în latinește, iar altele, în limba elinească veche.

2. În a șaptea zi a lunii *ianuarie* prăznuim amintirea **Sfântului prooroc, Înainte-Mergătorul, Ioan Botezătorul**, despre care am pomenit în *Istoria nouă* a acestei Sfinte Scripturi.

3. Sfinții Trei Ierarhi Vasile cel Mare, Grigore Cuvântătorul de Dumnezeu sau Teologul și Ioan Gură de Aur. – Acești trei sfinți părinți sunt prăznuiți, fiecare în parte, în cursul lunii ianuarie : Sfântul Vasile, la 1 Ianuarie ; Sfântul Grigore, la 25 ianuarie ; iar Sfântul Ioan Chrisostom, la 27 ianuarie.

Sfântul Vasile cel Mare am văzut că a fost arhiepiscopul *Cezareei-Capadociei*.

Sfântul Grigore Teologul sau *Cuvântătorul de Dumnezeu* a fost patriarh al *Constantinopolului*. El s-a născut în cetatea *Nazianz* din *Capadocia* pe la începutul veacului al patrulea după nașterea *Mântuitorului*. Primele învățături le-a căpătat de la tatăl său ; apoi a urmat mai departe în *Cezareea Capadociei*, de unde mai târziu a mers în *Palestina*, după aceea în *Alexandria Egiptului*, iar de aici porni la *Atena*, unde, după câtăva vreme, veni și *Vasile*, cu care apoi trăi în îndelungă și netulburată prietenie. Când împlini vârsta de treizeci de ani, se întoarse la Nazianz, unde fu botezat chiar de tatăl său, care ajunsese episcop al cetății. Preoțindu-se, el se retrase cu Sfântul Vasile la mănăstirea din *Pont* unde viețuiau o sumă de monahi. De aici fu chemat de tatăl său în Nazianz spre a lupta împotriva rătăcirii celor lepădați de dreapta credință și plecați învățăturilor eretice propovăduite de *Arieni*, adică de cei ce urmau învățăturile lui *Arie*.

Prin cucernicia și darurile sufletești cu care fusese blagoslovit de Dumnezeu, Grigore izbuti să se ridice în dragostea și respectul tuturor. El fu ales episcop de *Sasim*, dar nu-și putu lua locul din pricina împotrivirii ereticilor, așa că se retrase la Nazianz. Mai apoi fu ales patriarh al *Țarigradului*. După multe frământări, ocupă scaunul de patriarh, pe care-l părăsi din pricina împotrivirii ce-i arătau o parte din episcopii *Egiptului* și *Macedoniei*. El se retrase iarăși la Nazianz, unde scrise o sumă de lucrări cu cuprins religios și filosofic. Fiind suferind trupește, Grigore se sfârși din viață la anul 389 după *Hristos*, în *a douăzeci și cincea zi a lunii ianuarie*. El fu înmormântat în cetatea Nazianzului, de unde, mai târziu, sfintele sale moaște fură aduse de dreptcredinciosul împărat *Constantin Porfirogenetul* la biserica *Sfinților Apostoli* din Țarigrad, spre ajutorul și apărarea cetății.

Sfântul Ioan Chrisostom, numit și *Gură de Aur* pentru minunatul dar al vorbirii cu care-l hărăzise Dumnezeu, s-a născut cam pe la anul 344 după *Hristos* în *Antiohia Siriei*, din părinți păgâni, însă slăviți și bogați. El a avut ca profesori pe cei mai renumiți învățați din timpul său. Atras de învățăturile credinței creștine, se botează. De asemenea, se creștinară și părinții săi. La vârsta de optsprezece ani merse la *Atena*, unde uimi pe toți învățații cu înțelepciunea [sa] și vorbirea lui minunată, și pe foate mulți *Atenieni* îi făcu să se lepede de păgânism și să creadă în Hristos. Reîntorcându-se în Antiohia, el trăi o viață schimnicească în niște munți din apropierea cetății. Îmbolnăvindu-se, Ioan reveni în cetate la anul 381, unde sfințitul patriarh *Meletie* l-a hirotonit diacon. După cinci ani, se retrase iarăși în mănăstirea în care petrecuse mai înainte, lucru ce a bucurat mult pe monahii din mijlocul cărora plecase. Aici rămase trei ani, după care fu readus în cetate de Sfântul *Flavian*, arhiepiscopul Antiohiei, și hirotonit preot. Numit vicar și predicator, i se duse vestea în tot *Răsăritul* pentru înțelepciunea și frumusețea vorbei lui. Norodul alerga valuri-valuri să-i asculte graiul. Sfântul Ioan însă nu era vestit numai pentru vorbirea lui neasemuită, ci și pentru faptele sale creștinești și pentru minunile ce săvârșea, tămăduind pe cei suferinzi cu puterea lui Hristos.

Murind *Nectarie*, patriarhul *Constantinopolului*, împăratul *Arcadiu*, la care ajunsese faima sfântului, stărui să fie ridicat în scaunul patriarhiei *Țarigradului* Ioan Gură de Aur în anul 397 după Hristos. Dușmănit de *Teofil*, patriarhul *Alexandriei*, avu multe necazuri de întâmpinat din pricina intrigilor ce i se făceau la curtea împărătească. Însăși împărăteasa *Eudoxia*, soția lui Arcadiu, avea dușmănie mare împotriva lui Ioan, care o mustra pentru răutățile și nesațul ei de avuții.

Într-un sinod pus la cale de Teofil în înțelegere cu Eudoxia, sfântul Ioan Gură de Aur, pentru învinuiri plăsmuite, fu condamnat la surghiun ; însă, de teama poporului care se răzvrătise, sfântul fu adus înapoi din exil, iar papa *Inocențiu I*, cercetându-i pricina, îl află nevinovat. Dușmanii Sfântului Ioan nu se lăsară biruiți. Un nou sinod hotărî trimiterea sfântului în surghiun. Împăratul Arcadiu și soția sa, Eudoxia, puseră ostașii să-l scoată cu sila din biserică și-l porniră în exil la Niceea. Pe drum suferi fel de fel de chinuri și umilințe din partea păzitorilor săi. De la Niceea fu dus la *Cucus*, în *Armenia*, și apoi la *Comano*, în *Pont*, unde, zdrobit de suferințele îndurate de la ostași, își dădu sfârșitul la anul 407. Corpul său fu adus la Constantinopol în anul 430 după Hristos și înmormântat cu mare cinste în timpul domniei cucernicului împărat *Teodosie*, în *a douăzeci și șaptea zi a lunii ianuarie*.

Împărăteasa Eudoxia și toți cei ce au dușmănit fără pricină pe Sfântul Ioan Gură de Aur, prilejuindu-i atâtea amaruri, și-au primit, în viață fiind, dreapta și cuvenita pedeapsă dumnezeiască. Eudoxia s-a sfârșit mâncată de viermi încă fiind vie.

De la Sfântul Ioan ne-au rămas o sumă de scrieri pline de adâncă și dumnezeiască înțelepciune.

Fiindcă, în zilele împăratului *Alexie Comneanul*, poporul dreptcredincios se împărțise în trei tabere – unii cinstind mai mult pe marele Vasile, numiți *Vasiliteni*, alții pe luminatul Ioan Chrisostom, numiți *Ioaniteni*, iar ceilalți pe înțeleptul Grigore Teologul, numiți *Grigoriteni* –, pentru stingerea vrajbei dintre dreptcredincioși, sfinții ierarhi s-au arătat aievea mitropolitului *Ioan* al cetății *Evhaitenilor*, zicându-i : « *Noi, după cum vezi, una suntem înaintea lui Dumnezeu. Deci poruncește celor ce se ceartă și se despart unii de alții pentru noi să se împace și să se unească, prăznuin-*

du-ne pe câte trei într-o zi pe care o vei găsi tu de cuviință. Iar noi ne vom ruga Tatălui ceresc pentru mântuirea celor ce ne vor pomeni ! »

De atunci a fost sorocită ziua de *30 ianuarie* pentru prăznuirea celor trei sfinți ierarhi, întrucât în cursul acestei luni se face pomenirea în parte a fiecăruia dintre acești sfinți părinți.

5. Luna februarie

4. Aflarea capului Sfântului prooroc, Înainte-Mergătorul, Ioan Botezătorul. – După cum am arătat când am vorbit despre Sfântul prooroc *Ioan Botezătorul*, viața sa a fost curmată din ordinul lui *Irod Antipa*, care luase în căsătorie nelegiuită pe *Irodiada*, soția răposatului său frate, *Filip*, din care pricină Sfântul Ioan îl certa veșnic în fața poporului. Spre a-și ține jurământul făcut *Salomeei* cu prilejul unei serbări, Irod a îngăduit să i se taie capul sfântului spre a scăpa de mustrările lui. Salomeea, luând capul pe tipsie, l-a dus mamei sale, care, împungând limba sfântului cu un ac, nu l-a dat să fie îngropat la un loc cu trupul, de teamă să nu învie. Ucenicii sfântului, luându-i noaptea, în ascuns, corpul, care fusese aruncat din porunca Irodiadei, l-au înmormântat în cetatea *Sevastia* din *Samaria*, iar capul l-a îngropat nelegiuita femeie în curtea palatului său, la mare adâncime, într-un loc ascuns și necurat. Despre locul unde se afla îngropat capul sfântului știa, afară de Irodiada, numai *Ioana*, soția intendentului lui Irod. Aceasta, plină de jale de batjocura făcută sfântului, i-a luat noaptea într-ascuns capul și, după ce l-a băgat într-un vas de pământ, l-a îngropat în muntele *Eleonului*, unde era satul lui Irod.

Vestindu-se ieșirea în lume a *Mântuitorului Hristos*, Irod și cu Irodiada au socotit că a înviat Sfântul Ioan, și cu atât mai tare a fost credința lor, cu cât, căutând capul sfântului în locul unde fusese îngropat, nu l-au mai aflat.

După multă vreme, un oarecare *Inocentie*, om de neam mare și închinător al Domnului Hristos, cumpără locul din muntele Eleonului unde fusese vatra satului lui Irod. Vrând să zidească aici o biserică de piatră, cu prilejul săpăturilor temeliei, află capul Sfântului Ioan, pe care-l cunoscu după unele minuni ce se săvârșiră în vremea aceea. Apropiindu-se de sfârșitul vieții, Inocentie ascunse iarăși capul sfântului în pământ, în locul unde-l aflase, spre a nu fi batjocorit de păgâni.

În vremea Sfinților împărați *Constantin* și *Elena*, sfânta credință înflorind pretutindeni, Sfântul Ioan s-a arătat în vis la doi călugări, cărora le-a descoperit locul unde se afla capul său. Aceștia l-au scos și l-au pus într-un sac de păr de cămilă. Venind spre chinovia lor, au dat să ducă sacul cu sfântul cap unui olar din cetatea *Emesia*, pe care l-au ajuns din urmă pe drum. Arătându-se sfântul acelui om, i-a spus să fugă de cei doi călugări care se leneviseră să ducă singuri sacul. Ascultând de porunca sfântului, omul află prilej și se răzleți de tovarășii săi, ducând acasă la dânsul sfânta povară. Din acel ceas, toate treburile acelui om mergeau minunat, iar el slăvea cu multă cinste capul sfântului. Când i s-a apropiat sfârșitul, a încredințat sfânta comoară surorii sale, de la care după aceea prin multe mâini a trecut. Ajungând în mâinile unui preot monah arian, anume *Eustațiu*, care trăia într-o peșteră lângă Emesia, acesta multe minuni și vindecări săvârși prin puterea sfântului cap. Izgonit din peșteră pentru reaua lui credință, Eustațiu îngropă capul chiar înăuntrul peșterii, de unde fu scos mai apoi – după îndemnul sfântului, care i se arătase în vis – de către arhiman-

dritul *Marcel* al mănăstirii ridicate de niște monahi drept-credincioși lângă peșteră. După aceea fu așezat cu multă cinste în biserică, în Emesia, iar de aici fu adus mai târziu la *Constantinopol* și așezat în biserica închinată *Înainte-Mergătorului*.

Când unii rătăciți porniră luptă împotriva icoanelor și sfintelor moaște, câțiva Creștini luară cu ei capul Sfântului Ioan și-l duseră la *Comani*, unde răposase odinioară *Ioan Gură de Aur*. Aici îl puseră într-un vas de argint și-l îngropară în pământ. După multă vreme, în timpul împăratului *Mihail*, capul fu aflat din nou și adus iarăși la Constantinopol de către preasfințitul patriarh *Ignatie al Țarigradului*.

Aflarea capului Sfântului Ioan Botezătorul o prăznuim în ziua de *24 februarie* a fiecărui an.

6. Luna martie

5. Sfinții patruzeci de mucenici care au fost munciți în iezerul Sevastiei din Armenia. – În timpul necredinciosului împărat *Liciniu* era mare prigoană împotriva Creștinilor. În cetatea *Sevastia* din *Armenia* stăpânea voievodul *Agricolae*, mare dușman al închinătorilor lui *Hristos*. În oastea sa, printre alți Creștini, se aflau patruzeci de inși, în frunte cu *Chirion*, *Candid* și *Domnos*, neînfricoșați de amenințările mai-marilor lor, care-i sileau să se închine idolilor păgâni. Din această pricină, Agricolae a poruncit să fie aruncați în temniță. Aici se închinară și se rugară până la miezul-nopții, când li se arătă Domnul, zicându-le : « *Vrednic de laudă este începutul voinței voastre, însă cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui !* » A doua zi, Agricolae îi scoase din temniță și le ceru să aducă jertfe idolilor. Cei patruzeci

de ostași, cei mai viteji dintre toți, se împotriviră cu îndârjire, din care pricină fură aruncați din nou în temniță, de unde fură scoși a opta zi și duși în fața judecății lui Agricolae și a altui voievod, *Lisie*, care se întâmplase să vină în Sevastia în vremea aceea. Lisie le făgădui grade mai mari în ostășie dacă se leapădă de dreapta credință, dar sfinții patruzeci de ostași rămaseră neclintiți în credința lui Hristos, pe care-L lăudau în gura mare. Atunci, voievodul porunci să fie bătuți cu pietre peste gură. Slujitorii însă, aruncând cu pietre în sfinți, se loveau între ei, omorându-se, fără a nimeri pe cei osândiți. Însuși voievodul, aruncând o piatră asupra unuia dintre sfinți, piatra s-a întors asupră-i sfărâmându-i gura, încât păgânii credeau că este la mijloc vreo vrăjitorie. Fiind duși din nou în temniță, Domnul li s-a arătat, îmbărbătându-i.

A doua zi fură scoși iarăși din închisoare și, fiindcă nu voiau să se supună, Agricolae și cu Lisie au dat poruncă să fie legați și duși la un iezer ce se afla în apropierea Sevastiei și care avea apă multă. Fiind iarnă grea și ger groaznic, sfinții patruzeci de ostași au fost băgați dezbrăcați către seară în mijlocul iezerului, punând strajă în jurul lor [o] mulțime de soldați, împreună cu temnicerul. Și era în marginea iezerului un feredeu – o baie – în care să se poată adăposti aceia dintre sfinți care, răzbiți de ger, s-ar lepăda de sfânta credință. Unul dintre cei patruzeci, către ceasul unu din noapte, când gerul era mai grozav, nemaiputând răbda chinurile frigului, se despărți de tovarășii săi, alergând spre feredeu ; dar abia a atins pragul cu piciorul, căci, cum a dat de căldură, a căzut mort.

Iar în ceasul al treilea din noapte, o lumină a strălucit deasupra martirilor, gerul a fost gonit, gheața s-a topit și apa s-a încălzit. Ostașii ce străjuiau adormiseră, numai temnicerul era treaz. Privind spre lumina ce ocrotea

pe cei din iezer, văzu pogorându-se din cer spre ei treizeci și nouă de cununi luminoase. Cuprins de o pornire nestăpânită, temnicerul sculă pe străjeri și, dezbrăcându-se de haine, intră în apă în locul celui mort, strigând că și el este Creștin.

A doua zi, văzând cele întâmplate, tiranii se umplură de mânie și dădură poruncă să fie scoși din iezer și duși la locul de muncă, unde li se sfărâmară gleznele picioarelor cu ciocanele, dându-și sfârșitul în chinuri cumplite. Apoi, încărcându-le trupurile în care, [acestea] fură duse și arse în marginea cetății, iar oasele lor au fost aruncate în râu, spre a li se pierde orice urmă. Cei patruzeci de martiri, arătându-se după trei zile preafericitului *Petru*, episcopul cetății, l-au îndemnat să vină noaptea, împreună cu clerul și alți dreptcredincioși, să le adune oasele din râu. Și așa s-a făcut, căci oasele străluceau în apă, luminate de lucire cerească și, fiind adunate, au fost așezate într-un loc de cinste.

Iar numele celor patruzeci de mucenici care au suferit pentru credința Mântuitorului au fost : *Chirion*, *Candid*, *Domnos*, *Isihie*, *Ieraclie*, *Smaragd*, *Evnichie*, *Valent*, *Vivian*, *Claudie*, *Prisc*, *Teodul*, *Eutihie*, *Ioan*, *Xantie*, *Ilian*, *Sisinie*, *Aghie*, *Aetie*, *Flavie*, *Acachie*, *Eclit*, *Lisimah*, *Alexandru*, *Ilie*, *Gorgonie*, *Teofil*, *Dometian*, *Gaie*, *Leontie*, *Atanasie*, *Chiril*, *Sacherdon*, *Nicolae*, *Valerie*, *Filoctimon*, *Severian*, *Hudion*, *Meliton* și *Aglaie*-temnicerul. Pomenirea [lor] o prăznuim în ziua de *9 martie* a fiecărui an, când și-au dat obștescul sfârșit.

7. Luna aprilie

6. Sfântul mare mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință. – Pe vremea împăratului *Dio-*

cleţian al *Romei*, prigoană mare s-a început împotriva Creştinilor. Chinuri grozave şi batjocuri neînchipuite au avut de îndurat închinătorii Mântuitorului. În vremea aceea trăia în cetatea *Romanilor* Sfântul *Gheorghe*, fiu de Creştini, de neam din *Capadocia*.

Rămas orfan de tată încă de mic copil – tatăl său fiind martirizat de păgâni – Sfântul Gheorghe se mută cu mama sa în *Palestina*. Ajungând la maturitate şi fiind bărbat frumos şi viteaz, intră în oaste şi fu rânduit tribun peste o ceată vestită de luptători. Pentru vitejia sa în războaie, împăratul Diocleţian îl ridică în dregătoria de comit şi apoi de voievod, fără însă a şti că este Creştin. Văzând porunca împăratului prin care se hotărâse prigonirea Creştinilor, sfântul se hotărî să înfrunte şi el persecuţiile alături de fraţii săi Creştini. De aceea îşi împărţi avuţiile sale săracilor, iar pe robii săi îi eliberă. Şi, când fu să se întărească porunca împărătească dată pentru uciderea Creştinilor, el merse cu îndrăzneală în mijlocul sfatului celor fără de lege, certând pe împărat pentru nelegiuitele sale porunci. Gâlceavă mare s-a pornit în sfat între Sfântul Gheorghe şi ceilalţi dregători, căci împăratul tăcea. Apoi, făcându-se linişte, împăratul Diocleţian a căutat cu vorbe bune să întoarcă pe sfânt de la credinţa sa. Neizbutind, împăratul porunci cu mânie mare să fie scos afară din adunare şi aruncat în temniţă, unde fu bătut la tălpile picioarelor ; iar după aceea [i se] puse pe piept o piatră mare, căci astfel poruncise tiranul. Răbdând chinurile vrăjmaşilor, sfântul nu înceta a se ruga şi a lăuda pe Dumnezeu.

A doua zi, împăratul aduse din nou în faţa sa pe Sfântul Gheorghe, crezând că chinurile l-au biruit. Sfântul însă se ţinu tare în credinţa sa. Diocleţian porunci să fie legat de o roată sub care erau aşternute scânduri cu cuie şi alte unelte ascuţite, care, în învârtirea roţii, îi tăiau car-

nea și corpul. În durerile chinurilor, sfântul a urmat să laude pe Dumnezeu, până ce a căzut în neștire. Împăratul, socotind că a murit, a dat poruncă să-l dezlege, iar el merse la capiștea idolească. În acest timp, îngerul Domnului s-a arătat sfântului, pe care l-a eliberat de pe roată, tămăduindu-l de răni. Cei ce erau de față s-au înspăimântat și au alergat de au spus împăratului minunea. Văzându-l, lui Dioclețian nu-i venea să creadă că are în fața sa pe Gheorghe. Și mulți din cei de față crezură în *Hristos*, însă nu îndrăzneau să se dea pe față, de teama păgânilor.

Împărăteasa *Alexandra*, văzând minunea cu tămăduirea sfântului, a început și ea să mărturisească credința ei în Hristos.

Mânios de neputința sa, Dioclețian porunci ca sfântul să fie aruncat într-o groapă cu var nestins, unde fu ținut trei zile fără a pătimi ceva.

Împăratul porunci să-l încalțe cu încălțăminte de fier, având înăuntru piroane ascuțite arse în foc, și, așa încălțat, să-l gonească până la temniță în bătăi cumplite.

Pe cât se slăbea trupul în chinuri, pe atât se întărea sufletul în credință. Peste noapte însă, cu ajutorul lui Dumnezeu, corpul îi fu tămăduit de răni. Fiind dus din nou în fața împăratului, sfântul fu lovit peste grumaji, fiindcă îndrăznise să nu-i vorbească pe plac ; apoi fu bătut cu vine de bou peste tot corpul, făcându-l totuna de sânge.

Socotind puterea sfântului ca o vrăjitorie, împăratul chemă pe un făcător de vrăji, anume *Atanasie*, căruia-i ceru să răpună pe Gheorghe prin farmecele sale. Atanasie îi dădu sfântului să bea niște otrăvuri descântate, menite să-l răpună, dar sfântul nu suferi nimic, lucru ce întărâtă și mai grozav pe împărat.

Mărturisind neîncetat puterea Mântuitorului Hristos, după cererea lui Atanasie și a împăratului Dioclețian,

Sfântul Gheorghe învie un mort îngropat cu câteva zile mai înainte, fapt ce [i-]a înspăimântat pe toți ; iar Atanasie căzu în genunchi înaintea sfântului și, cu pocăință, îl rugă să-i ierte greșelile săvârșite din neștiință. Toate acestea fură socotite de Dioclețian ca șarlatanii făcute de Atanasie în înțelegere cu Sfântul Gheorghe, pentru care pricină porunci să se taie capetele atât lui Atanasie, precum și omului înviat ; iar pe Sfântul Gheorghe îl aruncă din nou în temniță, unde cei care crezuseră în Hristos mergeau să-l vadă dând bani străjerilor. Aici, sfântul săvârși numeroase minuni. Aflând împăratul despre aceasta, porunci să fie judecat. Sfântul, știind că i se apropie sfârșitul, chemă pe sluga sa cea credincioasă, căreia îi spuse ca, după moarte, să-i ia corpul și să-l ducă în Palestina să-l îngroape.

[În] ziua următoare fu chemat la judecată. Împăratul încercă din nou să-l întoarcă de la credința sa cu vorbă bună. Sfântul ceru să intre în capiștea idolească, ceea ce împăratul îi îngădui, crezând că vrea să aducă jertfă idolilor. Aici, prin puterea dumnezeiască, la rugăciunile sfântului, toți idolii se prăbușiră, sfărâmându-se. Atunci, popii capiștei și parte din popor se năpustiră asupra sfântului, pe care îl bătură fără milă și apoi îl legară. Împărăteasa Alexandra, văzând pătimirea sfântului, merse degrabă spre cei ce-l chinuiau și, mărturisindu-și fățiș credința în Hristos Domnul, începu a defăima idolii chiar în fața soțului său, care rămăsese năucit.

Plin de mânie mare, Dioclețian porunci să fie duși la moarte atât Sfântul Gheorghe, precum și împărăteasa Alexandra. Pe cale spre locul osândei, împărăteasa își dădu sfârșitul mai înainte de a fi ucisă. Ajungând la locul osândei, după ce se rugă lui Dumnezeu, [Sfântul Gheorghe] se plecă înaintea călăului, care, dintr-o lovitură de sabie, îi desprinse capul de trup. Și astfel se sfârși marele mucenic

Gheorghe în ziua de *douăzeci și trei a lunii aprilie*, când toți Creștinii îi prăznuiesc amintirea.

Multe minuni s-au făcut în cursul vremii prin puterea Sfântului Gheorghe. Dintre toate, cea mai cunoscută și mai vrednică de mirare este uciderea balaurului care trăia într-un iezer de lângă cetatea *Viritului*, spre muntele *Libanului*, nu departe de cetatea *Lida*, unde fusese îngropat trupul sfântului. Acest balaur înfricoșase lumea din pricina prăpădului pe care-l revărsase asupra oamenilor. Spre a scăpa de groaza lui, localnicii hotărâră să-i dea zilnic drept hrană, prin tragere la sorți, câte un flăcău sau câte o fată din fiecare casă. Într-una din zile, sorții rânduiră să cadă pradă balaurului însăși fiica împăratului.

Pe când sărmana fecioară aștepta înfricoșată ieșirea balaurului din iezer ca s-o înghită, i se arătă Sfântul Gheorghe cu sulița în mână, călare pe cal. Văzând pe fată plângând și aflând pricina groazei ce o cuprinsese, îi spuse să nu se înspăimânte, căci Dumnezeul cel veșnic o va scăpa de la moarte atât pe ea, cât și pe cei din cetate.

Cum se arătă balaurul din iezer și ieși la mal, sfântul se repezi asupră-i și, după ce-i străpunse gâtlejul cu sulița, îl călcă în picioarele calului. Apoi porunci fecioarei să-l lege cu brâul ei și să-l târască în cetate, unde sfântul îl ucise de iznoavă cu sabia sa, în văzul tuturor celor ce se aflau de față. După aceea, balaurul fu scos afară din oraș și ars pe rug până s-a prefăcut în cenușă.

Aflând locuitorii aceia din gura sfântului că mântuirea lor venise prin puterea Domnului Hristos, s-au lepădat de păgânism, căci credeau în idoli, și s-au creștinat, botezându-se cu toții. Pe locul unde a fost ucis balaurul au ridicat o biserică închinată *Sfintei Fecioare* și marelui mucenic Gheorghe, în semn de biruință asupra

vrăjmașului. Ca o minune dumnezeiască, în altarul acelei biserici a țâșnit un izvor de apă tămăduitoare, care a vindecat de bolile de care erau suferinzi pe mulți dintre cei ce se adăpau cu credință din apa lecuitoare a acestui izvor.

Iată dar cât de mare este puterea credinței!

8. Luna mai

7. Sfinții, măriții, de Dumnezeu încoronați și întocmai ca apostolii, marii împărați Constantin și Elena. – Sfântul împărat *Constantin cel Mare* a fost fiul lui *Constantin* și al *Elenei*. El s-a născut la anul 274 după *Hristos* în orășelul *Naissus* – *Nișul* de azi, în *Moesia superioară*, *Serbia* de astăzi. Avea statură mândră și era frumos la chip.

Constantin, tatăl sfântului împărat Constantin cel Mare, înainte de a se sui în scaunul împărătesc – anul 293 d. Hr. –, fusese căsătorit cu Elena. Ajungând împărat, fu silit să se despartă de prima sa soție și se căsători cu *Teodora*, fiică de împărat, cu care mai avu trei băieți și o fată. El însă iubea mai mult pe fiul său din prima căsătorie, pe care la moartea sa – anul 306 d. Hr. – îl lăsă împărat în scaunul său. Împotriva lui Constantin se ridică *Maxențiu*, fiul lui *Maximian*, care se încunună ca împărat al *Romei* fără vrerea poporului și a ostașilor. Dornic de pace, Constantin se învoi să lase pe Maxențiu să domnească la Roma, iar el să stăpânească *Britania* și celelalte ținuturi vecine. Maxențiu însă nu se învoi. El se întări la Roma și începu să împileze poporul, să prigonească pe Creștini, să jefuiască averile celor bogați, să necinstească femeile și fecioarele marilor dregători ai imperiului, făcându-se astfel nesuferit tuturor prin tira-

nia lui și prin farmecele sale vrăjitorești, pentru facerea cărora vărsa mult sânge omenesc, înjunghiind prunci, fecioare, femei însărcinate, spre a le jertfi duhurilor necurate.

Aflând de cruzimile lui Maxențiu, împăratul Constantin îl sfătui să se potolească. Maxențiu însă se hotărî să pornească împotriva lui Constantin cu război, spre a rămâne singur împărat. Văzând dușmănia lui Maxențiu, împăratul Constantin, care se afla cu mama sa, Elena, în Britania, porni să-și adune oaste, însă se temea de vrăjitoriile drăcești ale lui Maxențiu și de oastea lui, care era mai numeroasă. Atunci el cugetă să se roage Dumnezeului celui adevărat al Creștinilor, să-i ajute să izbândească. Pe când se ruga cu osârdie, văzu în miezul zilei strălucind pe cer semnul crucii, alcătuit din stele mai strălucitoare ca soarele, iar deasupra acelui semn stătea scris « *In hoc signo vinces !* », ceea ce înseamnă « *Cu acest semn vei birui !* ». Toți cei de față se înfricoșară de această minune.

Peste noapte, însuși *Domnul Hristos* i s-a arătat în vis, îndemnându-l să poarte înainte semnul crucii și [spunându-i că] va birui pe toți vrăjmașii săi. A doua zi, împăratul Constantin povesti dregătorilor săi minunatul vis și, chemând meșteri, porunci să se facă sfânta cruce din aur, mărgăritar și pietre scumpe. De asemenea, fu pus acest semn pe toate armele, steagurile, coifurile și pavezele ostașilor. După ce fură gata toate pregătirile, porni cu încredere în Dumnezeu asupra lui Maxențiu, pe care, întâlnindu-l în apropierea Romei, după o luptă crâncenă îl birui, înecându-l în *Tibru*, cu mare parte din oastea sa. Intrând în Roma, poporul îl primi cu bucurie nespusă, ca pe un mântuitor. Acestea s-au întâmplat în anul 312 d. Hr. În anul următor – 313 –, dădu o poruncă la *Milano* prin care Creștinii erau lăsați liberi să creadă în învățăturile

Mântuitorului. În luptele pe care le mai avu după aceea, numai prin ajutorul sfintei cruci își birui vrăjmașii. Astfel, la 323 d. Hr. bătu pe *Licinius*, rămânând singur stăpân peste tot Imperiul Roman, iar în anul 324 făcu Creștinismul religie de stat.

La 325 d. Hr. se ținu cel dintâi sinod ecumenic la *Niceea*, unde se adunară 318 sfinți părinți, care statorniciră dogmele credinței creștine, cuprinse în « *Simbolul credinței* ». Tot atunci fură afurisite ereziile lui *Arie*, combătute cu multă tărie de părintele *Atanasie cel Mare*.

După cucerirea *Bizanțului*, ridică în cuprinsul lui, pe malul mării, strălucita cetate ce-i poartă numele, *Constantinopolul*, numită și *Roma Nouă*, unde strămută capitala imperiului.

Îmbolnăvindu-se de lepră, se căută cu tot felul de leacuri fără izbândă. Doctorii din acea vreme îl îndemnară să-și facă baie în sânge cald de prunci și se va lecui. Când mergea să împlinească hotărârea doctorilor, văzând jalea mamelor cărora li se smulseseră pruncii de la sân spre a fi sacrificați pentru lecuirea împăratului – lecuire care nu s-ar fi întâmplat –, se lipsi de a mai urma sfatul doctorilor și porunci să se întoarcă mamelor copiii lor cu mari daruri din partea sa. Pentru a răsplăti omeneasca lui faptă, sfinții *Petru* și *Pavel* se arătară împăratului în vis, îndemnându-l să caute în muntele *Soract* pe episcopul *Silvestru*, care-l va tămădui. Urmând sfatul sfinților, află pe episcop, care, prin post și rugăciuni, și cu ajutorul sfântului botez, îl lecui de cruda boală.

După moartea maicii sale, Elena, împăratul Constantin mai vieți încă zece ani și ceva. Plecând într-un război împotriva *Perșilor*, căzu bolnav într-un sat al *Nicomediei*, unde-și dădu sfârșitul la 21 mai, anul 337 d. Hr., în vârstă de peste șaizeci se ani.

Biserica noastră ortodoxă a așezat pe împăratul Constantin și [pe] maica sa, Elena, printre sfinți, hotărând prăznuirea amintirii lor în ziua de *21 mai* a fiecărui an.

9. Luna iunie

8. În a *douăzeci și patra zi a lunii iunie* prăznuim amintirea **nașterii cinstitului, slăvitului prooroc, Înainte-Mergătorul Ioan Botezătorul**, despre care am pomenit în *Istoria nouă* a acestei Sfinte Scripturi.

9. Sfinții, măriții și întru tot lăudații și mai-marii apostolilor, Petru și Pavel. – Sfântul apostol Petru era de neam *Iudeu* din *Galileea*. Înainte de a fi fost ales ca apostol de *Domnul Hristos* s-a numit *Simon*. El a fost fratele apostolului *Andrei*, primul chemat de *Mântuitorul*. Sfântul Petru își câștiga traiul la început din pescuit. Chemat de Domnul Hristos, împreună cu fratele său, Andrei, își lăsă casă, soție și pe cei doi copii – un băiat și o fată –, și urmă căile Domnului, fiind cel mai aproape de Dânsul.

Din « *Sfânta Scriptură a Noului Testament* » am văzut cum a viețuit Sfântul Petru lângă Domnul și Mântuitorul său. După înălțarea Domnului la ceruri, Sfântul apostol Petru, ca mai-mare între apostoli, a fost întâiul învățător și propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu. Cu puterea Duhului Sfânt și a Mântuitorului Hristos, el a făcut o sumă de minuni vindecând ologi, șchiopi, înviind morți și alte fapte vrednice de mirare săvârșind. [Când a fost] băgat în temniță de *Irod* fiindcă propovăduia cuvântul lui *Hristos*, îngerul Domnului l-a dezlegat din lanțuri și l-a eliberat din închisoare.

Sfântul apostol Petru a deschis neamurilor străine ușa credinței în Hristos, botezând în *Cezareea* pe sutașul

Corneliu Romanul. După aceea, mergând prin ținuturile locuite de Creștini, le-a dat lor episcopi. Pe când se afla în *Ierusalim*, cu prilejul prăznuirii *Paștelui*, a venit la dânsul Sfântul *Pavel* să-l vadă în al treilea an după convertirea sa la Creștinism. Aici au stat împreună cincisprezece zile. După ce au rânduit împreună așezările bisericești, fericitul Pavel a pornit la lucrul cel dumnezeiesc, iar Petru merse în *Antiohia*, apoi în *Frigia*, *Nicomedia*, în *Helespont* – unde puse episcop pe Corneliu sutașul – și apoi se întoarse iarăși în Ierusalim, unde i se arătă Domnul în vedenie, zicându-i : « *Scoală, Petre, și mergi în Apus, unde este nevoie de lumina ta, și eu voi fi cu tine !* »

După ce a rânduit episcopi tuturor bisericilor din Răsărit, a plecat la *Roma*, unde puse temelia primei biserici din Apus. Aici avu de luptat cu vrăjitorul *Simon*, care prin năluciri făcea fel de fel de minuni, înșelând poporul. Pe acesta Sfântul Petru îl răpuse prin puterea lui Hristos. După câțiva ani plecă în *Spania*, apoi la *Cartagina*, în *Africa*, și după aceea în *Egipt*, unde rândui și întări bisericile lui Hristos. Din Egipt veni iarăși în Roma, de unde mai apoi plecă în *Britania*. Aici i se arătă Mântuitorul, îndemnându-l să se întoarcă la Roma, unde avea să fie martirizat. În al doisprezecelea an al domniei lui *Nero*, Sfântul Petru, urmând îndemnul Mântuitorului, se reîntoarse în Roma.

Printre cei convertiți la Creștinism erau și două femei frumoase, iubitele cele mai de aproape ale împăratului Nero. Cum, după trecerea lor la credința Mântuitorului, nu voiau să se mai supună tuturor poftelor blestemate ale împăratului, acesta se mânie strașnic și, ca să se răzbune, porunci să fie prins Sfântul Petru și ucis. Aflând despre porunca împăratului și îndemnat de credincioși să se ascundă, sfântul porni noaptea din cetate, dar la poarta orașului i se arătă Mântuitorul, pe care Petru îl întrebă :

« *Unde te duci, Doamne ?* » (« *Quo vadis, Domine ?* ») Domnul Hristos îi răspunse : « *Mă duc la Roma, să fiu răstignit iarăși !* » Și dispăru.

Înțelegând că trebuie să se sacrifice pentru credință, Petru se reîntoarse în cetate, unde fu prins de ostași, împreună cu alți Creștini fruntași, și dus la moarte. Fiind condamnat la moarte prin răstignire, el ceru să fie așezat pe cruce cu capul în jos, cinstind prin aceasta pe Mântuitorul, care de voie se răstignise în chip firesc, cu capul în sus.

Astfel se sfârși fruntașul între apostoli, Sfântul Petru, în ziua de *douăzeci și nouă a lunii iunie*, anul 67 după Hristos.

Sfântul apostol Pavel era de neam *Iudeu* din seminția lui *Beniamin*. Mai înainte se numise *Saul*. El s-a născut în *Tarsul Ciliciei*. Părinții săi se bucurau de cetățenia romană, din care pricină și el a fost cetățean roman. Sfântul Pavel se înrudea cu întâiul mucenic al *Creștinismului, arhidiaconul Ștefan*. La început, el a fost un neîndurat asupritor al Creștinilor și aprig susținător al fariseilor, dușmanii neîmpăcați ai *Mântuitorului Hristos*. Deși, după cum am spus, rudă a arhidiaconului Ștefan, când acesta fu ucis cu pietre, el nu simți nici o milă de cel ucis, ci, dimpotrivă, sta și păzea hainele ucigașilor.

Dornic de a prigoni pe Creștini oriunde i-ar afla, luă împuternicire de la arhierei să meargă în *Damasc*, să aducă legați la *Ierusalim* pe oricare l-ar afla că este Creștin. Pe cale i se arătă vedenia Mântuitorului, care-l întrebă pentru ce-L prigonește. Rugându-L să-i spună ce trebuie să facă, Mântuitorul îl îndemnă să meargă în Damasc, unde i se va arăta calea cea dreaptă pe care trebuie s-o urmeze. Lipsit de vedere în timpul arătării, nu-și recăpătă văzul decât când Sfântul *Anania*, trimis de Domnul Hristos, a pus mâinile sale pe dânsul. După aceea, botezându-se, Sfântul apostol Pavel începu, spre mirarea tuturor celor

care-l cunoscuseră mai înainte, să predice cuvântul Mântuitorului prin sinagogi și pretutindeni. *Iudeii* din Damasc plănuiră să-l omoare, însă ucenicii săi îl scăpară într-o noapte, trecându-l peste zidul cetății într-o coșniță.

Plecând de la Damasc, Pavel veni la Ierusalim, unde începu să predice cuvântul Domnului, fără a fi prea mult ascultat de Creștini, care se fereau de el, socotindu-l că se preface a fi credinciosul lui Hristos. Din îndemn dumnezeiesc, Pavel plecă din Ierusalim, pornind să predice cuvântul Mântuitorului la celelalte neamuri. Astfel, el merse în *Cezareea*, la *Tars*, în *Antiohia*, prin *Persia*, în *Siria*, *Frigia*, la *Filipopoli*, în *Macedonia*, apoi la *Atena* – unde a propovăduit pe Dumnezeul cel necunoscut, căruia *Atenienii* îi ridicaseră un templu –, [iar] de aici a trecut la *Corint*, unde a petrecut un an și șase luni învățând pe Iudei și pe *Elini* cuvântul lui Dumnezeu. De la Corint merse iarăși în *Siria*. Se opri în *Efes* și, după ce mai vizită și alte localități, predicând cuvântul Domnului și săvârșind cele mai de mirare minuni, porni împreună cu ucenicii săi spre Ierusalim, găzduind la apostolul *Iacob*, fratele Domnului.

Aici fu arestat și pus în lanțuri după câtva timp de propovăduire [din pricina] intrigilor fruntașilor iudei, însă fu degrabă eliberat, aflându-se că e *Roman*. Ca să curme intrigile arhiereilor evrei, guvernatorul îl trimise la Cezareea, de unde fu pornit mai apoi cu corabia la *Roma*, spre a fi judecat de împărat. Pe cale, sfărâmându-se corabia, au ajuns cu mare întârziere și cu altă corabie în orașul împărătesc. Frații din Roma, aflând de sosirea lui Pavel, i-au ieșit cu toții în întâmpinare. Pavel a petrecut la Roma doi ani – între 61 și 63 d. Hr. – ca arestat, după care, neaflându-i-se nici o vină, a fost eliberat. El a mai propovăduit câțiva ani prin *Spania*, *Galia* și toată *Italia*.

Reîntorcându-se în Roma, fu din nou arestat, la anul 67 după Hristos, împreună cu Sfântul *Petru*, și fu con-

damnat la moarte de Nero. Fiind cetățean roman, a fost rânduit să moară de sabie – tăindu-i-se capul –, spre a fi ferit de pedeapsa umilitoare a răstignirii. Credincioșii, luând sfântul său trup, l-au îngropat la un loc cu al Sfântului Petru. Sfântul apostol Pavel s-a săvârșit din viață la *29 iunie*, când toți Creștinii îi prăznuiesc amintirea. Sfântul este zugrăvit pe icoane cu sabia în mână, fiindcă de sabie a pierit.

10. Luna iulie

10. În *a douăzecea zi a lunii iulie*, Creștinii prăznuiesc amintirea **Sfântului, marelui prooroc, Ilie Tesviteanul**, a cărui patrie a fost în *Țara Galaadului*, așezată de cealaltă parte a *Iordanului*, în vecinătatea ținutului *Arabiei* și aproape de cetatea *Tesvi*, după care i s-a dat și numele de *Tesviteanul*. Sfântul Ilie se trăgea din semința lui *Aaron*. Tatăl său se numea *Sovac*. Încă de la naștere, *Duhul Sfânt* a arătat că Ilie este unul dintre aleșii Domnului, căci Sovac, tatăl, a văzut cum niște bărbați îmbrăcați în veșminte albe grăiau pruncului pe care-l învăluiseră cu limbi de foc. Mărturisind preoților vedenia, aceștia i-au spus că fiul său a fost ales de Dumnezeu ca împlinitor al poruncilor Sale.

Despre faptele Sfântului prooroc Ilie s-a scris mai pe larg în această Sfântă Scriptură, în partea cuprinzând *Istoria veche*, dinaintea nașterii Mântuitorului.

11. Luna august

11. În *a douăzeci și doua zi a lunii august* prăznuim **tăierea capului mărituluiprooroc, Înainte-Mergătorul,**

Ioan Botezătorul, despre care s-a scris mai pe larg în *Istoria nouă* a acestei Sfinte Scripturi cuprinzând întâmplările privitoare la viața Mântuitorului.

12. Luna septembrie

12. În *a noua zi a lunii septembrie* Creștinii prăznuiesc amintirea **sfinților și drepților, dumnezeieștii părinți ai Prea Sfintei Fecioare, Ioachim și Ana**, despre care se află pomenit mai pe larg în *Istoria nouă* cuprinsă în această Sfântă Scriptură.

13. Înălțarea sfintei, cinstitei și de viață făcătoarei cruci. – În urma războiului purtat de sfântul împărat *Constantin cel Mare* împotriva *sciților* de lângă Dunăre, pe care i-a bătut cu ajutorul sfintei cruci, Constantin rugă pe maica sa, sfânta împărăteasă *Elena*, să meargă la *Ierusalim* și să afle sfânta cruce pe care fusese răstignit *Domnul Hristos*. Cu ajutorul patriarhului *Macarie* al Ierusalimului, după multă căutare și trudă, fu aflat locul *Căpățânii*, în apropierea căruia găsiră îngropate în pământ trei cruci, precum și piroanele cu care fusese țintuit Mântuitorul. Neștiindu-se pe care din aceste cruci fusese răstignit Domnul Hristos și cum, din întâmplare, tocmai atunci era dus spre groapă un mort, patriarhul Macarie, luminat de Dumnezeu, cugetă să încerce puterea celor trei cruci asupra mortului. Spre minunarea și spaima celor de față, când crucea Mântuitorului atinse mortul, acesta se sculă viu din raclă.

Împărăteasa, cunoscând din acest semn care este sfânta cruce, s-a închinat și a sărutat-o cu evlavie, aseme-

nea și suita împărătească, ce era cu dânsul. Iar poporul, voind s-o vadă și el măcar de departe, urcându-se pe un loc înalt, patriarhul Macarie a ridicat cinstita cruce în văzul tuturor. Mulțimea, închinându-se, a strigat : « *Doamne miluiește !* » De atunci s-a început prăznuirea « *înălțării cinstitei cruci a Domnului* », care se sărbătorește în *a patrusprezecea zi a lunii septembrie.*

După ce împărăteasa păstră cu sine o parte din sfântul lemn, precum și piroanele, cealaltă parte o puse într-o raclă de argint și o încredință patriarhului Macarie, ca ocrotitoare a credincioșilor în viitor. Tot atunci, sfânta împărătească Elena porunci să se zidească biserica *Învierii Domnului* pe locul unde este *Sfântul Mormânt al lui Hristos* și unde s-a aflat sfânta cruce ; precum și alte multe biserici a zidit și le-a dăruit cu averi și podoabe nenumărate. Sfântul lemn, pe care l-a luat cu dânsa, l-a adus la *Constantinopol*, unde sfântul împărat Constantin l-a pus într-o raclă de aur.

13. Luna octombrie

14. Cuvioasa, maica noastră, Paraschiva cea Nouă. – Sfânta *Paraschiva* s-a născut din părinți dreptcredincioși în satul *Epivat*, aproape de cetatea *Calicatriei* din țara sârbească. După moartea părinților săi, sfânta a început a năzui spre o viață aprinsă de dorul către cele dumnezeiești. De aceea, ea se retrase în pustie, unde trăia hrănindu-se cu verdețuri, răbdând atât frigul, cât și zăduful, și rugându-se lui Dumnezeu. Deseori, ispitită de satana sub felurite chipuri de fiare și alte lighioane, ea l-a alungat cu ajutorul lui Dumnezeu și cu semnul crucii.

După mulți ani de petrecere în pustiu, i se arătă îngerul Domnului, poruncindu-i să se întoarcă în patria

sa, unde trebuia să-și dea trupul pământului, iar sufletul, lui Dumnezeu. Sosită în satul său de naștere, după puțin timp și-a dat duhul și a fost îngropată într-un loc fără însemnătate. Prin puterea dumnezeiască, sfintele moaște fură aflate mai târziu și aduse cu cinste în biserica satului Epivat, unde [sfânta] săvârși numeroase minuni. După multă vreme, credinciosul împărat *Ioan Asan* – craiul *Românilor* și al *Bulgarilor* –, aflând de moaștele Sfintei Paraschiva, porunci să fie aduse la *Târnovo*, unde le așeză cu cinste în biserica împărătească. Aici [sfânta] săvârși multe tămăduiri. În vremea împăratului *Selim* al *Turcilor*, sfintele moaște fură aduse la *Constantinopol*. De aici au fost luate la 1614 de dreptcredinciosul voievod Vasile Lupu și aduse la Biserica *Trei Ierarhi* din *Iași*, unde au fost așezate în ziua de *14 octombrie* a acelui an, zi când prăznuim amintirea Sfintei Paraschiva.

15. Sfântul, măritul mucenic Dimitrie, izvorâtorul de mir. – Sfântul mare mucenic *Dimitrie* s-a născut în cetatea *Solun*, numită mai apoi *Tesalonic*, din părinți dreptcredincioși. Tatăl său era voievod în Solun și credea în taină în *Domnul Hristos*, căruia îi slujea. Fiind mare prigoană în acea vreme împotriva *Creștinilor*, nu îndrăznea să se dea pe față și se ruga în palatul său într-ascuns. Neavând copii la început, s-a rugat cu osârdie lui Dumnezeu, care s-a milostivit și i-a dăruit pe Dimitrie, fapt pentru care tot Solunul s-a bucurat.

Când a ajuns la vârsta să înțeleagă adevărul, părinții săi l-au dus în paraclisul pe care-l aveau în palatul lor și au început să-i dezvăluie adevărul credinței creștine și minciuna credinței [în idoli]. Apoi, chemând în taină un preot și câțiva prieteni dreptcredincioși, au bo-

tezat pe fiul lor în sfânta credință a Mântuitorului. Crescând cu vârsta, sfântul creștea și în înțelepciune, și în credința adevăratului Dumnezeu.

După moartea părinților săi, împăratul *Maximian* îl numi antipat al Solunului, cu porunca de a nimici tot ce era picior de Creștin în ținut. Sfântul, în loc să urmeze porunca împărătească, începu să propovăduiască Solunenilor dumnezeiescul cuvânt al Mântuitorului, lucru despre care aflând împăratul se mânie groaznic. Pe când se întorcea la *Roma* dintr-un război cu izbândă asupra *Sciților* și *Sarmaților* de prin părțile *Dunării*, Maximian se opri la Solun, unde chemă pe Dimitrie să afle adevărul credinței lui. Sfântul, mărturisind cu îndrăzneală că este Creștin, fu aruncat într-o închisoare din adâncul pământului, care altădată fusese baie. Camera în care era închis el era luminată însă prin puterea dumnezeiască. Într-o zi, văzând o scorpie mare care voia să-l muște de picior, cu încredere în Dumnezeu a călcat pe scorpia aceea, rămânând nevătămat. Îngerul Domnului i se arătă în închisoare, îmbărbătându-l să biruie pe vrăjmașii săi.

Fiindcă îndemnase din închisoare pe Sfântul *Nestor* să ucidă pe un oarecare *Lie*, luptător iscusit și om plăcut împăratului pentru că ucidea cu sulița, cu multă îndemânare, pe Creștini, Maximian porunci să fie uciși și Sfântul Nestor, și Sfântul Dimitrie. Sfântului Nestor i s-a tăiat capul cu cuțitul la marginea cetății, iar Sfântul Dimitrie a fost împuns cu sulița în închisoare pe când se ruga. Trupul lui fu luat noaptea de dreptcredincioși și îngropat în taină. Deasupra mormântului sfântului a fost ridicată o bisericuță în care se săvârșeau multe minuni și se tămăduiau mulți bolnavi.

Un boier de neam mare din părțile *Iliriei*, anume *Leontie*, cuprins de o boală grea și fără leac, veni cu în-

credere la bisericuța din Solun a Sfântului Dimitrie. Purtătorii lui îl așezară, fără să știe, deasupra locului unde se afla înmormântat sfântul și îndată s-a tămăduit. Drept mulțumire, Leontie porunci să se dărâme bisericuța aceea spre a ridica el una vrednică de numele sfântului. Pe când se săpa temelia bisericii celei noi, fură aflate în pământ moaștele Sfântului marelui mucenic Dimitrie, întregi și nestricate, din care a izvorât mir bine mirositor și a umplut toată cetatea de mireasmă. Adunându-se norodul, a scos din pământ moaștele sfântului și multă lume s-a tămăduit atunci. Leontie porunci să se lucreze și mai cu osârdie la terminarea bisericii. După ce o mântui, așeză într-însa moaștele sfântului, pe care le puse într-o raclă făcută din aur și argint, și împodobită cu pietre de mare preț. Înzestrând apoi sfântul locaș cu averi nenumărate, se întoarse în patria sa. Aici zidi o altă biserică în cinstea sfântului.

În timpul cât moaștele Sfântului Dimitrie se aflară în Solun, multe minuni se petrecură acolo și de multe necazuri a fost ferită cetatea, și chiar de vrăjmași fu apărată. Dar urma moaștelor sfântului s-a pierdut cu prilejul căderii Solunului în stăpânirea *Agarenilor*, adică a *Turcilor*. Credincioșii zic că sfântul s-a sculat din raclă și a părăsit Solunul din poruncă dumnezeiască pentru a pedepsi răutatea Solunenilor, dându-i în stăpânire păgână.

Creștinii prăznuiesc amintirea Sfântului Dimitrie la *26 octombrie*, când a fost ucis din porunca lui Maximian.

14. Luna noiembrie

16. Soborul mai-marilor arhangheli Mihail și Gavriil și al celor nouă cete îngerești. –

Dintru început, Dumnezeu a făcut, numai cu cuvântul, toate cetele îngerești, spre a le avea de ajutor în lucrările sale dumnezeiești pe care le-a săvârșit mai apoi.

Îngerii sunt ființe nevăzute : atotputernice, atotevăzătoare, atoateștiutoare. Ei sunt pretutindeni și pot străbate nemărginirea dintr-o latură într-alta mai iute ca gândul. Chipurile lor sunt numai lumină ; prin darul dat lor de Dumnezeu, au însă puterea să ia orice înfățișare ar voi.

Tot omul – fie drept, fie păcătos – are câte un înger păzitor, care se luptă cu duhurile vrăjmașe oamenilor, în dorința de a călăuzi pe cel căruia-i stă de pază numai pe calea gândurilor și faptelor bune, ferindu-l, pe cât gândul bun al omului îi ascultă sfatul, de pornirile și faptele rele spre care-l îndeamnă izvorul tuturor relelor, adică satana, împreună cu toate cetele diavolești.

Cuvântul *înger* înseamnă *purtător de veste*, întrucât îngerii sunt cei care duc veștile dumnezeiești pretutindeni unde le poruncește stăpânul Cel Atotputernic.

Cetele îngerești sunt în număr de nouă. Ele se împart în trei părți sau ierarhii, fiecare având câte trei cete.

Cea dintâi ierarhie cuprinde *serafimii* – cei cu șase aripi, care sunt cei mai apropiați de scaunul dumnezeiesc ; apoi *heruvimii* – cei cu ochi mulți, care varsă în sufletul omenesc înțelepciunea dumnezeiască, spre a-l vedea și a-l pricepe pe Dumnezeu, cercetându-i făpturile atotputerniciei Sale ; și, în sfârșit, *sfintele scaune* sau *purtătorii de Dumnezeu*, adică îngerii care alcătuiesc tronul, scaunul pe care se odihnește și de pe care Cel Atotputernic împarte dreptatea lumii întregi prin mijlocirea îngerilor ce fac parte din această ceată.

Ierarhia de mijloc cuprinde *domniile*, adică îngerii slobozi, care domnesc peste cei puși sub dânșii și care revarsă oamenilor rânduiți de Dumnezeu ca stăpânitori puterea stăpânirii înțelepte ; vin apoi *puterile*, care îm-

plinesc poruncile dumnezeiești și săvârșesc minuni mari, dând puteri și celor iubiți de Dumnezeu – sfinții – de a săvârși astfel de minuni ; iar după acestea, *stăpâniile*, care au puteri asupra diavolilor și a duhurilor rele, și luptă pentru ferirea lumii de reaua și dureroasa înrâurire a acestor vrăjmași.

În sfârșit, a treia ierarhie cuprinde *începătorii*, mai-marii îngerilor celor mai de jos, adică cei care rânduiesc împlinirea poruncilor dumnezeiești și care au în grijă îndreptarea lumii, paza împărățiilor, domniilor, ținuturilor, popoarelor, neamurilor și limbilor ; apoi vin *arhanghelii*, îngerii cei mari și vestitori de bine, care descoperă oamenilor tainele și rânduielile dumnezeiești pe calea proorocirilor, luminându-le mintea pentru înțelegerea Sfintei Evanghelii ; și, în sfârșit, *îngerii*, a noua ceată îngerească, cea mai de jos între celelalte cete și cea mai apropiată de oameni, cărora le vestesc tainele lui Dumnezeu și voințele Lui cele mai mici, îndemnându-i să trăiască viață cuviincioasă, săvârșind fapte bune și având drept călăuză în traiul lor adevărul, cinstea și dreptatea.

Creștinii prăznuiesc soborul sfinților îngeri, mai presus de care strălucesc arhanghelii *Mihail* și *Gavriil*, în ziua de *8 noiembrie* a fiecărui an.

Și acum să vedem ce a însemnat acest sobor !

După cum am spus, Dumnezeu a făcut la început pe sfinții îngeri, pe care i-a lăsat în voia lor. Mai-marele îngerilor, pus de Dumnezeu ca voievod peste toți, era *Lucifer*. Mândru de marea lui putere, el cugetă să ridice scaunul lui mai presus de tronul dumnezeiesc. Doar a gândit și s-a prăbușit din slava cerului tocmai în adâncul pământului, preschimbându-se din înger luminat în drac întunecat. După el a pornit a cădea toată ceata lui, ajungând unii până în iad, alții rămânând pe pământ, unii căzând în apă, iar alții risipindu-se în văzduh și alcătuind acele

vămi ale văzduhului prin care trec sufletele în calea lor spre Atotputernicul și Dreptul Judecător.

Cum s-a deschis cerul și a început a se prăvăli ceata celor rătăciți, degrabă s-au adunat celelalte cete îngerești ; iar îngerul Mihail, mai-marele lor, stând în mijloc, a grăit : « *Să stați bine, să stați cu frica lui Dumnezeu !* » Și îndată căderea s-a oprit și fiecare a rămas acolo unde se afla.

După căderea lui Lucifer și a slugilor sale, Dumnezeu a făcut pe om, alcătuit din trup și din suflet – trupul fiind menit să moară și să intre în pământul care l-a hrănit, iar sufletul fiind rânduit să trăiască în veci și să petreacă în împărăția Tatălui Ceresc.

Dușman al făpturilor lui Dumnezeu, Lucifer și cu ostașii lui – toată ceata diavolească –, drept răzbunare că din îngeri luminați au ajuns draci întunecați, caută să piardă sufletele oamenilor, pe care le îndeamnă să săvârșească fapte vinovate – clevetire, minciună, pizmă, dușmănie, ură, furt, desfrâu, beție, omor și câte altele – spre a le putea târî apoi în jarul cel nestins al iadului. De aceea, Dumnezeu a dat fiecărui om câte un înger păzitor, spre a-l feri de ispitele drăcești ale slugilor lui Lucifer. Cât timp omul ascultă de îndemnurile cele bune ale îngerului său, săvârșește numai fapte plăcute lui Dumnezeu ; îndată ce îndemnurile îngerești sunt întunecate de sfaturile cele rele, diavolești, începe să săvârșească fapte plăcute lui Lucifer, asigurându-și un loc pe jăratic, în adâncul iadului. Cel ce se pocăiește, se îndreaptă și se lasă de blestemății și de fapte rele este iertat de Dumnezeu, și cerul îi este deschis, ca și cum nici n-ar fi păcătuit.

Ferice de cel ce se lasă călăuzit numai de îngerul lui bun și nu se pleacă stăpânirii ispitelor diavolești.

17. Viața și pătimirea Sfintei mucenițe Ecaterina, fecioara cea prea înțeleaptă. – În timpul împăratului *Maximin* trăia în cetatea *Alexandria* din *Egipt* o fecioară de o nespusă frumusețe, anume *Ecaterina.* Ea avea numai optsprezece ani și era foarte înțeleaptă și deprinsă mai cu toate învățăturile aflate prin cărți în vremea aceea. Tatăl său se numea *Consta* și fusese împărat, dar se prăpădise. Îndemnată de mama sa și de rudenii ca să se mărite, spre a nu pierde împărăția moștenită de la tatăl său, ea răspundea tuturor că nu se va mărita decât cu un bărbat mai învățat, mai deștept decât dânsa. Astfel fură respinși o sumă de tineri – feciori de împărați și de domni de neam mare și cu bogății nemărginite. Văzând maică-sa atâta stăruință din partea fecioarei ca să nu-și calce hotărârea, se gândi s-o ducă la un pustnic pe care-l cu noștea dânsa și care trăia retras de lume, ca s-o sfătuiască să fie mai puțin stăruitoare în alegerea bărbatului, căci altfel rămâne nemăritată. Bătrânul pustnic, în loc s-o îndemne spre cele lumești, cugetă s-o apropie de Domnul, făcând-o mireasa *Mântuitorului Hristos.* După ce Sfânta fecioară Ecaterina ascultă învățăturile bătrânului despre frumusețea și puterea dumnezeiască a Mântuitorului, primi să-i fie mireasă. Puțin timp după aceea se boteză și-și simți sufletul cu totul altfel de cum fusese mai înainte.

În vremea aceea veni în Alexandria păgânul împărat Maximin, care ceru norodului să aducă jertfe zeilor păgâni. Sute și mii de boi, vaci, oi, păsări și alte lighioane fură jertfite, după porunca crudului împărat. Răcnetele și mugetul dobitoacelor ucise umpleau de jale sufletele miloase.

Văzând atâta rătăcire, Sfânta Ecaterina luă cu sine câteva slugi și merse în capiștea păgână, unde se afla împăratul. După ce i se închină cu cuviință, căută să-i arate păcatul ce-l săvârșea proslăvind niște chipuri de piatră cioplită cărora le sacrifica atâtea vietăți nevinovate, fără a putea căpăta sau nădăjdui vreun sprijin cât de neînsemnat din partea lor. Apoi porni a-i vorbi cu însuflețire despre credința cea adevărată.

Ascultând-o, împăratul se mânie grozav, dar nu-i făcu nici un rău. După ce mântui jertfa, porunci ca fecioara să-i fie adusă la palat. Aici, sfânta minună cu înțelepciunea sa pe păgânul Maximin. El însă râvni la frumusețea ei cea negrăită – că i se părea a fi o zeiță, nu femeie muritoare – și începu a-i spune cuvinte de desfrânare. Sfânta însă, luminată de înțelepciunea dumnezeiască, îi vorbi despre deșertăciunea vieții lumești, despre credințele greșite ale celor ce se închină idolilor, și altele ; așa că împăratul își înfrână poftele cele desfrânate și hotărî să adune un sfat alcătuit din toți înțelepții împărăției care să discute cu sfânta asupra credinței creștinești și a celei păgâne.

După întocmirea sfatului, la care erau părtași împăratul, cincizeci de înțelepți veniți din largul împărăției și mulțime mare de norod, trimise să aducă pe sfânta, care fusese ținută tot timpul în priveghere de aproape. Înainte de a sosi trimișii împăratului, i se arătă sfintei arhanghelul *Mihail*, care o îmbărbătă spunându-i că Duhul Domnului o va lumina să iasă biruitoare.

Ajungând la sfat, vorba ei înțeleaptă, măsurată și plină de har dumnezeiesc birui pe cel care se credea mai priceput ca toți ; iar ceilalți se socotiră neputincioși a ține piept înțelepciunii ce izvora din gura fecioarei. De mânie, împăratul porunci să-i ardă pe toți. Înainte de a fi aruncați în foc, toți înțelepții se lepădară de credința

cea păgânească, mărturisind că și ei cred în Dumnezeul Ecaterinei. Îmbărbătați de sfânta, primiră mucenicia cu neclintit curaj. Aceasta s-a întâmplat în ziua de *șaptesprezece a lunii noiembrie*. Corpurile lor, care rămăseseră nevătămate de foc, au fost înmormântate peste noapte cu cinste de dreptcredincioși.

Umând să râvnească la frumusețea Ecaterinei, împăratul încercă s-o câștige cu vorbă bună și cu făgăduieli că va împărți împărăția lui cu dânsa. Văzând că sfânta rămâne neclintită în credința sa, porunci cu mânie mare să fie dezbrăcată și bătută cu vine de bou peste tot corpul, încât nimic nu se mai cunoștea din frumusețea ei de mai înainte. Sfânta îndură chinurile cu o bărbăție uimitoare. După aceea porunci să fie aruncată în temniță și să nu i se dea mâncare. Prin puterea dumnezeiască însă, a fost hrănită de un porumbel.

În temniță fu cercetată – în lipsa împăratului din cetate – de către împărăteasa *Augusta*, soția lui Maximian, întovărășită de voievodul *Porfirie* și de două sute de ostași. Aceștia, văzând strălucirea în care se află sfânta și auzindu-i vorbele pline de dumnezeiască înțelepciune, toți crezură în Dumnezeul cel adevărat și în Mântuitorul Hristos.

Reîntorcându-se în cetate, împăratul porunci ca sfânta să fie adusă iarăși în fața sa. Văzând-o deplin sănătoasă și cu frumusețea nestricată, se miră grozav, întrucât poruncise să nu i se dea mâncare. Sfânta, ghicindu-i gândul, îi spuse că fusese hrănită prin puterea dumnezeiască.

Din îndemnul unui curtean lingușitor, care credea că va supune pe sfânta poftelor împăratului îngrozind-o cu chinurile ce i se pregăteau, împăratul porunci să fie muncită pe niște roate – patru la număr – având niște sulițe cu cuțite ascuțite, menite să-i sfâșie corpul. Dar cum voi să înceapă chinul, îngerul Domnului se coborî

năprasnic din văzduh, dezlegă pe sfânta și sfărâmă roatele, ale căror țăndări pe mulți dintre păgânii de primprejur doborârâ.

Auzind despre această minune, împărăteasa Augusta veni și certă aspru pe soțul ei pentru nelegiuirea ce voia să săvârșească. Orbit de mânie și de patimă, împăratul porunci să se strivească sânii împărătesei în închizătoarea unei lăzi bătute cu cuie și apoi să i se taie capul afară din cetate, fapt ce avu loc în ziua de *douăzeci și trei a lunii noiembrie.*

Mergând în fața împăratului și Porfirie cu cei două sute de ostași ai săi, se mărturisiră și ei că sunt oșteni ai Mântuitorului Hristos. Mâniat peste măsură, împăratul porunci să li se taie capul și acestora.

Din nou încercă pătimașul Maximin s-o câștige pe Sfânta Ecaterina, făgăduindu-i s-o ia de soție, dar nu izbuti. Atunci, văzându-se înșelat în nădejdea sa, porunci cu mânie mare să fie scoasă din cetate și să i se taie și ei capul. După ce sfânta s-a rugat celui Atotputernic, călăul îi reteză capul cu sabia ; iar în clipa aceea, sfântul său trup fu luat de sfinții îngeri, după cum mărturisesc cei ce au fost de față, și a fost dus cu cinste în muntele *Sinai.*

Aceasta s-a întâmplat în ziua de *douăzeci și cinci a lunii noiembrie,* când prăznuim amintirea sfintei.

18. Sfântul, mărit și lăudat, apostol Andrei, cel întâi chemat. – Sfântul apostol *Andrei* s-a născut în cetatea *Betsaida,* de lângă marea *Galileii.* El nu s-a căsătorit. La început a fost ucenicul *Sfântului Ioan Botezătorul* ; iar după ce Ioan i-a arătat pe *Mântuitorul Hristos,* a chemat și pe fratele său, *Simon,* care a fost numit mai apoi *Petru,* și au rămas ucenici ai Mântuitoru-

lui. Cât timp a stat Domnul Hristos pe pământ, Sfântul apostol Andrei i-a fost ca o slugă credincioasă, care nu se îndură să se despartă de stăpânul său nici o clipă. După înălțarea la ceruri a Mântuitorului, Sfântul Andrei porni să predice cuvântul dumnezeiesc în toată *Bitinia*, prin părțile *Mării Negre* și în toată *Tracia*. Pretutindeni pe unde a purces a câștigat sufletele pentru credința în Dumnezeul Cel Atotputernic, întemeind biserici și săvârșind fel de fel de minuni și tămăduiri de boală.

După ce se opri câtva timp în *Trapezunt* și apoi în *Lazichia* – cetăți în răsăritul Mării Negre –, veni la *Ierusalim* de sărbătorile *Paștelui*, dorind să vadă pe fratele său, apostolul *Petru*, precum și pe apostolul *Pavel*, de care auzise că îmbrățișase și el credința Mântuitorului Hristos. Împlinindu-și această dorință, după prăznuirea Paștelui, porni iarăși să propovăduiască învățăturile Mântuitorului. Multe cetăți a cutreierat și pe mulți a scos din rătăcirea idolilor. Amintiri nețerse s-au păstrat de *Sinopeni*, din generație în generație, despre întâmplările sfântului Andrei în cetatea *Sinope*, căci multe a tras sfântul apostol până să-i câștige de partea credinței Domnului Hristos. După ce mai cercetă câteva cetăți, îndemnând lumea să se pocăiască și să se boteze, veni iarăși la Ierusalim, unde se strânsese sobor mare pentru cercetarea pricinilor petrecute în vremea aceea. De aici trecu prin *Mesopotamia*, veni în țara *Alanilor*, unde rămase mai mult timp, și apoi merse în cetatea *Sevastopolului* și mai apoi în cuprinsul *Vosporanilor*, oameni liniștiți, care-l primiră cu multă dragoste și supunere. Ajungând cu ucenicii săi până la apa *Niprului* și munții *Kievului*, sfântul apostol grăi însoțitorilor săi : « *Vedeți acești munți ? Nu peste mult va străluci peste ei darul Domnului. Și se va clădi aici o cetate mare, și biserici numeroase vor fi ridicate lui Dumnezeu și se va lumina cu sfântul botez tot pământul Rusiei !* » Și, suindu-se pe

acei munți, i-a binecuvântat, înfigând într-înșii sfânta cruce. Apoi a purces înlăuntrul *Rusiei*, cercetând toate cetățile până unde se află acum cetatea *Novgorodului*. De-acolo s-a întors pe mare la cetatea Sinope. După ce rândui aici episcop pe unul din ucenici, veni la *Bizantia – Constantinopolul* de azi – și prin alte cetăți din *Tracia* a purces, rânduind pretutindeni episcopi pentru răspândirea și întărirea credinței Mântuitorului. Și prin *Macedonia* a fost, și prin *Tesalia*, și prin vestitul ostrov al *Peloponezului – Moreea* de azi. În *Paleapatra* [Patras], cetate din Peloponez, multe minuni a săvârșit, câștigând de partea sa pe însăși soția guvernatorului și pe fratele acestuia, pe care-l lecuise de boli grele. Sub imboldul credinței, Creștinii au nimicit capișteie cu idoli, lucru ce a nemulțumit pe guvernator, care, deși ținea la Sfântul Andrei, a fost nevoit să-l arunce în temniță. Aici, sfântul urmă să propovăduiască printre gratiile închisorii cuvântul Mântuitorului mulțimii care venise să-l scoată din temniță. A doua zi, fiind adus la judecată, guvernatorul încercă să întoarcă pe Sfântul Andrei la credința păgână, bineînțeles fără a izbuti. După ce-l bătu groaznic, porunci să fie răstignit pe cruce, fiind legat cu frânghii, nu pironit – ca Domnul Hristos –, spre a se sfârși din viață mai cu anevoință. Norodul voi să-l scape. Sfântul s-a rugat însă să fie lăsat să sufere pentru Domnul său și Mântuitorul lumii. Venind însuși guvernatorul, din îndemnul cumnatului său – cel vindecat de sfânt –, să-l coboare de pe cruce, sfântul s-a împotrivit cu îndărătnicie ; și cei ce încercau să-i dezlege frânghiile nu izbuteau, căci, cum îl atingeau, mâinile li se făceau ca moarte.

Pe când se ruga, o lumină strălucitoare înconjură crucea ; iar odată cu pieirea luminii, Sfântul apostol Andrei își dădu sfârșitul, fiind în vârstă de optzeci de ani. Sfintele sale moaște au fost îngropate cu cinste de soția și fratele guvernatorului în Paleapatra. De aici fură aduse

mai apoi în Constantinopol, din porunca împăratului *Constantie*, fiul lui *Constantin cel Mare*, care le îngropă în biserica « *Sfinților Apostoli* », zidită de tatăl său, laolaltă cu moaștele apostolului *Timotei*, aduse din *Efes*, și ale Sfântului apostol *Luca*, aduse din *Tivele Beoției*. Când Constantinopolul fu prădat de păgâni, cinstitele moaște aflate aici au fost împărțite între dreptcredincioșii Creștini, pierzându-li-se urma până-n zilele noastre.

Amintirea Sfântului Andrei o prăznuim la *30 noiembrie* în fiecare an.

15. Luna decembrie

19. Cuviosul, părintele nostru, Sava cel Sfințit. – Cuviosul *Sava* s-a născut în satul *Mutalasc* din ținutul *Capadociei*, în zilele împăratului *Teodosie cel Tânăr*. Părinții săi erau oameni de neam ales. Tatăl său era ostaș de frunte în oastea împărătească și-și avea slujba în *Alexandria* din *Egipt*, din care pricină Sfântul Sava fusese lăsat în grija unor neamuri. Nemulțumit cu viața pe care o ducea în casa rudelor sale, la vârsta de opt ani, sfântul își părăsi neamurile și se retrase într-o mănăstire de prin apropiere. La câțiva ani după retragerea sfântului la mănăstire, neamurile căutară să-l scoată iarăși în lume, spre a-l însura ; el însă nici nu voi să audă de astfel de îndemnuri, ci rămase mai departe în mănăstire, întărindu-se în cele dumnezeiești.

După zece ani de petrecere în acea mănăstire, tânăr fiind, cuviosul Sava veni la *Ierusalim* să vadă locurile sfinte unde a pătimit *Mântuitorul*, precum și pe sfinții părinți care trăiau în frica lui Dumnezeu în aceste părți.

Dornic de viață pustnicească, merse la lavra marelui *Eftimie*, în părțile de răsărit ale *Ierusalimului*, unde

fu primit cu cinste și multă dragoste. La câtva timp, întovărășind la Alexandria pe un frate căruia i se prăpădiseră părinții și mergea să-și rânduiască averea, cuviosul Sava află aici pe tatăl și pe mama sa, care nu se mai îndurau să-l lase să se întoarcă la viața monahicească. Mare a fost lupta sfântului față de rugămințile părinților săi, dar, în cele din urmă, tot dragostea către cele sfinte a biruit, căci cuviosul Sava s-a întors la chinovia sa.

Când împlini vârsta de treizeci de ani, se retrase într-o peșteră de lângă mănăstire, unde trăi cinci ani, postind câte cinci zile pe săptămână fără a gusta ceva – în care timp împletea la coșuri de răchită – și numai *sâmbăta* și *duminica* ieșea printre frați, spre a se împărtăși. După aceea și-a făcut obiceiul ca postul cel mare să-l petreacă în pustie, în post și rugăciuni, unde era supus la feluri te ispite diavolești. În cele din urmă, se statornici într-o peșteră din apropierea albiei pârâului *Siloam*, care acum secase. Aici a stat cinci ani, hrănindu-se mai mult cu ierburi și cu ceea ce primea de la trecători ; și mulți veneau la sfântul după sfaturi, leacuri și mângâieri ; iar unii au rămas să viețuiască împreună cu el. Cu vremea, numărul celor adunați în jurul cuviosului Sava s-a înmulțit într-atâta, că au început a se ridica în acea parte biserici după biserici, cu chilii numeroase pentru adăpostirea dreptcredincioșilor ; iar el fu întărit egumen peste toți. Din pricina răzvrătirii unora dintre frați, cuviosul Sava a avut și multe nemulțumiri de întâmpinat ; însă, cu putere de la Duhul Sfânt, a biruit zavistia.

Când dreptcredincioșii fură amenințați de vrăjmășia împăratului *Anastasie* – care era stăpânit de credințe eretice –, Sfântul Sava fu trimis la *Constantinopol*, unde izbuti să înfrângă mânia împăratului. Totuși, din îndemnul ereticilor, după întoarcerea cuviosului Sava la lavra sa, împăratul dădu iarăși porunci dușmănoase dreptcredin-

cioșilor, rânduind chiar înlocuirea patriarhului Ierusalimului cu un eretic.

Aducând sobor mare de monahi în Ierusalim, cuviosul Sava, care acum era om bătrân, puse pe goană pe trimișii împăratului și [aruncă anatema] pe ereticii care căutau să tulbure liniștea bisericii. Drept pedeapsă pentru nelegiuirile ereticilor, Dumnezeu a dat foamete mare peste acele ținuturi vreme de cinci ani. Murind ereticul Anastasie, îi luă locul dreptcredinciosul împărat *Iustin*, care a iertat de surghiun pe toți cei pedepsiți de Anastasie. După trei ani însă, fiind bătrân și neputincios, lăsă scaunul împărătesc nepotului său *Iustinian*, sub care iarăși începu persecutarea dreptcredincioșilor. Deși aproape de sfârșitul vieții, cuviosul Sava merse din nou la Constantinopol, unde, cu puterea Duhului Sfânt, câștigă bunăvoința împărătească pentru Creștinii asupriți.

La puțină vreme după aceea, sfântul căzu în boală grea, iar în ziua de *cinci decembrie* își dădu obștescul sfârșit, având vârsta de nouăzeci și patru de ani. Cât a trăit, multe și de mirare minuni a săvârșit cu puterea Duhului Sfânt, care minuni, de le-am înșira aici, ar trebui să facem o carte întreagă. Chiar după mutarea sfântului la Domnul, se povestesc o sumă de minuni săvârșite cu puterea numelui său.

20. Sfântul, părintele nostru, marele ierarh Nicolae, arhiepiscopul Myrei-Lichiei, făcătorul de minuni. – Sfântul *Nicolae* s-a născut într-o cetate din părțile *Anatoliei*, numită *Patara*. Părinții săi erau de neam ales, cu oarecare stare și râvnitori ai învățăturilor Mântuitorului. Încă de prunc s-a dovedit a fi un ales al Domnului, căci *miercurea* și *vinerea* postea, sugând

lapte o singură dată pe zi, și atunci tocmai seara, după apusul soarelui.

Ajungând la vârsta de învățătură, fu dat să învețe sfintele scripturi, dovedind o înțelepciune uimitoare. Fiind episcop în partea locului un unchi al său, care se numea tot Nicolae, și văzând osârdia nepotului său spre cele dumnezeiești, când ajunse la vârsta bărbăției, îl hirotonisi preot. Vrând unchiul sfântului să plece în *Palestina* spre a se închina locurilor sfinte, își lăsă nepotul ca purtător de grijă al bisericii. În acel timp, murindu-i părinții, Sfântul Nicolae împărți săracilor toată averea ce-i rămăsese moștenire.

Cât trăi, multe minuni și mari milostenii a săvârșit sfântul, căci nu era iubitor de deșarta slavă lumească, nici strângător de avuții.

Iată o pildă a sufletului său milostiv :

În cetatea aceea trăia un om foarte bogat. Nu după multă vreme, acest om sărăci cu desăvârșire. El avea trei fete de o frumusețe nespusă. Ca să nu moară de foame, bogatul scăpătat cugetă să le îndemne să apuce calea preacurviei, iar din ce vor câștiga ele pângărindu-și corpul, să-și ducă zilele de azi pe mâine cu toții.

Aflând sfântul de planurile vinovate ale celui lipsit, și-a pus în gând să izbăvească din ghearele satanei cele trei suflete fecioresti. Legând într-o maramă trei sute de galbeni, s-a dus peste noapte și i-a aruncat în casa omului aceluia pe o fereastră și apoi s-a depărtat în taină. A doua zi, tatăl fetelor a aflat, plin de mirare, acei galbeni în casa sa. Slăvind pe Dumnezeu pentru purtarea de grijă ce i-a arătat, s-a grăbit și și-a măritat fata cea mare cu un fecior de oameni cu stare. Același lucru s-a întâmplat și cu fata cea de-a doua, și cu fata cea de-a treia. Când sfântul a aruncat legătura cu galbeni să fie zestre fetei celei mici, tatăl fetelor a prins de veste și, alergând în urma lui, l-a

ajuns. Căzându-i în genunchi, i-a mulțumit cu lacrimi fierbinți că, prin milostivirea sufletului său, l-a scăpat de pierzare. Ridicându-l de jos, sfântul l-a legat să nu spună nimănui cele ce a făcut pentru el și fiicele sale.

Dar mila și îndurarea sfântului către cei nevoiași a fost fără margini : pe flămânzi îi hrănea, pe cei goi îi îmbrăca, pe cei robiți îi răscumpăra și multe alte faceri de bine săvârșea.

Plecând spre Palestina să vadă locurile unde a pătimit *Mântuitorul*, în apropierea *Egiptului*, corabia în care se afla fu amenințată de furtună să fie scufundată. Sfântul, cu rugăciunile sale, potoli furtuna și scăpă corabia de la înec. În acel timp, căzând un marinar de pe înălțimea catargului corăbiei, muri. Văzând jalea celorlalți corăbieri, sfântul îl învie cu puterea Duhului Sfânt. Ajungând la *Alexandria*, mulți bolnavi tămădui, multă jale alină și pe mulți îi mângâie. De aici porni spre cetatea *Ierusalimului*, unde rămase multă vreme de se închină locurilor sfinte. Dorind să se retragă în pustie, Duhul Domnului îl sfătui să se întoarcă în patria sa, unde soarta-l rânduise să aibă alte treburi de îndeplinit. Tocmind corăbieri, porni spre *Lichia* ; însă aceștia, ieșind în largul mării, nu mai voiră să ducă pe sfântul unde fusese învoiala, ci căutară să meargă unde aveau ei treabă. Zadarnice fură rugămințile sfântului să-și țină învoiala, căci ei nici nu voiau să audă. Atunci se porni o furtună puternică și corabia fu purtată pe valuri, ca de mână dumnezeiască, până la Lichia. Înspăimântați de această minune, corăbierii căzură la picioarele sfântului, cerându-și iertare.

Săvârșindu-se din viață mitropolitul cetății *Myra* din cuprinsul Lichiei, soborul episcopilor și preoților, după îndemn dumnezeiesc, alese ca mitropolit, împotriva voinței sale chiar, pe Sfântul Nicolae, care a păstorit poporul cu multă iubire și purtare de grijă.

În timpul păgânilor împărați *Dioclețian* și *Maximian*, Sfântul Nicolae, împreună cu sumedenie de Creștini, au fost aruncați în închisoare, de unde au fost eliberați abia în vremea creștinului împărat *Constantin cel Mare*.

În vremea soborului ținut la *Niceea* a fost și Sfântul Nicolae printre cei trei sute optsprezece părinți adunați acolo. Mâniat de hula lui *Arie* împotriva *Domnului Hristos*, sfântul l-a lovit peste obraz cu atâta putere, încât i-a strămutat fălcile. Cu multă mâhnire, împăratul s-a văzut nevoit să-l închidă în temniță pentru aceasta, însă în ziua următoare a fost eliberat și s-a întors după aceea liniștit în țara sa.

Într-un timp, fiind foamete mare în eparhia sfântului, s-a arătat unui corăbier, negustător de grâu care avea corabia încărcată s-o ducă în altă țară, și l-a sfătuit să-și aducă grâul în Myra-Lichiei, unde-l va vinde cu preț. Și așa a scăpat cetatea de foamete.

De asemenea, a scăpat de la moarte pe trei nevinovați, condamnați să li se taie capetele numai pentru că mai-marele cetății luase bani de la dușmanii lor spre a-i pierde. Sfântul i-a dat pe față ticăloșia, silindu-l să-și mărturisească greșeala și să-și ceară iertare. Tot astfel a scăpat de la moarte pe trei voievozi, de asemenea nevinovați, arătându-se în vis împăratului Constantin, căruia i-a cerut să-i elibereze, fiind fără vreo vină, lucru pe care, cercetându-l, împăratul l-a dovedit adevărat, căci până atunci nu cercetase vina lor, ci crezuse ca drepte pârile vrăjmașilor lor.

Altădată, fiind chemat în ajutor de niște corăbieri amenințați de furtună să fie înecați, sfântul le-a ascultat rugăciunea și, arătându-se lor, a cârmuit singur corabia spre bun liman, iar vântul și marea s-au potolit.

După îndelungă viețuire, în care timp a săvârșit multe minuni și numeroase faceri de bine, sfântul își dădu obștescul sfârșit în adânci bătrânețe și după o scurtă

zacere. Slăvitul său trup a fost înmormântat cu mare cinste în biserica mitropoliei din Myra-Lichiei în ziua de *șase a lunii decembrie*, când prăznuim sfânta sa amintire.

21. Preacuviosul, părintele nostru, Spiridon, episcopul Trimitundei, făcătorul de minuni. – Sfântul *Spiridon* s-a născut în ostrovul *Ciprului*, din părinți simpli. În copilărie a fost păstor de oi. Ajuns la maturitate, s-a căsătorit și i-a dăruit Dumnezeu și copii. Murindu-i soția, spre a se mângâia, își închină viața numai faptelor bune. Sfântul avea de la Dumnezeu darul de a face minuni, de a lecui boli grele, de a izgoni duhurile necurate. Din această pricină fu ales episcop al *Trimitundei*, cetate vestită în ostrovul Ciprului.

Într-un rând, fiind secetă mare în ostrov, după cum făcuse odinioară Sfântul *Ilie*, tot astfel și Sfântul Spiridon s-a rugat cu osârdie lui Dumnezeu și a plouat din destul, iar pământul a rodit din belșug.

Altă dată, mergând să scape de la moarte pe un prieten nevinovat, a trebuit să treacă peste un râu mare. Ca odinioară *Iosua Navi* – când a oprit apele *Iordanului*, ca să treacă chivotul legii pe uscat –, sfântul, cu puterea Duhului Sfânt, a stăvilit cursul râului, făcându-și cale prin albia lui. Ajungând la judecător, care auzise de minunea sfântului, cel osândit a fost eliberat, dovedindu-i-se nevinovăția.

Printre sfinții părinți care au luat parte la soborul de la Niceea în timpul creștinului împărat *Constantin cel Mare*, la anul 325 după *Hristos*, a fost și Sfântul Spiridon. În acel sobor, pe lângă partea preoțească, erau și mulți filosofi elini, dintre care unul susținea cu tărie ereziile lui *Arie*. Cu acesta, sfântul a căutat să se lupte cu vorba și

cu fapta, dovedind ființa *Sfintei Treimi* cu cuvinte izvorâte de la Duhul Sfânt. Ca să pilduiască *întreita ființă a dumnezeirii*, luă în mână o cărămidă și, strângând-o cu puterea Celui ce poate toate, îndată, *focul* – care arsese cărămida – s-a suit în aer, *apa* – care înmuiase lutul – a curs în jos, iar *pământul* – din care fusese făcută cărămida – a rămas în mâna sfântului. Cei ce au văzut această minune s-au înspăimântat și foarte mulți au crezut după aceea în Mântuitorul Hristos și în dumnezeirea Lui, iar cei necredincioși s-au rușinat.

Murind împăratul Constantin cel Mare, ajunse împărat în *Răsărit* fiul său cel mijlociu, *Constantie*. Îmbolnăvindu-se de o boală grea, al cărei leac nimeni nu l-a putut afla, Domnul i-a descoperit în vis că numai Sfântul Spiridon, episcopul Trimitundei, îl va putea tămădui. Și, într-adevăr, venind sfântul la împărat, l-a vindecat doar atingându-i haina. Drept mulțumire, împăratul a poruncit ca să fie scutiți de dăjdii către vistierie toți slujitorii bisericești din cuprinsul său.

Tot atunci a înviat pe pruncul unei femei de neam elin. La vederea minunii, aceasta a căzut moartă de bucurie ; iar sfântul, la rugămințile celor de față, a înviat și pe mama pruncului, cerându-le tuturor să nu mai vorbească nimănui despre aceste fapte, însă lumea tot a aflat mai târziu minunile săvârșite.

Niște tâlhari, năvălind noaptea în oborul vitelor sfântului, au vrut să fure câteva dintre ele, însă s-au trezit înțepeniți, ca și cum ar fi fost legați de mâini nevăzute. Și au stat așa până a doua zi, când au fost eliberați prin rugăciunile sfântului, care i-a dojenit. Apoi, dându-le drumul, le-a dăruit și un berbec, spre a nu le fi fost canonul fără folos.

Printre multe alte fapte și minuni vrednice de mirare, se povestește că sfântul, ducându-se la soborul cel

dintâi de la *Niceea*, a tras la o gazdă oarecare. *Arienii* cei pizmași au tăiat într-ascuns peste noapte capetele celor doi cai ai Sfântului Spiridon, ca să nu aibă cu ce călători la întoarcere. A doua zi, sluga, înspăimântată, spuse sfântului cele întâmplate. Nădăjduind în atotputernicia dumnezeiască, sfântul porunci slugii să pună la loc capetele tăiate ale cailor la trupurile lor. În grabă însă, sluga puse capetele cailor schimbate : cel negru la trupul calului celui alb, iar cel alb la trupul calului celui negru ; și caii înviară. Pornind la drumul său, toată lumea privea cu mirare la cei doi cai, unul cu capul negru și celălalt cu capul alb. Iar ereticii, care credeau că vor face rău sfântului, s-au rușinat de fapta lor.

După o viață destul de îndelungată, sfântul simți că i se apropie sfârșitul. Sfătuind pe toți către cele bune și plăcute lui Dumnezeu, la puține zile după aceea se săvârși întru Domnul. Iar sfintele sale moaște fură îngropate în Biserica « *Sfinților Apostoli* » din Trimitunda, unde amintirea sfântului se pomenește în fiecare an și la al cărui mormânt s-au săvârșit în cursul vremii o mulțime de minuni vrednice de mare mirare.

Noi prăznuim amintirea Sfântului Spiridon în *a douăsprezecea zi a lunii decembrie.*

22. Sfântul apostol și întâiul mucenic, arhidiaconul Ștefan – După ce sfinții apostoli începură să propovăduiască învățăturile *Mântuitorului* și printre neamurile străine de neamul evreiesc, numărul *Creștinilor* crescu fără seamăn. Cum în acea vreme dreptcredincioșii trăiau laolaltă, căpătând hrană, îmbrăcăminte și cele de trebuință prin mijlocirea sfinților apostoli, care ajunseseră să nu mai poată prididi cu grija numărul

celor ce urmau învățăturile Mântuitorului, se hotărî ca pentru această slujbă să fie aleși șapte bărbați de credință dintre cei mai înțelepți, rămânând ca sfinții apostoli să se îngrijească numai de răspândirea cuvântului lui Dumnezeu. Și au fost aleși *Ștefan* – care, fiind primul ales, a fost numit *arhidiacon* –, apoi *Filip, Prohor, Nicanor, Timon, Parmena* și *Nicolae Antiohianul* – toți evrei de prin ținuturile străine, eline, nu dintre cei din *Ierusalim*. Astfel, Sfântul arhidiacon Ștefan – care se înrudea cu Sfântul apostol *Pavel* – era din cetatea *Tarsului*, din părțile *Ciliciei*. Având darul de a face minuni și fiind stăruitor la lucru și hotărâtor în cuvânt, pe mulți rătăciți îi câștigă pentru dreapta credință a Mântuitorului.

Într-una din zile, întâmplându-se să vorbească într-o adunare de necredincioși – care nu credeau în dumnezeirea Mântuitorului –, iar Sfântul arhidiacon Ștefan le dovedea rătăcirea lor sprijinindu-se pe spusele proorocilor, aceștia, socotindu-l ca hulitor împotriva lui *Moise*, îl duseră cu sila în fața arhiereului și a cărturarilor, aducând mărturii mincinoase împotriva lui că umblă să răzvrătească poporul răstălmăcind învățăturile lui Moise și ale proorocilor.

Luminat de Duhul Sfânt, arhidiaconul Ștefan le vorbi iarăși despre rătăcirea lor, certându-i cu asprime pentru că stau împotriva mărturisirii dreptei credințe. Înfuriat de mustrările sfântului, cu inimile împietrite și cu scrâșnete de dinți, poporul rătăcit se năpusti asupra lui Ștefan și, scoțându-l afară din cetate – după cum fusese scos odinioară Mântuitorul spre a fi răstignit –, îl ucise cu pietre. Păzitorul hainelor celor ce aruncau cu pietre asupra Sfântului Ștefan – cel dintâi martir al credinței Mântuitorului – era rubedenia sa, *Saul*, care mai târziu ajunse cel mai dârz propovăduitor al învățăturilor creștine, luând numele de *Pavel*. Iată cum poate Dumnezeu să întoarcă din rătăcire sufletul omenesc !

Sfântul arhidiacon Ștefan s-a săvârșit din viață în valea lui *Iosafat*, lângă pârâul *Cedrului*, între *Eleon* și *Ierusalim*, sub loviturile pietrelor aruncate asupră-i de cei rătăciți. La uciderea lui a fost de față și Sfânta *Fecioară Maria*, însoțită de Sfântul *Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu*, privind de departe isprava ucigașilor. Amândoi se rugau Celui Atotputernic să-l întărească pe Ștefan în răbdare și să-i primească sufletul în sfintele Sale mâini.

Căzând sub pietrele ucigașilor săi, sfântul a strigat: « *Doamne, Iisuse, primește sufletul meu !* ». Iar pentru cei ce-l loveau cu pietre s-a rugat: « *Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta !* » și și-a dat duhul în a *douăzeci și șaptea zi a lunii decembrie*, având ca vârstă peste treizeci de ani. Trupul său a fost aruncat pradă păsărilor și fiarelor sălbatice, zăcând neîngropat o zi și o noapte. În noaptea următoare, sfintele sale moaște au fost ridicate din ordinul lui *Gamaliel* – un cărturar evreu care mai apoi s-a creștinat – și duse într-un sat al său, anume *Cafargamala*, unde au fost îngropate cu mare cinste. După mulți ani, împărăteasa *Evdochia*, soția împăratului *Teodosie cel Mic*, venind la Ierusalim, puse de se zidi, pe locul unde fusese ucis Sfântul arhidiacon Ștefan, o preafrumoasă biserică pentru slăvirea amintirii celui dintâi martir al credinței propovăduite de *Mântuitorul Hristos* și de sfinții Săi apostoli.

Rugăciunile folosite de fiecare creștin în viața cea de toate zilele

Pe când Mântuitorul propovăduia sfintele Sale învățături, un ucenic al Său îl întrebă în ce chip să se roage lui Dumnezeu. Iisus îi răspunse : « *Când te rogi, intră în camera ta și, încuind ușa, roagă-te Tatălui Ceresc într-ascuns. Tatăl Cel din ceruri, care vede toate cele ascunse, îți va răsplăti ție la arătare. Când vă rugați, nu bolborosiți ca păgânii, care cred că lui Dumnezeu îi place vorbă lungă și fără rost. Rugăciunea voastră să fie scurtă, căci Tatăl Ceresc știe mai dinainte cele ce vă trebuiesc !* »

Pentru folosul zilnic al credincioșilor, sfânta noastră biserică a rânduit mai multe rugăciuni. Iată mai jos câteva dintre rugăciunile cele mai des întrebuințate :

1. Rugăciunile dimineții

Închinându-ne, zicem :

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin !

Mărire Ție, Dumnezeul nostru, Mărire Ție !

Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale și ale tuturor sfinților, miluiește-ne pe noi. Amin !

Împărate Ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, care pretutindeni ești și toate le împlinești ; Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiește întru noi, și ne curățește pe noi de toată spurcăciunea, și mântuiește, Bunule, sufletele nostre !

Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte Fără de Moarte, miluiește-ne pe noi !

Mărire Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și acum, și pururea, și în vecii vecilor. Amin !

Prea Sfântă Treime, miluiește-ne pe noi ! Doamne, curăță păcatele noastre ! Stăpâne, iartă fărădelegile noastre ! Sfinte, cercetează și vindecă sufletele noastre, pentru numele Tău !

Doamne, miluiește ! Doamne, miluiește ! Doamne, miluiește !

Mărire Tatălui... și acum, și pururea...

Veniți să ne închinăm Împăratului nostru, Dumnezeu !

Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos, Împăratul nostru, Dumnezeu !

Veniți să ne închinăm și să cădem la însuși Hristos, Împăratul și Dumnezeul nostru !

Sculându-ne din somn, cădem către Tine, Bunule. Și cântare îngerească strigăm Ție, Puternice : Sfânt, Sfânt, Sfânt ești, Dumnezeule ! Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi !

Mărire Tatălui și Fiului și Sfântului Duh !

Din pat și din somn m-ai ridicat, Doamne ! Mintea mea o luminează. Și inima, și buzele mele le deschide, ca să Te laud pe Tine, Sfântă Treime ! Sfânt, Sfânt, Sfânt ești, Dumnezeule ! Pentru rugăciunile îngerilor Tăi, miluiește-ne pe noi !

Și acum, și pururea, și în vecii vecilor. Amin !

Fără de veste judecătorul va veni și faptele fiecăruia se vor descoperi. Deci cu frică să strigăm în miezul-nopții : Sfânt, Sfânt, Sfânt ești, Dumnezeule ! Pentru rugăciunile tuturor sfinților Tăi, miluiește-ne pe noi !

Pentru rugăciunile sfinților, părinții noștri, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi. Amin !

2. Rugăciunea domnească

Tatăl nostru, care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău. Vie împărăția Ta. Facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ. Pâinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean ! [Că a Ta este împărăția și puterea și slava, în veci. Amin !]

Rugăciunea « **Tatăl nostru** » se numește Rugăciunea domnească fiindcă ea ne-a fost lăsată de însuși Mântuitorul Hristos. Creștinul care nu cunoaște alte rugăciuni poate folosi numai Rugăciunea Domnului oricând simte nevoia să se roage ; numai credința să-i fie mare în Dumnezeu.

3. Rugăciunea dinaintea mesei de prânz

Înaintea mesei de prânz, zicem :
Tatăl nostru, care ești în ceruri...

Mărire Tatălui... și acum, și pururea...

Doamne, miluiește ! Doamne, miluiește ! Doamne, miluiește !

Pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale și ale tuturor sfinților Tăi, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi. Amin !

4. Rugăciunea de după masa de prânz

După masa de prânz, zicem :

Mulțumim Ție, Hristoase, Dumnezeul nostru, că ne-ai săturat pe noi de toate bunătățile Tale cele pământești. Nu ne lăsa lipsiți nici de cereasca Ta împărăție, ci, precum în mijlocul ucenicilor Tăi ai venit, Mântuitorule, pace dându-le, vino și la noi și ne mântuiește !

Pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale...

5. Rugăciunea dinaintea mesei de seară

Înaintea mesei de seară, zicem :

Mânca-vor săracii și se vor sătura și vor lăuda pe Domnul. Cei ce-L caută pe Dânsul vii vor fi inimile lor, în veacul veacului.

Mărire Tatălui... și acum, și pururea...

Doamne, miluiește ! Doamne, miluiește ! Doamne, miluiește !

Pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale...

6. Rugăciunea de după masa de seară

După masa de seară, zicem :

Veselitu-ne-ai pe noi, Doamne ! Întru făpturile Tale și întru lucrurile mâinii Tale ne-am bucurat. Însemnatu-s-a peste noi lumina feței Tale, Doamne ! Dat-ai veselie în inimile noastre din rodul grâului, al vinului și al untdelemnului, care s-au înmulțit. În pace ne vom culca și vom adormi, că Tu însuți, Doamne, ne-ai întărit nădejdea noastră !

Mărire Tatălui... și acum, și pururea...

Doamne, miluiește ! Doamne, miluiește ! Doamne, miluiește !

Pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale...

7. Imnul ce se cântă duminicile și sărbătorile pentru lauda Preasfintei Fecioare

Cuvine-se cu adevărat să Te fericim, Născătoare de Dumnezeu, Cea pururea fericită și prea nevinovată, și Maica Dumnezeului nostru, Cea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii, Care, fără stricăciune, pe Dumnezeu-Cuvântul ai născut ; pe Tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, Te mărim !

8. Rugăciunile ce se zic de la Învierea Domnului până la Înălțare

Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din mormînturi viață dăruindu-le.

Învierea lui Hristos văzând-o, să ne închinăm Sfântului, Domnului Iisus, Unuia Celui fără de păcat ! Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și Sfânta Înviere a Ta o lăudăm și o mărim ! Că Tu ești Dumnezeul nostru ; afară de Tine, pe altul nu știm ! Numele Tău pomenim ! Veniți, toți credincioșii, să ne închinăm Sfintei Învieri a lui Hristos ; că, iată, a venit prin cruce bucurie la toată lumea ! Totdeauna binecuvântând pe Domnul, lăudăm Învierea Lui ; că, răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a călcat !

9. Imnul ce se cântă de la Înviere până la Înălțare în cinstea Preasfintei Fecioare

Îngerul a strigat Celei pline de dar : « Curată Fecioară, bucură-Te ! Și iarăși zic : Bucură-Te, că Fiul Tău a înviat a treia zi din mormânt ! Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalim, că slava Domnului peste tine a răsărit. Saltă acum și te bucură, Sioane, iar Tu, Curată, Născătoare de Dumnezeu, veselește-Te întru Învierea Celui născut al Tău ! »

10. Simbolul credinței [Crezul]

După Învierea și Înălțarea Mântuitorului la cer, ucenicii Săi au pornit în lume spre a propovădui dumnezeieștile Sale învățături. Mai târziu, sfinții părinți ai bisericii creștine au adunat la un loc punctele cele mai de seamă ale credinței și învățăturilor propovăduite de Domnul Hristos și de ucenicii Săi, alcătuind « **Simbolul mărturisirii credinței creștine** ». Acest *simbol* cuprinde douăsprezece articole, și anume :

1. Cred într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și al celor nevăzute.

2. Și într-Unul Domn, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut, Care din Tatăl s-a născut mai înainte de toți vecii ; Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, iar nu făcut ; Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut.

3. Care pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din ceruri ; și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria ; și S-a făcut om.

4. Și S-a răstignit pentru noi în vremea lui Pilat din Pont ; și a pătimit ; și S-a înmormântat.

5. Și a înviat a treia zi, după scriptură.

6. Și S-a suit la ceruri ; și șade de-a dreapta Tatălui.

7. Și iarăși va să vie cu mărire, să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit.

8. Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care de la Tatăl purcede ; Cel ce, dimpreună cu Tatăl și cu Fiul, este închinat și mărit ; Care a grăit prin prooroci.

9. Într-Una, sfântă, sobornicească și apostolească biserică.

10. Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor.
11. Aștept învierea morților.
12. Și viața veacului ce va să vie. Amin !

11. Scurtă tâlcuire a Simbolului credinței [Crezului]

Urmărind cu băgare de seamă cele douăsprezece articole ale *Simbolului credinței*, vedem că *în articolul întâi* mărturisim credința noastră în *Dumnezeu-Tatăl*, care, prin puterea Lui, a zămislit lumea și toate câte se văd și nu se văd, rânduindu-le mersul în chip desăvârșit, încât mintea cea mărginită a omului rămâne uimită de atâta nemărginită putere și negrăită înțelepciune.

De la articolul al doilea până la cel de-al șaptelea, mărturisim credința noastră în cea de-a doua față dumnezeiască, adică în *Domnul Iisus Hristos*, care este unicul fiu al lui Dumnezeu, născut din Tatăl mai înainte de zămislirea lumii. De asemenea, mărturisim că El este Dumnezeu adevărat, ca și Tatăl, cu care a zămislit împreună toate făpturile răspândite în nemărginire. Prin urmare, El nu a fost făcut odată cu lumea, ci s-a născut cu mult înainte de facerea ei.

Tot prin aceste articole mai mărturisim că Domnul Hristos s-a coborât din cer și, întrupându-se prin puterea Duhului Sfânt, a luat trup omenesc, născându-se din Fecioara Maria, spre a mântui lumea. Recunoaștem că a fost răstignit, că a pătimit și a fost îngropat în vremea lui Pilat din Pont, ca, prin chinurile și suferințele Sale, să curețe pe oameni de păcatul strămoșesc, săvârșit de Adam și Eva. De asemenea, mărturisim că a înviat a

treia zi după înmormântare, precum stă scris în Sfânta Scriptură, unde sunt păstrate proorocirile profeților din vremile vechi. Credem că s-a suit la ceruri cu trupul cu care a pătimit și a înviat ; că în împărăția cerească stă la dreapta Tatălui – adică la loc de cinste –, bucurându-se de aceeași cinstire, mărire și putere dumnezeiască, întocmai ca și Tatăl. În sfârșit, credem – după cum El însuși a spus-o cât a trăit între oameni – că iarăși va veni trimis de Dumnezeu-Tatăl, ca să judece atât pe cei vii, cât și pe cei morți, răsplătindu-le tuturor după faptele lor ; iar împărăția celor drepți, ca și fericirea lor, va fi veșnică – adică fără sfârșit –, ca și împărăția lui Dumnezeu.

În al optulea articol mărturisim credința noastră în cea de-a treia față dumnezeiască, adică în *Duhul Sfânt*, care, împreună cu Tatăl și cu Fiul, alcătuiesc *Sfânta Treime*. Îl numim Domn de viață făcător fiindcă a fost dintru început părtaș, cu Tatăl și cu Fiul, la zămislirea lumii. Mărturisim credința că El purcede numai de la Tatăl și că, înainte de coborârea Mântuitorului printre oameni, Duhul Sfânt a grăit oamenilor prin gura proorocilor, povățuindu-i cum să se poarte spre a fi plăcuți lui Dumnezeu.

În al nouălea articol mărturisim că noi nu credem decât într-o singură biserică, adică aceea întemeiată de Domnul Iisus Hristos. Îi zicem *sobornicească* sau universală pentru că ea îmbrățișează pe toți oamenii, fără deosebire de nație, vârstă și avere ; *apostolească*, pentru că învățăturile ei ne-au fost date de Iisus Hristos prin mijlocirea sfinților apostoli și urmașii lor.

În al zecelea articol mărturisim credința noastră că prin *botez* ne curățăm de păcatul strămoșesc ; iar *în al unsprezecelea și al doisprezecelea articol* ne arătăm credința că într-adevăr cei morți vor învia și se vor înfățișa la judecata cea de apoi, când Mântuitorul va veni să ju-

dece viii și morții, mărturisind că așteptăm sosirea acestor timpuri, după care va urma o nouă viață : fericită pentru cei buni, chinuită pentru cei răi.

Amin înseamnă « *așa să fie !* ».

12. Cele șapte taine creștinești

Înălțându-se la cer, Mântuitorul a lăsat în locu-I ca propovăduitori ai dumnezeieștilor Sale învățături pe sfinții apostoli. Plecând din mijlocul lor, El le-a zis : **« Datu-Mi-s-a toată stăpânirea în cer și pe pământ. Așadar, mergând în lume, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, și învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă. Căci, iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor ! Mergeți în toate laturile lumii și propovăduiți Evanghelia la toată făptura. Cel ce va crede și se va boteza se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi ! »**

Sfinții Apostoli au lăsat ca urmași ai lor pe diaconi, pe preoți și pe arhierei, cărora, prin puterea Duhului Sfânt, ei le-au trecut darul dumnezeiesc, pe care l-au moștenit de la Mântuitorul Hristos.

Trecerea puterii dumnezeiești asupra celor ce preoțesc este un mister nepătruns de mintea omenească. Ea se săvârșește numai de arhiereu, după anumite datini rămase din cele mai vechi timpuri ale Creștinismului.

Pe temeiul harului dumnezeiesc coborât asupra sa, arhiereul poate săvârși toate slujbele bisericești. Numai el are **puterea de a preoți** pe Creștinii pregătiți pentru marea chemare de propovăduitori ai învățăturilor dumnezeiești. Tot arhiereul poate săvârși și celelalte taine ale

sfintei noastre biserici, adică **botezul, ungerea cu sfântul mir, împărtășania, nunta și sfântul maslu**.

Preotul poate săvârși toate tainele, afară de preoție.

Diaconul nu poate săvârși nici o taină. El este ajutorul preotului și al arhiereului la săvârșirea dumnezeieștilor slujbe.

Prima taină săvârșită asupra celui ce intră în marea biserică a lui Hristos este **botezul**. Prin botez, Creștinul se curăță de păcatul strămoșesc.

A doua taină este **ungerea cu sfântul mir**, săvârșită îndată după botez. Prin această taină, Creștinul își pecetluiește corpul cu pecetea dumnezeiescului dar al Duhului Sfânt, revărsat în sfântul mir.

Prin a treia taină, **împărtășania**, Creștinul se unește cu însuși Mântuitorul, primind înlăuntrul corpului său trupul și sângele Celui răstignit pentru păcatele lumii.

Prin botez, Creștinul se spală de păcatul moștenit de la Adam și Eva. După botez însă, nu este om care să nu facă noi greșeli. Pentru ca omul să nu cadă în robia diavolului, Mântuitorul a dat preoților și arhiereilor puterea de a ierta păcatele săvârșite de Creștini după primirea tainei botezului. **Spovedania** sau **mărturisirea** greșelilor în fața preotului sau a arhiereului este a patra taină creștinească. Duhovnicului – fie preot, fie arhiereu – îi este cu desăvârșire oprit a da în vileag păcatele care i se mărturisesc de către Creștinii ce se spovedesc.

Dumnezeu a lăsat ca să nu trăiască omul singur, ci, prin **nuntă**, bărbatul să-și ia ca tovarăș femeia. Unirea dintre bărbat și femeie, săvârșită în fața lui Dumnezeu, este a cincea taină creștinească.

De multe ori, omul, în vremuri de boală grea, simțind că i se apropie sfârșitul, dorește să-și ușureze sufletul de păcatele săvârșite în cursul vieții. Pentru ușurarea bolnavului, sfânta noastră biserică a lăsat taina **maslului**,

care se săvârșește, de obicei, de către șapte preoți, iar la mare nevoie, chiar de unul singur. Înainte de maslu, bolnavul se spovedește și se împărtășește. Apoi se fac la patul său rugăciunile sfântului maslu, după care cel suferind este uns pe corp cu untdelelmn sfințit, întocmai ca la botez. Dacă nu mai are zile, se sfârșește din viață cu sufletul liniștit că e ușurat de păcate. Dacă se lecuiește, mulțumește Celui Atotputernic că i-a iertat greșelile și caută a se apropia cu cugetul și cu fapta tot mai mult de Dumnezeu.

Botezul, ungerea cu sfântul mir, împărtășania, spovedania, nunta, maslul și preoția sunt cele șapte taine creștinești.

Cuprins

Notă asupra ediției 5

Istoria veche
Înainte de Hristos 7

1. **Facerea lumii** 8
2. **Omenirea până la Avraam** 13
3. **De la Avraam până la Moise** 16
4. **Viața dreptului Iov** 30
5. **Moise. Eliberarea Israeliților din robia Egiptului** 31
6. **Decalogul sau Cele zece porunci dumnezeiești** 35
7. **Timpul lui Iosua Navi** 39
8. **Judecătorii** 42
9. **Timpul regilor** 44
10. **Robia asiriană** 57
11. **Regatul iudeu** 57

12. Căderea regatului iudeu 59
13. Iudita 61
14. Timpul robiei babilonice 62
15. Regina Estera 69
16. Martirii credinței 71
17. Lupta pentru neatârnare 72
18. Ultimele zile ale regatului lui Israel 75

Istoria nouă
Viața Mântuitorului 83

1. Nașterea Sfintei Fecioare Maria 84
2. Ioan Înainte-Mergătorul 86
3. Nașterea și copilăria lui Iisus 88
4. Arătarea lui Iisus în lume 93
5. Ucenicii lui Iisus 94
6. Întâiul an de propovăduire 96
7. Al doilea an de propovăduire 100
8. Pildele lui Iisus 104
9. Alte minuni ale lui Iisus 107
10. Al treilea an de propovăduire 110
11. Patimile și moartea lui Iisus 135
12. Învierea Mântuitorului 152
13. Părăsirea lumii pământești 159
14. Propovăduirea apostolilor 164

Din viețile sfinților 167

1. Sărbătorile mai de seamă ale creștinilor ortodocși 168
2. Sărbătorile cu date schimbătoare 168
3. Sărbătorile cu date neschimbătoare 169
4. Luna ianuarie 171
5. Luna februarie 177

6. Luna martie 179
7. Luna aprilie 181
8. Luna mai 186
9. Luna iunie 189
10. Luna iulie 193
11. Luna august 193
12. Luna septembrie 194
13. Luna octombrie 195
14. Luna noiembrie 198
15. Luna decembrie 208

Rugăciunile folosite de fiecare creștin în viața cea de toate zilele 219

1. Rugăciunile dimineții 220
2. Rugăciunea domnească 222
3. Rugăciunea dinaintea mesei de prânz 222
4. Rugăciunea de după masa de prânz 223
5. Rugăciunea dinaintea mesei de seară 223
6. Rugăciunea de după masa de seară 224
7. Imnul ce se cântă duminicile și sărbătorile pentru lauda Preasfintei Fecioare 224
8. Rugăciunile ce se zic de la Învierea Domnului până la Înălțare 225
9. Imnul ce se cântă de la Înviere până la Înălțare în cinstea Preasfintei Fecioare 225
10. Simbolul credinței [Crezul] 226
11. Scurtă tâlcuire a Simbolului credinței [Crezului] 227
12. Cele șapte taine creștinești 229

EDITURA
compania

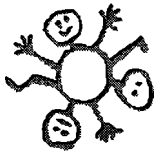

oferă tuturor cititorilor interesați posibilitatea de a face comenzi directe foarte avantajoase (prin scrisori, telefonic, prin fax, pe e-mail sau pe site), care vor fi livrate prin poștă, cu plata ramburs. La comenzile ce depășesc 100 RON, taxele de expediere sunt achitate de editură. Toate comenzile beneficiază de o reducere de 10 % din prețul cărții.
(Comenzile din străinătate au un regim special, detaliat pe site.)

Bibliotecile, asociațiile și organizațiile interesate de achiziții sunt invitate să ia legătura cu departamentul Difuzare. Editura lucrează cu librari profesioniști pe bază de contract.

Informații editoriale se pot obține
la 021 223 23 28, fax 021 223 23 25
e-mail : compania@rdslink.ro
compania@clicknet.ro
www.compania.ro

Departamentul Difuzare
răspunde la 021 223 23 24 și 021 223 23 37.

Eminentul pedagog care a fost I. Popescu-Băjenaru a întreprins în anii '20 un act de bravură spirituală și culturală alcătuind volumul de față. Învățător, publicist, dar și lucrător remarcabil pe terenul alfabetizării adulților, a semnat numeroase manuale, cărți civilizatoare și de întărire a fibrei naționale încununate de premii ale Academiei și Casei Școalelor. Era mai bine plasat decât mulți pentru a ști câți români erau pe atunci în stare sau dispuși să citească Biblia *cu adevărat, câți aveau să răsfoiască doar Cartea Sfântă în viața lor și câți aveau să rămână fără urmă de lumina ei, părându-li-se « tomul » prea lung și prea complicat. Pentru categoriile din urmă a pus cap la cap « relatări » menite să restituie esențialul* Sfintei Scripturi.